

magazin istoric

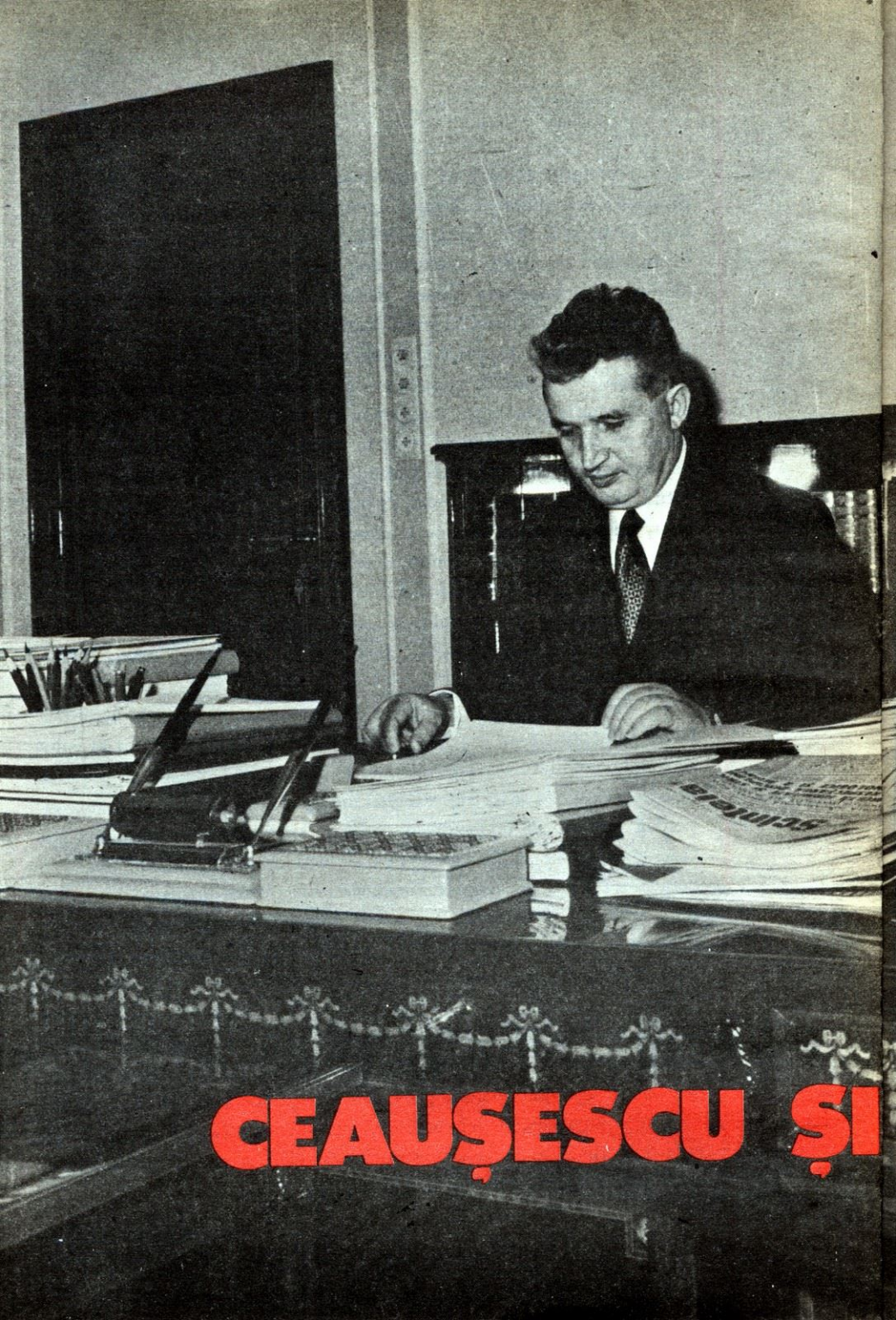
ANUL XVII Nr. 1 (190) IANUARIE 1983

Secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, cel dintîi președinte al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împlinește în această lună, ianuarie 1983, 65 ani de viață, din care peste 50 i-a închinat activității revoluționare, luptei pentru binele oamenilor, al țării și al poporului român. Ridicat din rîndurile acestui popor și întruchipînd într-o fericită sinteză înaltele sale virtuți spirituale și morale, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a înscris numele — prin opera, prin ideile și acțiunile ce-i poartă pecetea — în galeria marilor bărbați născuți pe pămînturile românești, a acelor mari ctitori de țară, în rîndul acelor nume pe care poporul le va rosti întotdeauna cu adîncă cinstire. Iată de ce ziua de naștere a conducătorului partidului și țării este o zi scumpă tuturor inimilor românești, o zi de bucurie și sărbătoare a tuturor românilor, un moment în care se înmănușează gîndurile și sentimentele tuturor fiilor patriei — români, maghiari, germani și de alte naționalități — într-o unică și vibrantă mărturie a dragostei și stimei, exprimînd unitatea deplină a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, unitate căreia Conferința Națională i-a dat o nouă și strălucită expresie.

Prodigioasă personalitate a lumii contemporane, președintele Nicolae Ceaușescu s-a impus și se impune ca strălucit interpret al valorilor fundamentale ale istoriei, uriașa activitate teoretică și practică pe care o desfășoară spre binele țării încorporînd și contribuții de excepțională valoare în domeniul dezvoltării științelor istorice românești. Orientările și îndrumările sale, care au deschis atîtea căi luminoase în domeniul istoriei, au constituit și constituie pentru întreaga istoriografie — și deci și pentru revista noastră, apărută ca urmare a suflului nou generat de cel de-al IX-lea Congres al partidului — un permanent izvor de învățăminte, un tezaur în care găsim mereu și mereu idei de mare forță novatoare.

Pe aceste temeuri am alcătuit și acest număr al *Magazinului istoric*, pe care-l consacram marii aniversări de la 26 ianuarie 1983, cu sentimente de adîncă bucurie și mîndrie pentru opera ctitorului României socialiste, împreună cu cele mai fierbinți urări de sănătate, viață lungă și fericire, de forță creatoare, spre binele țării și al întregului popor, spre gloria istoriei românești. **LA MULȚI ANI!**

CEAUȘESCU ȘI

ISTORIA

Ceașescu și istoria. O relație cu profunde implicații în destinele poporului și statului român. Un adevăr ilustrat prin măreața operă de edificare a României socialiste de astăzi, înfăptuită prin programul mobilizator al P.C.R. la scara întregii națiuni, inițiat, trasat și condus de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Făuritor el însuși de istorie, prezent de mai bine de cinci decenii în toate marile momente ale luptei comunistilor, în toate etapele care au marcat drumul poporului român pe calea marilor transformări revoluționare ale societății, secretarul general al partidului, președintele Republicii, Nicolae Ceaușescu a conferit istoriei românești, prin gândirea sa teoretică profundă, prin activitatea sa militantă, partinică, pusă în slujba înaltelor idealuri ale poporului, strălucirea, valoarea și importanța pe care trecutul românilor nu le-a avut niciodată până acum.

Cunoscător neîntrecut al istoriei neamului său, printr-o complexă operă de cercetare, interpretare și valorificare, președintele Nicolae Ceaușescu a adus istoria poporului român pe tărîmul adevărului științific, al adevărului istoric de nezdruccinat; el a fixat locul și rolul pe care locuitorii acestor străvechi pămînturi carpato-danubiano-pontice îl ocupă în marea istorie a umanității.

Operă profundă, expresie a unei strălucite gândiri teoretice și practice, generată de cunoașterea adîncă a metodologiei dialectice, căreia i-a adus importante contribuții izvorîte din specificul realităților românești, concepția istorică a președintelui Nicolae Ceaușescu este fundamentată pe o fierbinte dragoste pentru popor, pe înalta cinștire pe care secretarul general al partidului o acordă tuturor celor care, de la strămoșii cei mai îndepărtați și pînă la cetățenii României socialiste de azi, au luptat, au năzuit și și-au închinat viața patriei și poporului român, fericirii și bunăstării sale.

Importanța istoriei — „cartea de căpătîi a unei nații”, cum o definea marele gînditor și revoluționar Nicolae Bălcescu — a fost remarcată încă din secolul trecut. Dar încadrarea exactă și riguroasă a istoriei în ansamblul disciplinelor formative ale omului nou, repunerea istoriei reale a poporului român în drepturile ei legitime sînt legate organic de lupta și activitatea creatoare a partidului comunist. Încă de la Congresul IX al partidului — moment care a imprimat un suflu proaspăt și dinamic întregii noastre vieți sociale, politice și culturale — a apărut evident că, la inițiativa și prin exemplul bărbatului ales, în iulie 1965, în fruntea partidului, s-a declanșat un amplu proces de revitalizare a gîndirii teoretice și a practicii revoluționare. De la tribuna Congresului IX, tovarășul Nicolae Ceaușescu a chemat atunci la abordarea frontală, îndrăzneată, constructivă a tuturor problemelor și domeniilor vieții social-politice și spirituale, vibrantă pledoarie pentru a restitui materialismului dialectic și istoric funcțiile și virtuțile sale creatoare ca teorie activă, revoluționară, deschisă vieții, noului.

pentru un climat de înaltă exigență și rigoare științifică.

In viziunea novatoare, revoluționară a secretarului general al partidului, istoria unui popor nu este o înșiruire simplă de fapte petrecute pe firul vremilor, oricât de complexe ar fi ele. În lumina adevărilor fundamentale ale evoluției vieții și societăților umane pe pământ, printr-o analiză profundă, științifică a factorilor de progres, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat concluzia că „istoria omenirii, deci și istoria poporului român, este istoria dezvoltării forțelor de producție și a relațiilor sociale, istoria luptelor de clasă, a luptelor împotriva asuprașii și dominației străine, pentru eliberare națională și dezvoltare de-sine-slătitoare, istoria înfruntării continue între vechi și nou. În același timp, istoria omenirii este jalona de relațiile dintre diferite popoare și state, de formarea și apoi dispariția unor imperii, de lupta popoarelor pentru apărarea ființei proprii, a ființei lor naționale”. Într-o atare fundamentare teoretică, istoria este așadar o știință revoluționară, cu un rol important în educația maselor, în formarea omului nou, cu o conștiință înaintată, constructor al societății socialiste și comuniste.

Această viziune novatoare asupra trecutului patriei și poporului a deschis noi orizonturi cercetării istorice din țara noastră, a redimensionat întregi epoci istorice. O expresie elocventă, veritabilă sinteză științifică a acestei cunoașteri profunde a istoriei mult milenare a poporului român, a realizărilor și luptelor sale eroice duse de-a lungul vremurilor până în zilele noastre și în perspectivă o constituie Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat de Congresul XI al P.C.R., program în a cărui inițiere și elaborare un rol hotărâtor l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Gândirea cutozătoare a secretarului general al partidului, analizele sale profunde asupra trecutului nostru, ne-au călăuzit să ne căutăm istoria la noi acasă. Avem, astăzi, măsura clară și reprezentativă a vechimii acestei istorii, care își are începutul cu mii de ani în urmă, în istoria strămoșilor noștri îndepărtați. De atunci și până astăzi, preciza în spirit științific președintele Republicii noastre, istoria românească aparține unuia și aceluiași popor, care a trăit în unul și același spațiu geografic, unuia din popoarele vestite ale lumii antice și a cărui civilizație s-a aflat în raporturi de influențare reciprocă cu civilizațiile acelor vremuri.

Opera secretarului general al partidului reliefează faptul că statornicia noastră pe acest pământ, dirzenia cu care moșii și strămoșii noștri și-au apărât glia, valorile materiale și culturale făurite de ei, tradițiile și obiceiurile au avut o puternică forță de propulsare istorică, lucrând ca uriași factori de progres.

Pornind de la aceste mari adevăruri, se subliniază că stabilirea exactă a locului no-

tru în istoria umanității, a originii și permanenței de viață a poporului român în bazinul carpato-dunăreano-pontic trebuie să constituie fundamentul activității ideologice, teoretice și politico-educative.

Cu deosebită forță este reflectată în gândirea istorică a secretarului general al partidului capacitatea poporului român de a se opune hotărât cotoptorilor, de a depăși momentele de cumpănă, de a-și croi drumul său propriu în istorie: „*Vicisitudinile, suferințele, nu au ingenuncheat poporul român: dimpotrivă, l-au oțelit, i-au sporit dragostea de țară, i-au înălțat hotărârea de a nu ceda în fața nici unei greutăți, de a nu pregea în fața nici unei jertfe pentru apărarea gliei*”. Oamenii ai pământului, românii n-au nutrit niciodată gânduri de cotoptire, n-au rîvnit în nici o împrejurare la teritoriile și așezările altora. Relevind aceste trăsături definitorii ale poporului nostru, partidul, secretarul său general subliniază cu tărie aspirația arzătoare a românilor de a trăi în libertate, lupta lor necurmată pentru dobîndirea independenței. Este un adevăr de necontestat faptul că de-a lungul întregii lor existențe țările române și-au păstrat — în pofida vitregiei vremurilor — autonomia statală. Într-o vreme în care întreaga Peninsulă Balcanică și o mare parte a Ungariei fuseseră transformate în provincii ale Imperiului otoman, țările române, imbinnd eroica rezistență armată cu iscusința diplomatică, au reușit să-și păstreze o largă autonomie, să-și conserve instituțiile de stat, datinele, credințele și obiceiurile. O ilustrare a acestei realități o constituie vechile tratate cunoscute mai tirziu sub numele de *capitulații*, încheiate cu Imperiul otoman, tratate care, potrivit concluziilor exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, „*prevedeau obligația Porții de a respecta organizarea țării și de a nu se amesteca în treburile sale interne și chiar angajamentul de a apăra țara împotriva atacurilor străine...*”

O contribuție esențială la înțelegerea istoriei patriei o constituie evidențierea permanenței întrepătrunderi a luptei pentru independență cu cea pentru unirea într-un singur stat. Încă în plin ev mediu, Mihai Viteazul, bazându-se pe conștiința unității de neam a românilor și pe tendința lor naturală de a-și reface vechea unitate politică, a promovat ideea constituirii unui stat feudal român unitar și a argumentat, practic, înaintea Europei posibilitatea înfăptuirii lui. Prin unirea realizată în vremea sa, Mihai a înscris țările române în procesul european din sec. XV și XVI de constituire a statelor feudale centralizate. Unirea înfăptuită de popor sub sceptrul lui Mihai își vădea, sub acest aspect, dimensiunile sale europene, dovedind că țările române de la Carpați și Dunăre trăiau, participau efectiv la toate procesele istorice specifice vremii.

Aspirația neconținută a românilor spre unitate națională și-a găsit consacrare în înfăptuirea, prin lupta maselor populare de pe ambele versante ale Carpaților, la 1 decembrie 1918, a statului național român unitar. „A

pune sub semnul încrederii „justitea” sau oportunitatea constituirii unor state naționale — arată secretarul general al partidului, în analiza consacrată acestui important moment — înseamnă în esență a face apologia dominației și asupririi, a nega rolul revoluționar, progresist al luptei de eliberare a popoarelor”. Unirea conștientă la Alba Iulia în 1918 nu a fost rezultatul unei conjuncturi externe ori al unor înțelegeri intervenite prin aranjamente diplomatice, ci o consecință firească a unui îndelungat proces, pentru împlinirea căruia poporul român a dus o luptă multiseclară.

Gîndirea istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu evidențiază cu pregnanță rolul fundamental al maselor populare în fiecare moment important al istoriei țării noastre. De opera secretarului general al partidului se leagă situarea exactă, în contextul istoriei patriei, a țărănimii — clasă al cărei aport în apărarea și dezvoltarea patriei a fost multă vreme neglijat sau ignorat.

Odată cu apariția pe arena istoriei a clasei muncitoare, luptele revoluționare, inclusiv ale țărănimii, pentru libertate, independență și progres, au luat forme mai puternice, mai organizate, „ceea ce — arată secretarul general al partidului — a făcut să crească rolul și forța acestor două clase în întreaga viață politică și socială a țării, în dezvoltarea și transformarea României”.

Istoria mișcării muncitorești, a partidului politic al muncitorilor, forțele care au revoluționat societatea românească, este — așa cum se desprinde cu claritate din opera președintelui Republicii — nemijlocit legată de dezvoltarea și lupta generală a poporului român, de stadiul dezvoltării economice, politice, științifice și culturale a țării, de progresul forțelor de producție, constituind, așadar, o parte intrinsecă a istoriei naționale. „Apariția și afirmarea mișcării noastre revoluționare, muncitorești, își are originea în viața și lupta clasei muncitoare, născîndu-se în strînsă legătură cu dezvoltarea forțelor de producție, a clasei muncitoare din România”. Istoria clasei muncitoare, a mișcării socialiste, a întregului partid, nu poate fi înțeleasă corect decît în contextul vieții economice și sociale a țării, ca parte integrantă a istoriei generale a poporului, în strînsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare.

Document de o covîșitoare importanță teoretică, metodologică și practică, Expunerea secretarului general al partidului la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982, încorporată în programul înfățișat partidului și poporului de recenta Conferință Națională, ilustrează concepția sa clarvăzătoare privitoare la unitatea dialectică dintre trecut, prezent și viitor, la datoria istoriei de a contribui la formarea unor puternice sentimente de atașament pentru patria socialistă, pentru pămîntul strămoșesc, subliniind că mîndria națională, patriotismul socialist sînt și trebuie înțelese în strînsă legătură cu dezvoltarea spiritului de prietenie cu alte popoare. Patriotismul socialist este, așadar, în viziunea partidului nostru, a secretarului său general,

un factor de întărire a unității națiunii noastre socialiste, a colaborării și solidarității internaționale între toate popoarele lumii.

Istoria patriei, după cum a subliniat cu o excepțională vigoare conducătorul partidului și statului, este una singură, a națiunii și ea trebuie să oglindească întreaga dezvoltare a poporului român.

Criticînd concepțiile străine, conform cărora partidul clasei muncitoare și-ar avea istoria sa proprie, paralelă cu a poporului din sinul căruia face parte, tovarășul Nicolae Ceaușescu a redat istoriei partidului comunist întreaga sa măreție, ca parte integrantă a glorioasei istorii românești. Poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, făcîr în 1921 din vîlstarul primului partid politic al clasei muncitoare întemeiat acum nouă decenii, a înscris pagini memorabile în cartea de aur a istoriei sale prin luptele purtate în perioada interbelică împotriva fascismului și revizionismului, pentru salvagardarea independenței și integrității țării, pentru dreptate și o viață mai bună. Sub conducerea partidului comunist, poporul român a înfăptuit, la 23 August 1944, revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă care a deschis orizonturile unei noi epoci în istoria României. În focul acestor lupte s-a călît revoluționarul comunist Nicolae Ceaușescu, patriot înflăcărat, cel care de 18 ani conduce cu măiestrie excepțională destinele patriei și partidului. Este pentru partidul nostru o mîndrie că a crescut în rîndurile sale cadre de nădejde, devotate cauzei și intereselor poporului român, între care, încă din anii intrării sale acum mai bine de cinci decenii în mișcarea revoluționară, Nicolae Ceaușescu s-a remarcat ca o personalitate, ca un militant revoluționar, înflăcărat patriot, dîr și cutezător luptător pentru binele și fericirea patriei, pentru prietenie și solidaritate cu lupta celorlalte popoare, pentru adevăr și dreptate.

Într-o interpretare originală, cu forța unei gîndiri de geniu, omul care se află în fruntea națiunii privește și judecă istoria românească de pe pozițiile intereselor generale ale întregului popor. O istorie corespunzătoare unei societăți socialiste multilaterale dezvoltate în înaintare spre comunism, în care se regăsesc egali și înfrățiți toți locuitorii acestor meleaguri, români, maghiari, germani și de alte naționalități, care trăiesc și muncesc pe pămîntul românesc. Pundî în centrul istoriei pe înșiși făuritorii ei, poporul se regăsește cu mîndrie și demnitate în fiecare pagină a trecutului scris sau rostit de secretarul general al partidului.

Un loc important în această concepție istorică îl ocupă situarea poporului român la locul cuvenit în istoria universală, sublinierea legăturilor sale cu popoarele și țările învecinate. Evidențînd contribuția românilor, ca puternic factor de cultură și progres în sud-estul Europei, ca apărători ai libertății și neafrînării, apare clară necesitatea cunoașterii istoriei popoarelor din această zonă, pornindu-se de la ceea ce au

ele comun, de la ceea ce unește și nu dezbină, de la lupta lor comună pentru independență, pentru o viață mai bună, împotriva asupririi de orice fel. Scrierea și cercetarea istoriei universale, subliniază de asemenea secretarul general al partidului, trebuie să aibă în vedere marile schimbări, noul raport de forțe pe plan mondial. În acest cadru, solidaritatea tuturor forțelor revoluționare, progresiste, democratice, antiimperialiste în lupta pentru înfăptuirea aspirațiilor fundamentale de pace și progres ale omenirii constituie o forță istorică de prim rang a prezentului. Concepția istorică a președintelui Nicolae Ceaușescu evidențiază rolul deosebit ce revine maselor, popoarelor, în determinarea opririi cursei înarmărilor, a asigurării unei politici noi, democratice, a respectului independenței naționale, a unei politici de pace și colaborare internațională. Viitorul, arată secretarul general al partidului, aparține unei lumi mai drepte și mai bune, egalității sociale și naționale, respectului dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă.

Este nevoie să fie puse îndeosebi în evidență lupta popoarelor pentru lichidarea colonialismului și a neocolonialismului, dezvoltarea a zeci și zeci de state independente, creșterea luptei națiunilor pentru consolidarea independenței și a unei vieți neamenințate de amestecul din afară. Afirmarea acestor puncte de vedere este cu atât mai necesară, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „cu cât pe plan mondial, din partea unor cercuri, apar tendințe de a nesocoti și de a minimaliza importanța luptelor de eliberare națională și, după care,

formarea națiunilor nu ar mai reprezenta o importanță prea mare în actualele condiții; sint, de fapt, concepții promovate și în trecut de imperialism și care servesc locmai planurile de dominație și asuprire ale marilor țări imperialiste”.

Evenimentul atât de bogat în orientările necesare istoriei noastre pe care l-a constituit Conferința Națională a partidului din 16-18 decembrie 1982 se integrează organic operei de împlinire a hotărârilor celui de-al XII-lea Congres din noiembrie 1979. Prin documentele și hotărârile adoptate în acest sens, Conferința Națională a dat o nouă perspectivă — în împrejurările specifice actualei etape în care se găsește țara noastră și ținând seamă de momentul deosebit de complex al istoriei universale — luptei și muncii poporului nostru pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Conferința Națională — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu în încheierea lucrărilor forumului democratic al comunistilor — a adoptat în unanimitate documentele cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politico-educativă a partidului, care devin astfel parte componentă a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Aceste documente programatice se bazează pe schimbările profunde petrecute în societatea românească și în viața internațio-

Devenite o practică permanentă în activitatea secretarului general al partidului, președintelui Republicii, vizitele de lucru în județele țării prilejuiesc ample dezbateri și analize în problemele îndeplinirii marilor obiective stabilite de congresele și conferințele naționale ale partidului și, în același timp, emoționante și entuziaste întâlniri cu oamenii muncii

nală și dau o viziune și perspectivă nouă, revoluționară activității partidului și poporului nostru în noua etapă de dezvoltare.

Valoarea exemplară a Raportului înfățișat Conferinței Naționale de secretarul general al partidului adaugă un nou și important capitol operei sale de analiză și sinteză de mare profunzime în descifrarea soluțiilor pe care le reclamă istoria la zi a societății românești contemporane.

Angajarea consecventă a țării în edificarea civilizației socialiste și comuniste este în fond răspunsul cel mai autentic, eroic, omagial pe care partidul, care conduce în prezent țara noastră, îl dă moșilor și strămoșilor noștri, celor care în urmă cu peste două milenii apărau pe meleagurile patriei propria lor operă, stimată și recunoscută de antichitatea europeană și din alte locuri, civilizația geto-dacilor.

Situându-se la confluență cu aniversarea a 35 de ani de la izbînda idealului republican în România, Conferința Națională a ilustrat cît se poate de grăitor rolul jucat de partidul nostru în conducerea operei de creare a noii societăți socialiste, a ilustrat cît se poate de convingător că acest partid — de la ale cărui începuturi aniversăm în 1983 nouă decenii — și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cîinste misiunea istorică de a organiza și conduce lupta și munca poporului român pe calea marilor transformări revoluționare, pe calea victoriei socialiste.

Pornind de la realitățile construcției socialiste care au făcut posibilă creșterea venitului național în 35 ani de 15 ori, Conferința Națio-

nală a adoptat acele orientări, programe și măsuri de natură a asigura trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, de a permite progresul continuu al patriei în care oamenii muncii români și de celelalte naționalități făuresc în strînsă unitate și în mod conștient propriul lor viitor liber.

Ceașescu și istoria. O relație indisolubilă, adîncă și cu ample rezonanțe în viața spirituală a țării. O relație profundă care întruchipează cele mai înalte și mai valoroase temeuri ale prezentului, unitatea partidului și a poporului. Ctitor de țară și de istorie, președintele Nicolae Ceaușescu, asemeni tuturor marilor bărbați care s-au ridicat din poporul român, atunci cînd istoria i-a chemat, atunci cînd istoria i-a ales, trasează, cu exemplar curaj și înțelepciune, drumul de aur al istoriei românești. Un drum ascendent, în care trecutul se răsfîrînge cu toată strălucirea marilor sale adevăruri asupra prezentului, conferindu-i temeinicie și durabilitate, pentru ca apoi, trecut și prezent, să proiecteze viitorului trîncia de nezdruccinat a poporului nostru: unitatea și permanența sa, hotărîrea de a urma pe cel mai bun dintre fiii săi, bărbatul care, în cei peste 50 ani de activitate revoluționară și-a contopit viața cu marea istorie a neamului românesc.

ION POPESCU-PUȚURI

Spre gloria țării

Cu o extraordinară forță — pe care numai o ardentă dragoste de țară și o profundă cunoaștere a istoriei ei o generează — secretarul general al partidului, președintele țării, a subliniat nu o dată importanța studiului istoriei pentru opera pe care o realizăm azi, ca și pentru împlinirile de mâine. Demonstrând cu o mare vigoare că trecutul istoric, prezentul socialist și viitorul comunist al poporului nostru se leagă într-un tot, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cuprins într-o viziune de strălucită sinteză problemele fundamentale ale istoriei patriei și ale construcției socialiste. Din concepția unitară asupra istoriei și asupra vastei opere constructive desfășurate în prezent decurge obligația istoricului, demn de acest nume, de a face din știința care are ca obiect trecutul o știință a acțiunii, a activității omului care-și urmărește cu clarviziune felurile. Prin mijloacele de investigație și de interpretare pe care le folosește, istoricul trebuie să facă trecutul inteligibil omului contemporan, să formeze și să dezvolte sentimentul istoriei, pornind de la cerințele și caracteristicile epocii noastre. În acest fel, el reușește să conducă pe cititor pe firul continuității istorice, să-l facă să se pătrundă nu numai de importanța unor evenimente de altădată, ci să se simtă părtaș la opera menită să

dezvolte tradițiile înaintate din trecut. Este una din modalitățile prin care știința istorică se implantează în realitatea prezentă și se afirmă, în felul ei, ca știință a prezentului, răspunzând astfel dezideratului formulat cu toată fermitatea de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a lega istoria, științele sociale în general, de cerințele actuale ale societății noastre.

În spiritul înaltei probități științifice, ce trebuie să definească demersul istoriografic, secretarul general al partidului nostru subliniază necesitatea ca investigația istorică „să pornească de la analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții”. Această cerință fundamentală a cercetării istorice — reliefarea adevărului științific — trebuie să stea la baza clădirii raporturilor de colaborare între popoare, a respectului marilor valori ale fiecăruia dintre ele.

Cît este de încrezător în forța educativă a istoriei, a voinței pe care cunoașterea ei îl are în edificarea unei lumi fără arme, fără amenințări, a unei lumi a păcii și progresului, a demonstrat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat miilor de istorici veniți din lumea întreagă la cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, găzduit de capitala țării noastre în anul 1980.

Dacă istoria este văzută ca un instrument în mai buna cunoaștere și apropiere între popoare, istoricul trebuie să fie animat de marile idealuri ale popoarelor, respectarea independenței lor naționale, conlucrarea activă între ele în vederea dezvoltării economico-sociale pe principii deplinei ega-

lități și ale respectului reciproc. De aici decurge îndemnul ca istoricii să contribuie la clarificarea problemelor de istorie, în care există puncte de vedere diferite, de pe poziții științifice, să le abordeze „în așa fel încît să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost și este comun [istoriei popoarelor], la sublinierea învățămintelor pe care trebuie să le tragem pentru prezent și viitor”.

Istoricii, împreună cu toți ceilalți oameni de știință, sînt slujitorii hotărîți ai politicii de pace și prietenie, politică ilustrată cu mare forță de convingere de către președintele țării. Unul din organismele în care se afirmă voința noastră în apărarea păcii, în promovarea nobililor idealuri de prietenie și colaborare între popoare este Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea”, ce are în frunte pe tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, binecunoscut militant politic, eminent om de știință, savant de renume mondial.

Dacă cinstirea înaintașilor este un semn de civilizație și cultură pentru un popor și dacă istoria este măsura cea mai sigură pentru definirea gradului de cultură și civilizație atins de un popor, atenția acordată de tovarășul Nicolae Ceaușescu istoriei reflectă nivelul înalt de la care președintele Republicii examinează prefacerile social-politice de azi și concepce organizarea societății românești de mâine.

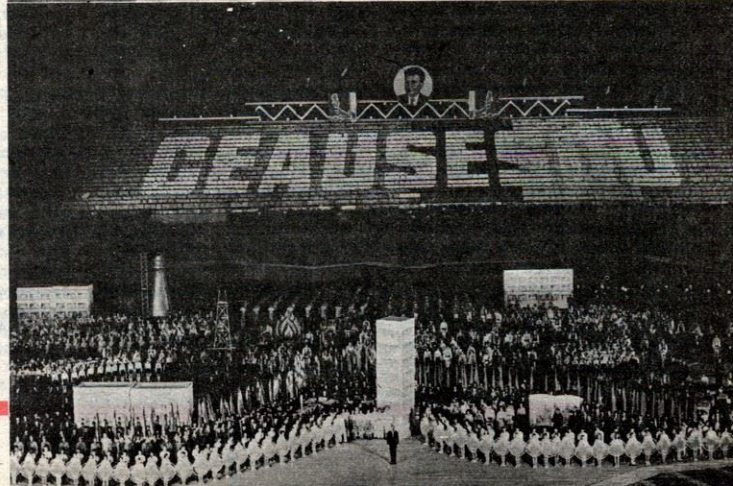
Recunoscători imboldului dat de Primul Om al țării în abordarea adîncă, multilaterală și înnoitoare a istoriei țării, istoricii îi urează cu venerație ani mulți și rodnici, de sănătate, spre gloria țării și creșterea prestigiului ei în lume.

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU,
membru corespondent al
Academiei R.S. România

*Bucuria
de a se întâlni
cu conducătorul
iubit
o împărtăşesc
cetăţenii
fării
de toate
virstele*

*Festivalul național
„Cântarea
României”
și „Dacia”
cele mai
impunătoare
manifestări
cultural-educative
și sportive
din istoria
patriei noastre,
organizate
din inițiativa
secretarului general
al partidului,
tocrâșul
Nicolae Ceaușescu,
constituie
mărele cadre
de stimulare
și valorificare
a energiilor
creatoare ale
poporului român*

În tezaurul spiritualității românești a veacului XX

De aproape două decenii de când tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului nostru, pentru fiecare dintre noi, ca și pentru oricine care cunoaște cât de cât evoluția României, afirmația că această perioadă reprezintă etapa cea mai fertilă din istoria patriei noastre a devenit un loc comun. Faptele — indiferent dacă este vorba de economie, de ritmurile dezvoltării industriale și agrare, de introducerea progresului științific și tehnic, de dezvoltarea învățământului și culturii, de perfecționarea legislației și vieții statale, de perfecționarea și adâncirea democrației socialiste, de înfăptuirea unui nou umanism sau dobândirea de către România a unui nou și bine meritat prestigiu pe plan internațional, într-un cuvânt, tot ceea ce conferă o nouă calitate vieții noastre sociale — poartă amprenta gândirii și acțiunii secretarului general al partidului, președintele Republicii, sint mărturia prezenței sale nemijlocite în viața evenimentelor și a muncii creatoare. Puterica sa personalitate, forța gândirii sale culezătoare, mereu iscoditoare și surprinzătoare a ceea ce e nou și înaintat, gata în permanență să lupte cu tot ceea ce este vechi și învechit, cu tot ceea ce reprezintă inerție, mentalitate obscură sau retrogradă, cramponare de dogme și idei osificate, a imprimat întregii activități din țara noastră un ritm nou, conferind altă teoriei cîi și acțiunii practice — prin strînsa și indisolubila lor conexiune — o nouă vitalitate.

Întreaga operă teoretică și activitate practică a secretarului general al partidului este o ilustrare vie și strălucită a efortului constant de înnoire continuă a concepției despre lume a clasei noastre muncitoare. Aplicînd cu strălucită pricepere principiile generale ale filozofiei materialist-dialectice și istorice la condițiile concrete, specifice ale țării noastre, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a avut un rol decisiv în configurarea întregii politici realist-științifice a partidului nostru, în orientarea și stabilirea direcțiilor principale ale dezvoltării întregii noastre vieți sociale, în elaborarea Programului construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. Nu există domeniu important al cunoașterii vieții sociale, de la economie și pînă la filozofie, de la problematica sociologiei și pînă la aceea a ergonomiei sau științei conducerii, în care secretarul general al partidului să nu-și fi adus o contribuție substanțială și originală, îmbogățind patrimoniul național și universal al teoriei revoluționare.

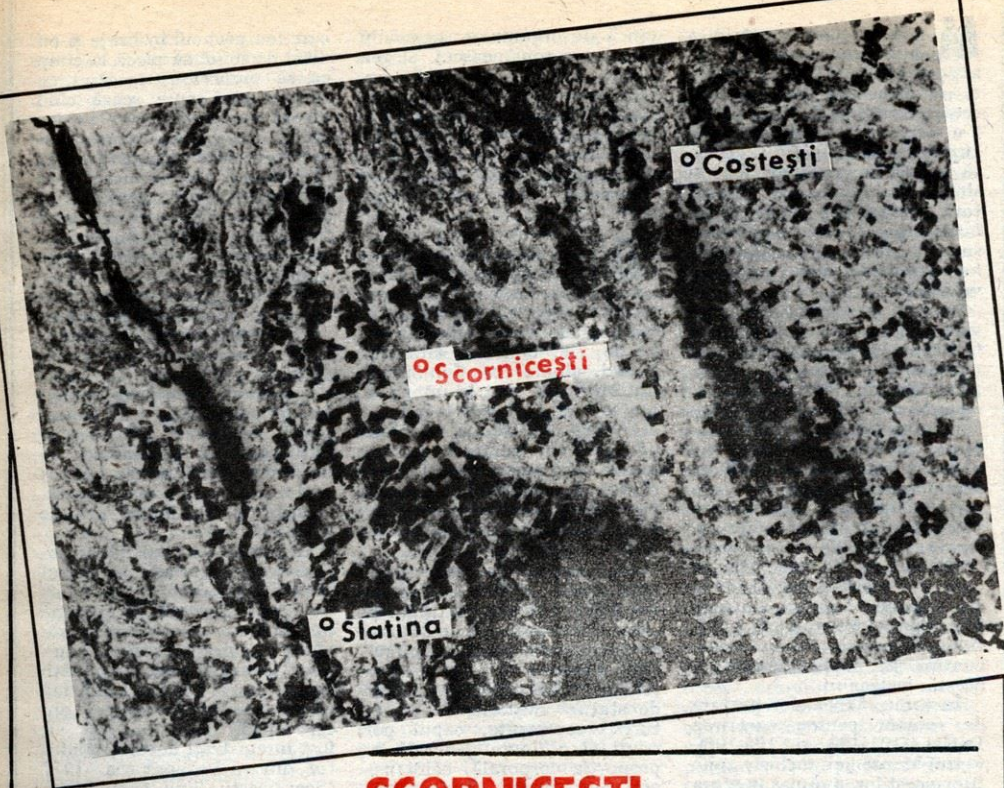
În preocupările teoretice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au intrat, de fiecare dată, probleme-cheie ale gândirii social-politice, filozofice și economice contemporane, cum este problema raportului dintre existență și conștiință, problema contradicțiilor și a altor categorii care se subsumează dialecticii dezvoltării sociale, problemele construcției unei conștiințe umane cu un nou ax de valori (politice, filozofice, morale etc.), a unui nou umanism. Tezele teoretice despre partid ca centru vital al națiunii noastre socialiste, despre raporturile partidului cu statul, despre perfecționarea continuă a democrației socialiste, despre rolul și funcțiile crescînde ale autocon-

ducerii și autogestiei în procesul perfecționării vieții societății socialiste, analiza multilaterală și pătrunzătoare a crizei economice mondiale, a raportului de forțe și a tendințelor principale ce se manifestă în viața internațională, dezvoltarea necesității obiective a creării unei noi ordini economice și politice, a așezării raporturilor dintre state pe principiile egalității, independenței și suveranității — reprezintă tot atîtea contribuții de seamă la dezvoltarea gândirii social-politice, la explicarea și înțelegerea multilaterală și în adîncime a proceselor complexe cu care se confruntă astăzi omenirea.

Problematica teoretică dezvoltată în opera președintelui Nicolae Ceaușescu este incomparabil mai întinsă și mai complexă. Se poate spune că nu există domeniu al activității teoretice pe care să-l fi presupus construcția noii societăți și care să nu-și fi găsit, într-un fel sau altul, o soluție creatoare. Schițarea, chiar și sumară, a cîtorva din aceste probleme este în măsură să ne sugereze dimensiunile și complexitatea universului teoretic pe care îl abordează tovarășul Nicolae Ceaușescu. În fond, se poate afirma cu deplin temei că întreaga și vasta experiență economică, politică și socială a României socialiste și-au găsit în secretarul general al partidului nu numai un strălucit interpret, ci și omul de gândire și acțiune care și-a adus, cel dintîi, o contribuție hotărîtoare la însuși procesul de plămădire a noii realități. De aceea, opera sa este nu numai oglinda cea mai fidelă a unui grandios proces istoric, ci și întruparea unei gândiri vii, dialectice, de o mare profunzime și întindere, a unei contribuții inestimabile la dezvoltarea tezaurului spiritualității românești.

DUMITRU GHIȘE,

profesor universitar, doctor
în filozofie

SCORNICEȘTI

VATRĂ DE ISTORIE

Așezare aflată în plin și profund proces de reînnoire, ca numeroase altele altele de pe cuprinsul României, Scorniceștii au intrat pentru totdeauna în conștiința țării și a lumii. Aici, în casa lui Andrușă Ceaușescu (1890-1972) și a Alexandrei Ceaușescu (1889-1977) — oameni în cinstea satului, harnici și pricepuți, iubitori de dreptate, prețuiți de toți ceilalți săteni — s-a născut, la 26 ianuarie 1918, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al poporului român, personalitate proeminentă a vieții naționale și internaționale, omul care intruchipează strălucit cele mai înalte aspi-

rații și idealuri ale poporului nostru. Angajat încă din adolescență, cu ardoare și fermitate, pe calea luptei revoluționare, pentru făurirea unei vieți libere și fericite pentru întregul popor român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — închină patriei, poporului și partidului întreaga sa viață și activitate, demonstrând la cel mai înalt nivel că „nu există nimic mai presus pentru mine decât cauza socialismului și comunismului în patria noastră, cauza bunăstării și măreției națiunii noastre socialiste, a independenței și suveranității sale, pentru care voi face tot și îmi voi închina întreaga mea activitate”.

In imagine: Scornicești — fotografie inedită realizată din satelitul american LANDSAT-3 de la 900 km înălțime.

Multimilenara istorie a poporului român își găsește o strălucită întruchipare și o elocventă expresie în ceea ce reprezintă Scorniceștii. Un sat, o comună, un oraș cum a fost, este și va fi această localitate, cum au fost și sînt nenumărate, în această țară a noastră — România — întruchișează, înainte de toate, sufletul și virtuțile oamenilor lor veșnicind prin curgerea vremurilor.

Situată în partea de nord-vest a județului Olt, în podișul Cotmenei, la km 43 pe drumul național nr. 65 din București, prin Pitești, către Slatina, comuna Scornicești a fost locuită din cele mai vechi timpuri. Recente cercetări au depistat urme ale culturii de prund, datînd deci din cea mai îndepărtată perioadă a paleoliticului inferior — aproximativ 1 700 000 ani în urmă — în bazinul Plapei, rîul pe care sînt așezate cele 14 sate ale comunei. Vestigii din neolitic, epoca bronzului și a fierului întregesc tabloul unei continuități multimilenare pe aceste meleaguri.

În urma războaielor purtate de romani pentru cucerirea Daciei (101-102 și 105-106), vestul Munteniei, inclusiv zona Scorniceștilor, a rămas în afara teritoriului administrat de romani. Continuitatea de locuire pe vatra Scorniceștilor se constată și în primele secole ale mileniului I e.n., oamenii pămîntului rămînd să înfrunte cu dirzenie valurile migratoare: goți, huni, gepizi, avari, slavi, unguri, pecenegi, cumani, tătari ș.a. Populația autohtonă latinofonă a dezvoltat de-a lungul sec. IV-VII o înfloritoare cultură proprie, cu puternice elemente romano-bizantine și dacice.

De-a lungul epocii feudale, locuitorii Scorniceștilor au fost țărani liberi, moșneni. Ei au stăpînit din cele mai vechi timpuri satele din bazinul Plapei. Obște țărănească folosea în comun, în „devălmășie” potrivit termenului istoric consacrat, pădurile, pășunile, pămîntul de muncă, apele.

Tradiția orală de pe plaiurile Scorniceștilor vorbește de faptul că, în trecutul îndepărtat, obște satului (formă spe-

cifică de organizare socială în societatea românească) alegea „statul înțelepților”, dintre care patru aveau încredințat sigiliul desfăcut în patru părți și care nu putea fi pus pe nici un document ce trebuia întărit sau autentificat, decît prin consensul celor patru înțelepți.

După cum atestă documentele, locuitorii satelor din această zonă, toți moșneni, se ocupau cu agricultura, morăritul, cultivau vița de vie, creșteau animale, păsări, albine etc. Schimbînd din an în an, sau la intervale mai mari, pămîntul lucrat cu cel lăsat în țelină, „să se odihnească”, locuitorii din întreaga zonă au avut secole de-a rîndul îndeletnicirii specifice populației sedentare, formînd o comunitate încheagată, legată de glie.

Stabilitatea de locuire pe meleagurile străbune, păstrarea îndeletnicirilor, datinilor și obiceiurilor preluate de la moși și strămoși au creat o configurație distinctă a locuitorilor acestei zone: „Scorniceștenii sînt de statură mijlocie, cu trăsături proeminente, capul potrivit și o finețe generală în proporția corporală, ochii negri sau căprui, părul negru sau castaniu, culoarea feței șatenă, brună, rar blondă. În majoritate sînt rezistenți, sănătoși și fără defecte fizice. Sînt foarte muncitori” — se subliniază într-o anchetă sociologică realizată între cele două războaie mondiale, ale cărei consemnări se află în fondurile Arhivelor statului.

De o deosebită considerație s-a bucurat, în toate timpurile, femeia scorniceșteană, atît pentru hărnicia ei, cit și pentru neîntrecuta dragoste față de copii și devotamentul ei total față de soț. „Femeia — se arată în aceeași anchetă sociologică — în casă lucrează totul, ca o albină, și îngrijește de copii și lucrează la cîmp alături de soțul ei. Ba, de multe ori ține și locul bărbatului. Ea aleargă mult mai mult decît bărbatul. Dimineața, mai ales, dacă n-are pe nimeni de ajutor, se scoală foarte de dimineață ca să gătească mîncare, să potolească vitele și păsările de curte, ca apoi cu banița pe oap plină de mîn-

care, cu pruncul în brațe și cu altul de mînă să plece la cîmp ca să muncească la rînd cu ceilalți pînă spre seară cînd pleacă iar acasă și-o ia iar de la cap ca și dimineața și astfel o duce ea toată viața ei repetînd același lucru, fără distracție, fără petrecere și fără preumblări. Are gustul frumosului destul de dezvoltat, iubește curățenia, este fidelă soțului ei”.

Bărbatul purta mai cu deosebire grija gospodăriei, îngrijirii vitelor, lucrării pămîntului; femeia s-a consacrat îndeosebi casei, creșterii copiilor și în egală măsură muncilor agricole. „Bărbatul scorniceștean, alături de femeia scorniceșteană — se conchide în documentul menționat mai sus — formează o familie curată, cinstită și de multe ori de invidiat”.

Activitatea neobosită, armonia vieții de familie, climatul sănătos al acestor meleaguri au avut și au efecte de maximă însemnătate asupra stării sănătății și vieții înseși a oamenilor; longevitatea majorității locuitorilor comunei confirmă elocvent aceste constatări: din cei 10 767 locuitori cîți au fost înregistrați la recensămîntul din 5-12 ianuarie 1977 (Scornicești fiind comuna cu cea mai numeroasă populație din județul Olt), 183 persoane erau în vîrstă de peste 80 ani, dintre care 168 aveau între 80 și 90 ani, 14 între 90 și 99 ani și una peste 100 ani.

Locuitori din timpuri imemorale ai pămînturilor de pe plaiurile Plapei din Platforma Cotmenei, oameni din satele și cătunele comunei sînt menționați de timpuriu în documente. Cel mai vechi stat al comunei Scornicești, atestat documentar în 1505, în vremea lui Radu cel Mare (1495-1508) este Șuica. Din document reiese însă că localitatea era mai vechea moștenie (din vremea lui Vlad voievod Călugărul: 1481-1495) a lui Badea și a fiilor lui care „mult au slujit și întru nimic nu s-au temut, nici au dat dosul dușmanilor mei, nici sîngele lor nu l-au cruțat ca să-l verse pentru domnia mea, precum rădăcina bună aduce rodul sădirii mai curat”. După

¹ Magazin istoric, nr. 10/1979.

Suica, urmează Negreni — atestat documentar în 1519 — Scornicești și Tătărai (1549; un negustor din Scornicești și trei din Tătărai făceau negoț la Brașov). La 12 iunie 1564 sînt menționați Bircii-Scornicești.

Iubindu-și cu aprindere țara și locurile natale, familiile și casa părintească, tradițiile și datinele, locuitorii Scorniceștilor s-au afirmat din cele mai vechi timpuri drept vajnici apărători ai patriei și idealurilor seculare ale poporului. Îi întîlnim pe locuitorii din Scornicești în oastea lui Mihai Viteazul, luptînd atît împotriva agresiunii otomane, pentru conservarea vechilor drepturi și libertăți ale țării, cît și pentru unirea pămînturilor locuite de români, cea dintîi făptuită pe teritoriul statului dac din antichitate; sâtenii de aici participă și în oastea de țară a lui Matei din Brîncoveni, ajutîndu-l să ajungă în scaunul țării în urmă cu 350 ani.

Tudor Vladimirescu a avut pe valea Plapcei și în pădurea Scorniceștilor una din importante sale baze de susținere în revoluția de la 1821. Cu înflăcărat patriotism și aprigă hotărîre s-au manifestat scorniceștenii în timpul revoluției române de la 1848, care a luminat, cu strălucirea ei, întreg pămîntul românesc. La desfășurarea acțiunilor revoluționare au participat mulți sâteni din Scornicești, Negreni, Mogosești ș.a. Cînd forțele imperiilor reacționare ale vremii au trimis trupe spre a înăbuși revoluția românească, numeroși fii ai acestor meleaguri se aflau în tabăra revoluționară a generalului Gh. Magheru, de la Rîreni.

În zilele istorice ale lui ianuarie 1859, întreaga suflare a Scorniceștilor, asemănător celei a întregii țări, a trăit la cea mai înaltă tensiune desfășurarea evenimentelor care au avut drept rezultat Unirea Principatelor, participînd atît la dezbaterile care au decis evoluția Moldovei și Țării Românești spre unire, cît și la acțiunea populară din Dealul Filaretului, expresie vie a dorinței de unire a maseilor. De asemenea, în 1877, anul războiului de independență și al dobîndirii neașteptatei

României, inima sâtenilor de aici a bătut la unison cu țara. În rîndurile celor aproximativ 10 000 eroi ai României, căzuți în războiul pentru cucerirea independenței și-au înscris numele peste 100 bărbați de toate vîrstele și din toate cele 14 localități ale comunei Scornicești.

Hotărîrea românilor din cele patru zări de făurire a statului național român a găsit un puternic ecou în întreaga țară. Atunci cînd, la 14/27 august 1916, România a pornit acțiunea de eliberare a românilor transilvăneni — oprirea de secole de asupra țării străine — ca de attea ori în trecut, cînd țara și-a chemat fiii să o apere, sute și mii de tineri și vîrstnici de pe plaiurile Scorniceștilor (mulți voluntari) au alergat la arme, stăpîniți de aceeași dragoste fierbinte pentru glia strămoșească. 472 fii ai Scorniceștilor au căzut eroic la Mărăști, Mărășești, Oituz și pe celelalte cîmpuri de bătăie ale primului război mondial. În semn de profundă prețuire, oamenii au înălțat, în 1936 „Monumentul eroilor” din Scornicești, pentru ridicarea căruia cetățenii au contribuit cu 33 000 lei. Înălțat în inima comunei lor, monumentul are drept simbol OMUL — omul ostaș, omul luptător, omul care se sacrifică pentru ai săi, pentru patrie.

Dorința de unire a urmașilor, plătită prin veacuri cu attea jertfe, suferințe și sînge a căpătat contur precis la 1 decembrie 1918, cînd Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a românilor din Transilvania întrunită pe „Cîmpul lui Horea” a proclamat solemn, în mijlocul unei mari însoțiri, unirea Transilvaniei cu statul român. Împreună cu țara întreagă, locuitorii din Scornicești au sărbătorit unirea Transilvaniei cu România ca pe unul din cele mai de seamă evenimente.

Cu aceeași fermitate, sete de dreptate și dorința pentru făurirea unui trai mai bun au participat sâtenii din Scornicești la marile evenimente sociale ale țării, unindu-și revolta cu revolta întregului popor împotriva exploatare: în 1888 cînd, frus-

trați de roadele muncii lor, s-au ridicat la luptă, pentru cîștigarea „dreptului la viață”, prin răscoală, așa cum scria ziarul *Lupta* din 30 martie / 11 aprilie 1888.

Afirmarea și în mediul rural a ideilor socialiste, la sfîrșitul veacului trecut, ca și constituirea în 1893 a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, au avut puternice ecouri printre sâtenii comunei Scornicești, receptivi la ideea transformării pe cale revoluționară a lumii, la făurirea unei vieți drepte și libere pentru cei asupriți de secole. Apoi, în anul 1907, cînd țărănimea din întreaga Românie s-a ridicat la luptă pentru a cere pămînt și o viață omeenească, locuitorii din Scornicești s-au situat din nou, în prima linie. Faptul că în timpul lui 1907, răscoală de pe plaiurile scorniceștene ale Birciilor, Negrenilor, Bălțaților, Șuicii, ca și din alte localități ale județului Olt, au pornit la acțiune, de cele mai multe ori „cu steagul roșu în frunte” (cum semnalau autoritățile vremii), constituia o dovadă elocventă a puternicelor legături ale țărănimii cu mișcarea muncitorească. Reprimarea cu forța de către autoritățile burghezo-moșierești a răscoalei, arestarea a sute și sute de țărani din cuprinsul județului nu au înfrînt elanul de luptă al scorniceștenilor, care, cu aceeași hotărîre, au participat și în perioada următoare la bătăliile de clasă împotriva exploatare.

În intervalul cuprins între cele două războaie mondiale, sâtenii din comuna Scornicești, urmînd exemplul comuniștilor, în rîndul cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu își afirma, încă din anii adolescenței și tinereței, intransigența revoluționară, spiritul profund patriotic, dăruit cu toată însoțirea și arderea celor mai nobile aspirații ale poporului român — și-au afirmat puternic sentimentele antifasciste, dorința de pace și viață democratică. Aruncarea României, de către Germania hitleristă, și forțele reacționare interne devotate ei, în odiosul război hitlerist a provocat adîncă nemulțumire a maselor, atît a clasei munci-

toare cît și a țărănimii. Sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru a manifestat o vie rezistență antifascistă, luptînd pe toate căile împotriva implicării României în această conflagrație.

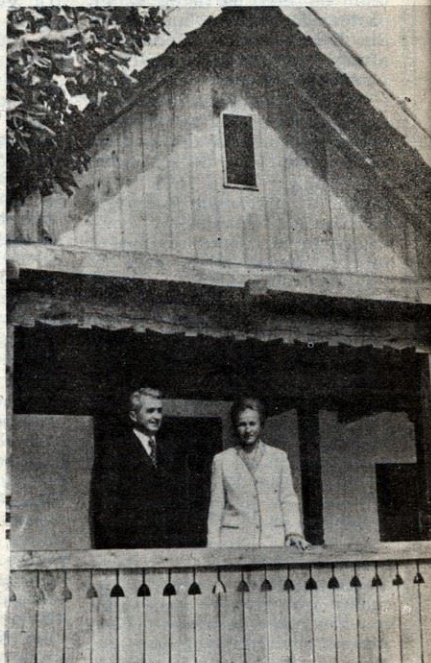
Puternica stare de spirit antihitleristă, caracteristică tuturor categoriilor de cetățeni ai țării noastre, cît și împrejurările externe favorabile create prin victoriile militare ale coaliției antihitleriste, îndecsebi ale armatelor sovietice pe frontul de răsărit, au permis forțelor patriotice, antifasciste din România să acționeze cu succes pentru scoaterea țării din războiul antisovietic. Înfăptuirea insurecției de la 23 August 1944, care a declanșat revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din țara noastră, a fost primită cu entuziasm pe meleagurile Scorniceștilor; locuitorii de aici au participat, împreună cu armata română, la acțiunile insurecționale, dezarmînd o serie de unități ale armatei hitleriste, apoi, unindu-și puterile cu cele ale întregului popor, au făcut toate sacrificiile pentru sprijinirea luptei drepte a armatei române împotriva hitlerismului și fascismului.

Sute și sute de tineri din satele comunei au căzut eroic pe cîmpurile de luptă, pentru eliberarea deplină a patriei, ca și pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei.

Era deschisă de 23 August 1944 a marcat profunde transformări și pentru comuna Scornicești, ca, dealtfel, pentru întreaga țară. Acționînd cu vigoare sub steagul glorios al Partidului Comunist Român, locuitorii din Scornicești au participat — ca de atîtea ori în istoria patriei — la toate marile acțiuni de democratizare reală a vieții, de înfăptuire a obiectivelor revoluției democrat-populare: instaurarea guvernului democratic (6 martie 1945), reforma agrară din primăvara aceluiași an, proclamarea Republicii (30 decembrie 1947), înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție în industrie (11 iunie 1948) și începutul transformării socialiste a agriculturii (martie 1949) au însem-

Ca pretutindeni pe întinsul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu sînt întîmpinați la sositrea în comuna Scornicești potrivit obiceiului din străbuni, cu pîine și sare

În pridvorul casei părințești

nat tot atîtea mari momente la care locuitorii din Scornicești au participat, tot mai conștienți că, pe această cale, își făuresc o nouă viață.

„Dacă ar putea cineva privi de sus de tot, așa încît să cuprindă dintr-o dată tot pămîntul românesc, ar rămîne

vrăjit de armonia și frumusețea lui” — scriau Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu în *Istoria românilor*.

Inspirați de cele de mai sus, am avut cîteazața să ne punem și noi întrebarea: „Cum ar arăta Scorniceștii dacă i-ar putea privi cineva de sus

*În casa natală,
locul
de care se leagă
atâtea amintiri*

*Cîteva clipe
la fîntîna
satului*

de tot?" La fel de minunați și de armonioși în frumusețea lor, ca întreg pămîntul românesc. Se aseamănă uimitor cu o creangă de stejar cu trei ramuri (apele ce-i brăzdează întinderile), răsărită ca un semn distinctiv lîngă inima României, nu departe de Carpați, de

Dunăre și de Marea Neagră! Aceasta e imaginea Scorniceștilor văzută din satelitul american LANDSAT-3 de la 900 km înălțime.

Executată la 15 aprilie 1981 în infraroșu și prelucrată electronic, imaginea înfățișează un imens mozaic de forme geo-

metrice, reprezentînd parcelele mari ale agriculturii socialiste, întrerupte de fișile lungi ale văilor și luncilor ocupate de salbele de sate, dominate de centrul civic, cu loturile personale, cu grădini, vii, livezi, păduri, pășuni.

Detaliile unei intense activități umane: drumuri, șosele, construcții social-culturale, fabrici, uzine, baraje, lacuri de acumulare, sere, ferme de animale, pînă la stupăriile cu albine, specifice dintotdeauna pămîntului carpato-danubiano-pontic — caracterizează, de asemenea, această excepțională imagine, simbol pentru întreg pămîntul românesc, pașnic și înfloritor.

Pe aceste meleaguri încărcate de istorie s-a născut în urmă cu 65 ani, în 1918 — anul împlinirii aspirației multiseculare a românilor, Marea Unire — tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a țării, omul ce se identifică, prin vremuri, cu înșeși destinele României. Călit la flacăra muncii și în vitorele luptei revoluționare, avînd puternic sădită în inimă hotărîrea de luptă pentru împlinirea idealului întregului popor român de a fi veșnic descătușat și liber, tovarășul Nicolae Ceaușescu — investit prin hotărîrea comuniștilor, a țării și a națiunii cu înaltele demnități de secretar general al partidului și președinte al Republicii — întrupește în modul cel mai profund cele mai alese calități ale poporului român. Poporul, al cărui fiu este și căruia i-a închinat întreaga viață: „Privindu-mi retrospectiv viața — sublinia secretarul general al partidului cu prilejul sărbătoririi de către întreaga țară, a împlinirii a 60 ani de viață și a peste 45 ani de activitate revoluționară — pot spune că am trăit-o așa cum trebuie trăită de un revoluționar. Aproape o jumătate de secol am luptat în rîndurile mișcării revoluționare, făcîndu-mi datoria de soldat credincios al partidului, de fiu devotat al poporului, făcînd totul pentru cauza bunăstării și fericirii națiunii noastre, pentru marea, libertatea și independența patriei”.

Dr. ION SPĂLĂTELU

**Valori nepieritoare
ale istoriei românești**

INDEPENDENȚA

Demersul capital al întregii istorii îl constituie realizarea plenară a omului, a destinului lui de a fi liber. Dar libertatea omului nu se poate împlini decât în și prin libertatea și independența acelor comunități care sînt popoarele, națiunile. Această axiomă se află încorporată organic în ideologia Partidului Comunist Român. „Cucerirea independenței și suvera-

nității naționale — subliniază președintele Nicolae Ceaușescu — se dovedește a fi o legitate obiectivă a dezvoltării sociale, o necesitate a mersului înainte al civilizației umane, un imperativ fundamental al istoriei. Nu poate fi vorba de nici un fel de drept cînd nu există dreptul fundamental de a fi stăpîn la tine acasă, de a fi stăpîn pe destinele tale”.

Suma vieții noastre istorice

Adevărul sintetizat în aprecierea de mai sus este validat și de dăinuirea milenară a românilor, a cărei dinamică are ca idee guvernantă independența, „suma vieții noastre istorice” — potrivit celebrului adagiu datorat lui Mihai Eminescu. Independența nu e un concept de domeniul abstractului, contemplativului, un elaborat livresc, de cabinet sau laborator, ci un program concret de acțiune, cu o finalitate precisă, dezvoltarea poporului trăitor în spațiul carpato-danubiano-pontic caracterizîndu-se prin lupta hotărîtă și plină de sacrificii pen-

tru libertate, pentru dreptul inalienabil la existența de sine stătătoare, pentru unitate. Deviza libertății și independenței este definitorie pentru toate momentele de referință ale devenirii noastre, din antichitate pînă în contemporaneitate.

Paginile de epopee înscrise în cronică națională la Posada, la Vaslui și Călugăreni reliefează abnegația cu care poporul nostru și conducerea lui politică, înfrunghind în personalitatea unor domnitori patrioți, s-au ridicat pentru cauza salvării patriei, înfruntînd cu neîmficare forțele de invazie, superioare ca număr și armament, ale unor mari imperii și regate expansioniste.

Determinată de ferma decizie a românilor de a-și face

respectate drepturile, de riposta armată înverșunată a poporului nostru, însăși superputerea lumii medievale, Imperiul otoman, s-a văzut nevoită să adopte un comportament specific față de entitățile politice românești. În timp ce alte țări din Europa sud-estică și centrală au fost supuse cu sabia și transformate în pașălcuri, otomanii nu s-au încumetat să procedeze în același mod cu românii, care și-au menținut permanent statalitatea, cu o autonomie avînd atributele esențiale ale suveranității, limitate în unele perioade, dar niciodată anulate¹.

Analiza desfășurării istorice degajă concluzia de deose-

¹ Magazin istoric, nr. 3/1975.

Imagini ce ilustrează acurmată luptă a românilor pentru libertate și independență: a) Eroica rezistență a dacilor la Sarmizegetusa (105-106), gravură de Alphonso Ciaconus; b) Bătălia din Codrii Cosminului (1497), detaliu dintr-o pictură de Th. Aman; c) Asediul redutei Givița (1877), litografie de epocă; d) Armata română defilează pe sub Arcul de Triumf, sărbătorind eliberarea țării de sub dominația fascistă (august 1945)

bită semnificație că războaiele românilor împotriva numeroșilor și diferiților cotropitori străini s-au distins printr-o înaltă etică, fiind legitimate de cauza dreaptă a libertății și independenței, în numele căreia erau duse. Relevind această caracteristică, Mihail Kogălniceanu conchidea că, în luptele purtate, pe români „duhul izbînzii [în sine, gratuite] și al năvălirii nu i-a povățuit; ci toate războaiele lor au avut un țel nobil și sfînt: apărarea patriei și a legii”. Totodată, lupta pentru propria independență a poporului nostru s-a aflat într-o strînsă legătură cu acțiunile de eliberare națională întreprinse de alte popoare — în primul rînd vecine —, ele bucurîndu-se de simpatie și sprijin din partea românilor. Realitate care l-a făcut pe Nicolae Bălcescu să lase posterității un enunț de valoare, clasică: „Drepturile sfinte ale omenirii au găsit întotdeauna apărători în această țară”.

Idealul independenței a înțreținut nestînsă flacăra speranțelor poporului, flacăra care s-a întetit în zorii epocii moderne a istoriei noastre. Forțele purtătoare ale progresului au împletit atunci dezideratul eliberării naționale cu cel al

emancipării sociale. Sub acest semn se plasează ideea independenței în cadrul ideologiei constituite în preajma și în timpul revoluțiilor de la 1821 și 1848, care au dat un puternic impuls creșterii conștiinței de sine a poporului român, afirmării drepturilor lui naționale, ceea ce avea să-și găsească o rodnică aplicare în memorabilul act al unirii Moldovei cu Muntenia, în anul 1859. Înfăptuirea statului național român modern a oferit hotărîrii românilor de a scutura orice formă de ingerință străină o bază mai puternică și mai extinsă de manifestare. Ea avea să-și capete o materializare de amplă rezonanță internă și internațională în lichidarea oricăror relații de dependență față de Poarta Otomană și abolirea tutelei puterilor garante, consecințe ale proclamării independenței absolute a României la 9 mai 1877, sigilată cu singele vîrșat de ostașii noștri în campaniile de la Dunăre, Plevna, Rahova, Vidin și autenticată de adevărata entuziasă a întregii națiuni, de pe ambele versante ale Carpaților.

¹ Magazin istoric, nr. 5/1977.

Marile jertfe ale înaintașilor

Toate forțele sociale românești, în rîndul cărora se afirma cu tot mai multă vigoare un nou curent social-politic, mișcarea socialistă, au considerat realizarea independenței o verigă de seamă în procesul de împlinire a dreptului imprescriptibil al națiunii de a se organiza, întreagă, într-un stat unitar, independent și suveran. De aceea, participarea României la primul război mondial nu poate fi explicată decît prin prisma acestui ideal, ceea ce a constituit izvorul forței morale și vitejei dovedite de armata română, susținută de masele populare, la Brașov, Jiu, Dragoslavele, Mărăști, Mărășești, Oituz, în toate luptele purtate pentru apărarea pămîntului străbun împotriva ocupanților străini.

Făurirea statului național unitar român în 1918 prin accelerarea progresului economic și social, prin avîntul forțelor progresiste ale societății, a creat noi condiții și posibilități pentru satisfacerea cerințelor apărării independenței și suveranității naționale. Sub acest aspect, perioada interbelică a fost mar-

MIRCEA CEL BĂTRÎN

Mircea stă la început, la începutul apărării seculare împotriva turcilor, la începutul politicii de rivalitate pentru țările noastre între puterile vecini creștini. De la el începând se fixează politica noastră externă în cadrele ei... Am putea spune că în istoria noastră Mircea este de departe un rezumat al marilor tradiții istorice românești, care acum se deschid, și în același timp un dărmător de datini. Într-adevăr, în lupta lui Mircea aflăm cele trei caracteristici de temelie, pe care le regăsim la toți marii conducători ai neamului nostru de atunci înainte: E înții luptătorul pentru creștinătate, cel ce se află de sentinelă în postul cel mai înaintat al Europei. Ca și Ștefan, Ioan Corvin și Mihai, el apără creștinătatea întreagă, e alături de comunitatea ei politică și spirituală, primește loviturile cele mai grele în față. E apoi un adunător de pământ românesc, în Făgăraș și Amlaș, în Dobrogea, în cîmpiile Chiei; un protector pentru Moldova și Ardeal cum va fi mai târziu Ștefan din Moldova și mai ales Mihai. E, în sfîrșit, un diplomat: conducător al unei țări mici trebuie să știe să se strecoare între ambițiile hrăpărețe ale vecinilor mai mari și mai puternici...

Mircea n-a fost numai un luptător: rămîne pentru istorie unul din marii noștri organizatori, i-am spune un bun gospodar român, nu numai un adunător de pământ românesc, dar și un chibzuit orînduitor al acestui pămînt. Asemenea oameni în trecutul nostru se numeau ctitori.

P.P. PANAITESCU

tora eforturilor conducerii statului care au convers cu cele ale opiniei publice. Guvernele române au dovedit preocupare pentru menținerea și consolidarea statu-quoului teritorial, au stabilit raporturi de prietenie și asistență mutuală cu statele din această zonă care aveau interese similare, au subscris la tratate internaționale ce-și propuneau organizarea securității colective și apărarea păcii. Opinia publică a reflectat tot mai profund voința maselor de a se opune politicii expansioniste a Germaniei naziste, precum și celorlalte state revanșarde și revizioniste, ale căror acțiuni implicau o gravă amenințare la adresa independenței naționale și a păcii internaționale. De importanță majoră a fost faptul că principalul exponent al intereselor națiunii a devenit tot mai susținut clasa muncitoare, care își avea expresia superioară de conștiință și organizare în Partidul Comunist Român. În fața primejdiei fasciste, partidul nostru comunist a înbinat lupta revoluționară pentru libertate și dreptate socială cu lupta pentru salvagardarea independenței naționale. Pronunțîndu-se pentru organizarea generală a apărării țării, partidul a trasat ca sarcină membrilor săi de a fi gata să aperse, „cu arma în mînă, independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război de apărare contra imperialismului fascist”, a inițiat, însușit și condus numeroase acțiuni protestatare, ca marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 mai 1939¹, a fost o prezență activă în desfășurarea adunărilor ce dădeau glas miniei populare față de amputarea țării prin monstruosul Diktat de la Viena, din august 1940, manifestări în care răsuna dorința de luptă pentru apărarea independenței și demnității țării.

Merite nepieritoare și-a câștigat partidul comunistilor în

anii negri ai dictaturii antonesciene și ai dominației hitleriste, cînd, apreciind cu înaltă răspundere și clarviziune situația și condițiile țării, a stabilit obiectivele, direcțiile și modalitățile salvării naționale. „Sunăm chemarea la unire sub cutele glorioșului și neînvinsului drapel al independenței și libertății naționale și nu cunoaștem ca dușmani decît pe cotorpitorii și pe trădătorii de neam care le sersesc drept unelte” — în acest fel făcea cunoscut cuvîntul partidului ziarul central, tipărit în ilegalitate, al rezistenței naționale, *România liberă*. Platforma patriotică a salvagărdării ființei țării, a independenței și a suveranității ei a fost — ca și în 1877 și în 1916-1918 — factorul determinant al consensului național, exprimat în larga raliere a tuturor forțelor sociale și politice — de la clasa muncitoare și țărănime la sectoare ale claselor situate în virful piramidei orînduirii de atunci, armată și cercurile Palatului Regal. În împrejurările favorabile create de marile victorii obținute pe fronturi de armata sovietică, de toate puterile aliate, acest șuvoi național unic a înfăptuit actul crucial de la 23 August 1944, început al revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, deschizătoare a unei noi ere în istoria României, a căii eliberării definitive de sub dominația străină, a realizării năzuințelor poporului român de a fi stăpîn deplin pe propria soartă. Idealul libertății și independenței a fortificat brațul ostașilor, tuturor combatanților avînțați pe baricadele insurecției, aflați în tranșeele războiului antifascist, a hrănit elanul întregului popor în susținerea armatei în lupta crîncenă dusă împotriva trupelor hitleriste și horthyste, pentru eliberarea întregului teritoriu național, luptă continuată mai departe, în Ungaria, Cehoslovacia și Austria, pînă la victoria finală de la 9 mai 1945.

¹ Magazin istoric, nr. 4/1979.

O retrospectivă peste veacuri ne arată că itinerarul istoric al românilor este marcat de imense sacrificii, de dăruirea patriotică exemplară și eroismul cu aură de legendă al generațiilor și generațiilor, care demonstrează că un popor hotărât să-și apere pământul străbun, libertatea și neatințarea nu poate fi îngruncheat și înfrânt, că nu i se poate fura victoria cauzei sale drepte. Partidul comunistilor români, legatarul tradițiilor luminoase ale poporului, acordă toată prețuirea acestui itinerar al gloriei și onoarei. „*Marile jertfe date de înaintași în această bătălie necurmată pentru a trăi în lume în mod demn, pentru a-și făuri o viață mai bună, pentru a fi stăpîn în propria sa țară* — spune secretarul general al partidului — *constituie un element de profundă mîndrie națională, precum și o înaltă obligație de conștiință pentru toți cetățenii patriei noastre socialiste*”.

Baza progresului societății

Independența și suveranitatea națională își au astăzi garanția puternică în cadrul economic, social, politic, moral, spiritual, durat în procesul construirii noii orînduiri, socialiste, în patria noastră. Independența, în politica României socialiste, în opera teoretică și practică a președintelui Nicolae Ceaușescu — care integrează într-un tot unitar moștenirea perenă a trecutului cu împlinirile prezentului și perspectivele viitorului —, reprezintă condiția primordială pentru valorificarea optimă a virtuților și geniului creator al poporului român. De

aceea, întărirea independenței și suveranității țării, apărarea ei constituie un obiectiv programatic de maximă importanță al partidului, statului, poporului. Actele fundamentale ale națiunii, Constituția țării și Programul partidului, statuează că apărarea cuceririlor revoluționare, a libertății, independenței și suveranității patriei constituie datoria de onoare a fiecărui cetățean. Pentru îndeplinirea ei au fost create instrumentele necesare, concretizate în sistemul național de apărare, care materializează principiul cardinal al doctrinei militare actuale, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că apărarea patriei este cauză și operă a întregului popor. Reflectînd vocația nonagresivă, constructivă a poporului român, probată în tot cursul istoriei sale, în deplin acord cu principiul legitimității autoapărării consacrat în dreptul internațional, doctrina militară națională statornicește că puterea armată a țării nu va fi folosită niciodată și în nici un fel în vreun război de agresiune, împotriva altor popoare, că în orice împrejurări, întotdeauna, națiunea română va lupta numai și numai pentru apărarea independenței și suveranității sale, împotriva oricărei încercări de dominație și asuprire, a oricăruia agresor care ar atenta la existența Republicii Socialiste România.

Cultivarea independenței și suveranității nu înseamnă izolare, ci deschidere spre lume, patria independentă și suverană reprezentînd punctul de inserție al poporului român, cu personalitatea proprie, pe locul ce i se cuvine în comunitatea mondială. Fermitatea cu care poporul român militează pentru independența sa își asociază organic respectul pentru interesele și demnitatea celorlalte națiuni, se armoni-

ȘTEFAN CEL MARE

Apoi Ștefan își așternu de moarte și trecu la cele veșnice în ziua de 2 iulie din acel an 1504, început, spune cronica, prin prevestirea unei grozave ierni, după care veniră „ploi mari și vărsări de ape și potaope”.

Fusese înainte de toate un ziditor de țară. Găsisse anarhie, cu patimi care răsăreau în fiecare moment și pe care nici o vărsare de sînge, fie și a celui mai scump, nu le putea potoli, și lăsa o boierime împăcată cu sine și ascultătoare de domn, în care cu bună-cuviință tinerii veneau să ia pe urmă locul bătrînilor cari se duceau, boierimea în care nu mai era vechiul spirit maramureșan de oameni nestăpîniți, gata de orice încercare și ușuratic trecînd de la o ascultare la alta, privînd, din tată în fiu, țara nu numai ca o moșie, ci și ca o prădă. Se crease acum o altă lume, care — nu și mai amintea nesigurănte, capriciile, deseale răsturnări, fărâdelegile nepedepsite și omorurile în serie de la început. Alexandru cel Bun părea învial, cu aceeași sigură statornicie și înțelepciune, dar cu un braț mult mai greu, pentru oricine-i sta în cale.

N-a venit anume ca să facă războaie. Ele i s-au impus. Nu-mai gata de luptă putea să se facă respectat, și biruința aproape sigură era singura cheazășie față de vecinii lacomi, gata să se arunce la cel dintîi semn de slăbiciune. De la început și-a făcut o oaste și, după cele mai grele încercări, a învins-o...

Simful neamului l-a avut în suflet și mai ales ființa lui întreagă a trăit în el.

NICOLAE IORGA

CONSTANTIN BRÎNCOVEANU

Așezate între niște vulcani cumpliți și avînd o poziție pe jumătate neînfrînată, ele [jă-rile române] trebuiau să îngrijească, ca fiecare ființă viețuitoare, de păstrarea existenței lor sub îmboldirea instinctului de conservare. La început ele luptase cu arma în mîină pentru mînuirea vieții lor, și vîilejile săvîrșite de ele înmînunase lumea. Era epoca eroică, aceea a lui Ștefan cel Mare... Cînd mersul împotriviției fu cu totul tăiat, instinctul conservării îmbrăcă aceasta de pe urmă formă... șirelenia vulpii..., care-și găsește suprema ei expresie în persoana lui Brîncoveanu. Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brîncoveanu înseamnă, la cîte un secol îndepărtare, o schimbare radicală în mijloacele de a asigura nevoia de trai a poporului român...

Constantin Brîncoveanu este una din rarele excepții care întîrzie peste sorocul obișnuit pe scaunul domniei sale, în care el stă vreo 25 ani. Acest simplu fapt ne arată că el trebuie să fi fost o fire de om deosebită, ca să se poată mînișina în scaunul cel șubred al unei țări române a pîra parte dintr-un veac... Dacă ne gîndim la vremurile grele în care el a domnit, cînd Poarta purta două mari războaie care trebuia să aducă asupra domnului român cele mai mari greutăți, și că aceste împrejurări provocase în Moldova schimbări peste schimbări de domn, trebuie ca mintea lui Brîncoveanu să fi fost deo-ghibăcie cu totul afară din cale, pentru ca el să stea în tot acest răstimp de strajă pe tronul muntean.

A. D. XENOPOL

zează perfect cu principiul solidarității internaționale. Într-o lume a interdependențelor, participarea la circuitul mondial de valori materiale și spirituale conferă colaborării între state și între popoare un caracter obiectiv. Și această cooperare își poate fructifica potențele numai în condițiile respectării personalității și drepturilor fiecărei națiuni, pentru că, așa cum arăta Friedrich Engels, colaborarea nu poate exista decît între egali. Rezultă astfel de ce respectarea independenței deține locul prioritar în setul principiilor pe care trebuie să se întemeieze relațiile internaționale.

Pornind de aici, este de la sine înțeles că idealul independenței se găsește în opoziție ireductibilă cu nihilismul național și cosmopolitismul, care neagă necesitatea și valoarea dezvoltării de sine stătătoare a națiunilor. Viața, evenimentele pun în evidență faptul că lupta pentru afirmarea națiunilor formează o componentă esențială a lumii de azi, că ea constituie în prezent și va constitui și în viitor, pe un lung interval de timp, baza progresului societății. Aceasta infirmă aserțiunile tendențioase, neștiințifice despre caracterul perimat al națiunii, contrazice tentativele care ținesc la restrîngerea prerogativelor națiunii ca entitate social-politică independentă și suverană, la subordonarea sau chiar dizolvarea ei în structuri supranaționale, ridiculizează sloganurile aberante că suveranitatea ar fi incompatibilă cu democrația și colaborarea internațională. Nu s-a înregistrat încă nici un indiciu că vreo națiune ar fi dispusă să se sinu-

cidă. Dimpotrivă, ideea independenței și suveranității naționale stăpînește conștiința popoarelor, a forțelor progresiste, democratice, revoluționare, care se ridică cu sporită vigoare în apărarea acestui drept sacru, acționează neobosit pentru a se pune capăt vechii politici imperialiste de dominație și dictat, pentru raporturi noi, de egalitate și echitate între state.

Unitatea dialectică între sarcina întăririi națiunii și a statului național independent și cea a întăririi solidarității și colaborării dintre națiuni și dintre state se oglindește cu pregnanță în întreaga politică și activitate externă a României, care au la temelie principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța în relațiile interstatuale. Promovarea consecventă a acestor principii atestă hotărîrea României și a președintelui ei de a face totul pentru a asigura condiții internaționale dintre cele mai prielnice operei de făurire în mod liber a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru amplificarea colaborării cu țările socialiste, cu cele în curs de dezvoltare, cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, de a nu precupeți nici un efort pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să ănezășuiască independența și securitatea fiecărei națiuni, pentru triumful păcii — cauza vitală a întregii umanități.

General-maior
CONSTANTIN ANTIP

1877, mai 9 / 21. SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Românii fiind unul și același popor, România fiind o singură țară, chiar atunci când părți din ea s-au aflat sub dominație străină, evenimentele istoriei românești au avut ecouri în tot spațiul locuit de poporul nostru.

Proclamarea independenței absolute de stat a României și intrarea țării în războiul care avea s-o constituie au fost primite astfel cu entuziasm de românii din Transilvania, aflați atunci sub stăpânirea austro-ungară. Iată cum relatea revista transilvăneană Familia, în numărul său din 22 mai/3 iunie 1877, istoricul eveniment care avusese loc în capitala României la 9 mai 1877.

Luni în 9/21 mai ... pe la 12 ore, sute de oameni alergă cu inimile palpitând spre dealul Metropoliei, ca să fie față la sevrșirea unui fapt dorit de seculi: „Independența absolută a României!”

Nu sunase ora 1, tribunele și galeriile gemeau de mulțimea nerăbdătoare, chiar și curtea Metropoliei nu era mai puțin împoporată. Ședința se deschide. La invitarea președintelui, bunul patriot d. Nic. Flea se suie pe tribună pentru a-și dezvolta interpelarea anunțată de mai-nainte și care pentru scurtimea spațiului, permiteți-mi a v-o relatea numai în rezumat: „1. Dacă guvernul a comunicat oficial tuturor puterilor rumperea legăturilor noastre cu Turcia și prin urmare independența absolută a României? și 2. Dacă în starea de război în care ne găsim în urma provocațiunii Turciei, d. min[istru] de externe a rechișmat pe agentul român din Constantinopol? Dacă s-a comunicat în mod oficial puterilor această stare de război și dacă s-au luat toate măsurile necesare?”

La suirea pe tribună a d-lui Flea o tăcere profundă dom-

nia în întreaga sală, privirile tuturor erau așintite asupra oratorului, se putea ceti pe fașele tuturor o neliniște, dar totodată și o bucurie. „Sunt momente solemne, zice d. Flea la început, în viața popoarelor, cînd orice ură și dezbinare trebuie să tacă, să se exprime, și toți să se gîndească la soaria mamei tuturor, a țării, la mărirea și asigurarea ei. Istoria contemporană a noastră” etc. (aci oratorul arată starea noastră vis-à-vis de Turcia în timpii din urmă). „În fașa acestora nu putem sta în exilațiune; eu, ca român și reprezentant al națiunii, nu pot decît să mă pronunț, sus și tare, că această țară e liberă și independentă și domnul României este domnul unei țări libere și absolut independente...” La auzirea acestora, întreaga sală erupse în aplauze frenetice ce durară cîteva minute, pe fașele multore se vedeau chiar lacrimi. Sublim moment!

În mijlocul aplauzelor se scoală d. min. de externe, marele diplomat M. Kogălniceanu, și cu inima liniștită declară cu vocea sa puternică că „...România e în stare de război cu Turcia, că legăturile dintre România și Turcia sunt rupte, și că guvernul va face tot, pentru ca la viitoarea pace, România să fie recunoscută ca țară

cu desevîșire liberă și independentă...” Aplauze prelungite și entuziasmate. Camera în unanimitate (afară de două abșineri) în zgomotul aplauzelor votase următoarea moțiune prin care:

„La act că războiul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacrarea larg oficială, și, comîntind pe dreptatea Puterilor Garante, trece la ordinea zilei!”

După cele săvîrșite în Cameră, ideea independenței nu putea decît a fi îmbrățișată și susținută de însuși aceia ce pînă ieri o combătuseră ca o idee aventuroasă.

Principiile Dim. Gr. Ghica în Senat — tot luni — cu acel instinct patriotic cel-l caracterizează — formulă o moțiune în sensul celei din Cameră, ce fu primită în aplauze cu unanimitate.

Luni 9/21 mai, dară, s-a petrecut în capitala României un fapt dorit de seculi și care va fi înscris cu litere de aur în analele române.

Ideea pentru care au luptat atîția domni iluștri, atîția mari patrioți și atîtea generațiuni, s-a împlinit.

În imagine: ședința Adunării deputaților din ziua de 9 mai 1877 (detaliu din basorelieful statuii lui C.A. Rosetti din București, operă a sculptorului W. Hegel).

Cu pătrundere și dreptă judecată

Pentru o înțelegere profundă și, ca urmare, pentru o interpretare de aceeași valoare a istoriei sînt absolut necesare unele condiții, fără de care nu se poate concepe o asemenea interpretare. Mai întîi, una obiectivă, adică istoria însăși cu bogăția sa de fapte, evenimente, eforturi, căutări și realizări. Apoi, condițiile subiective, ce pot fi sintetizate în calitățile superioare ale celui ce-și asumă această dificultă și, în aceeași măsură, pretențioasă introspecțiune de profunzime: dragoste față de istorie, față de căutările și eforturile oamenilor, de strădaniile și realizările lor, de idealurile și izbînzile lor, cu alte cuvinte, de măreția impresionantului edificiu, care e istoria omenirii.

Cercetînd opera secretarului general al partidului, președintelui Republicii Socialiste România, în întregul ei, în problematica sa fundamentală, rezultă cu pregnanță și evidență dragostea organică a tovarășului Nicolae Ceaușescu față de istorie, extraordinara profunzime în înțelegerea și interpretarea fenomenului istoric, gîndirea sa dialectică. Sînt calități ce-i înlesnesc descifrarea esențialului problemei în dezbatere, precum și a relației dialectice dintre evenimente și fenomene, descoperirea esenței, a semnificației și însemnătății conținutului revoluționar ce pro-

pulsează mersul înainte al societății, dezvoltarea ei ascendentă. Fiecare dintre aceste calități și toate împreună conferă operei istorice a secretarului general al partidului ceea ce se înțelege prin noțiunea de magistral.

Înțelegerea dialectică a dezvoltării societății românești, din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre, înseamnă a întui și a sintetiza dezvoltarea fenomenelor sau proceselor istorice, de la geneză pînă la împlinire: nașterea ideii, transformarea acesteia în tendințe, tendințele în străduințe, iar acestea în luptă deschisă, incununație, în cele din urmă, de biruință. Fiecare etapă, fiecare treaptă — de la societatea și civilizația geto-dacă din timpul lui Burebista și Decabal, la marea epopee a societății socialiste multilaterale dezvoltate din zilele noastre — este analizată cu pătrundere și dreptă judecată, pe temeiul cunoașterii legilor de dezvoltare a societății în general, pe temeiul cunoașterii profunde a însemnătății și semnificației evenimentelor cruciale, a rolului maselor și a adevăratelor personalități istorice.

Gîndirea dialectică este prezentă în toate aprecierile președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la demersul istoric, fie că este vorba de probleme concrete, fie de judecăți de valoare generală, ca aceea cu privire la concluziile și învățămintele istoriei. Dialectica se îngemănează organic cu interpretarea magistrală într-o relație de condiționare, generată de înțelegerea profundă și dragostea sinceră față de trecutul, prezentul și viitorul poporului român, ceea ce conferă operei președintelui Nicolae Ceaușescu o valoare teoretică unanim recu-

noscută, model de interpretare a fenomenului istoric, concret, exemplu de gîndire revoluționară în analiza marilor probleme ale istoriei omenirii și cu deosebire ale istoriei poporului român.

ȘTEFAN PASCU,
academician

Poporul — marele făuritor al istoriei

Evidențierea rolului hotărîtor al maselor în procesul dezvoltării sociale — acest concept fundamental al socialismului științific, potrivit căruia poporul este făuritorul propriei sale istorii — este o constantă în gîndirea istorică a secretarului general al partidului, exprimată în numeroase momente ale permanențului său dialog cu țara.

Gîndirea progresistă românească din trecut — prin opera și activitatea lui N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, A. D. Xenopol, N. Iorga și alți mari cărturari — a acordat și ea atenție acestui raport, popor-istorie, dar n-a putut depăși limitele obiective ale timpului. Un pas important în această privință l-au făcut socialiștii români din secolul trecut, care, situîndu-se pe pozițiile socialismului științific, au adîncit analiza și cunoașterea legităților dezvoltării sociale.

Revine Partidului Comunist Român — moștenitorul și continuatorul celor mai înaintate tradiții ale gîndirii social-politice românești — meritul de a fi impus definitiv acest concept prin teoria și practica sa revoluționară. Prin adoptarea unor documente de excepțională valoare istorică, între care o importanță

deosebită a avut-o Programul Partidului Comunist Român — în înfișarea și elaborarea căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut rolul hotărâtor — acest conceput și-a găsit plenara afirmare.

Totodată, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în lumină — pe temeiul adevărului istoric — rolul fărâmi în luptele pentru apărarea patriei, faptul că, secole de-a rândul, ca principal făuritor de bunuri materiale, fărâmierea a determinat progresul istoric al patriei. În același timp, se relevă că în toată istoria modernă și contemporană a României, clasa muncitoare a reprezentat forța politico-socială cea mai înaintată, care — de pe poziții revoluționare — a purtat grele bătălii pentru dreptate socială și libertate națională.

Un alt mare adevăr al istoriei noastre — relevant în Program și reliefat pe larg de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este acela că alianța muncitorească — fărâmierească — a fost forța socială hotărâtoare în transformarea revoluționară a societății românești. Dînd o înaltă apreciere istoriei noastre multimi-lenare, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu reflectă ferm adevărul potrivit căruia masele populare, sub conducerea partidului, forța revoluționară care s-a identificat întru totul cu năzuințele și interesele poporului, acționează neabătut pentru asigurarea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Noi istoricii — ne-a spus-o adesea secretarul general al partidului — avem datoria de onoare de a face totul pentru ca poporul să-și cunoască adevărata istorie, să se regăsească în ea, cu toate calitățile sale, cu bucuriile și împlinirile lui, să-și întărim patriotică mîndrie că această istorie îi aparține pe deplin.

M. PETRESCU-DÎMBOVIȚA,
profesor universitar,
doctor docent

Vizionar și novator prin gîndire și acțiune

A devenit un lucru obișnuit ca oameni politici de înaltă răspundere — șefi de state și guverne, șefi de partide — să sublinieze dimensiunea mondială a gîndirii politice și activității pe arena internațională a șefului statului român, președintele Nicolae Ceaușescu. Ei reliefează coerența, adecvarea la epocă și originalitatea politicii externe românești, penetrația gîndirii, spiritul de inițiativă, de inovare și dinamismul marelui om de stat român, experiența lui vastă, amprenta lui specifică asupra vieții politice internaționale.

Ca să înțelegi în profunzime motivațiile acestor aprecieri cred că este mai potrivit să te plasezi pe o poziție care îngăduie o perspectivă mondială asupra României, mai curînd decît o perspectivă românească asupra lumii.

Și atunci realizezi mai puternic orientarea spre viitor și acțiune a politicii externe românești, elaborate sub conducerea și participarea hotărîtoare a președintelui țării, care pune un asemenea accent pe independența proprie și pe respectul independenței altora, pe ideea că orice litigiu, oricît de complicat ar fi șesătura lui, trebuie și poate să fie rezolvat exclusiv pe calea negocierilor — preferabile unui conflict militar — chiar dacă negocierile se anunță ca lungi și anevoioase, pe convingerea că, dacă în diverse probleme, responsabilitatea țărilor este diferită, în funcție de mărime, nivel de dezvoltare, forță politică și militară, nu pot exista răspunsuri viabile la marile sfidări ale lumii de azi fără implicarea și

concursul tuturor statelor, fără democratizarea relațiilor internaționale, fără creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, nealiniate, neutre, în curs de dezvoltare, fără realizarea unei noi ordini internaționale.

Și atunci realizezi mai puternic singulara capacitate de analiză a omului de stat român, care în probleme globale, în probleme internaționale de interes larg, ca și în probleme de importanță regională, subregională sau locală este în stare să identifice tendințele de bază, să privească în perspectivă, să formuleze poziții îmbinînd curajul revoluționar cu un profund și lucid realism și pe care istoria le confirmă.

Și atunci realizezi mai puternic forța personalității șefului de stat român, a stilului său, a imensului său fond de înțelegere a istoriei bazat pe stăpînirea perfectă a dialecticii materialiste, pe aplicarea consecventă a sistemului propriu de criterii pentru abordarea realității, pe concluziile extrase din numeroasele contacte directe, realizate în țară și în străinătate, cu lideri politici de pe toate meridianele globului, aceste contacte directe care sînt o trăsătură de neconfundat a stilului său și totodată un inegalabil vector al ideilor sale.

Datorită președintelui ei, vizionar și novator prin gîndire și acțiune, România își valorifică, în cel mai înalt grad, vocațiile sale multiple — balcanică, europeană și universală — vocația sa umanistă de pace și înțelegere între popoare, de structurare a comunității internaționale potrivit cerințelor actuale și de perspectivă ale propășirii tuturor națiunilor.

GHEORGHE DOLGU,
profesor universitar

Valori nepieritoare
ale istoriei românești

CONTINUITATEA

Cu strălucita sa viziune, profund științifică, privind cursul vremurilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aplecat asupra istoriei noastre, i-a deslușit permanențele, i-a detașat și i-a valorificat marile sensuri, conferind înalte dimensiuni relației trecut-prezent-viitor: „Avem un trecut cu care ne putem mândri. În condiții grele, poporul nostru și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație, și-a adus contribuția la mersul înainte, pe calea unei vieți mai bune. Iată de ce noi, comuniștii, cinstind pe cei care în trecut și-au dat viața pentru fericirea poporului, tragem din lupta lor învățăminte pentru prezentul pe care-l făurim și, totodată, pentru a pune bazele viitorului, educăm tineretul în spiritul dragostei și respectului față de lupta și munca învinșitorilor“.

Indemnând să ne redescoperim istoria, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat caracteristicile esențiale ale trecutului nostru, deflatorii pentru întreaga evoluție a poporului: vechimea și continuitatea în vatra sa de locuire. Avem astfel imaginea unei istorii glorioase, ce-și are rădăcinile cu milenii în urmă,

în civilizația dacilor — popor cu prestigiu în lumea antichității, a cărei civilizație s-a dezvoltat în strinse raporturi cu marile civilizații ale vremii — istorie ce aparține unuia și aceluiași popor, ce a trăit în unul și același spațiu geografic: „Putem afirma, pe baza faptelor istorice, — arată secretarul general al partidului la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982 — că poporul nostru s-a plămădit de-a lungul mileniilor în spațiul carpatodunărean, că fiecare metru de pământ și fiecare piatră sînt stropite cu sudoarea și singele moșilor și strămoșilor noștri. În cele mai grele timpuri înaintașii nu și-au părăsit pămîntul unde s-au născut, ci, înfrățindu-se cu el, cu munții și cîmpiile, cu riurile și codrii falnici, au rămas neclintîți pe aceste meleaguri, apărîndu-și ființa, dreptul la existență liberă.“

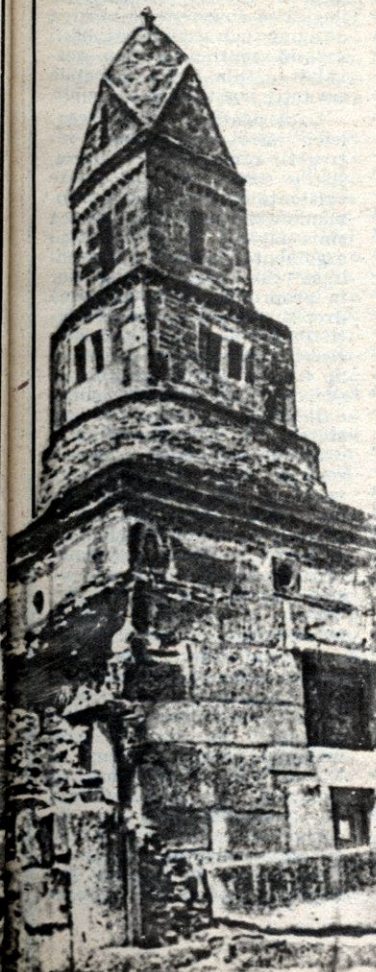
Originea daco-romană și continuitatea existenței pe aceste meleaguri constituie caracteristici fundamentale ale poporului român. Stabilirea locului în istorie, a originii și continuității în bazinul carpatodunărean ale poporului român constituie fundamentul oricărei activități ideologice, teoretice și politico-educative“

„Imnul de iubire” al dacilor

Din cele mai vechi timpuri, încă din zorii îndepărtate ai omenirii, țara noastră a constituit — așa cum o relevă tot mai multe dovezi arheologice, antropologice ș.a.m.d. — una din vetrele antropogenezei. De timpuriu, locuitorii acestor meleaguri au trecut la activități, precum creșterea vitelor și mai cu seamă cultivarea pământului, îndeletniciri ce au avut un rol esențial ca factor al stabilității, al se-

În p. 24: pietrele Sarmizegetusei lui Burebista și Decebal

Cătorie feudală românească din Denșuș, jud. Hunedoara

dentarizării oamenilor. De-a lungul întregii orânduiri a comunei primitive, agricultura — în forme tot mai evoluat — și folosind unele mereu mai perfecționate — a fost o preocupare de predilecție a locuitorilor acestui pământ, contribuind, alături de păstorit și meșteșuguri, la făurirea unei bogate vieți materiale și spirituale și, totodată, la creșterea sentimentului de dragoste față de pământul natal. Așa se face că, încă de la apariția lor pe scena istoriei, geto-dacii s-au afirmat cu tărie prin îndrăjirea cu care s-au apărut împotriva cotoptorilor. Sînt cunoscute curajul cu care au luptat împotriva oștilor persane ale lui Darius I¹, sau vitejia, dublată de înțelepciune, cu care Dromichete — expresie autentică a geto-dacului, așa cum îl înfățișează autorii antici — s-a împotrivit regelui macedonenilor, Lisimach.

De o mare autoritate în epocă s-a bucurat statul dac centralizat și independent condus de regele Burebista², stat care și-a continuat existența pînă în vremea lui Decebal³. Referindu-se la nivelul atins de civilizația geto-dacă în această perioadă, marele istoric Vasile Părvan arată că „un nume se impune înaintea tuturor cînd constatăm că, la Grădiștea Muncelului, calcarul, andezitul sau porfirul cu care a fost clădită și împodobită cetatea au trebuit să fie aduse de foarte departe și urcate pînă în vîrfurile muntelui la 1250 metri cu sîfșări și primejdii extraordinare: este numele marelui rege get Burebista a cărui epocă e tocmai aceea a faimosului La Tène III dac, și a cărui putere și bogăție ar putea, îndeajuns, fără altă dovadă, să explice măreția și monumentalitatea unei sfîrșări de care abia romanii ar fi putut fi capabili”.

Cum se știe, la începutul sec. II e.n., geto-dacii au fost nevoiți să se confrunte, în două războaie extrem de grele, cu cea mai puternică forță economică și militară a vremii, Imperiul roman. Războaiele daco-romane din anii

101-102 și 105-106 au ilustrat sugestiv dragostea de patrie a geto-dacilor, setea lor nestinsă de libertate. „Apărarea pămîntului Daciei de către poporul său — scria Vasile Părvan, referindu-se la acest eroic episod — a fost un imn de iubire, cum rar le-a fost dat popoarelor să-l adreseze patriei lor în primejdie”. Cu toată vitejia poporului dac și eroismul lui Decebal, rezistența lor a fost înfrîntă. Ocuparea unei părți a Daciei de către romani nu a reprezentat însă sfîrșitul dacilor și al civilizației lor pe aceste plaiuri, cum au încercat unii istorici străini și cum mai încearcă să susțină și astăzi.

Populația dacă — elementul etnic covîrșitor pe teritoriul noii provincii — a reușit vreme îndelungată să-și conserve trăsăturile etnice distincte, obiceiurile, îndeletnicirile, concepțiile și practicile religioase. Numeroasele așezări autohtone ce și-au continuat existența după anul 106 pe întregul cuprins al Daciei, prezența frecventă a ceramicii de factură dacă în

Bărbat valah (acuarelă de pictorul francez Th. Valério)

descoperirile arheologice, larga răspindire a practicilor incinerăției de tradiție geto-dacă și mai cu seamă perpetuarea numelor dacice de localități, de riuri și a.m.d., constituie dovezi certe ale intensității de locuire dacică și după transformarea unei părți a țării lor în provincie romană.

Numeroși daci au avut o importantă ascensiune spre virfurile ierarhiei politice a imperiului și armatei, unele din aceste personalități ridicate din rîndul autohtonilor ajungînd pînă la rangul de împărați sau pretendenți la tronul imperial, cum a fost, de exemplu, cazul lui Regalianus, care se întîlnea descendent al lui Decebal¹. Prezența masivă a dacilor în viața imperiului e dovedită și de numărul crescînd de unități militare recrutate din Dacia. Toate acestea reprezintă dovezi certe care infirmă aserțiunea potrivit căreia dacii ar fi dispărut de pe scena istoriei odată cu luptele din sec. II e.n.

Dealtfel, imposibilitatea exterminării unui popor ce se ridica după calcule științifice la peste un milion de locuitori a fost subliniată de numeroși învățați din țară și de peste hotare: „Un popor de dimensiunile celui dac, răspîndit pe o arie geografică atît de întinsă și ocrotită de un relief atît de variat... nu putea fi desființat. Concepția aceasta catastrofală e în contradicție cu tot ceea ce cunoaștem din istoria altor popoare”, scria în legătură cu acest aspect geografic și istoric Simion Mehedinți.

Ca orice ocupație, stăpînirea romană în provincia Dacia (organizată, cum am mai arătat, doar pe o parte a Daciei antice) a produs mari suferințe și daune poporului geto-dac. În același timp însă, cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în luptele grele și în conviețuirea comună, timp de secole, a dacilor și a romanilor s-a plămădit un popor nou, care a păstrat și dezvoltat însușirile și virtuțile cele mai bune ale înaintașilor săi”.

Rădăcini de patru ori milenare

Cum se știe, criza internă a Imperiului roman, primejdiile ivite la diferitele sale frontiere au determinat pe împăratul Aurelian să adopte decizia de mutare a graniței imperiului pe Dunăre; armata și administrația și, împreună cu ele, elemente ale păturilor avute din provincia Dacia s-au pus la adăpostul noii granițe. Dar majoritatea covârșitoare a populației — legată indestructibil de pămîntul pe care trăia și muncea, unde își avea așezările și modestul avut — a rămas să înfrunte în propria vatră de locuire binele și răul ce avea să i le rezerve viitorul. Dealtfel, era firesc ca, în loc să continue o viață de aservire, marea masă a populației să dorească să reintre în stăpînirea pămîntului și a bunurilor pe care le crease. Referindu-se la această perioadă din istoria patriei, apreciată de unii istorici străini ca lipsită de informații privind evoluția poporului român, A.D. Xenopol arăta, încă la sfîrșitul secolului trecut, că „epoca de o mie de ani... nu este o lungă pauză în dezvoltarea poporului nostru, ci, din contră, una din părțile cele mai interesante, cele mai bogate în rezultate ale istoriei sale”. La rîndul său, N. Iorga, într-o viziune de mare forță evocatoare, sublinia că poporul român „prin strămoșii săi, își are rădăcini de patru ori milenare: aceasta este mindria și aceasta este puterea noastră. Unde a fost vechiul păstor trac, pe locul acela s-a așezat romanul; unde a fost cetatea romanului s-a așezat cetatea de mai tirziu a domnului nostru; unde a fost satul trac pe vremuri, dănuiește satul românesc acum; unde sînt orașele noastre au fost odinioară centrele civilizațiilor anterioare reprezentate de acei oameni ai căror urmași sîntem noi”.

Cercetările istorice și arheologice din ultimele două decenii, care, prin grija permanentă a Partidului Comunist Român, au cunoscut o amploare fără precedent, au adus noi și importante dovezi privind ne-

înterupta locuire de către români, urmașii direcți ai dacilor, pe pămîntul patriei în toată această perioadă. Populația rămasă s-a ocupat mai departe cu agricultura, creșterea vitelor și o seamă de meșteșuguri, inițiind totodată pe migratori cu primele noțiuni privitoare la agricultură.

De-a lungul ultimului secol în care aserțiunile răsăriene și neorăsăriene abundă cu tendința categorică de a infirma nu numai autohtonismul romanilor, ci și rostul lor în granițele lor etno-istorice, științele istorice au cunoscut o adevărată avalanșă de informații care au implantat și mai puternic argumentele adevărului istoric în demonstrația originii și continuității lor neînterupte pe pămînturile strămoșesti. Cît de sterilă și de ilocică se dovedește încercarea de a pune sub semnul întrebării această continuitate au dezvăluit-o sub toate aspectele savanții noștri încă de mult.

Dacă pentru perioada secolelor imediat următoare retragerii romanilor din Dacia, știrile scrise, care să ateste existența daco-romanilor și romanilor sînt mai rare, acestea sînt departe de a constitui argumente pentru a dovedi lipsa continuității romanilor în propria lor țară. Pe bună dreptate savantul român Sextil Pușcariu scria: „Dacă istoricii și cronicarii nu pomenesc de români, nici la nord nici la sud de Dunăre, veacuri multe, e fiindcă unele izvoare nu văd starea, ci mișcarea, fiindcă existența romanilor în aceste regiuni, unde se găseau din vechime, era ceva firesc, ce nu trebuia relevat... În cronici se notau evenimentele, nu curgerea uniformă a vremii; invaziile popoarelor noi, nu stăruirea celor autohtone; războaiele, nu viața pașnică și organizațiile de stat vechi”.

Presiunile exercitate de diferitele popoare migratoare asupra romanilor nu le-au putut schimba entitatea de neam. Migratorii au stăpînit vechinul teritoriu străbun al Daciei, dar nu au reușit să „gotizeze”, să „hunizeze” sau să „gepidizeze” nici una din zonele asupra cărora și-au constituit autoritatea nominală. Dimpotrivă, în această perioadă, românii au realizat

¹ Magazin istoric, nr. 12/1978.

omogenizarea etnico-lingvistică și culturală la scara întregului spațiu carpato-danubiano-ponctic: „În perioada marilor migrații ale popoarelor, arată secretarul general al partidului, pe meleagurile patriei noastre au venit și au poposit, pentru un timp mai scurt sau mai lung, diferite popoare. Urmasii dacilor și romanilor au trebuit să ducă lupte grele pentru a-și păstra ființa proprie, iar cu unele dintre popoarele ce s-au așezat în vecinătate, în diferite perioade, au conlucrat activ, ceea ce a avut o importanță deosebită atât pentru dezvoltarea poporului nostru, cât și pentru popoarele respective”.

Moștenirea daco-romană era atât de evidentă în fizionomia, caracterul, limba, obiceiurile și portul românilor, încât în vremea Renașterii — atunci când se petrecea cea mai masivă redescoperire a antichității — Flavio Biondo, reputat cărturar umanist, menționa cu stimă și respect pe „dacii care vorbesc o limbă latină”.

România s-a dezvoltat ca etnie, limbă și civilizație pe toată aria de locuire a vechii Dacii. Din studierea materialelor arheologice reiese limpede faptul că pe întreg teritoriul locuit ei au făurit o cultură unitară, cu diferite variante locale, dar având ca fond comun elementele de veche tradiție dacă, daco-romană și romano-bizantină. Ocupațiile principale ale poporului în această vreme au fost agricultura și păștoritul, o pondere importantă ocupând în activitățile umane prelucrarea metalelor, a lemnului, olăritul, țesutul ș.a.

Condițiile istorice impuse de populațiile migratoare au determinat anumite trăsături specifice de dezvoltare a poporului român: multă vreme, desfășurarea acestui proces a avut loc cu prioritate în mediul sătesc, ceea ce explică vitalitatea poporului, satul fiind izvorul tăriei și al forței noastre de a fi.

Aceleași idealuri și aspirații

Mărturiile arheologice sînt în chip sugestiv completate de izvoarele scrise (cronici, docu-

Noi, românii, sîntem locuitorii cei mai vechi ai acestui pămînt, și anume unul dintre cele mai vechi popoare ale întregului continent...”

Istoricii pînă de obicei începutul vieții poporului nostru la cucerirea Daciei de Traian, un secol după nașterea lui Hristos.

Nici că se poate mai superficial concepție. Departele mine gîndul de a scădea cit de puțin meritele marelui împărat. El este, alături de Iulius Cezar, cea mai luminoasă figură a întregii romanități, iar din punctul de vedere etic mi se pare cu mult superior lui Cezar.

Dar nu e mai puțin adevărat că marele împărat este abia un episod în viața milenară a poporului nostru. Cînd a sosit el la Dunăre, statul dac era de o sultă și mai bine de ani în culmea înfloririi: era singura putere europeană capabilă de a ține în cumpănă Imperiul roman...

Și n-a fost numai numărul populației getice, ci și civilizația sa înaintată, care i-a asigurat învictoria. În contrast cu grecii, care erau oameni de mare, geții erau, ca și romanii, plugari. Cînd Alexandru Macedon a trecut noaptea peste Dunăre, soldații săi au trebuit a doua zi să culce spicele cu lancea ca să înainteze printre lanurile străbunilor noștri. Podgoria gelodată ajunsese așa de întinsă, încît a fost nevoie să mai scoată din vițe. În exploatarea metalelor, îndeosebi a aurului, era vestită din vechime...

Dar alături de număr și civilizație aveau ceva și mai de preț: o reală cultură, manifestată printr-o înaltă concepție de viață. Pietatea geților a fost unică în toată antichitatea. Strabo o mărturisește ca o trăsătură caracteristică, „cunoscută de cînd lumea”. Aceași părere o avea și Socrate. El admira pe Zamolxe ca pe un geniu etic. În opoziție cu concepția pedagogică a celor ce puneau mare preț pe educația fizică, Zamolxe predica doctrina, mai subtilă, că numai sănătatea sufletului poate asigura sănătatea și frumusețea corpului. Așadar, cu mult mai adînc și mai adevărat decît mens sana in corpore sano...

Esențial lucru pentru noi este altceva: continuitatea dacilor. În părțile dinspre miazănoapte și răsărit ale Daciei, poporul autohton a rămas neclintit. Ptolomeu ni-l arată după moartea lui Traian, stăpînind nu numai lanțul carpatic, dar și larga țară dinspre răsărit pînă la Nistru. Bessii, costobocii, carpii (de unde și numele Carpaților), tyregiții (adică geții nistrieni) stăpînesc mai mult de jumătate din vechiul lor teritoriu, iar regiile lor și nu lasă o clipă arma din mînă. La 162 d. Hr., costobocii iau ofensiva și ajung pînă în Macedonia și Ahaia, reînvîind iarăși vremurile cînd părinții lor sfîrșeau legiunile lui Domițian...

În al treilea rînd, se mai adaugă și un argument mai general. Semnificațiile se pot muta și se mută. Cînd însă o formațiune etnică ajunge în fața de popor, adică este o masă considerabilă (cum au fost dacii de la Herodot și pînă la Aurelian), o masă diferențiată din punct de vedere social prin munca pămîntului: podgorie, exploatare de mine, negoț etc., atunci poporul acela poate trimite colonii, dar de emigrat în totalitatea lui, asta, după cum am spus, e cu neputință. Istoria nu ne arată un astfel de fenomen niciodată și nicăieri.

SIMION MEHEDIȚI

Filologii autohtoni, chiar la începutul întemeierii statului nostru independent, s-au gîndit să afirme printr-un dicționar latinitatea, deci nobleța noastră, deci dreptul de a ajunge un mare și puternic popor. Mărturisesc că nu înțeleg locmai bine de ce e nevoie să se dovedească latinitatea noastră exclusivă, deci nobleța noastră de la Roma, ca să devenim un mare popor. Aș înclina să mă bucur mai mult de o origine geto-dacică, întrucît acești vechi pămînteni, geto-dacii, se bucurau de o reputație excelentă în lumea antică, pe cînd despre romani nu se poate vorbi numai cu laude. În sfîrșit, în ceea ce mă privește, mă simt onorat de a fi coborîtor din băștinașii care erau sub oblăduirea vechiului nostru rege Burebista.

MIHAIL SADOVEANU

nos milites, & auderent stare contra auctoritatem Hungarorum, quia a Cumanis & Picenatis multas iniurias paterentur.

CAPUT XXVI. QUOMODO CONTRA GELU ITUM EST.

Tunc Tubutum audita bonitate terrae illius, misit legatos suos ad ducem Arpad, ut sibi licentiam daret ultra filius eundi, contra Gelou ducem pugnare. Dux vero Arpad in eo confidit voluntatem Tubutum laudavit, & ei licentiam ultra filius eundi, contra Gelou pugnare concessit. Hoc dum Tubutum audiuit a legato, praeparavit se cum suis militibus, & dimissis ibi sociis suis, egressus est ultra filius verbus orientem, contra Gelou ducem Blacorum. Gelou vero dux ultra filianus audiens aduentum ejus, congregavit exercitum suum, & cepit velocissimo cursu equitare obviam ei, ut cum per portas Mcds zeli.

Pagină din cronică Gesta hungarorum, descriind rezistența eroică a voievozului român Gelu

mente etc.) care aduc importante informații privitoare la români și organizarea lor social-politică. Numeroase scrieri din diferite părți ale lumii, Persia, Armenia, Grecia, Regatul kievan, îi menționează pe români ca pe o realitate etnică și politică a acestei zone a Europei. Organizarea lor politică — sugerată sau arătată explicit în aceste izvoare — este, în general, concomitentă și asemănătoare ca forme și desfășurare cu aceea a celorlalte popoare din Europa centrală și sud-estică. Tradiția organizării statale la români — acele „țări ale românilor” menționate în scrieri, ca *Oguzname*¹, voievodatele lui Gelu, Glad și Menumorut existente în Transilvania, Banat și Crișana înainte de venirea ungarilor în Cimpia panonică — atestă continuitatea de viață și organizare politică a românilor în patria lor strămoșească. Vechimea acestei forme de organizare și trăsă-

turile specifice ale voievodatu- lui l-au determinat pe publicistul maghiar Kalnoky Jenő să afirme, în 1915, că Transilvania „fie ca Dacie, fie ca principat... a avut mereu o istorie proprie”.

Trăind și muncind de când se știu pe pământul moșilor și strămoșilor lor, românii au avut dintotdeauna, în cel mai înalt grad, sentimentul autohtonității lor. Cronicarii și toți cărturarii noștri l-au exprimat cu limpezime în opera lor, oamenii de decizie politică — voievozii noștri cei mai vrednici — au apărut cu prețul vieții dreptul ce decurgea din această realitate, istoricii și călătorii străini, diplomații, negustorii, toți cei care i-au cunoscut și au scris despre români, au arătat clar lumii întregi acest drept. „Este cunoscut — se arăta într-un document transilvănean în 1747 — că locuirea valahilor în Transilvania este mai veche decât povestirea istoricilor... Este cunoscut că nicio dată Transilvania nu a fost goală de valahi de-a lungul sutelor de ani..., [că aceștia] au avut totdeauna și privilegiul și prerogative”².

Mulți călători străini au reliefat dragostea românilor pentru pământul natal, pentru munții, riurile și pădurile sale, mergând pînă la identificarea cu ele. Călătorul sirian Paul de Alep, de exemplu, relatează o discuție pe care a avut-o cu marele vornic Preda Brincoveanu (bunicul voievozului Constantin Brincoveanu), iubitor înfocat al istoriei: „El m-a întrebat despre țara noastră — povestește Paul de Alep. I-am povestit despre ea și despre castelele sale întărite și că nu știm ce e spaima, nici prșul și nimic de felul acesta. El mi-a răspuns: «Ai grăit adevărul! Dar noi... în loc de castele și de cetăți, avem acești munți și aceste păduri...» Desigur, de aceea, turcii — conchide Paul de Alep — n-au avut nicio dată puterea de a cucerii Țara Românească sau de a rămâne în ea, și vornicul avea fără îndoială dreptate în ceea ce spunea”.

Dealtfel, codrul, natura în general, au ocupat un loc aparte atît în afectivitatea poporului, cît și în psihologia

agresorilor. Oștile romane — cum citim în unele scrieri antice — erau înspăimîntate de întunecimea codrilor Daciei. În vremurile evului mediu, pădurea s-a dovedit, de asemenea, un aliat de nădejde al poporului. La acest aliat s-a referit și marele istoric englez Arnold J. Toynbee, atunci cînd scria că „otomanii nu se lăsau ușor înspăimîntați, dar se temeau extrem de mult să nu fie atacați de români, cînd ajungeau în pădurile lor de stejtar. De aceea au și acceptat să acorde autonomia Țării Românești și Moldovei, în timp ce majoritatea țărilor pe care le cucereau — chiar și Ungaria — le erau subjugate”.

Cît atașament față de pămîntul strămoșesc răsună, de asemenea, din îndemnul adresat pe la jumătatea sec. XVII de domnul Moldovei, Gheorghe Ștefan lui Constantin Șerban, voievod al Țării Românești: „Mai bine să ne mănânce cîinii pămîntului nostru decît pre alte locuri streine să izidim [adică să ne risipim]”.

Vicisitudinile, suferințele prin care a trecut poporul nostru, departe de a-l înghețarea, au avut darul de a-l oțeli, i-au sporit dragostea de țară, i-au întărit hotărîrea de a nu ceda în fața nici unei greutăți, de a nu pregeta în fața nici unei jertfe pentru apărarea gliei. Încercările unor pseudo-istorici de a contesta continuitatea de viață a românilor pe pămîntul patriei lor a primit răspunsul hotărît din partea oamenilor de știință de pretutindeni, din partea istoriei înseși. „Răspunsul la această — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — l-au dat Mircea, Ștefan cel Mare, Ivan de Hunedoara, Mihai Viteazul. Cei care l-au învins pe Baiazid, care au ținut piept altor cuceritori, care au realizat primul stat centralizat al românilor din Țara Românească, Moldova și Transilvania. Ei nu au venit din altă parte, nu au căzut din cer, ei au trăit și s-au născut aici, pe acest pămînt și l-au apărut cu sîngele lor”.

Continuitatea de viață istorică a poporului român în multimilenara lui țară își află

¹⁻² Magazin istoric, nr. 7/1982; 11-12/1978, 11-12/1982.

un strălucit corolar în continuitatea de idealuri și aspirații, de trășături morale ale locuitorilor acestui pământ. Urmas direct al „celor mai drepti și mai viteji dintre toți tracii”, poporul român a păstrat ca bunurile sale cele mai de preț, voința de libertate, hărnicia, cinstea, omenia, dorința de a trăi în pace și bună înțelegere cu toate celelalte popoare. Subliniind aceste trășături, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că poporul român, „înfruntînd cu eroism, fără teamă, toate greutățile, a găsit în sine forța de a rămîne el însuși”. „Forța și vitalitatea strămoșilor noștri constă tocmai în capacitatea de a păstra și dezvolta însușirile comune proprii, formînd prin secole poporul român, bazat pe unitatea de origine comună, de limbă, de cultură, de teritoriu, de interese economice comune”.

Trecînd cu demnitate prin veacuri, neplecîndu-se în fața diferitelor furtuni care s-au abătut asupra lui și nepărăsîndu-și nicîcînd glia strămoșească de care întotdeauna s-a simțit legat prin mi de fire, poporul român făurește astăzi, sub înțeleaptă conducere a partidului, a secretarului său general, societatea socialistă multilateral dezvoltată pe pămîntul scump al patriei.

Astăzi România înfățișează tabloul unei țări în plină înflorire, în plin proces de transformare revoluționară, la realizarea căreia sînt chemați să-și aducă contribuția toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate. „Avem un popor, o țară în care trăiesc laolaltă români, precum și oameni ai muncii de origine maghiară, germană, sîrbă sau de altă naționalitate, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dar cu toții reprezentăm un popor unic — și nu îngăduim nimănui să încerce să lovească în unitatea poporului nostru. Indiferent de pămîntii din care s-au născut unul sau altul, cu toții sîntem fiii aceleiașii patrii, ai României”.

Conf. univ. dr.
MIRCEA MUȘAT

Patria noastră... a fost menită din cea mai bătrînă vechime să fie teatrul năvălirilor și a războaielor străinilor. Înaintea vechelului creștînesc, găsim pre Darie, pre Alexandru cel Mare, pre Lisimah, lăpîndu-se cu dăcii, a căroră pămînt l-am moștenit noi. O sultă de ani după Hristos, înțîlnim pe Decebal, cel mai însemnat război barbar care a fost vîedat, mai mare, mai vrednic de a fi pe tronul Romei, decît mișei urmași a lui August. În adevăr, acest Decebal merita alit de puțin numele de barbar, cit și orice alt bărbat mare care dorește a-și civiliza țara. „Este barbar — zice domnul Saint Marc Girardin — acela care, sub Domițian, birurilor legioanelor romane, cerea ca împăratul, în loc de bir, să-i trimită meșteri și lucrători de tot felul, alit în ariele războiului precum și în acele a păcei? Este un barbar acela care, înainte de a începe războiul împotriva romanilor, cîduta pînă în fundul Asiei alianța unui alt dușman a Romei, a rigidi pașilor?” Pînă acolo se întindea politica acestui bărbat însemnat. Însă un erou mai mare se pornește asupra lui; Decebal trebuie să se plece, patria i se subpune, și, nevrînd a o veda roabă, el, care o finusă slobodă și mîndră, carele lua bir de la domnitorii lunei, își dă singur moartea și scapă de a figura în triumful lui Traian, singurul împărat păgîn, pre carele, din pricina virtușilor sale, creștinii l-au pus în rai. Așa, domnitor mei, se sfîrșește războiul dacilor, una din epocile cele mai importante din istoria Romei.

MIHAIL KOGĂLNICEANU

Ca toate lucrurile trainice, întemeierea nației noastre nu s-a făcut așa dintr-o dată și pe neașteptate. Războaiele împăratului Traian al romanilor cu regele Decebal al dacilor n-au fost începutul, ci încheierea întemeierii poporului nostru. Cele dintîi semănături cu sămînța romană la Dunărea noastră au fost cu două sute de ani mai vechi. Și atunci cînd Traian a supus și Dacia, tot malul drept al Dunării, de la izvoare și pînă la vărsarea în Marea Neagră, era plin de orașe și sale și cetăți romane.

Noi, români de azi, sîntem nu numai urmașii romanilor din Dacia, ci, în aceeași vreme, urmașii, și ca șinge, și ca suflet, ai întregii împărății romane de răsărit, care alcătuită o singură țară mare, de limbă latină, peste toate finiturile care astăzi se cheamă: Slavonia, Croașia, Dalmatia, Bosnia și Muntenegru, Serbia, Ungaria și, în sfîrșit, Bulgaria cea dintr Balcani și Dunăre. Cum am arătat mai sus, romanii de la Dunăre au trăit în strînsă legătură unii cu alții chiar și după anul 270, cînd Dunărea a fost, de ochii lumii, falcă iar granița spre miazănoapte, dar de fapt barbarii au pus mina pe aproape tot finutul roman și de la miazăzi de riu. Căci țările de acolo, de la miazăzi de Dunăre, nu se puteau apăra dacă romanii nu mai erau stăpîni în cetatea cea tare transilvană, așezată în stînga Dunării, în inima darbarilor. Doar Traian de aceea cucerise Dacia, ca să poată apăra țările de la miazăzi împotriva dacilor aspri de la miazănoapte de Dunăre. Împăratul Aurelian, părăsind Dacia, și-a lăsat toată puterea de apărare a graniței Dunării.

VASILE PĂRVAN

O națiune se dezvoltă de regulă pe un pămînt anumit, pămîntul patriei. Legăturile care nasc din această așezare sînt destul de felurite. Unele popoare și-au cucerit pămîntul după ce deprinderile și concepția lor de viață erau formate, părăsind locurile de naștere, leagănul lor de formație... Alte popoare s-au îndepărtat printr-o dezvoltare ulterioară de mediul lor geografic, înstrăinîndu-și civilizația lor proprie sub influența unor civilizații de import... Există însă și popoare, care se nasc pe un pămînt anumit, continuînd o viață străveche, imemorială, care își clădesc ființa ca o prelungire a mediului geografic și care își imprimă în schimb ca o pecete deprinderile și civilizația în acel pămînt. Așa este de pildă neamul românesc. Românii sînt un popor carpatic, iar Carpații reprezintă o lume românească. Fără această legătură, de astădată esențială și organică, dintre pămîntul și poporul nostru, nu putem înțelege nimic din istoria și civilizația actuală a neamului românesc.

DIMITRIE GUSTI

Nobila menire a istoriei

Istoria, ca disciplină care unește, deopotrivă, rigoarea demonstrației științifice cu imensele ei valențe cultural-educative, a devenit în țara noastră, în special după Congresul IX al partidului, o componentă esențială a activității politico-ideologice generale.

Istoria ne ajută să ne cunoaștem mai bine nu numai în ceea ce am fost, dar și în ceea ce suntem și vom fi. Iată, comparând situația României din 1938 — anul cu cel mai înalt nivel de dezvoltare economică dinaintea celui de-al doilea război mondial —, cu aceea de azi, ni se impune, cu toată evidența, constatarea uriașelor realizări obținute de poporul nostru. Și, pe acest fond general, distingem cu mintire și satisfacție că anilor ce au urmat istoricului Congres IX li se datorează cele mai spectaculoase creșteri pe toate fronturile săvârșirii noii societăți. De pildă, în prezent, industria românească produce de peste 50 ori mai mult decât în 1938, numărul personalului muncitor a crescut, în aceeași perioadă, de peste cinci ori, produsul social de 15 ori iar venitul național pe locuitor de aproape 11 ori.

Știința revoluționară, implicată multiplu în procesul de făurire a personalității umane, cu deosebire a tinerei generații, istoria are din todeauna valența de a fi inspiratoare de iubire de țară, de a sădi în conștiințe capacitatea de dăruire pentru patria și poporul

cărova le aparții, pentru societatea în mijlocul căreia trăiești și căreia îi ești dator cu toată energia și puterea de creație. Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi aparține aceea definire atât de completă a patriotismului revoluționar pe care a formulat-o încă de la cel dintâi Congres al educației politice și al culturii socialiste, definiție prezentă de fapt în întreaga operă a secretarului general al partidului. Această definire o găsim exprimată cu pregnanță în cuvântul și acțiunea revoluționarului, a militanțului comunist și antifascist Nicolae Ceaușescu încă din anii deceniului patru, când, din însărcinarea partidului, s-a aflat în fruntea multor bătălii pentru demnitate, dreptate socială, libertate, independență națională și pace.

Și pentru istorici rămâne valabilă constatarea lui Marx și Engels, că „filozofii nu au făcut decât să interpreteze lumea în diferite moduri; important este însă de-a o schimba”. Așadar, cercetăm, scriem și difuzăm cunoștințe de istorie unică și unitară a poporului nostru, pentru că, în mod necesar, prin cunoașterea istoriei poporului român contribuim la formarea omului nou, în spiritul prețuirii valorilor istorice trecute, spre a-i folosi în uriașa muncă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Între funcțiile social-politice și educativ-formative ale istoriei se numără și aceea de a sluji cauza păcii și colaborării internaționale. Consacrându-se unui asemenea credo politic și pornind în esență de la același caracter militant al științei istorice, fiecare slujitor al muzei Clio este dator să acționeze de pe poziții revoluționare, combative pentru promovarea adevărului istoric, fiind întotdeauna pregătit pentru dialogul științific, dar — în caz de nevoie — și pentru a răspunde cu armele adevărului științific celor care își permit să deformeze datele și faptele,

să ignore sau să interpreteze eronat sau cu rea credință anumite pagini din istoria noastră. Trebuie să ne fie tuturor limpede că — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — „avem obligația să ducem o asemenea politică inclusiv în domeniul istoriei, încât să contribuie la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor”.

GH. I. IONIȚĂ,
profesor-universitar

Patria comună

Relațiile de frățietate, de colaborare și înfrățire dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare își au rădăcini adinc implinite în trecutul istoric comun. Istoria vine să confirme, cu numeroase și semnificative mărturii, lupta comună a tuturor fiilor acestei patrii împotriva asuprii sociale și a cotoptitorilor străini. Dezvoltarea societății socialiste a asigurat realizarea deplinei înfrățiri a poporului român și a naționalităților conlocuitoare, lichidarea oricăror forme de discriminare națională. După cum sublinia secretarul general al partidului, România socialistă este „printre puținele țări din lume în care s-a asigurat în mod real deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate”.

Unitatea națiunii noastre este de nezdruincant, arată secretarul general al partidului și oricine încearcă, într-o formă sau alta, să lovească în colaborarea și unitatea cetățenilor patriei noastre se pune implicit în slujba dușmanilor țării, a dușmanilor constructorilor socialismului. „Indiferent de originea părinților — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — avem o origine comună: a patriei în care ne-am născut; cu toții trebuie să învățăm și să vorbim o limbă unică, limba concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice”.

Politica dreaptă a partidului și statului nostru în problema națională își găsește expresie în dezvoltarea economico-socială înaltă a tuturor județelor fără, inclusiv a acelor în care locuiesc cetățeni de altă naționalitate. Sunt asigurate condiții depline pentru dezvoltarea învățământului și culturii naționalităților conlocuitoare. Din cele 29 000 unități școlare din România, în peste 3 300 se predă în limbile cetățenilor de altă origine din țara noastră. În România socialistă apar, de asemenea, 61 publicații și funcționează 14 teatre ale naționalităților conlocuitoare.

Reprezentanți ai oamenilor muncii maghiari, germani, sârbi și de alte naționalități sunt aleși în toate organele de partid și de stat, participând la activitatea de conducere a vieții social-politice din patria noastră, la rezolvarea tuturor sarcinilor construcției societății socialiste multilaterale dezvoltate în țara noastră.

Ne sînt mereu vii îndemnurile la unitate și înfrățire adresate de secretarul general al partidului: „Aici, în comun, sîm făurim comunismul”. Îndemnuri pe care națiunea română, toți fiii acestei patrii, indiferent de naționalitate, sînt hotărîți să le urmeze neabătut, urmînd exemplul de patriotism și de înaltă dăruire revoluționară al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

La marea sărbătoare a poporului nostru, cînd întreaga țară își cîntește iubitul și încercatul ei conducător, în numele intelectualității maghiare, al tuturor locuitorilor de origine maghiară din patria noastră, adresăm tovarășului Nicolae Ceaușescu urarea fierbinte: La mulți ani, multă sănătate și viață lungă, întru fericirea și prosperitatea patriei noastre comune — România socialistă!

IOSIF KOVACS,
profesor universitar,
doctor în istorie

Rațiune, cumpătare, demnitate

Românii fac parte dintre acele popoare care s-au conceput totdeauna istoric, care și-au considerat existența ca un bun în continuă devenire. În momente de înaltă responsabilitate civică și politică, apelul la carnea de istorie, care păstrează în paginile ei mărturiile a ceea ce ne personalizează ca ființă intimă și entitate națională — selea noastră de libertate, sentimentul de dreptate și de demnitate — a însemnat un puternic stimul la solidarizarea întregii colectivități.

Acest lucru devine și mai evident în epoca noastră cînd istoria, oglindă a condiției noastre umane și naționale, este asumată conștient în sensurile ei ideologice și politice, devenind un puternic factor de mobilizare și de modelare.

În viziunea largă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nimic nu se poate realiza fără sprijinul trecutului, al istoriei. Aducerea în istorie, revitalizarea valențelor ei ideologice, politice și educative servesc, în concepția generos umanistă a secretarului general al partidului, la realizarea coeziunii interne, a solidarității naționale, la stabilirea pe plan extern a unor rînduiri noi, bazate pe încredere și cooperare, pe respectul suveranității și dreptății. Pledoaria în favoarea istoriei adevărate este o pledoarie pentru rațiune, cumpătare și umanitate, într-o lume în care arbitrarul și forța sînt, încă, alit de puternice.

Cu pasionantă responsabilitate, care nu este egalată decît de înaltul său devotament pentru cauza poporului, de mistuitoarea sa dragoste față de patrie, me-

reu și prelutindeni, prin cuvîntul și scrisul său, secretarul general al partidului leagă, așadar, puternic, realitățile vieții noastre contemporane de rădăcinile sale istorice, lărgind orizontul înțelegerii și luminînd perspectiva viitorului. Faptele istorice sînt evocate, totdeauna, cu „îndreptățită mîndrie”, eroii ei sînt privilegiați „cu venerație” și recunoștință, iar libertatea și demnitatea poporului României de astăzi, afirmate ca expresii ale unor generoase tradiții, își găsesc o justificată reprezentare în cadrul relațiilor complexe ale lumii în care trăim. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat izvorul forței care acordă faptelor noastre de astăzi o altă de nobilă distincție și demnitate: „Aveam un trecut glorios care reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru. Avem datoria să ridicăm pe o treaptă nouă și să îmbogățim cu noi cuceriri materiale și spirituale această prețioasă moștenire, să ridicăm pe noi culmi de civilizație poporului, națiunea noastră socialistă”.

Definită în virtuțile ei de forță socială, ideologică și politică, istoria beneficiază de un statut privilegiat în gîndirea și scrisul tovarășului Nicolae Ceaușescu, ceea ce ne obligă să afirmăm că ideile de adevăr și adevărate comunicale aparțin unui cugețitor care, întemeindu-și judecățile realiste pe o temeinică experiență de viață personală și socială, istorizează învățămintele trecutului, aducîndu-le în conștiința contemporană. Incorporate în structurile vieții noastre sociale și spirituale, dimensiunile simbolice ale istoriei naționale slujesc, astfel, poporului român să-și împlinească, în temeiul aspirațiilor sale îndreptățite la libertate și demnitate, destinul istoric.

GH. PLATAN,
profesor universitar,
doctor în istorie

Deplină egalitate

Unul din marile merite pe care Partidul Comunist Român le-a dobândit în fața poporului român îl constituie modul în care a fost rezolvată în țara noastră problema națională.

Caracterul profund științific al concepției partidului nostru comunist despre rolul și locul națiunii în dezvoltarea societății, al înfrățirii tuturor cetățenilor patriei, români, maghiari, germani și de alte naționalități în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate s-a manifestat cu și mai multă pregnanță în anii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului.

După cum sublinia secretarul general al partidului, cetățenii României socialiste sînt pe deplin egali în drepturi și îndatoriri, fără deosebire de naționalitate, egalitate fundamentală de proprietatea socialistă a tuturor mijloacelor de producție. Adevărata egalitate, socială și națională, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu nu s-a putut realiza decît odată cu dispariția claselor exploatare, cu dezvoltarea unitară a tuturor zonelor țării, cu crearea bazei

materiale necesare ridicării nivelului de trai, material și cultural al tuturor oamenilor muncii.

Industrializarea, dezvoltarea generală a forțelor de producție în toate județele României, realizată la inițiativa și îndicațiile secretarului general al partidului, constituie premisa principală a deplinei egalități a tuturor oamenilor muncii. „Fără industrializare, fără agricultură, fără o bază tehnico-materială puternică nu se poate vorbi nici de socialism, nici de comunism, nu se poate vorbi nici de o politică națională justă”, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O preocupare constantă a partidului și statului nostru, a secretarului general al partidului o constituie asigurarea și perfecționarea cadrului organizatoric prin care masele populare participă la întreaga activitate a organelor puterii de stat, la conducerea vieții sociale. Alături de români, oamenii muncii de altă naționalitate sînt reprezentați în Marea Adunare Națională, în consiliile populare, în întreaga structură de stat, economică și socială. Totodată, componența națională a Partidului Comunist Român, cum subliniază tovarășul Nicolae

Ceaușescu, „este o oglindă a politicii de egalitate deplină în drepturi între toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate”.

Egalitatea între toți cetățenii României socialiste este consfințită de Constituția Republicii Socialiste România, care garantează drepturile tuturor cetățenilor patriei, pedepsind prin lege orice propagandă naționalistă, șovină, orice așifare a urii de rasă sau tentativă de învrăjpire națională.

Analizînd evoluția istorică a națiunii, documentele partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că națiunea are o perspectivă îndelungată și, odată cu ea, naționalitățile vor continua să aibă un loc și un rol clar, bine definit, își vor păstra multă vreme o anumită identitate proprie.

În acest moment sărbătorec din viața partidului și poporului nostru, oamenii muncii de naționalitate germană, împreună cu toți locuitorii patriei, adresează tovarășului Nicolae Ceaușescu, urarea călduroasă: La mulți ani, multă sănătate și viață îndelungată pentru gloria și progresul patriei noastre comune!

THOMAS NÄGLER,
doctor în istorie

COPERTELE NOASTRE

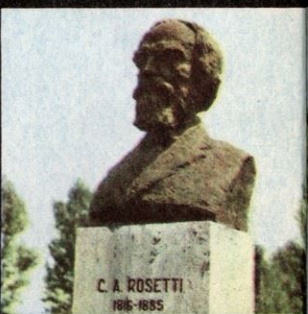
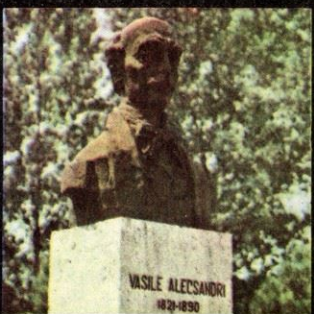
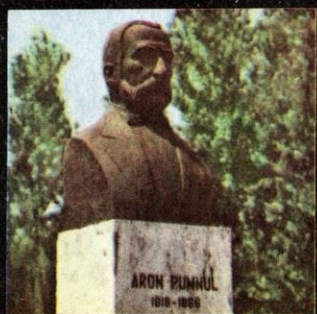
- ① Sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, Republica Socialistă România își înalță cu mîndrie, în demnitate și libertate, tricolorul — simbol al unității, suveranității și independenței naționale
- ② Monumentul Victoriei (Constanța, autor Boris Caragea)
- ③ Monumentul Independenței (Iasi, autori Gabriela și Gheorghe Adoc)
- ④ „Sărbătoare” (detaliu dintr-o compoziție de Virgil Almăsan)

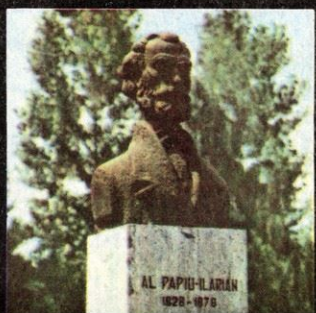
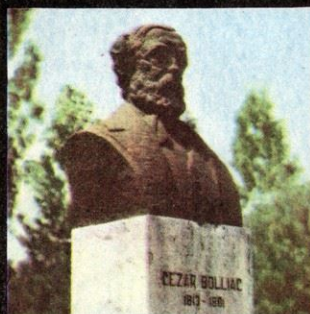
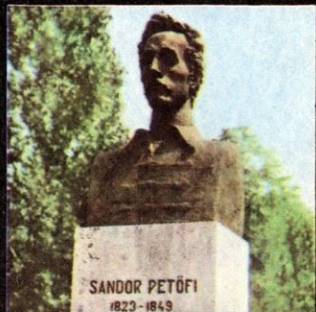
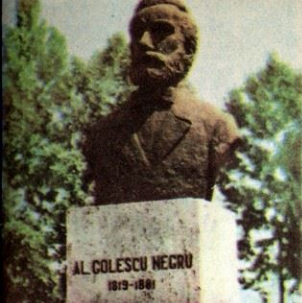
PLANSELE NOASTRE

- ① Statuia lui Decebal (Deva, autor acad. Ion Jalea: macheta sculpturii a fost prezentată în premieră de revista noastră, nr. 6/1974)
- ②③ Grup statuar de pe Cîmpia Libertății din Blaj, reprezentînd ilustre figuri de înalță ai luptelor pentru dreptate și libertate socială și națională. În centru: imaginea de ansamblu a grupului. Alături, fotografiile celor 24 busturi care alcătuiesc grupul respectiv: N. Bălcescu, Avram Iancu, A.I. Cuza, M. Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, V. Alecsandri, Andrei Mureșanu, Gh. Magheru, C.A. Rosetti, I. Ellade Rădulescu, Costache Negri, Gh. Barițiu, Al. Papiu-Ilarian, C. Boilac, Petofi Sándor, St. Ludwig Roth, Eftimie Murgu, Al.G. Golescu-Negru, Ion Ionescu de la Brad, Petru Maior, Aron Pumnul, Timotei Cipariu, Gh. Sincal, Ioan Inochentie Micu-Clain. (Autori: Marius Butunoiu, Naum Corcescu, Gavril Covaschi, Cristea Grosu, Octav Iliescu, D.N. Ionescu, Ion Irimescu, Ion Jalea, Dorio Lazăr, Constantin Lucaci, Vasileica Marinescu, Iustin Năstase, Tudor Panait, Balogh Péter, Vladimir Predescu, M. Ștefănescu, Paul Vasilescu, I. Vlasu)
- ④ Statuia lui Mihai Viteazul (Alba Iulia, autor Oscar Han)

Macheta artistică a planșelor ② ③: arhitect Alexandra Țuțuț

Partidul și poporul român aniversează toate momentele de seamă din trecutul de luptă și de muncă al poporului român, celebrează cu venerație toate paginile de glorie și eroism înscrise de-a lungul istoriei de masele populare din România, în apărarea gliei strămoșești, în bătăliile pentru libertate, demnitate națională și o viață mai bună. Dezvoltarea României este rezultatul luptelor de veacuri duse de cele mai înaintate forțe ale societății, de clasa muncitoare, fărănime, intelectualitate, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, istoria patriei noastre fiind însăși istoria luptelor de eliberare națională și socială ale poporului, a luptei revoluționare a clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român.

NICOLAE CEAUȘESCU

PE PĂMÎNTURILE ISTORIEI

ROMÂNEȘTI

Mărășești, 12 august 1967. În jurul Mausoleului ridicat „întru slava eroilor neamului”, zeci de mii de oameni: muncitori, țărani, intelectuali, militari, studenți, elevi, pionieri. Oamenii din localitățile apropiate, delegați din toate zonele țării. Fil și nepoți ai celor care și-au jertfit viața în timpul crâncenelor bătălii purtate pe aceste locuri în vara anului 1917, pentru apărarea gliei strămoșești. Împreună cu ei, alinați pe platoul din fața Mausoleului, câteva sute de veterani, participanți la marea înclăstare de atunci. Pe piepturile lor strălucesc înalte ordine și medalii, prin care li s-au recunoscut meritele deosebite în marea victorie obținută, împreună cu camarazii lor din cele cinci divizii românești, împotriva a 12 divizii inamice, bine organizate și înarmate. O victorie ale cărei resorturi, ca în altele rânduri, au fost — cum spune unul din acești veterani — dragostea nestinsă, atașamentul ostașului român față de glia străbună.

...Ora 17.15. Festivitățile care au loc aici, la Mărășești, cu prilejul împlinirii a cinci decenii de la memorabilele bătălii, sînt onorate cu prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu. Sosirea conducătorului partidului și statului este întâmpinată de cei prezenți cu nesfîrșite ovații, cu urale entuziaste. Apoi, peste întreaga mulțime adunată aici, pe cîmpia de glorie a Mărășeștilor, plutește o liniște în care se aude parcă inima istoriei românești. Și, dintr-o dată, în clipa cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se apropie de microfoane, rezbucnesc vii și îndelungi aplauze. Cu vocea încărcată de emoție, înămur secretar general al partidului se adresează mulțimii: „Ne plecăm cu venerație în fața eroilor națiunii, în fața celor care nu și-au preocupat viața pentru a asigura libertatea și progresul poporului român, care au pus, la timpul lor, o piatră la temeliea mărețului edificiu pe care îl înălțăm azi pe meleagurile României socialiste”.

Cuvîntarea este urmărită cu vie emoție de către cei prezenți și, prin intermediul posturilor de radio și televiziune, de țara întreagă. Sînt momente înălțătoare, care rămîn în inimile tuturor ca vii manifestări ale patriotismului, respectului și recunoștinței față de jertfele și lupta înalțătoare și, în același timp, ca un fierbinte legămint față de acest trecut eroic și față de prezentul și viitorul luminos al patriei.

Am trăit în acești ani, începînd de la Congresul IX al P.C.R., nenumărate asemenea momente de răscolitoare vibrație patriotică și de aleasă cînstire a istoriei, momente pe care le datorăm în primul rînd secretarului general al partidului, președintelui țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, dragostei și pasiunii sale neslăbite față de istorie. Asemenea marilor noștri voinici care și-au tras forța și înțelepciunea din contactul nemijlocit cu mulțimile românești, preluînd opera înalțătoare pe care au continuat-o și dezvoltat-o, conducătorul partidului și statului s-a aflat mereu și mereu în contact cu izvoarele istoriei, împlinînd munca titanică pe care o depune pentru înflorirea continuă a țării cu cînstirea înalțătoare, din ale căror fapte de glorie reșine și ne învață să reșinem înălțătoare învățăminte. Din cele aproape 500 vizite pe care le-a efectuat în această perioadă în toate județele țării, peste 40 dintre ele s-au deslășurat și pe marile trasee ale istoriei românești, incluzînd locuri și monumente istorice, case memoriale, muzee, vechi așezăminte de cultură. În același timp, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a participat și a luat cuvîntul, înscrind în opera sa capitole de istorie de largă deschidere și profunzime asupra întregului trecut al poporului nostru, la toate marile aniversări—aniversările P.C.R., ale revoluțiilor românilor, ale marilor bătălii pentru libertate și neatințare, ale Independenței și Unirii, ale cuceririlor revoluționare ale poporului.

6 iulie 1967: o emoționantă întâlnire cu țărani din județul Teleorman, participanți la răscoala din 1907

Încercăm, în paginile de față, să reconstituim câteva din aceste popasuri pe care conducătorul partidului și al țării le-a făcut pe marile magistrale ale istoriei românești, cinstind, prin prezența și cuvântul său, lupta și munca înaintașilor, îndrumind pe istorici să scrie istoria așa cum a fost și oferindu-ne el însuși un strălucit exemplu de analiză a fenomenului istoric, redând istoriei străbune cele mai autentice culori și înțelesuri, redându-ne-o tuturor în indisolubila ei împletire cu trecutul popoarelor sud-est europene și din alte părți ale continentului și lumii.

În veacul veacurilor

Suceava, 23 mai 1966. Vechea capitală a Moldovei, cetatea de scaun a lui Ștefan cel Mare și a atitor altor renumiți voievozi, trăiește momente deosebite. Sosit pe meleagurile din această parte a țării, într-o vizită de lucru — una din lungul șir de vizite care se constituie într-un amplu și neîntrerupt dialog pe care-l poartă de aproape 18 ani cu țara — tovarășul Nicolae Ceaușescu a înscris în programul său și un popas în aceste locuri ce evocă atâtea glorioase momente ale trecutului nostru. O mare mulțime îl întâmpină cu entuziasm și bucurie pe conducătorul partidului. Pe platforma cetății, un grup de actori prezintă partea finală din *Apus de Soare* a lui Delavrancea. Tunătoare, vocea lui Ștefan răsună peste mii de capete: „Țineți minte cuvintele lui Ștefan care v-a fost baci până la adânci bătrânețe: Moldova n-a fost a străbunilor mei, n-a fost a mea, și nu este a voastră, ci a urmașilor voștri și a urmașilor urmașilor voștri, în veacul veacurilor“.

Cu aceeași emoție tovarășul Nicolae Ceaușescu se oprește și la Mănăstirea Putna,

unde se află locul de veci al marelui voievod, „al celui ce a fost gloria Moldovei, scut de apărare al gliei străbune — cum citim în cartea de onoare de aici — erou legendar, a cărui luptă și activitate închinată libertății și neamului patriei și poporului, împreună cu a altor mari domnitori ai țării, stă la baza făuririi României“.

Vizita pe plaiurile moldovene — aceste străvechi pământuri românești, leagăn al unui trecut glorios și al unor mari înfăptuiri ale prezentului istoric — prilejuiește și alte semnificative popasuri ale conducătorului partidului nostru la mari obiective istorice. La Iași este vizitat Muzeul Unirii, organizat în fosta reședință domnească a lui Cuza Vodă până la 1862, monument istoric al unei epoci de strălucită afirmare națională. La Mircești un scurt popas în casa lui Vasile Alecsandri. La Ipotești, conducătorul partidului face o vizită la muzeul memorial aflat în casa lui Mihai Eminescu. „Aici, la Ipotești — citim în cartea de onoare însemnarea ce poartă data de 22 mai 1966 —, de unde s-a îndălțat în strălucire universală luceafărul geniului poetic național, cinstim cu emoție memoria nepieritoare a celui mai iubit poet al neamului nostru — Mihai Eminescu. Visul lui de drep-

23 septembrie 1982: inaugurarea, în municipiul Sfintu Gheorghe, județul Covasna, a compoziției sculpturale „Mihai Viteazul”

tate, de libertate și înălțare a României, cîntat în vers de aur, se împlinește în strălucirea vremurilor noastre, cînd întregul popor, deplin stăpîn pe propria-i soartă, își construiește viața nouă — socialismul”.

Revenit, în septembrie același an, pe pămînturile moldovene, tovarășul Nicolae Ceaușescu se oprește în alte locuri istorice ce amintesc de tradițiile de luptă pentru libertate ale poporului nostru, de munca lui de a-și înălța mereu, din veac în veac, patria spre mai bine. La *Piatra Neamț* vizitează, între altele, Curtea Domnească ce a existat aici în vremea lui Ștefan cel Mare, apoi *Mănăstirea* și *Cetatea Neamțului*. Luînd cuvîntul la mitingul care are loc la sfîrșitul vizitei la acest important monument istoric, secretarul general al partidului spune: „Ne aflăm în *Cetatea Neamțului*, care, secole de-a rîndul, a constituit un puternic punct de apărare împotriva acelor care au încercat să cotopească țara noastră, să împiedice poporul nostru să-și făurească o viață liberă și independentă. Istoria legendară a *Cetății Neamțului*... este o dovadă a forței și invincibilității poporului român. Mulți au încercat să cucerească aceste meleaguri frumoase și înfloritoare, dar așa cum scria Eminescu, «cum veniră se făcură toți o apă și-un pămînt». Ei nu au putut învinge poporul nostru și nimeni nu-l va putea învinge niciodată. România se va înălța tot mai mîndră sub soare! Moldovenii, muntenii, transilvănenii — românii au fost întotdeauna oameni pașnici, primitori, n-au rivnit niciodată la avuții alora, dar ei și-au apărut întotdeauna cu vitejie patria, glia strămoșască, și aceasta a făcut ca țara noastră să se înalțe continuu și să devină un stat puternic, înfloritor”.

În ziua de 9 septembrie, un popas la *Humulești*, pe „ulița copilăriei” și în casa părintească a lui Ion Creangă, unde strănepoți ai povestitorului îl întîmpină pe secretarul general al partidului cu urarea de „Bine ați venit în casa strămoșului nostru Ion!”. În aceeași zi, un nou popas — de astădată în comuna *Vînători*, din apropierea *Tîrgu Neamțului*, spre cinstirea unui alt mare scriitor al nostru, *Mihail Sadoveanu*, care a petrecut în casa de aici multe ceasuri de cugetare și creație. Evocarea trecutului istoric este întregită în zilele următoare cu popasuri pe cîmpul de luptă de la *Mărășești* și la *Mausoleul* de aici — această incintă sacră a eroismului românesc —, apoi la *Muzeul Unirii din Focșani* și la *Jiliștea*, pe locul unde, în 1574, *Ioan Vodă* cel Viteaz a învins între-o memorabilă bătălie numeroasa oaste a sultanului *Selim II*.

Între 10 și 13 iunie 1966, tovarășul Nicolae Ceaușescu străbate un nou și luminos traseu al istoriei românești, de astădată prin locuri ce amintesc de *Basarab I*, de *Mircea cel Bătrîn*, de *Mihai Viteazul* și *Constantin Brîncoveanu*, de *Tudor Vladimirescu* și de revoluționarii de la 1848. Unul din popasuri — la conacul boierilor *Golești*, cărturari patrioți și băbrați de seamă ai trecutului nostru.

Pe traseul vizitei se află, de asemenea, orașul *Cîmpulung*, fost, în urmă cu veacuri, reședință domnească. *Curtea de Argeș*, fostă de asemenea, capitală a Țării Românești — cu vechile și renumitele ei ctitorii: *Biserica Domnească*, fostul *Palat Domnesc*, vestita *Mănăstire Curtea de Argeș*. De aici, un alt popas în *lanca Oltului*, în plină cîmpie, pe locul denumit „*Cîmpul lui Traian*”, acolo unde, în 1848, generalul *Magheru* și-a așezat

tabăra, pregătindu-se să apere revoluția. Programul este întregit cu vizitarea *Mănăstirii Cozia*, cunoscută ctitorie a lui Mircea cel Bătrîn, lăcașul în care marele voievod își doarme somnul de veci. În continuare, un emoționant popas în casa de la *Bălcești*, unde a trăit și a lucrat Nicolae Bălcescu. „*Sint fericit* — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresându-se mulțimii venită să-l întâmpine în acest loc — *că mă gădese în seara aceasta pe prîsipa casei lui Bălcescu și vă anunț că începînd de astăzi această casă va deveni un muzeu memorial, la care tineretul nostru, generațiile care vor urma să se adape din exemplul înalt de patriotism al acestui bărbat*”.

Apoi un popas la *Padeș*, locul de unde Tudor Vladimirescu a lansat, în 1821, chemarea sa înflăcărată la revoluție, apoi la *Tismana*, vechi lăcaș de cultură, cetate de apărare în vremuri de restriște, apoi la *Trgu-Jiu*, loc ce evocă, între altele, exemplul de bărbăție și eroism al comuniștilor, aici aflîndu-se, între anii 1943-1944, lagărul deținuților politici antifasciști, al comuniștilor, și unde a fost deținut și tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu piine proaspătă și faguri de miere

Octombrie 1966: Țara Hașegului, alt leagăn străvechi al istoriei poporului nostru. Unul din obiectivele istorice la care se oprește tovarășul Nicolae Ceaușescu — sosit în această zonă, de asemenea, într-o vizită de lucru — este *Sarmizegetusa*, unde se văd ruinele cetății ridicate din ordinul împăratului Traian. În comunele prin care trece conducătorul partidului este întâmpinat de țărani, poțrivit unui străvechi obicei al dacilor, cu piine proaspătă și faguri de miere.

Sîmbătă, 8 octombrie 1966, vizita se desfășoară la *Alba Iulia*, în cetatea de care și leagă numele evenimente dintre cele mai răsunătoare ale istoriei românești. Întîmpinat cu mare bucurie, cu nesfîșite ovății, conducătorul partidului pășește cu emoție pe drumul pe care, în urmă cu peste trei secole și jumătate, a pășit Mihai Viteazul, în realizarea marelui sale opere, unirea celor trei țări române. Se oprește cu reculere în fața obeliscului închinat celor trei martiri ai răscoalei de la 1784, Horea, Cloșca și Crișan și a celui în care a fost închis Horea. Vizitează apoi „*Sala Unirii*” și Biblioteca „*Baththaneum*”, înființată la sfîrșitul veacului XVIII, instituție care adăpostește peste 50 000 volume, 1 000 manuscrise și 560 incunabule, unele din ele de valoare mondială.

Itinerariul prin aceste zone atît de încărcate de istorie este întregit cu vizitarea *Țării moșilor*, a locurilor care au cunoscut puternica ridicare la luptă, în 1784, a țăranilor transilvăneni conduși de Horea, Cloșca și Crișan. Pe colina de unde, la 31 octombrie 1784, iobagii comandați de Horea au pornit marea luptă pentru libertate, are loc o expresivă reconstituire a scenelor de atunci.

În aceeași zi de *sîmbătă 8 octombrie 1966*, un alt popas, la *Țebea*. De aici, de lîngă gorunul ce are azi peste opt veacuri, Horea se adresa moșilor, vorbindu-le de planurile sale de luptă. Aici, la umbra acestui arbore secular, a fost înmormîntat Avram Iancu, neînfîricatul „*crai al munților*”, conducător de frunte al revoluției de la 1848. Și tot aici, în decembrie 1935, din inițiativa partidului comunist, a fost încheiat un acord de Front Popular Antifascist. Ca simbol al îmbinării peste veacuri a vechilor și recentelor tradiții de luptă eroică pentru libertatea și propășirea neamului românesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu plantează un pui de gorun lîngă mormîntul lui Avram Iancu.

Joi, 6 iulie 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu începe o vizită de lucru în localități din fosta regiune București. Primul punct — locul unde s-a aflat *Argedava*, străvechi și înfloritor centru al culturii dacice din vremea lui Burebista.

În aceeași zi, un popas în cîteva din satele *județului Teleorman*, de unde, în 1907, s-au ridicat numeroși țărani la luptă pentru pămînt, dreptate socială și un trai mai bun. Întîlnirea cu participanți la marea răscoală de atunci este deosebit de emoționantă. Unul din ei, bătrînul Petre Geantă din *Furculești*, adresîndu-se oaspeților, spune: „Am venit aici, toți cîți ne vedeți, cu tîmplele albe, uitînd o clipă de povara anilor pe care o ducem în spate, să vă mulțumim și, prin dumneavoastră, să mulțumim cu adîncă recunoștință partidului comunist, pentru că, cîstind și preamîrînd trecutul de luptă al neamului acesta, ne îndeamnă pe noi și generațiile tinere să iubim și mai mult prezentul. Noi, cei care în urmă cu 60 de ani am fost martori și părtași la furtunoasa răscoală ce a cuprins de la un capăt la altul și satele fostului județ Teleorman, știm să prețuim azi cum se cuvine viața nouă pe care o trăim”.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntul pe care-l adresează celor prezenți, reliefează că „*răscoala din 1907, ca și celelalte răscoale anterioare, strădaniile de veacuri ale țărănimii, care a purtat pe umerii săi greul luptei poporului nostru pentru eliberare socială și neațîrnare națională, au făcut ca ea să-și cîștige pe drept cuvînt un merit nepieritor în istoria poporului nostru*”.

O moștenire măreață

În ziua următoare, secretarul general al partidului vizitează *Islazul*, locul de unde a pornit chemarea înflăcărată a revoluției de la 1848. În prezența conducătorului partidului are loc o reconstituire a memorabilei adunări de atunci. Peste mulțime se aude glasul lui Eliade Rădulescu: „*Frați români... Străbunii noștri ne-au lăsat acest tricolor mîndru, cu prețul singelui lor. Străbunii străbunilor noștri ne-au lăsat o patrie nicio-dată Ingenunchiată în fața vrăjmașilor, cu prețul vieții lor. Noi trebuie să lăsam copiii noștri o moștenire măreață*”.

Mulțimea îl salută cu entuziasm pe secretarul general al partidului, flutură steaguri roșii și tricolore, adunarea transformându-se într-o grandioasă manifestare de dragoste pentru partid, pentru conducătorul său. „Am asistat — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântul său — la evocarea unui moment important din istoria îndelungată de luptă a poporului nostru — revoluția din 1848 — a momentului în care, aici la Islaz, conducătorii revoluției din Muntenia au proclamat în fața mulțimii hotărârea lor de a lupta pentru eliberarea națională și socială a poporului român”.

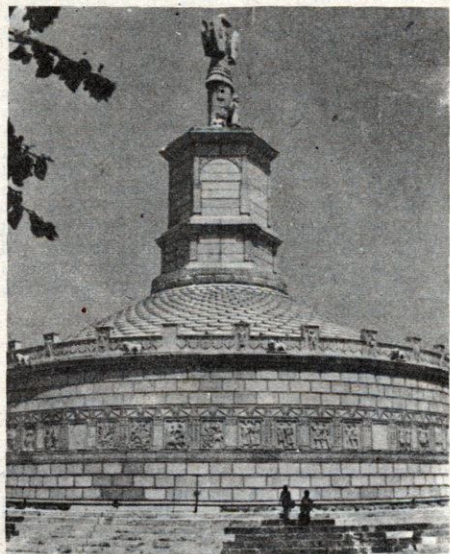
De neuitat rămîne și vizita la Călugăreni, acest loc de amplă rezonanță în istoria noastră, ce poartă prin veacuri amintirea uneia din cele mai strălucite victorii ale poporului român în lupta pentru neatinare. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în aceste locuri de mare glorie românească reprezintă un emoționant omagiu adus nepieritoarelor fapte ale oștirii conduse de Mihai Viteazul, săvîrșite în acea zi de august 1595.

În timp ce conducătorul partidului privește cu emoție o reconstituire simbolică, de către mii de luptători, a „armatei lui Mihai”, în largă Vale a Neajlovului răsună acordurile *Horei Unirii*. Se prind alături mii de oameni, împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntul pe care-l adresează mulțimii, tovarășul Nicolae Ceaușescu omagiază faptele de glorie ale marelui domnitor, subliniind că evocarea lor ne dă un și mai mare îndemn și hotărîre de a munci pentru continua propășire a țării: „Lupta de la Călugăreni, unde Mihai Viteazul cu o mină de viteji a reușit să zdrobească armata de cîteva ori mai puternică a lui Sinan Pașa, se înscrie printre bătăliile mărețe pentru independență, pentru apărarea ființei naționale, care au jalonat istoria poporului român. I-a fost dat lui Mihai Viteazul să realizeze pentru prima oară unitatea țărilor românești într-un singur stat... Unirea Munteniei, Moldovei și Transilvaniei într-un singur stat a trezit și mai mult hotărîrea și voința populației de pe aceste teritorii de a înfăptui unitatea națională a poporului nostru”.

Țirgoviște, cu vechile sale ctitorii din vremea cînd era reședință domnească a lui Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Petru Cerel, Mihai Viteazul, Neagoe Basarab, Matei Basarab și a altor voievozi, cu așezămintele ce au avut un rol atît de important în dezvoltarea scrisului, limbii și literaturii române, *Măndăritărea Dealu*, casa din *Cîmpina*, în care a trăit și creat Nicolae Grigorescu, casa Hasdeu din aceeași localitate, așezămintele culturale din *Șcheii Brașovului*, ce păstrează atîtea mărturii convingătoare ale legăturilor multiple și permanente dintre cele trei țări românești, Muzeul Bruckenthal și Biblioteca Astra din Sibiu, Muzeul de istorie din *Cluj*, Biblioteca Teleki și Palatul Culturii din *Tg. Mureș*, Muzeul și Monumentul triumfal de la *Adamclisi*, ca și numeroase alte monumente și muzee, locuri istorice din toate zonele țării se înscriu firesc în itinerariile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a străbătut în acești ani pe marile coordonate ale istoriei noastre.

Din vremuri îndepărtate

În tumultuoasa activitate a secretarului general al partidului, președintel Republicii, preocuparea pentru istorie își găsește o fericită expresie și în participările la festivitățile ce au loc în această perioadă, punînd în evidență vechimea a numeroase și importante localități de pe întreg întinsul țării, a unor

Ample lucrări de restaurare efectuate în ultimii ani au redat monumentului de la Adamclisi întreaga sa măreție

școli, instituții de artă și cultură, întreprinderi industriale, ca și la festivitățile legate de inaugurarea unor complexe muzeistice. În mai 1972 este inaugurat, la *București*, Muzeul de istorie al R.S.R. În aceeași lună au loc festivitățile prilejuite de împlinirea a 1850 ani de existență atestată documentar a orașului Turnu Severin, care, cu acest prilej, ca o subliniere a legăturii dintre trecut și prezent — istoria arătînd că încă cu 5 500 ani înainte pe aceste meleaguri existau așezări omenești — primește denumirea de *Drobeta-Turnu Severin*. Festivitățile sînt completate cu dezvelirea de către secretarul general al partidului a unui bust al marelui rege dac Decebal. În octombrie 1972, un alt oraș românesc, *Satu Mare*, sărbătorește 1 000 ani de la atestarea sa documentară. Un an mai tîrziu, în octombrie 1973, orașul *Zalău* împlinește 500 ani de la prima atestare documentară, iar în octombrie 1974 Clujul aniversază 18 veacuri și jumătate, de asemenea, de la prima atestare documentară a existenței sale ca municipiu, primind, cu acest prilej, denumirea de *Cluj-Napoca*, semn al unității cu vechea așezare ale cărei începuturi se pierd

în timpuri îndepărtate. În mai 1975, *Alba Iulia* sărbătorește împlinirea a două milenii de atestare documentară. În septembrie 1975 sînt organizate festivități cu prilejul împlinirii a 1750 ani de la prima mențiune documentară a așezării daco-getice *Pelendava* și a 500 ani de la cea dintîi atestare a orașului *Craiova*. În septembrie 1976, *Buzăul* împlinește 1 600 ani de la prima atestare documentară. În martie 1979 au loc festivități consacrate împlinirii a 2 000 ani de la întemeierea cetății dacice *Ziridava* și a 950 ani de la prima mențiune documentară a municipiului *Arad*. În septembrie același an, comuna *Scornicești*, aniversează 400 ani de la prima sa atestare documentară.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, la toate aceste momente de cînstire a istoriei, de relevare a durabilității ei, conferă fiecăruia din ele sensuri profunde și majore. În același timp, cuvîntările rostite de secretarul general al partidului sau mesajele adresate cu aceste prilejuri reprezintă contribuții de mare valoare la înțelegerea istoriei, căreia îi deschid largi orizonturi, fiecare compartiment al acesteia beneficiind de jalonări și clarificări de esență, cu rezultate deosebit de fertile și palpabile.

Fapta nepieritoare a lui

Mihai Viteazul

Prețuirea de care se bucură istoria din partea partidului, a secretarului său general, își găsește o pregnantă ilustrare și în modul în care se desfășoară aniversările marilor evenimente din trecutul nostru, ele relevîndu-se, de asemenea, ca tot atîtea prilejuri de a reînvia paginile de luptă și de jertfe eroice ale poporului român pentru libertate, unitate și independență. Iată, să ne oprim cu gîndul la *Alba Iulia*, la festivitățile ce marchează, la 28 mai 1975, împlinirea a 375 ani de la prima unire politică a țărilor române și împlinirea a 2 000 ani de atestare documentară a orașului. Pe vastul platou din fața porții cetății sînt prezenți zeci de mii de oameni. În tribuna oficială iau loc tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Întreaga adunare trăiește atmosfera unei sărbători pline de bogate și semnificative învîtăminte:

„Municipiul *Alba Iulia* — arată secretarul general al partidului, în cuvîntarea rostită cu acest prilej — este unul din simbolurile existenței milenare a poporului român, care evocă zăbucimata istorie a poporului nostru, ce se caracterizează prin dorința continuă de a fi în pas cu dezvoltarea civilizației, de a contribui alături la făurirea pe pămîntul patriei a unei vieți tot mai demne, cît și la dezvoltarea civilizației și progresului întregii omeniri. Vechea cetate dacică, ce a existat pe aceste meleaguri cu mai bine de 2 000 de ani și care a devenit municipiu roman, confirmă cu putere, ca și multe alte localități și vestigii ale

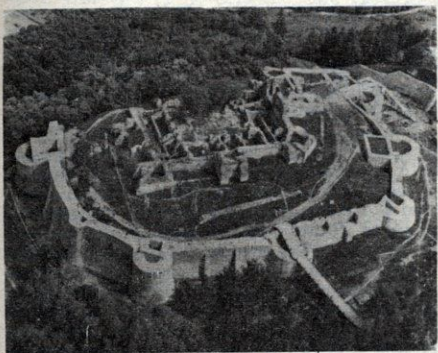
trecutului, puternica civilizație care a înflorit în Dacia, apoi în Dacia romană, și care s-a perpetuat și dezvoltat de-a lungul secolelor în strînsă legătură cu progresul general al întregii civilizații de pe continentul nostru european”.

Una din constantele istoriei poporului nostru — subliniază secretarul general al partidului în cuvîntarea sa — este lupta sa pentru unitate. Vitregile istoriei nu i-au putut dezrădăcina pe români din vatra lor strămoșească, ei au rămas pe loc, dezvoltîndu-se ca un popor unitar. Legăturile multiple și permanente între cele trei țări române, unitatea limbii și a culturii, similitudinea formelor de organizare social-politică formează temelia solidă care, timp de veacuri, a hrănit idealurile de unitate ale poporului român. Primul care a dat formă materială acestei aspirații a fost Mihai Viteazul. El a reușit să înfăptuiască acest mare deziderat tocmai pentru că lupta lui împotriva cîmpitorilor, pentru unirea celor trei țări, a fost sprijinită de masele largi, de întregul popor, în ostirile lui luptînd, „umăr la umăr cu românii, și naționalitățile colocoitoare... De ce, oare, s-a întîmplat aceasta? Nu demonstrează oare acest fapt adevărul că lupta împotriva cîmpitorilor străini, pentru unitatea țărilor românești și formarea unui stat centralizat puternic, care să asigure condiții de viață, de dezvoltare a forțelor de producție, de bunăstare și fericire, a fost o realitate istorică?”.

Împlinirea a 50 și a 60 ani de la făurirea statului unitar național român în 1968 și, respectiv, în 1978, se constituie, de asemenea, în sărbători de mare vibrație patriotică. Cartea de onoare a Muzeului din *Alba Iulia* păstrează o semnificativă mărturie a sărbătoririi semicentenarului Unirii care are loc tot în acest centru al istoriei noastre: „Azi, 28 noiembrie 1968, cu prilejul aniversării semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România, aici, la *Alba Iulia*, locul memorabilului eveniment de la 1 decembrie 1918, a fost dezvoltat monumentul lui Mihai Viteazul — înfăptuitorul primei uniri a țărilor române într-un singur stat, au fost inaugurate Muzeul Unirii și Muzeul de arheologie și etnografie. Această manifestare sărbătorească constituie un prim pas de recunoștință și cînstire adus de întregul nostru popor vrednicilor înaintași, luptei de veacuri a maselor populare, a celor mai înaintate forțe ale societății românești pentru realizarea năzuinței de progres și libertate, pentru făurirea statului român unitar și independent”.

Semicentenarul Unirii este sărbătorit în întreaga țară. La *București*, are loc o ședință jubiliară a Marii Adunări Naționale, la 29 noiembrie 1968, în cadrul căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază: „Nimeni, în afară de popor, nu poate pretinde că a înfăptuit unirea. Analiza desfășurării evenimentelor demonstrează elocvent că formarea statului unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însușit de năzuința seculară a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași”.

Adevărul acesta este reliefat încă o dată în expunerea pe care secretarul general al partidului o face la 1 decembrie 1978, în cadrul Sesiunii Solenne comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale consacrate aniversării a 60 ani de la făurirea statului național unitar român: „Ideea unității naționale a fost înscrisă pe frontispiciul tuturor mișcărilor sociale ale românilor în perioada istoriei moderne. Unitatea națională s-a afirmat ca un fel major al revoluției de la 1848 din toate cele trei principate românești... Un moment hotărâtor pe drumul înfăptuirii statului național unitar român l-a constituit Unirea Moldovei cu Țara Românească la 24 ianuarie 1859, când au fost puse bazele statului român modern — România. Prin lupte și jefse giele,

Un simbol peste veacuri al iubirii de țară: Suceava — bătrâna cetate de scaun a brașovilor Mușatini

poporul nostru a cucerit, în războiul din 1877, independența de stat a României... Desfășurarea evenimentelor istorice demonstrează în modul cel mai categoric faptul că Unirea nu a fost efectul unei întâmplări, rodul unei simple conjuncturi favorabile sau al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor, ci rezultatul luptei hotărâtoare a celor mai largi mase ale poporului, un act de profundă dreptate națională, realizarea unei concordanțe legitime între realitatea obiectivă și drepturile inalienabile ale poporului, pe de o parte, și cadrul național cerut cu stringență de aceste realități. Tratatul de pace încheiat ulterior n-a făcut decât să consfințească starea de fapt existentă, situația creată ca urmare a luptei maselor populare din România și din Transilvania, a întregului popor”.

Jurământul revoluționarilor de la 1848

La 16 iunie 1967, secretarul general al partidului este prezent la Blaj. Piața Libertății este plină de oameni grupăți exact așa cum ni-i înfățișează cunoscuta stampă din 1848. Impresionantă reconstituirea a adunării

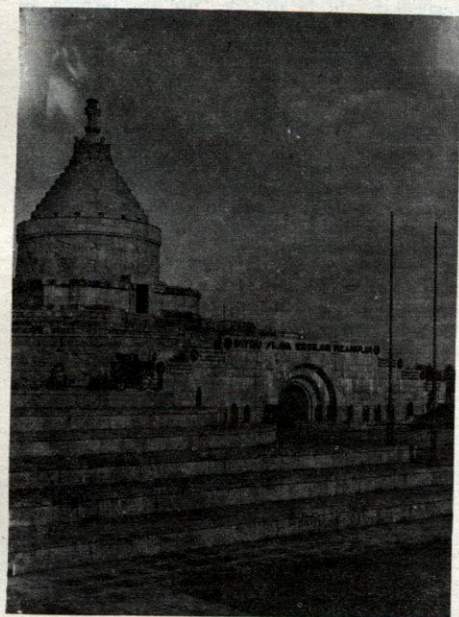
revoluționare din 3/15 mai 1848, în cadrul căreia reprezentanții poporului român și-au rostit voința lor de a fi liberi, de a trăi cu demnitate și în deplinul respect al celorlalte națiuni. Peste mulțimea adunată răsună din nou cuvintele-jurămînt rostite atunci de Simion Bărnuțiu: „Jur că voi duce totdeauna națiunea noastră română pe calea dreaptă și legiuită, și o voi apăra cu toate puterile în contra oricărui atac și asupririi, nu voi lucra niciodată în contra drepturilor și intereselor națiunii române și voi ținea și voi apăra legea și graiul român, precum și dreptatea, egalitatea, și frățietatea. Pe aceste principii voi respecta toate naționalitățile ardelen, poftind egala respectare de la dînselle, nu voi încerca să asupresc pe nimenea, dar nici nu voi suferi să ne asuprească nimenea”.

În 1968, la 29 iunie, cu prilejul sărbătoririi a 120 ani de la revoluție, la *București* are loc o adunare populară, în cadrul căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu ține o amplă cuvîntare. Ea conține interpretări și aprecieri deosebit de importante în înțelegerea acestui mare eveniment al istoriei românilor: „Revoluția de la 1848 a pus în evidență cu putere uriașul potențial revoluționar al poporului român, receptivitatea lui la ideile inovatoare, de progres, năzuința fierbinte spre libertate socială și națională, spre unitate. Masele orășenești și țărănimia împilată, care au acționat ca forțe motrice ale revoluției, au manifestat un înalt eroism, combativitate, consecvență revoluționară, clarviziune în luptă”. Activitatea și opera fruntașilor revoluționari din 1848 sînt apreciate la adevărata lor valoare de secretarul general al partidului: „Străbătută de suflul unui patriotism ardător, inspirîndu-se din tradițiile progresiste ale poporului român și din ideile înaintate ale veacului, opera cărturarilor de la 1848 alcătuiește un adevărat lezaur de gîndire filozofică, politică și socială cu conținut democratic, un capitol de înaltă cultură umanistă în istoria modernă a României, o operă intelectuală ce se înscrie la loc de cîinst în patrimoniul spiritual al poporului român”.

În toată măreția lor, evenimentele din 1848 sînt evocate și în 1973, cu prilejul aniversării a 125 ani de la revoluție. Festivitățile organizate atunci în toată țara sînt inaugurate la Iași, în 4 mai, printr-o impresionantă adunare populară, la care, luînd cuvîntul, tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă asupra caracterului unitar al fenomenului revoluționar românesc în 1848, unitate izvorîtă din însăși unitatea poporului român. Profund greșită, tratarea separată, fragmentată pe provincii românești, a revoluției nu-și găsește nici o justificare în faptele istorice propriu-zisă: „Proclamînd țeluri comune, revoluția de la 1848 — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu — a avut un caracter unitar în toate țările românești. Faptul că pe seagul revoluționar din toate aceste provincii erau scrise aceleași idealuri supreme — desființarea servituților feudale și eliberarea țărănimii iobage, cucerirea de libertăți democratice, scuturarea dominației străine și realizarea unității și independenței naționale — ilustrează comunitatea de

interese și aspirații ce-i unea pe fiii aceleiași popor, în pofda hotarelor despărțitoare, artistice și vremelnice..."

Revoluția din 1848 a lăsat urme adânci în spiritualitatea românească. O pleiadă întreagă de scriitori și oameni de cultură au creat opere de adâncă inspirație patriotică, evocând evenimentele revoluției, cîntîndu-i și slăvindu-i pe eroii ei. O vreme dosite în rafturi de arhive și biblioteci, păstrate doar în memoria generațiilor mai vîrstnice, cîntece și poezii dragi sufletului poporului nostru, prin actul justiției al președintelui Nicolae Ceaușescu sînt redate poporului. Cei 40 000 cetățeni prezenți în ziua de 4 mai 1973 în

Un sanctuar al patriotismului românesc: Mausoleul de la Mădăraș

Piața Unirii din Iași intonează cu însuflețire și mîndrie patriotică, împreună cu conducătorul lor iubit, *Deșteaptă-te, române, Eroi au fost, Marșul lui Avram Iancu, Sfînta zi de libertate sau Pe-al nostru steag...*

Peste două săptămîni, la 17 mai, tovarășul Nicolae Ceaușescu este prezent la festivitățile de la Blaj, consacrate aceleiași mărețe aniversări. Peste 70 000 oameni — români, maghiari, germani — veniți din satele lui Horea și Avram Iancu, din alte zeci de localități ale Transilvaniei se află pe Cîmpia Libertății. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu este salutăată cu nesfîrșite urale. Un moment impresionant: secretarul general al partidului este invitat să taie panglica inaugurală a grupului statuar compus din busturile a 24 dintre marile personalități ale luptei poporului nostru pentru dreptate și libertate. Un adevărat pantheon al istoriei

noastre moderne. Sînt aici, reușiți în dragostea și recunoștința poporului, așa cum au fost strîns uniți în propriile lor convingeri, munceni, moldoveni, transilvăneni, — români, maghiari și germani: N. Bălcescu, Avram Iancu, Al.I. Cuza, M. Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, V. Alecsandri, Andrei Mureșanu, Gh. Magheru, C. A. Rosetti, I. Eliade Rădulescu, Costache Negri, Gh. Barițiu, Al. Papiu Ilarian, C. Bolliac, Petofi Sandor, St. Ludwig Roth, Eftimie Murgu, Al. G. Golescu-Negru, Ion Ionescu de la Brad, Petru Maior, Aron Pumnul, Timotei Cipariu, Gh. Șincai, Ioan Inochentie Micu-Clain.

Punctul culminant al marilor sărbători de la Blaj îl reprezintă ampla cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Dînd glas voinței națiunii noastre, secretarul general al partidului rostește aceste profetice cuvinte: „Aici, pe Cîmpia Libertății, așa cum spuneau revoluționarii de acum cinci pătrîmi de veac, adăd de știre tuturor că poporul român este ferm angajat ca, în strînsă unitate — români, maghiari, germani și alte naționalități — să-și făurească viața și destinul, liber și independent, să edifice comunismul!”

Ultimul act al festivităților prilejuite de aniversarea a 125 ani de la revoluția pașoptistă se desfășoară la București, în ziua de 16 iunie 1973. Peste 80 000 cetățeni ai Capitalei și din alte localități ale țării sînt prezenți în Piața Republicii, pe locul unde în ziua de 19 iunie 1848 masele populare au lichidat încercarea reacțiunii de a pune capăt regimului revoluționar. Tovarășul Nicolae Ceaușescu iese în balconul sediului Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Deasupra imensei mulțimi se înalță acordurile imnului de stat. În cadrul amplei sale cuvîntări, secretarul general arată: „Revoluția din Muntenia a avut cea mai mare amploare, a abras în răltoarea ei cele mai largi forțe sociale, a îmbrăcat cele mai variate și mai ascutite forme de manifestare... Datorită sprijinului maselor populare, revoluția a reușit să cucerească pentru un timp puterea în stat, trecînd chiar la promulgarea unora din reformele programului adoptat la Islaz”.

Peste cinci ani, împlinirea a 130 ani de la revoluția din 1848 este sărbătorită în Capitală, la 10 iunie, în cadrul unei mari adunări populare, la care, luînd cuvîntul, secretarul general al partidului elogiază lupta maselor populare și a tuturor elementelor progresiste, înaintate pentru dreptate socială și libertate națională. Învățămintele trecutului — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — au condus partidul nostru pe calea rezolvării juste a multor probleme pentru care generații întregi de înaintași au luptat și s-au jertfit. „Aș dori, totodată, să menționez cu multă mîndrie — declară tovarășul Nicolae Ceaușescu — că una din marile realizări ale politicii partidului nostru o constituie rezolvarea revoluționară a problemei naționale, asigurarea deplină egalității în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate. Într-adevăr, visurile revoluționarilor din 1848, visurile luptătorilor comuniști s-au putut împlini numai odată cu înlăturarea claselor exploata-

toare și asumarea conducerii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii sociale, în condițiile când poporul a devenit stăpîn pe soarta sa".

Toți eroii neamului

Luni, 9 mai 1977, în sala Pavilionului central al complexului expozițional din Capitală, în prezența a peste 11 000 reprezentanți ai întregii noastre națiuni, se desfășoară lucrările Sesiunii Solemne comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Marii Adunări Naționale și a activului central de partid și de stat consacrată sărbătorii centenarului proclamării independenței de stat a României. Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu este urmărită de întreaga țară. Una din ideile centrale care călăuzește întreaga gândire istorică a secretarului general al partidului, președinte Republicii — unitatea dialectică dintre trecut-prezent-viitor — este subliniată cu deosebită claritate și cu acest prilej: „În mod fericit, la 8 mai sărbătorim fătura, în 1921, a Partidului Comunist Român, care reprezintă astăzi forța politică conducătoare a întregii națiuni și a căruia îi datorăm minunatele condiții de viață actuale, adevărata independență a patriei noastre. Și la 9 mai sărbătorim marea victorie din 1945 asupra fascismului, la care poporul nostru, după răsturnarea dictaturii fasciste la 23 august 1944, a fost participant activ, cucerindu-și pe frontul de luptă libertatea, independența, dreptul la o viață nouă. Putem deci spune că la această sesiune solemnă sărbătorim trei mari evenimente istorice scumpe poporului nostru și care, fiecare în parte, au deschis minunate perspective pentru dezvoltarea liberă a patriei noastre, pentru afirmarea demnă a poporului nostru în rîndul națiunilor lumii... Această mare sărbătoare (centenarul independenței) are loc în deceniul în care vom aniversa și împlinirea a 2 050 de ani de la constituirea, pe aceste meleaguri, a primului stat dac centralizat și independent de către Burebista — moment de cea mai mare importanță în istoria milenară a poporului nostru".

Rememorind lupta necrutată a românilor pentru apărarea patriei și a ființei lor de neam, tovarășul Nicolae Ceaușescu evocă figurile luminoase ale lui Decebal, Gelu, Glad, Menumorut, Mircea cel Bătrîn, Vlad Tepeș, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Ioan Vodă cel Viteaz, Mihai Viteazul și ale altor mari conducători ai poporului nostru care, prin lupta lor, au ținut sus făclia libertății românești. „Dar și mai mulți sînt eroii anonimi, masele largi populare care, timp de sute și sute de ani, au făcut zid în calea cîmpitorilor, păstrînd prin vremi, ca o flacără sacră, libertatea pămîntului străbun. Iată de ce, acum, cînd sărbătorim centenarul independenței naționale, ne îndreptăm gândurile pline de recunoștință spre toți eroii neamului, spre nenumăratele generații care au rămas neclintite în marile furtuni ale istoriei". „Dobîndirea independenței de stat a României — subliniază secretarul general al partidului

— nu a fost deci rezultatul unor împrejurări întîmplătoare sau al unei conjuncturi politice, ci a reprezentat un dar primit din afară, ci este rodul luptelor purtate timp de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu marea victorie obținută în 1877 pe cîmpul de bătălie împotriva Imperiului otoman".

Dar, cum tot istoria ne arată, pentru ca dreptatea unui popor să triumfe ea nu trebuie să nesocotească dreptatea altor popoare. Cu adîncă pătrundere a adevărului istoric, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază o componentă fundamentală a spiritului românesc — cîntea și omenia. „Poporul român a făcut întotdeauna o deosebire netă între politica de dominație și aspirare a claselor exploatare și masele largi populare, ele însele exploatare și asuprite. De aceea, poporul nostru a întreprins legături strîns cu popoarele din imperiile care au atentat la libertatea și suveranitatea sa națională, a dezvoltat relații de solidaritate cu forțele înaintate ale acestora în lupta pentru lichidarea orînduirilor perimate din punct de vedere istoric și dezvoltarea societății în concordanță cu cerințele obiective ale progresului, pentru înfăptuirea idealurilor de libertate națională și socială, pentru bunăstare și fericire".

Simpla cunoaștere a istoriei n-ar avea însă nici o valoare dacă n-ar fi însoțită permanent de dorința de a înțelege mecanismele dezvoltării istorice, de a trage din experiențele trecutului toate învățămintele folositoare prezentului. Pornind de la experiența poporului român, a umanității în general, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază un principiu cu valoare de lege obligatorie pentru evoluția istoriei omenirii și care își află o strălucită confirmare în zilele noastre: „Dreptul la libertate, la existență de sine stătătoare, la lichidarea exploatare și asupririi constituie unul dintre drepturile fundamentale ale omului, ale popoarelor și națiunilor".

Epopoea insurecției

București, 18 august 1979. Sala Palatului găzduiește gala laureatilor celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Spectacolul — care se bucură de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu — este închinat celei de-a 35-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, constituind un vibrant omagiu al națiunii noastre adus partidului și patriei, conducătorului iubit. Pe scenă sînt prezenți 1 600 artiști din cei peste 3 000 000 de participanți la festival. Ei înfățișează o emoționantă frescă vie, un strălucit bilanț de rodnică succese și împliniri în toate sferele vieții materiale și spirituale, obținute de poporul nostru în drumul său către cele mai înalte aspirații umane.

Este omagiată, cu prilejul împlinirii a 35 ani, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a poporului român din august 1944, cea mai profundă revoluție din istoria poporului nostru, revoluția care a eliberat omul de orice asuprire și

a dat națiunii dreptul și puterea de a-și croi destinele după propriile sale dorințe. Semnificațiile acestui moment epocal din istoria patriei noastre au fost subliniate în repetate rânduri de către secretarul general al partidului, atât în 1969, cât și în 1974, cu ocazia celei de-a 25-a și, respectiv, a 30-a aniversări a memorabilului eveniment. Ele sînt reliefate și acum, la a 35-a aniversare, într-o amplă expunere prezentată în cadrul adunării festive organizate la 22 august. Tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă adevărul istoric că „măreața epopee a insurecției de acum trei decenii și jumătate a fost rezultatul voinței înregulului nostru popor, al acțiunii revoluționare a eroiceii noastre clase muncitoare, a maselor largi populare, al unirii într-un front larg a tuturor forțelor antifasciste, democratice, patriotice”.

Definind caracterul și conținutul actului de la 23 August 1944, tovarășul Nicolae Ceaușescu dă cea mai profundă și cuprinzătoare caracterizare acestui mare moment al istoriei noastre: „Ținînd seama de amploarea forțelor populare care au participat la insurecția armată, și în primul rînd a clasei muncitoare, condusă de partidul comunist — expunentul intereselor vitale ale întregului popor —, de faptul că a răsturnat regimul politic al dictaturii militar-fasciste, forțele cele mai reacționare vindute Germaniei fasciste, și a lichidat dependența de imperialismul german și de orice imperialism, ducînd la înlocuirea armelor împotriva armatelor hitleriste și la izgonirea lor de pe teritoriul țării, insurecția din august 1944 a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României”.

În marea cronică a țării

Între datele importante ale istoriei, pe care, în acești ani, întreaga obște românească le-a sărbătorit cu emoție și venerație se înscriu, firec, aniversările partidului nostru — 45, 50, 55 și 60 ani de la înființarea Partidului Comunist Român, 80 ani de la întemeierea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, ca și numeroase alte momente ce evocă lupta eroică a clasei muncitoare și a partidului ei: 25 și 30 ani de la prăbușirea Doftanei, 40 și, respectiv, 50 ani de la apariția primului număr al *Scînteii*, 90 și 100 ani de la editarea numărului 1 al revistei *Contemporanul*, 50 și 60 ani de la înființarea Uniunii Tineretului Comunist. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la aceste sărbători a conferit fiecăreia din ele bogate și strălucite semnificații, cuvîntările rostite cu aceste prilejuri înscriindu-se în marea carte de istorie a țării ca pagini de mare profunzime științifică. Pagini ce relevă cu claritate și forță de convingere trăsăturile de bază și învățămintele istoriei glorioase a clasei muncitoare și a partidului ei, ca parte integrantă, inseparabilă, a marii istorii a țării, deschizînd — prin tezele și ideile înnoi-

toare ce le conțin — noi și largi orizonturi cercetării științifice.

Deosebit de fertilă pentru cercetarea istorică se dovedește teza formulată încă în urmă cu 17 ani cu privire la scrierea istoriei: „Valoarea unei istorii cu adevărat științifice constă în înfățișarea obiectivă a faptelor, în interpretarea lor justă, constituind astfel o oglindă a conștiinței de sine a poporului, a claselor, înmănunchind experiența de viață și de luptă a maselor și a conducătorilor”.

În aceeași expunere din mai 1966, la adunarea festivă consacrată aniversării a 45 ani de la crearea P.C.R., secretarul general al partidului relevă, de asemenea, acest mare adevăr istoric: „Istoria luptei clasei muncitoare, a mișcării socialiste, a partidului comunist trebuie prezentată în contextul vieții economice și sociale generale a țării, în strînsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice și progresiste care au contribuit la dezvoltarea societății. Numai astfel putem avea o imagine reală, multilaterală a vieții sociale din România, putem înțelege în toată amploarea sa lupta revoluționară a poporului român pentru democrație, pentru pace și progres social, rolul jucat de clasa muncitoare, de partidul său de avangardă, în desfășurarea vieții politice, în transformarea revoluționară a societății”.

Adevăr pe care secretarul general al partidului îl reliefează amplu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982: „Nu pot exista două istorii, una a poporului și una a partidului. Poporul nostru are o singură istorie, iar activitatea Partidului Comunist Român, ca și a altor partide din diferite perioade, constituie o parte inseparabilă a istoriei patriei”.

Acum, în anul celei de-a 90-a aniversări a creării partidului revoluționar al clasei muncitoare, constituie o mîndrie pentru întregul popor felul cum secretarul general al partidului a scos la iveală rădăcinile istorice ale forței politice care a devenit, în anii de după victoria revoluției de eliberare socială și națională din august 1944, centrul vital al întregii națiuni: „Partidul clasei muncitoare din România, înființat în 1893, pe baza principiilor socialismului științific, a teoriei de clasă a lui Marx și Engels, și-a asumat din prima clipă misiunea istorică de a conduce lupta revoluționară pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și celelalte mase muncitoare de la orașe și sate, pentru transformarea socialistă a societății românești. Anul 1893 este anul nașterii delașamentului revoluționar, de avangardă, al clasei muncitoare din România. Iată de ce putem spune, cu deplină temei, că adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile împlinite adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă”.

**MARIAN ȘTEFAN,
VALERIU BUDURU**

Încinsire

Călăuză în cercetarea istorică

Două sînt trăsăturile activității istoriografice românești în perioada ce s-a scurs de la Congresul IX al partidului și pînă în prezent: dimensiunile demersului științific întreprins, dar mai ales calitatea efortului de cercetare. Preponderența factorului calitativ este cerința obiectivă a în-sușii procesului de evoluție a vieții noastre sociale, economice și politice. Așa cum este el definit în Programul partidului, în documentele Congresului XII și în altele de cuprindătoare operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreg ansamblul de activități umane ce și-a propus ca obiectiv construirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României pune un accent deosebit pe calitate.

În cei 18 ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului, cercetarea istorică a fost profund marcată de această cerință. Mai mult, grație pasiunii și grijii cu care secretarul general al partidului s-a oprit asupra trecutului, descifrînd jaloznele evoluției noastre istorice, se poate spune că istoria, ca știință, s-a bucurat de un înalt privilegiu, a beneficiat de condiții de afirmare deplină a adevărului științific, neîngrădit de complexe sau de situații conjuncturale. Cunoșcător profund și de-

votat al istoriei, poporului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a inițiat și desfășurat — în consonanță cu realitatea cea mai dinamică a ascensiunii societății românești pe treptele progresului și civilizației — un vast program de readucere a istoriei în lumina adevărului științific, de redare a acestei comori de experiențe multimilenare făuritorilor ei, oamenilor care trăiesc, luptă și construiesc pe aceste străvechi plaiuri românești. Este marele merit al secretarului general al partidului de a fi scos cercetarea istorică românească din scheme și clișee impuse de practici dăunătoare și străine intereselor poporului și partidului nostru și de a fi redat, printr-o susținută operă de îndrumare teoretică și practică, dimensiunile reale ale multimilenarei noastre istorii. Tezele și judecățile de mare profunzime formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în domeniul istoriei au dinamizat întreaga activitate de cercetare și scriere a istoriei.

Cercetarea istorică din cele aproape două decenii ale Epocii Ceaușescu, avînd drept călăuză sigură și mobilizatoare concepția materialist-dialectică a Partidului Comunist Român, opera secretarului său general, și-a făcut un titlu de mîndrie din a răspunde cu loată angajarea și priceperea înaltelor comandanțe ce i-au fost puse în fașă. Este perioada cea mai rodnică din activitatea istoricilor români de la eliberare încoace, nu doar pentru faptul că în acești 18 ani s-au tipărit cele mai multe cărți de istorie — devenite, pe drept cuvînt, un bun al maselor largi populare —, dar mai ales pentru că cercetarea a abordat și re-dimensionat în lumina adevărului istoric perioade și momente importante din trecutul glorios al patriei,

multă vreme neglijate sau necorespunzător prezentate. Este suficient să amintim bogata literatură dedicată istoriei vechi a poporului nostru, reflectării, la dimensiuni reale, a civilizației traco-daco-geilor și a locului pe care statul dac centralizat și independent condus de Burebista l-a ocupat în lumea antichității. La inițiativa secretarului general al partidului au apărut, de asemenea, importante sinteze consacrate luptei poporului român pentru unitate și independență națională, unor momente din lupta eroică a clasei muncitoare, a țărînimii, a altor forțe democratice și progresiste sub conducerea partidului politic al clasei muncitoare. Literatura istorică a acestor ani a consacrat un spațiu însemnat momentelor luminoase din lupta poporului român împotriva fascismului și a politicii de revizuire teritoriale, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei, iar după victoria revoluției de eliberare socială și națională din august 1944, marilor realizări în opera de transformare revoluționară a societății, de construire a socialismului.

Au fost elaborate și publicate importante studii, sinteze și culegeri de documente — consacrate epocilor lui Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Petru Rareș, Dimitrie Cantemir, revoluțiilor din 1784, 1821 și 1848, luptei maselor populare pentru făurirea și desăvîrșirea statului național, războiului pentru cucerirea independenței de stat ș.a.

Pe linia cercetărilor arheologice a fost evidențiat bogatul civilizație materială și spirituală a strămoșilor noștri. S-au descoperit importante tezaururi, ca cele de la Hinova (Mehedinți), Șieu (Mureș), Brad (Ba-

cău), mormintele princiare de la Cugir (Hunedoara) și Cuculeni (Iasi), necropola timpurie de la Alba Iulia, precum și numeroase alte mărturii de mare valoare și semnificație pentru istoria poporului nostru.

La sugestiile și îndrumările secretarului general al partidului a fost reorganizată întreaga rețea a muzeelor de istorie, care reunește cele mai semnificative mărturii ale multimilenarei noastre istorii.

Un reviriment deosebit a cunoscut publicistica istorică, în acești ani aparțin și revista de cultură istorică Magazin istoric care, din aprilie 1967 și pînă în prezent, s-a tipărit și difuzat în peste 35 000 000 exemplare.

Istoriografia română contemporană s-a afirmat, totodată, cu pregnanță pe plan internațional, alături cu prilejul unor prestigioase reuniuni, unele desfășurate chiar în România, cit și printr-o prezență publicistică, editorială. Între acestea, un loc deosebit l-a ocupat cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, desfășurat în august 1980 la București, sub înaltul patronaj al președintelui Nicolae Ceaușescu.

Noi istoricii simtem însă pe deplin conștienți că ne așteptăm noi și importante eforturi pentru ca munca noastră să răspundă cit mai exigent sarcinilor de viitor. Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Comitetului Central din 1-2 iunie 1982, documentele recente Conferințe Naționale a partidului subliniază în mod pregnant importanța istoriei în ansamblul activităților politico-ideologice, în educarea și formarea omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului.

GHEORGHE ZAHARIA,
membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România.

Portretul unui umanist

Cînd l-am cunoscut, președintele României socialiste avea 48 ani și devenise de un an și mai bine prima personalitate politică a țării. Era deci destul de tînr. Părea însă și mai tînr, datorită felului său rapid de a se mișca, dar și datorită fizionomiei sale mobile și expresive. Deschisă, plăcută, figura președintelui avea o naturală atașanță, se lumina adesea de un suris plin de vioiciune, inspira simpatie și încredere. Omul acesta politic dialoga simplu, firesc, cu oricine. Avea o memorie prodigioasă, o replică spontană și mereu o glumă pe buze, deși uneori, mai tirziu, în unele momente grele, i-am văzut scăpărînd amenințător fulgere în ochi, repede reprimată însă de un control puternic, dar mai ales de o inimă caldă. Era plin de idei în toate domeniile și-și sugera soluții multiple în puține cuvinte. O putere de convingere neobișnuită se degaja din simpla sa prezență, semn al unor concentrate energii, dar și al unui optimism fugar, care însușește și dă curaj celor din jur.

În înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat și desfășoară în acțiune acea paletă de însușiri pe care le bănuiai, le intuiai la o primă vedere din toate datele fizionomice și somatice ale alcătuirii sale.

Anii cîrmuirii sale n-au fost și nu sînt deloc cei mai liniștiți ai României, Europei și lumii. S-au abătut asupra țării noastre necazuri fără număr, secrete, cutremure, inundații. Au bîntuit pe planetă nedreptăți, foamete, războaie, recesiune. Peste tot neliniște, nesiguranță, precaritate a echilibrului, amenințări flagrante ale păcii, conflicte între popoare și înduntru

țărilor. Căderi spectaculoase, crize economice afectînd zone anume ori lumea întreagă, tentative de dominație neo-imperialiste și neo-colonialiste.

În peisajul acesta de tensiuni, de stress neîntrerupt, pușini oameni de stat și-au păstrat cumpătul și convingerile. Printre ei, președintele Ceaușescu a arătat și arată o consecvență de poziții explicabilă doar prin credința neclintită în propriile convingeri, neschimbate de conjuncturi ori de trecătoare interese. Căci interesul său a fost unul singur: al poporului român, căruia și-a consacrat, deliberat, viața întreagă și toate puterile. Și privind la acest om de o austeritate devenită proverbială și căruia știm cit îi e de încărcată agenda, ne întrebăm cînd și cit se odihnește, cînd citește și se informează, cite ore acordă vieții sale personale. De fapt, aceasta nu se mai deosebește de cea publică, într-altă îi este de subordonată. Le reunește mînușchiul de idei, de principii pe care președintele le trăiește în toată clipa, unele privind destinul României, altele referitoare la opțiunile lumii moderne.

Acest lider modern care proclamă cu dirzenie independența și suveranitatea țării sale gîndește într-un orizont internațional la suveranitatea și independența celorlalte popoare de pe glob, căutînd o perspectivă a unei lumi altfel așezate decît cea de azi. Deosebit de atent la orice manifestare a noului în care se străduie ceva din dimensiunea viitorului, președintele României nu e fînut de nici o dogmă în opțiunile sale, considerînd că nimeni nu definește cheia cutiei cu adevăruri absolute. Purtat doar de principiile sale de pace și colaborare, de cunoaștere și respect reciproc între popoare, principiul ogîlînd un întreg ethos românesc, președintele Nicolae Ceaușescu a ajuns să reprezinte, în mult zdrun-

Președintele Nicolae Ceaușescu în
atmosfera caldă a vieții de familie

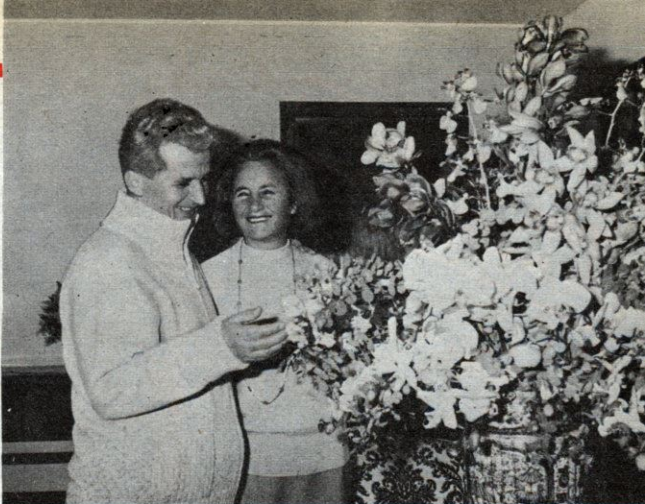
cinatul peisaj politic contemporan, unul din punctele de sprijin cele mai stabile în acțiunea vastă pentru o nouă ordine în lume, pentru o umanitate nouă, pentru relații de un tip nou între popoare.

Dar pentru a atinge acest punct, câte strădanii, câte dialoguri au trebuit! Cu câți oameni, cu câte puncte de vedere, unele mai maleabile, dar altele ireductibile, s-a întâlnit în acești ani! În câte zeci de țări a călătorit, câtor sute de șefi de state și oameni politici le-a fost gazdă! Soluțiile pentru rezolvarea momentelor grave, conflictuale, din viața popoarelor le formulează cu calm, cu surisul încrederii izvorind din adâncă sa dorință de pace și colaborare, în egalitate și demnitate. Acest om cu decizii rapide, care a trecut prin atâtea lupte, prin atâtea ceasuri grele din istoria noastră dar și din istoria lumii contemporane, nu s-a oprit niciodată din mersul său înainte, mersul convingerii și optimismului. Deprimat nu l-a văzut nimeni, niciodată (doar iritat de inactivitatea și inerția altora), pentru că resursele de energie îi sînt într-adevăr inepuizabile. Firește, pe chipul lui s-au mai întipărit cîteva cute și părul îi e mai presărat cu argint la cei șaiszeci și cinci de ani pe care îi împlinește în acest Ghenar de '83. Dar în greaua sarcină pe care o poartă, președintele a pus drept miză în cumpăna sacrificiilor, mai mult decît tinerețea și energia sa, el a pus întreaga sa viață dăruită fără preget, fără odihnă.

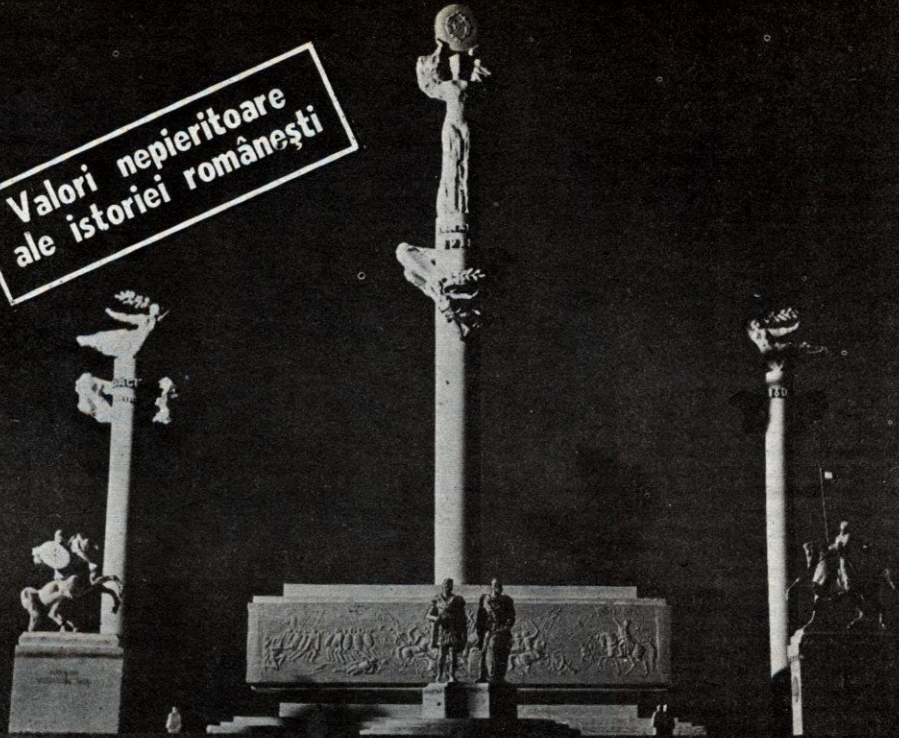
De aceea, privind mersul său îndrăzneț, curajos înainte, îl urmăim și îi spunem, din toată inima, La mulți ani!

ZOE DUMITRESCU- BUȘULENGA,

membru corespondent al
Academiei Republicii Socialiste România

Valori nepieritoare
ale istoriei românești

UNITATEA

Cînd la 1 decembrie 1918, din glasurile a o sută de mii de reprezentanți ai poporului român întrunîți pe Cîmpul lui Horea din Alba Iulia răsuna hotărîrea unanimă a tuturor transilvănenilor de a se uni cu Țara, actul înfăptuirii statului național român unitar răspundea unei legi obiective a istoriei ce se cerea neîntîrziat împlinită.

Despărțit timp de secole sub dominații politice diferite, românii au avut totdeauna conștiința unității lor. Și cum n-ar fi avut-o, cînd firea, limba, portul, credințele, modul de viață, de muncă și de petrecere le erau aceleași? În acest sens, putem spune că România există de cînd există poporul român! Moldova, Țara Românească și Transilvania au fost părți ale unuia și aceluiasi teritoriu organizat în voievodate.

Că Munții Carpați, Milcovul sau Dunărea de Jos n-au fost niciodată frontiere între români mărturisesc toate documentele de istorie românească — etnografice, folclorice, istorice, artistice, literare — și toți specialiștii în studii românești.

Dar tot atît de adevărat este și faptul că secole de-a rîndul românii au știut ce înseamnă să te afli despărțit de ai tăi, de cei din același neam, prin granițele strîmbe ridicate silnic de puteri străine și au înțeles că această despărțire nefirească este izvor de slăbiciune. De aceea, granițele artificiale, create de marile puteri dintr-o epocă sau alta, n-au putut constitui o piedică în circulația oamenilor, idellor, tradițiilor. Dimpotrivă — cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — ceea ce a caracterizat întotdeauna viața și luptele românilor „au fost legăturile strînse, permanente, între voievodatele de pe acest teritoriu, apoi dintre Țara Românească, Moldova, Transilvania și Dobrogea.

Trebuie să spunem cu tărie că păstrarea acestor legături și comunități nu ar fi fost posibilă dacă între toate aceste teritorii, între populația care a locuit de milenii aici nu ar fi existat o strînsă unitate din toate punctele de vedere.

În imagine: Monumentul Unirii (machetă de Gheorghe Adoc), lucrare ce a ocupat locul I în sondajul de public efectuat în 1980 la Muzeul de artă al R.S.R.

Istoria românilor ne arată că unirea a fost totdeauna felul cel mai dorit al lor; de la descălcăcare și pînă astăzi ea a germinal nu numai în spiritul bărbatilor acelor care au îndrăznit a cugeta glorie și mîrire pentru poporul român, dar chiar în spiritele acelor care nu s-au suit cu gîndul decît pînă la conservarea gîitei. Ori de cîte ori viitorul a suris României, fiii ei nu au lipsit de a aspira către unire. Radu Negru și Dragoș (realități sau legende), trecînd Carpații și supunînd unul cîte unul, Iovi, Ilari, Razi și voievozi, burgavi, baroni sau domni feudali, au urzit unirea; Ștefan cel Mare a încercat-o, Mihai a realizat-o cîva timp în toată întinderea ei. Boierii țării și Divanurile ad-hoc au cerut-o la 1830 și la 1857; toți publiciștii noștri au propagat-o, și la 1862 toate partidele au susținut-o și au impus-o. Unirea este efectul luptei seculare în contra cotoptorilor, luptă prin care ne-am putut conserva naționalitatea; ea este simbolul dorinței de a fi, granița cea mai puternică și mai temeinică în contra tendințelor și ambițiunilor din afară...

Ca un stat, o națiune să existe și să aibă viitor, se cere mai cu seamă ca între oamenii care îl compun să existe o solidaritate produsă prin identitatea de idei, de aspirațiuni și de credințe, însușiri care sînt rezultatul comunității de origine, de limbă, de religie și de obiceiuri.

Popoarele ca și individul au fiecare fizionomia lor proprie, spiritul și modul de a fi și de a cugeta; chiar aparența exterioară a unui om ne arată mai totdeauna grupul cărui aparține.

Națiunile au interese, aspirațiuni și ambițiuni speciale întocmai ca și indivizidele; și interesele lor, fie ele generale, fie ele numai ale unui partid, își exercită acțiunea lor în contra altor societăți și altor state prin tot felul de mijloace, prin presiuni politice și de multe ori chiar prin puterea armelor; cele mari caută să absoarbă pe cele slabe. Statele cele mici și slabe își păstrează independența lor prin patriotismul și prin înțelepciunea oamenilor politici ce posedă și prin interesul ce oferă celorlalte state.

ION GHICA

Unirea României într-un singur stat nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați, nu este o idee

ieșită din dezbaterile de la 48 încoace; ea a fost sentimentul național în toate părțile României, de unde istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia.

CEZAR BOLLIAC

Unirea este singura temelie statornică a edificiului viitorului nostru; fără dînsa, orice se va clădi va fi clădit pe nisip. Faceți, dar... să se manifeste neîncetat, în tot locul, sub toate formele și prin toate chipurile legale ceea ce este săpat în inima fiecărui ade-vărat român: dorința Unirii și a respectului suveranității naționale, care este scrisă în tratatele românilor și care le asigură dreptul de a-și da ei înșiși legi și de a lua pe seful statului de unde vor voi. Strigătul: „Unirea Principatelor!”, „Suveranitatea statului român!” să străbată munții, cîmpiile, văile și dealurile noastre, să umple aerul, să răsune pînă în unghiurile pămîntului cele mai departe, ca lumea întreagă să se încredinșeze că Unirea este suflarea poporului român, că ea „este glasul României!”

DIMITRIE BRĂTIANU

Carpații nu ne despart, ci ne întregesc. În ei s-au adăpostit și cei de dincolo și cei de dincoace pe vremuri de năpustiri. În ei s-au strîns cei de o limbă și de o lege. Lor și-au spus durerea, cu ei și-au mîncat amarul. În ei s-a dospit și a crescut sufletul nostru.

De pe culmile lor s-a revărsat doina de vîile și doina de restrîșe, ducînd la vale, d-o parte și de alta, chemările misterioase ale neamului...

Carpații sunt osul de rezistență al nostru, sîra spinării, care nu s-a încovoiat niciodată și nu se va rupe niciodată decît cu cel din urmă om dintre noi.

România este patria noastră și a tuturor românilor de pretutindeni. E o singură ființă etnică. E România celor de demult și a celor de mai apoi. E patria celor dispăruți și a celor ce va să vie.

BARBU DELAVRANCEA

Amintirea

Daciei străbune

Unirea efectivă politico-statală constituie o realizare a veacului trecut și a veacului nostru. Rădăcinile, temeiurile ei au dăinuit însă dintotdeauna.

Prima evidență a legăturilor dintre ei pe care, de-a lungul secolelor, au avut-o românii, atunci cînd străbăteau țara de la Dunăre pînă în crestele Carpaților și de la Mare pînă în Maramureș, a fost faptul că vorbeau aceeași limbă. Au constatat-o ei și au mărturisit-o cu mîndrie. Încă din sec. XVI un document menționa că lo-

cutorii — munteni, sau moldoveni, sau transilvăneni — își adresau întrebarea „ști romînești?”. Această realitate au constatat-o și au subliniat-o și călători și cărturari străini, istorici și diplomați, oșteni care în diverse epoci și cu diferite prilejuri au străbătut țările române.

Limba vorbită de un grup exprimă — cum se știe — identitate etnică. În româna veche, cuvântul „limbă” are și semnificație de „neam”. Sesizând rolul limbii în făurirea și dezvoltarea conștiinței unității de neam, cărturarii români ai evului de mijloc au relevat neîncetat acest adevăr și s-au străduit totodată să dea cuvintelor haina cea mai potrivită pentru a fi înțelese pretutindeni de către români. Așa se face că moldoveanul Varlaam destina *Cazania* tipărită de el către „toată seminția românească”, sau că, din Alba Iulia, Simion Ștefan îndemna să se scrie în cuvinte înțelese de românii din toate provinciile — adică tocmai acea sinteză de limbă literară către care tinse cu aproape un veac înainte munteanul Coresi.

Înțelegând că vorbesc aceeași limbă și că deci alcătuiesc același neam, românii au avut în egală măsură conștiința unității de cultură materială și spirituală. Costumul popular — același, cu variantele datorate unui geniu creator fertil —, formele de arhitectură și pictură, creația artistică, literară și muzicală, tehnicile necesare vieții, de la înțelepciuni cvasigenerale — agricultura și păstoritul — la cele cu caracter specific — silvicultura, pomicultura, apicultura,

meșteșugurile casnice — evidențiază o mare unitate în diversitate. O unitate a fenomenului românesc în toate manifestările lui, pe care n-au înțrăzitat s-o evidențieze reprezentanți de seamă ai științelor sociale și umaniste — savanți de prestigiu din întreaga lume. Această unitate materială și spirituală a căpătat noi valențe în veacul XVII, când, continuând tradiția mai vechilor ctitori, Matei Basarab și Vasile Lupu, apoi Constantin Brâncoveanu au construit monumente pe întreg cuprinsul românesc, înăuntrul și în afara principatelor lor, demonstrând că pentru tot ce însemna faptă națională, creație culturală, nu au existat niciodată hotare, ci o singură țară a românilor.

A doua mare evidență care a impulsionat lupta românilor a fost conștiința unității teritoriale, a Daciei străbune și a originii poporului român. În veacurile XVI și XVII, cărturarii au avut o limpede viziune asupra Daciei, viziune pe care au afirmat-o cu tărie în scrierile lor. Toți umanistii noștri au văzut în statele române medievale fragmentele vechii Dacii, care a dăinuit și după retragerea trupelor romane la sudul Dunării. Totodată, cronicarii au văzut în români pe continuatorii unei civilizații

superioare. Conștiința unui teritoriu comun străbun a dăinuit în literatura populară, transmisă oral din generație în generație.

În egală măsură, românii au avut conștiința originii comune, o origine nobilă pe care au afirmat-o cu demnitate. Sub numele lor de români — i-au cunoscut popoarele vecine, s-au referit la ei călătorii care au străbătut principatele române. Asemănarea izbitoare a limbii lor cu latina a relevat-o cărturari de marcă ai Renașterii, de la Flavio Biondo și Enea Silvio Piccolomini (viitorul papă Pius II) până la savanții enciclopediști din perioada Iluminismului.

Obrșia din popoare reputeate ale antichității a fost de natură să creeze de timpuriu, la români, un sentiment de demnitate națională, sentiment care, la rândul său, a jucat un rol important în făurirea unității politice. Ni se pare semnificativ că încă din secolul XVI un raport al unei misiuni iezuite (iezuții fiind, dincolo de țelurile tenebroase pe care adesea le-au urmărit, oameni cu o solidă pregătire și cultură) semnală convingerea românilor moldoveni că „nimeni nu este mai presus de ei”.

Toate aceste premise, rădăcini ale unității, sînt evidențiate cu precădere în operele

La 1 noiembrie stil nou, în ziua Tuturor sfinților la romano-catolici, Mihai-vodă intră în triumf în Alba-Iulia. Năpragii îi trăseseră, când se apropia, cheile cetății. Apoi îi țese el însuși înainte, în însușirea-i de episcop catolic și fost cancelar al lui Sigismund, cu ceata întreagă a preoților lui, îmbrăcați în toată părăda bisericască, fericindu-l și poftindu-i domnie lungă, curată și plină de biruințe fără de sfârșit. Nu știm ce va fi răspuns votivodul, și peste tot dacă a răspuns. Poate martorii (cronicarii) vor fi uitați a-i spune, ori au fost uimiți de impresia covârșitoare a figurei lui și nu mai știau. Ținărul domn era de 41 de ani atunci, dar nu arăta mai mult de 36. „Cu părul ars... de statură naltă și uscățiv, el avea ochii negri, cufundați în cap, și privirea fioroasă, era tăcut și gînditor”. Acest portret ce ni-l dă un martor cu prilejul biruinței lui asupra cardinalului anevoie ni-l putem închipui luînd aerul dulce al omului fără de grijă în timpul procesiunii lui triumfale în Alba Iulia. Domnul căldrea pe un mîndru cal sirbesc în păr albiu (coloris glauci, subnecididi), poate mai mult albastru, și înaintea lui erau purtați de frîu alți opt cai de toată frumure-

sefeea, cu șăile și frîuri aurite și argintuite. El însuși era îmbrăcat într-o mantă albă de mătăsă cu fire de aur țesute prin ea și mai purtînd și o tunică din aceeași materie. Șoimi de aur, semnele familiei lui, închideau ca niște copci late gura mantiei, prinzîndu-se în ciocuri. La brîu îi atîrnă o sabie scurtă turcească, încovoială (cimilără), în teacă de aur ce sclipă de petrii scumpe. Capul i-l împodobeau o căciulă ungurească (ungarico pileo), care nu poate fi alta, cred, decît cunoscuta căciulă a voievozilor români, cu tuf de pene negre de cocor din Baleare. Avea încălțăminte (ghete, calceus) de piele fină galbuie-roșcată, ce i se zice gălmăjin (quod genus carmesium vocant). Ele îi acopereau picioarele pînă la tălpi, dar în loc de curele îi înfășurau pulpele și fluierale pînă la genunchi panglici de mătăsă galbînă, pe care străluceau petrii scumpe. Opt trimbișaji suflau un cîntec după obicei turcesc, însoțiți de sunetul tobelor de metal. Altul era rîndul flautiștilor și al celor ce ziceau în fluier. Pe ei îi urmă apoi o bandă de zece țigani cu capul gol, cîntînd cu ghitară. La dreapta la stînga domnului mergeau pe jos cîte opt pași îmbrăcați ușor ca de jugă, flușturînd încoace și

umaniste ale cărturarilor români încă din veacurile XVI și XVII. Receptivi la toate manifestările obișnuite ale umanismului european, așadar la evoluția societății continentului la care se raportau și din care se considerau parte integrantă, cărturarii români ai evului mediu au adoptat din ideile, motivele și operele umaniste ceea ce corespundea stadiului de dezvoltare a societății românești de atunci, răspundea luptei pentru libertate a poporului, efortului de propagare, de dezvoltare a procesului de educație, a culturii în general. Caracteristica fundamentală a umanismului românesc este atașamentul său față de problemele majore de atunci ale poporului. Faptul că învățații noștri au răspândit ideile despre originea și unitatea românilor ca popor, despre romanitatea și vechimea instituțiilor lor, despre statutul țărilor române, diferit de al celorlalte popoare din teritoriul aflat sub dominație otomană, a avut consecințe de primă însemnătate asupra conștiinței de sine a românilor.

Sub aceeași flamură de luptă

Vorbind o limbă comună, avînd o origine comună, tra-

diții și datini comune, românii au purtat necurmat și o luptă comună împotriva vitregiei vremurilor, a adversității marilor puteri ce năzuiau să-și instaureze dominația și asupra străbunei Dacii.

Începută sub Basarab I și Bogdan I și continuată de Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și alți numeroși voievozi, această luptă comună împotriva pericolului extern, pentru libertate și supraviețuire a avut consecințe dintre cele mai importante în făurirea unității românilor, care nicaieri nu s-a conturat mai clar, nu s-a cristalizat mai deplin decît în focul acestor bătălii. Acționînd unit, românii au constituit, așa cum au remarcat numeroși istorici, o forță al cărei aport la soluționarea politică a evenimentelor din zonă n-a putut fi neglijat. Încă la jumătatea secolului XVI, A. Verancsics, istoric maghiar, arăta că sultanul otoman Soliman Magnificul era îngrijorat de perspectiva ca toate trei țările române să-și unească forțele în confruntarea cu imperiul. Spre sfîrșitul veacului XVI, cînd flamura luptei de independență începea iarăși să se ridice, posibilitatea acțiunii comune românești era din nou evidențiată. „Dacă

Transilvania se va răscula, atunci Țara Românească și Moldova se vor răzvrăti și ele; este necesar să se facă pregătiri de pe acum” — se arată într-un raport adresat în 1593 sultanului otoman Murad. Previunea exactă, deoarece la cumpăna celor două veacuri, Mihai Viteazul a înfăptuit cea dintîi unire politică a țărilor române, act ce a devenit pentru generațiile ce s-au succedat „un simbol și un îndemn la lupta necurmată pentru unitate și independență națională” — cum definea acest moment secretarul general al partidului nostru.

Unirea înfăptuită de Mihai Viteazul, deși a durat puțină vreme, a avut efecte de uriașă importanță în istoria românilor, demonstrînd — cu tăria argumentului bazat pe fapte — necesitatea unității naționale. Odată cu intrarea României în epoca modernă a istoriei sale, acțiunea de unificare a teritoriilor locuite de români a cunoscut o continuă amplificare, culminînd cu înfăptuirea Unirii Principatelor, în ianuarie 1859, și cu desăvîrșirea statului național-român, în decembrie 1918.

Unitatea spirituală și de civilizație s-a reflectat totdeauna în conștiința locuitorilor țării noastre. Pe temelia acestei unități, voința de

încolo. După el duceau filfind steagurile Băthoreștilor, luate în bătaie. Apoi urmau boierii mari și alții din boierime, tot căldri, și rîndurile nesfîrșite ale oștilor. Astfel a intrat pe „poarta Georgiana”. Se zice că pe drum ar fi întreat Mihai pe Ștefan Bodoni unde crede că trebuie să tragă în gazdă? „În palatul principelui Andrei, jără îndoaială, a răspuns acesta”. La ce Mihai îi tăie cîvîntul: „Oare și acum mai e al principelui Andrei? Nu sînt eu învingătorul?”

ION SÂRBU

A dunarea națională de la Alba Iulia [de la 1 decembrie 1918] avea să încheie definitiv îndelungata perioadă de robie a poporului român și să vestească de acum tuturor generațiilor viitoare voința de libertate și hotărîrea de reintegrare a națiunii. Desfășurarea ei într-un cadru sărbătoresc și mai ales covîrșitoarea stăruință a ideii unice, proclamarea unității naționale, îi dă o strălucire deosebită. Toate gîndurile s-au înfrățit, toate nădejdale s-au luminat, puterea de voință a unui întreg popor s-a încordat, pentru a smulge destinului istoric această hotărîre.

Dealtfel, adunarea de la 1 decembrie 1918 este marea și prin simplitatea organizării ei, prin ordinea, care s-a observat, prin căldura ce se comunica de la om la om. O autentică adunare a poporului român din Transilvania. Cărturari și țărani în haină de sărbătoare își prezintă impulericirile dis de dimineață. Celatele vechi a lui Mihai Viteazul e un furnicar de oameni. Pe deasupra zidului de miazănoapte se înșiră poporul în jurul tribunelor improvizate, în rînduri dese, sub steagurile tricolore, care filfite în aer. E o pădure de steaguri, ce pare că au crescut din pămînt. Și lumea adunată așteaptă în liniște clipa cea mare. Cîteodată se pornește un zvon de glasuri, care trece peste mulțime, ca un ecou prelung: Trăiască România Mare! Platul întreg se înalță, pare că se și lărgește, sub apăsarea omului, ce rărare fără conținerie și sub greutatea celei mai glorioase fapte, care își așteaptă aici reîntruparea. În sfîrșit bisericile își deschid ușile și frunțașii români se văd sosind în cetele. Mulți ar vrea să intre în sala așa de pușin încăpătoare, dar nu au „pleni potență” în regulă și călă să se resemneze. Ei resimțesc cu loții fiorii ce emană din pămîntul sfînt al făgă-

unire s-a manifestat, firesc, într-un proces evolutiv, îngreunat sau, dimpotrivă, facilitat de diferiți factori interni și externi, dar mereu ascendent.

Unirea înfăptuită de Mihai Viteazul în 1600, Unirea Principatelor la 24 ianuarie 1859 și realizarea statului național-unicar la 1 decembrie 1918 au constituit tot atâtea etape într-un proces care-și găsește fireasca încheiere în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, orinduirea care a asigurat și asigură consolidarea și creșterea fără precedent a forței statului nostru național-unicar, realizarea adevăratei unități sociale și politice a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor pe baza acelorași interese și aspirații supreme, a dreptului de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri în mod conștient viitorul.

Întărirea conștiinței unității de neam, limbă și idealuri le-a dat românilor puterea să se adune într-o singură țară, într-un singur stat modern, suveran, independent. Semnificațiile acestui act se răsfrîng, în chip complex, asupra întregii evoluții a societății românești, în toate domeniile

ei de manifestare. Detașându-și sensurile, înțelegem că ea a fost, în primul rînd, împlinirea unui mare vis al națiunii, o uriașă reușită politică și condiția unei mai rodnice înălțări a românilor. Unirea a ridicat pe noi trepte dialogul spiritual al românilor, altădată purtat mai mult prin „cărțile pentru toată semînția românească”, pe care le tipăreau Coresi, Varlaam și Antim Ivironul și pe care le purtau prin trecătorile munților, în toată țara, Gheorghe Lazăr sau Badea Cîrțan. Unirea a făcut din acest dialog prin carte unul real, față către față, prilej de comunicare și bucurie, de cunoaștere și sărbătoare. Unirea a făcut din opera de civilizație românească, ce se înfăptuia simultan, prețutindeni după un model ascuns în străfundurile genului național, o operă conștientă și coerentă, desfășurată, azi, pe un singur fir logic de cugtare și simțire.

Unirea — fapta mare a unor mari înaintași — nu este numai opera lor; odată înfăptuită, ea nu trebuie inclusă într-un capitol determinat al istoriei noastre moderne. Ea este model de creație istorică, izvor de energii și imperativ de apă-

rare, și așa o vom lăsa urmașilor noștri. Continua „unire în cuget și-n simțiri”, continua contopire a capacităților creatoare ale tuturor celor ce simt și gîndesc românește, continua cunoaștere, înfrățire și împlinire a celor ce trăiesc, muncesc și visează pe întregul cuprins al acestei țări, sînt și vor rămîne certitudinea dăinuirii noastre cu demnitate sub cerul atotcuprinzător al istoriei.

„*Avem o patrie comună — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982. Prin munca unită a întregului popor înfăptuim cea mai dreaptă și mai umană societate din lume — societatea socialistă și comunistă. Să facem totul pentru a întări colaborarea și unitatea de nezdruccinat a întregului popor, a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate... Aici, în România, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, strîns uniți, trebuie să-și făurească, sub conducerea politică a Partidului Comunist Român, viața nouă, liberă, în deplină egalitate și frăție*”.

VIRGIL CÂNDEA

duinței. Cînd apare Badea Gheorghe [Pop de Băsești], președintele comitetului național, i se face loc cu toată smerenia. Venerabilul bătrîn a sosit din ajun la Alba Iulia, dar obosela drumului l-a doborât la pat. Cu toată febra care-l muncia, el s-a ridicat, a venit să prezideze adunarea națională și să-i binecuvînteze rostul fericii.

După ce adunarea a fost deschisă și salutată prin Ștefan Ciceo Pop și apoi constituită sub președinția lui Gheorghe Pop de Băsești, sensul ei politic l-au tălmăcit cuvîntătorii desemnați de consiliul național. Lui Vasile Goldiș i s-a acordat cînslea să motiveze propunerea. Un sbucium dintre cele mai stăruitoare își căpăta acum răsplata strălucită... V. Goldiș urmărește cu deosebită pătrundere acest tragic destin, remarcă străfulgerarea clipei lui Mihai și prinde din frîmintările veacurilor odîul [oprobriu] opresiunii dușmane, dar și tot ce pare menit eternității din etapele de rezistență ale națiunii sale. Dreptul națiunii române de a fi eliberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunoaște acum și dușmanii de veacuri. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă unirea ei cu Țara Românească.

Această unire o propune, prin urmare și adunarea, care o proclamă, simte că se încunună străduinși de veacuri și că se dictează viitoarelor generații legea imutabilă [imuabilă] a destinului românesc. Pacea și demnitatea unui întreg popor, viața sau moartea sa rămîn de-acum nedespărțit legate de sfințenia acestei hotărîri. Cînd Goldiș citește moțiunea istorică, adunarea aprobă furtunos și voința de integrare a națiunii se împlinesc categoric...

Cel din urmă orator a fost Iosif Jumanca, din partea muncitorilor români, care a venit să declare în fața lumii întregi, dar și în fața Internațiunii socialiste, că vrea unirea tuturor românilor. Cuvîntarea sa, străbătută de un cald simțămînt național, a avut o semnificație deosebită pentru aspectul solidar cu care s-a înfățișat poporul românesc din Transilvania la adunarea națională.

Nu există nici un dubiu, prin urmare, că românii din Transilvania, Banat și părțile ungurene și-au afirmat categoric selea de libertate și au răspuns răscoală la chemarea României de a făuri unitatea națiunii.

SILVIU DRĂGOMIR

îndoială că, dacă unirea acestora ar fi durat, un nume nou ar fi apărut pe harta Europei, menținând probabil desemnarea de „țară” a românilor.

Pașul următor l-au făcut umanistii care, în decursul secolului XVII, au adăugat două idei esențiale la idealul împlinit de Mihai Viteazul: ideea de unitate română prin originea comună și ideea de cultură. În aceste condiții, a apărut cu claritate faptul că „țările” erau diviziuni artificiale operate în sinul unui popor care se „trăgea de la Rim” în totalitatea lui; atunci când cineva vorbea despre munteni, moldoveni sau ardeleni se referea la partea de țară în care locuiau acei oameni, dar toți erau români, întrucât vorbeau aceeași limbă, aveau aceeași strămoși, descinzând din urmașii dacilor și ai românilor, după cum sublinia limpede Stolnicul Constantin Cantacuzino¹.

La această unitate a poporului român umanistii au adăugat un alt factor esențial și anume cultura, formată din obiceiuri, tradiții, realizări în scris, arhitectură sau pictură, toate capabile să înobileze natura umană, să arate că omul cultivat avea „politie”, adică deprinderi și calități capabile să-l transforme într-o personalitate. Acest termen nou de „politie” venea în sprijinul celorlalte idei despre românii care, în antichitate, viețuiseră într-un singur stat, dînd viață aspirației spre unitate, înfăptuită în termeni noi, moderni; cultura și civilizația conferau poporului dreptul la o „patrie”, un alt concept care a apărut în scrierile umanistilor noștri, menționînd pămîntul moștenit de la străbuni și de aceea folosit alternativ cu termenul de „moșie”.

Astfel, în timp ce străinii continuau să facă apel la denumirea antică, anume la *Dacia*, conservată de scriitorii bizantini, atunci cînd doreau să cuprindă întreg teritoriul românesc, umanistii români au deschis perspectivele apariției unui nou nume, întrucît au evocat originea comună a tuturor românilor, o sorginte care însemna o mare vocație civilizatoare — romanitatea noastră. Această direcție a

fost consolidată de iluministi, mai ales de Școala ardeleană; care, în fața abuzurilor și a absurdității dominațiilor străine, ce nici măcar nu recunoșteau existența românilor în vatra transilvăneană, a făcut constant apel la un trecut strălucit ce putea inspira lupta pentru drepturi politice și pentru unire. Toți acești cărturari patrioți au dorit, cum spunea plastic Samuel Micu, să dea îmbold „neamului românesc la inimă ca să gîndească de sine și să caute din ce părinți și din ce oameni iaste și cît de puternic și de cinstit odinioară au fost”. Pe urmele civilizației romane care ridica-se întreaga lume antică la un nivel superior de cultură, românii aveau îndatorirea să dea o nouă strălucire „patriei” lor, vechea Dacie.

Pașul hotărît în această direcție l-a făcut generația tinerilor revoluționari pașoptiști care s-au adresat de la început tuturor românilor, chemîndu-i la luptă pentru drepturi politice și pentru transformarea relațiilor sociale. Or, această luptă nu avea sorți de izbîndă dacă avea să fie purtată, ca în trecut, izolat în fiecare provincie românească. Generația de la 1848 a adăugat, astfel, ideii de origine comună, ca și ideii de cultură, cerința restructurării sociale: odată cu înlăturarea boierilor care rămăseseră legați de vechile structuri și de interesele curților imperiale, profund ostile afirmării unui stat unitar român, o „țară” nouă avea să se nască. Spiritul revoluționar s-a îmbinat cu lupta pentru unire.

Numerose sînt mărturiile trecutului privitoare la legătura strînsă dintre apariția conceptului de „nație” și a celui de „român”, locuitorul de pe teritoriul cu un caracter original evident, întrucît moștenise o veche civilizație și menținuse vechea vatră, aceea a Daciei. În aceste condiții, se va vorbi în preajma lui 1848 despre publicațiile *Dacia literară*, *Magazin istoric pentru Dacia*, precum și despre *România*, *România viitoare* sau *România literară*. În 1838, cînd Florian Aaron împreună cu G. Hill făceau să apară primul ziar cotidian din cultura noastră *România*, scriau

că acesta „se îndreptează către toți care vorbesc și citesc limba ei” adică a *României*.

După înfrîngerea revoluției, aflați în refugiu la Paris, tinerii patrioți, în frunte cu N. Bălcescu, scoteau în 1850 revista *România viitoare*, care punea în lumină faptul că „niciodată încrederea în viitorul României, una, mare și nedespărțită, nu a ieșit din inima noastră”. Cinci ani mai târziu, în 1855, Vasile Alecsandri spunea în *Înștiințarea* redactată în 1854 că *România literară* ce apărea la Iași se adresa „tuturor literatorilor români ca să vie în ajutor foaiei sale prin scrierile lor, această foaie fiind cîmpul de întîlnire frățească a tuturor talentelor din țările noastre”. Dacă conjunctura externă nu permise realizarea programului revoluționar, în cadrul căruia unirea era un punct esențial, în schimb unirea cugețelor fusese înfăptuită cu mult înaintea Unirii din 1859. Încă din 1810, Moise Nicoară îi scria lui Petru Maior ca se afla la București, într-o „țară” la care, „cu atît mai ales ni se cuvine a privi, cu cît de asta doară se ține onoaria noastră mai vîrtos, fiindcă din toate părțile care le locuie nația noastră, numai asta a ținut numele aesta urechilor noastre așa dulce, ochilor așa înălțat, așa strălucit, altor gînte vrednic de invidie, adecă romană”.

Frați din toată țara

În pas cu mișcarea revoluționară europeană, lupta pentru drepturi sociale și politice a „țărilor” române era purtată în numele unui ideal și al vetrei care încălează inimile: România. Aspirațiile de moment și năzuințele spre un viitor luminos se îmbinau cu imaginea reînnoită a trecutului. Imperativele momentului erau cele subliniate de programul *României viitoare*: „Misia româneului, ce a luat de deviză *dreptate, frăție*, este aceea de a se afla el mai întîi în cîmpul de bătaie, în avangarda luptelor democrației în contra tiraniei”. În sprijinul acestei bătălii erau chemate marile epoci de eroism din istoria patriei, cu precădere marii voievozi ai înfăptuirilor

¹ *Magazin istoric*, nr. 11/1982.

culturale și ai rezistenței împotriva cotropitorilor, ca Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Devenit acum un adevărat simbol, Mihai Viteazul, acela care vorbise cancelariei imperiale despre „fările” române, era înfățișat cititorilor de calendare, apărea în poezia vremii și devenise simbol al ideii de unitate națională, predecesor al României în curs de înfăptuire. „Mihai cel Mare cheamă pe toată România”, scria Eliade Rădulescu cu un deceniu mai înainte de izbucnirea revoluției, în timp ce manifestele revoluționare îl vor aminti constant.

Protestele împotriva abuzurilor vechiului regim, ca cel redactat de Vasile Alecsandri și adresat „Fraților români din toată România”, precum și apelurile revoluționare care subliniau faptul că „de la noi, de la curajul, de la patriotismul nostru atîrnă acum independența României” au avut ecou direct în presa străină sau în scrierile intelectualilor francezi care simpatizau cu cauza românească. Astfel, în 1844, într-o scrisoare către Jules Michelet, profesorul francez T. Théot, de la Colegiul Sf. Sava, afirma că ar fi de un deosebit interes traducerea în franceză a *Hronicului* lui Cantemir, care arată că numele de valahi și Valahia este de dată relativ recentă și că „această denumire de Valahia este ignorată desăvîrșit de către locuitorii țării care se numesc între ei români, desemnîndu-și patria sub numele de pămînt român (terra Roumâne)”. Patru ani mai tîrziu, periodicul din Paris *Démocratie pacifique* făcea cunoscut faptul că „principiul libertății pășeste înainte și nimic nu-l va mai putea opri. România s-a situat și ea printr-o energie și unanimă demonstrație în rîndul popoarelor care au înțeles aceste noi destine ale lumii”.

La mijlocul secolului trecut, toți românii care au crezut neclintit în necesitatea schimbării stărilor de lucruri din societatea românească, astfel ca libertatea și dreptatea să fie instaurate în relațiile dintre membrii întregii colectivități, iar țara reînnoită să-și ocupe locul demn în mijlocul Europei națiunilor, cu toții au chemat forțele să se unească

și să se dedice înfloririi țării. Acest ideal s-a cristalizat într-un nume: România. Exemplar este în acest sens textul decretului din 24 iunie 1848, al guvernului revoluționar muntean, pentru trimiterea de comisari revoluționari prin toate județele, cu scopul de a explica țărănilor proclamația și a-i face „să se pătrundă de drepturile cele noi și de datoriile lor și să nimicniceze păcătoasa activitate ce depun vrămașii României”, deoarece aici „România” este evident numele unei cauze nobile, țelul unei aspirații colective. Acest sens este luminat de emoționanta scrisoare a lui Nicolae Bălcescu către Vasile Alecsandri: „Nenorociți sînt acei ce concentrează toată puterea lor d-a iubi într-o dragoste intimă asupra unui obiect rar de găsit, iute trecător și peritoriu, cînd îl găsim. Pentru ce să nu întoarcem dragostea noastră toată asupra unui obiect mare și neperitoriu? Și ce e mai mare pentru om decît țara sa? Să nu ne mai trudem dar, iubite Basile, a alerga după fericirea intimă, o nălucire ce tu nu vei mai putea găsi, ce eu n-am găsit niciodată, și pe care e multă vreme de cînd nu o mai caut. Să întoarcem ceea ce ne-a mai rămas din dragostea noastră, s-o întoarcem către țara noastră. *România* va fi iubită noastră”.

Aspirațiile și idealurile care s-au împletit în numele de România au făcut ca, în vremea luptelor pentru unire, țelul final al tuturor eforturilor să poarte mereu numele țării. În 1861, domnitorul Alexandru Ioan Cuza exprima o năzuință împlinită, atunci cînd anunțînd constituirea unei singure administrații, el proclama simplu: „Alesul vostru v-a dăstăzi o singură Românie!” Iar Mihail Kogălniceanu scria cu satisfacție în prefața la *Cronicele României* din 1872, la douăzeci de ani de la editarea *Letopisefelor Moldovei*: „În acest interval de douăzeci de ani, cîte s-au petrecut în țara noastră! Însăși țara s-a transformat! Visul strămoșilor noștri, marele scop național al lui Ștefan și al lui Mihai, s-a realizat: astăzi avem o *Românie*!”.

Au urmat războiul de independență din 1877-1878 care

a consacrat locul României în rîndul statelor libere și Marea Unire din 1918, cînd România a cuprins pe toți cei care luptaseră pentru înfăptuirea unui stat întemeiat pe o națiune conștientă de drepturile sale. Numele de România a fost, apoi, rostit de toți cei care s-au ridicat împotriva forțelor ce atacau însăși existența statelor mici sau a celor care foloseau puterea pentru a asupra pe cei muncitori.

Firesc, numele care ne îmbrățișează pe noi toți, cei care sîntem solidari cu tot ceea ce s-a înfăptuit durabil pe pămîntul țării noastre, este prezent în gîndirea și acțiunea președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu; cuprinzătoarea sa activitate teoretică și practică, directivele sale au în vedere ridicarea României pe o nouă treaptă de civilizație. Atașamentul față de vatra strămoșilor, prețuirea acordată gîndului și faptei care îmbogățește cultura, voința de a trăi în pace și în demnitate și de a instaura respectul reciproc în relațiile internaționale, toate aceste semnificații din numele țării noastre se reflectă în întreaga operă a președintelui țării. Atenția acordată istoriei apare ca o constantă în gîndirea ce a cristalizat drumul original al României pe calea socialismului și în politica internațională, relieffînd noul sens ce trebuie să-l capete conlucrarea egală între popoare și solidaritatea deplină în interiorul țării. Este semnificativ faptul că la sesiunea solemnă consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național unitar român, tovarășul Nicolae Ceaușescu rostea chemarea care sintetizează aspirațiile generațiilor trecute și ale celor de astăzi: „*Să ne angajăm că vom face totul ca România socialistă să se afirme tot mai puternic ca un detașament activ al luptei unite a tuturor popoarelor care se pronunță pentru independență, pentru progres social, pentru desindere și pentru pace; că vom face totul ca patria noastră liberă să strălucească tot mai mîndră și mai demnă în rîndul națiunilor libere ale lumii*”.

ALEXANDRU DUȚU

cinstire

O lume mai dreaptă, mai bună

Aplecându-se cu o statornică dragoste și profund respect asupra istoriei patriei, președintele țării noastre manifestă aceeași prețuire și pentru istoria celorlalte popoare. În vizuirea tovarășului Nicolae Ceaușescu istoria se prezintă ca o puternică armă a prieteniei și solidarității între popoare, în lupta pentru socialism, pentru colaborare, progres și pace internațională. Cunoașterea realităților istorice, arată secretarul general al partidului, determină necesitatea de a se aplica în mod consecvent „o politică de deplină egalitate și respect reciproc între popoare, între națiuni și naționalități, de a se respecta entitatea națională a fiecăruia, asigurând concurența armonioasă, frăția și solidaritatea în lupta comună pentru cauza libertății și dreptății sociale și naționale, a progresului și prosperității fiecărui popor, a conviețuirii și colaborării pașnice a tuturor națiunilor”.

În decursul secolelor, românii au sprijinit, cu hotărâre și consecvență, lupta popoarelor din această parte a Europei pentru eliberarea lor de sub dominația străină, pentru independență, fărăle române afirmându-se ca un puternic focar de cultură și progres. Odată cu apariția în viața țării a proletariatului, a mișcării revoluționare,

a partidului politic al clasei muncitoare, legăturile de solidaritate internaționalistă ale poporului român s-au intensificat, înregistrând momente remarcabile. „Se poate spune că nu au existat bătălii mai importante ale clasei muncitoare din alte țări, subliniază secretarul general al partidului, — începând cu Comuna din Paris — la care reprezentanții ai proletariatului român, ai forțelor revoluționare, progresiste din România să nu fi luat parte”.

Sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, promotor al unei înțelepte și curajoase politici internaționale de colaborare și intrajutorare, pe baza respectului dintre popoare și națiuni, poporul român își manifestă și și afirmă plener spiritul său de solidaritate internaționalistă. În anii care au trecut de la Congresul IX al P.C.R., politica partidului și statului nostru, al cărei strălucit promotor este tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adâncit și diversificat relațiile prietenești cu partidele și țările socialiste, dezvoltând totodată legături cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza egalității depline în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și amenințarea cu forța, reglementării prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state, cooperării internaționale și respectului tratatelor și al normelor de drept internațional.

România are relații diplomatice cu 137 state și legături economice cu peste 150 state. Partidul Comunist Român întreține raporturi de colaborare și solidaritate cu 77 partide comuniste și muncitorești, 53 partide socialiste și social-democrate, 66 alte partide și forțe politice de guvernămint, organizații și mișcări de eliberare națională.

Astăzi România socialistă se bucură în lumea contemporană de un prestigiu

necunoscut niciodată pînă acum în istoria sa.

Pomînd de la bogatele învățăminte ale istoriei omenirii, președintele Nicolae Ceaușescu promovează o politică înțeleaptă, curajoasă, nouă în viața politică internațională, militînd pentru abolirea vechilor practici, a politicii de dominație și dictat, a hegemonismului, neocolonialismului, a oricăror forme de exploatare și asuprire, afirmînd dreptul popoarelor de a-și alege libere căile de dezvoltare proprii. „Viitorul aparține unei lumi mai drepte și mai bune — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, egalității sociale și naționale, respectului dreptului fiecărui popor la dezvoltarea liberă, independentă”.

Afirmînd credința nestrămutată în viitorul luminos al omenirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă mesajul de pace, colaborare și solidaritate al poporului român, voință cimentată de-a lungul istoriei de a contribui la apărarea dreptului oamenilor de pretutindeni la viață, la fericire, la demnitate. Un mesaj de înalt umanism, de solidaritate militantă, de profund respect la adresa tuturor popoarelor, a istoriei lor, a viitorului.

GHEORGHE BUZATU,
doctor în istorie

O singură istorie

Stiința istorică are un considerabil impact educativ prin însuși caracterul său de instrument al cunoașterii umane. Studiul aprofundat al istoriei, expunerea ei științifică reprezintă prețioase posibilități de educare revoluționară a maselor largi și îndeosebi a tineretului. „Nu se poate vorbi de educația patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri”, releva tovarășul

Nicolae Ceaușescu în iunie 1982. Adâncirea dragostei și atașamentului față de interesele patriei înseamnă cunoașterea și prețuirea dimensiunilor realiste, obiective ale trecutului, a valorilor și tradițiilor progresiste ale înaintașilor, legarea acestora de realitatea nemijlocită pe care o trăim, de realizările istorice obținute în anii socialismului, cu grija și răspunderea pentru viitorul comunist al patriei.

Faptele istoriei atestă cu putere că, timp de milenii, pe teritoriul patriei noastre s-au succedat toate ordinele economico-sociale cunoscute de omenire. Istoria poporului român trebuie să redea, în lumina materialismului dialectic și istoric, pe baza datelor, documentelor, a realității, viața, munca și lupta sa din cele mai vechi timpuri pînă în anii construcției socialismului. Subliniind această teză de excepțională valoare teoretică și politică, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Va trebui să avem o istorie unitară care să redea corespunzător fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, fiecare perioadă istorică și luptele sociale, activitatea politică, să caracterizeze, în lumina adevărului bazat pe fapte și documente, atât rolul claselor sociale, al poporului, cît și al diferiților conducători ai statului și personalități politice, științifice, culturale. În această concepție a unei istorii unice, istoria poporului român va trebui să cuprindă și istoria mișcării muncitorești, a Partidului Muncitoresc Social-Democrat, precum și a Partidului Comunist Român”.

Această concepție cu privire la studierea și cunoașterea istoriei ca fenomen unic și unitar în devenirea

națiunii noastre permite relevarea dezvoltării obiective a poporului român de-a lungul mileniilor, ilustrarea activității mișcării muncitorești și socialiste, a Partidului Comunist Român în contextul vieții economice și social-politice a țării, ca parte inseparabilă a istoriei generale naționale, în strînsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice și progresiste, care au contribuit la dezvoltarea societății. Se realizează, astfel, o unitate organică, dialectică, între faptele petrecute într-un timp mai îndelungat, dar care aparțin unui proces istoric unic. În noua imagine în care este proiectată istoria patriei și partidului, datorită gândirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra faptelor trecutului și prezentului, marile probleme ale istoriei noastre sînt definite și apreciate într-o viziune unitară, în concordanță cu adevărul obiectiv. Prin aceasta, istoria devine, tot mai mult, o bogată sursă de gândire și înțelegere a fenomenelor economice și social-politice, dobîndește valențe majore în educația patriotică, revoluționară a maselor.

Istoria noastră multimilenară a înscris cu litere de aur numeroase adevăruri cu caracter de permanență, între care, atât ca prioritate, cît și ca însemnătate, se situează legătura indestructibilă a poporului român cu locurile sale străbune, înrădăcinarea organică în glia strămoșască, persistența, fără clintire, în ciuda furtunilor și greutăților timpului, a oamenilor acestui pămînt. Asemenea legături trănicioase dintre oameni și locuri, dintre locuri și oameni explică dîrzenia și eroismul cu care poporul român și-a apărât țara, pămîntul strămoșesc.

Poporul român — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — și-a făurit istoria sa în strînse raporturi cu istoria altor popoare, aducîndu-și contribuția sa la crearea și îmbogățirea tezaurului civilizației universale. Atașamentul profund al românilor pentru apărarea gliei strămoșești, a idealurilor de libertate și unitate, a fost dublat de permanenta sa aspirație spre promovarea egalității și conviețuirii pașnice între popoare. Poporul român este demn și mîndru pentru trecutul său istoric, pentru marile izbînzii pe planul construcției socialiste, un popor ce se vrea respectat pentru că respectă munca și creația celorlalte popoare.

Cunoașterea reciprocă, colaborarea și cooperarea pașnică, schimburile permanente de bunuri economice și spirituale, ajutor și sprijin în apărarea unei cauze juste, respingerea politicii de forță și de dominație sînt principalele învîlmăminte și adevăruri pe care trecutul istoric le pune în fața omenirii contemporane, pentru ca problemele actualei situații internaționale să se rezolve în direcția aspirațiilor fundamentale de pace și progres ale omenirii.

Valențele cunoașterii istorice sînt sporite în contextul conceptului de istorie unică și unitară, ca fiind emanația creatoare a poporului însuși în întregul său. Și dacă poporul — creatorul istoriei — nu poate fi înțeles și conceput decît ca o unitate organică și istoricește constituită, nici istoria lui nu poate fi privită decît ca o expresie dialectică a acestei unități.

ION ARDELEANU,
conferențiar universitar,
doctor în istorie

Omul păcii

Rachetele nucleare, armamentele nucleare nu vor alege orînduirea socială diferită, concepțiile politice, filozofice și religioase; armamentul nuclear va distruge viața tuturor oamenilor. Iată de ce trebuie să facem totul pentru a opri cursa înarmărilor, pentru a asigura dreptul suprem al omului la viață, la existență”.

Omul care rostește aceste cuvinte este Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului care poartă răspunderea destinului românesc, președintele Republicii Socialiste România împlinește în acest ianuarie 65 ani. Dintre aceștia, peste cinci decenii sînt ale acțiunilor revoluționare, sînt ale marilor bătălii pentru dreptate și libertate socială și națională, pentru afirmarea și apărarea drepturilor imprescriptibile ale poporului român de a fi deplin stăpîn în patria sa.

Mai există însă o constantă a tumultuoasei acțiuni revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — tumultuoasă încă de la începuturi. Este constanta cu care s-a identificat cu idealul de pace al poporului român, ideal exprimat de-a lungul unei istorii zbuciumate, dar în timpul căreia noi, românii, nu ne-am propus niciodată feluri ofensive, războinice, agresive, ci în care ne-am apărut cu strășnicie și pricepere, cu mic cu mare, glia, nevoile și neamul, bogățiile și credințele, monumentele, munții și pădurile.

Istoria a ales încă din fragedă tinerețe în tovarășul Nicolae Ceaușescu pe tribunul revoluționar al vocii de pace a românilor.

Și Nicolae Ceaușescu a făcut din lupta pentru pace a tuturor oamenilor muncii din această țară o cauză revoluționară.

A făcut-o atunci cînd, la doar 15 ani, a fost trimis de partid să reprezinte mun-

citorimea română în Comitetul Național Antifascist.

A făcut-o atunci cînd, la nici 22 ani, a ridicat — din însărcinarea aceleiași partid comunist — masele populare într-una din cele mai impunătoare demonstrații antifasciste și antirăzboinice din Europa ajunurii marii conflagrații, cea de la 1 Mai 1939.

O face — la nivel planetar — de cînd se află în fruntea partidului și statului nostru. L-am văzut pe președintele țării în cîteva din călătoriile sale peste hotare și în cîteva dintre manifestările de valoare internațională de la noi, l-am urmărit în itinerarele sale istorice în lume și în vizitele sale de lucru pe întinsul patriei. Ideea păcii îl însușește în întreaga sa acțiune și operă. Prin demersul președintelui Nicolae Ceaușescu, politica externă și diplomația românească au devenit un focar de recunoștință și pondere în viața internațională de la care iradiază inițiative, idei, propuneri destinate altor rapoarturi de încredere și colaborare cu toate statele globului, cit și unei construcții adecvate a întregului edificiu al păcii mondiale. Preocupat în cel mai înalt grad de viitorul poporului său, președintele României socialiste își demonstrează lealitatea, curajul și responsabilitatea față de întregul viitor al umanității.

În tulburătoarea și gravă etapă a istoriei omenirii în care trăim, cînd încordările, conflictele și crizele se succed aproape continuu, autoritatea președintelui României socialiste este asociată marilor sale propuneri, privind marile cauze de care depind nu numai viitorul îndepărtat, ci și cel prezibil — dezarmarea, securitatea, cooperarea în Europa și în lume, democratizarea relațiilor și înfrățirea unei noi ordini internaționale, abolirea oricărei recurgeri la forță și asigurarea primatului exclusiv al soluțiilor politice, pașnice, în conflic-

tele internaționale, respectarea principiilor de justiție, legalitate și morală internațională, începînd cu dreptul popoarelor de a dispune de propria lor soartă și de resursele proprii, pentru a-și alege singure, în libertate, calea de urmat. Autoritatea președintelui Nicolae Ceaușescu este asociată în acești ani unei poziții exprimate cu o vigoare și clarviziune fără egal atunci cînd se pronunță — printr-o multitudinea de eforturi — împotriva politicii de înarmare și război care nu poate fi justificată cu nimic, atunci cînd se pronunță pentru ca popoarele să nu li se ascundă adevărul, atunci cînd se pronunță pentru oprirea de îndată a cursei înarmărilor, devenită o adevărată cursă spre dezastrul nuclear.

Cu deplina încredere în voința de pace a popoarelor, în rolul maselor în istorie, adevărate axiome ale gândirii și acțiunii revoluționare ale conducătorului României socialiste, el cheamă să se treacă la acțiune, la dezarmare, pînă nu au căzut primele bombe nucleare.

O asemenea poziție filozofică și practică, sprijinită pe voința neclintită de pace a oamenilor muncii din țara sa, indiferent de naționalitate, exprimată și în impunătoarele marșuri ale păcii, ca și în cele 18 000 000 semnături din România pe Apelul adresat O.N.U. se înfăptuiește ca deziderate supreme ale tuturor popoarelor. Se poate spune că prin conceptele, inițiativele și eforturile de răsunet mondial, în chestiunea vitală a tuturor oamenilor de pe pămînt — A FI sau A NU FI — președintele Ceaușescu a înscris cu demnitate și înfăptuiește fără sa — care-și făurește istoria unei noi civilizații — în dimensiunea contemporană a universalității.

CRISTIAN POIȘTEANU,
doctor în istorie

ROMÂNII ȘI BALCANII

Așezat la răscrucea marilor drumuri ce leagă regiunile orientale de cele centrale și nordul de sudul Europei, teritoriul țării noastre a fost întotdeauna o adevărată placă tur-nantă a istoriei civilizației, ca și a istoriei pur și simplu, din cele mai vechi timpuri pînă astăzi. Într-un raport cu titlul semnificativ *Mycene, Troia, Transilvania*, prezentat, în 1950, la Congresul internațional de pre- și

protoistorie, de la Roma, de către învățatul german, acad. Joachim Werner, se evidențiază, încă din mileniiul trei î.e.n. (de fapt, cunoștințele noastre din domeniul arheologiei străvechi ne îngăduie să mergem cu încă vreo cîteva milenii mai înainte), pămîntul țării noastre era marcat cu rolul de cîră de transmisie.

Rădăcini străvechi

N-au lipsit, desigur, ca o consecință a unei asemenea poziții istorico-geografice, nici momentele grele. Înțeleptul cărturar moldovean Miron Costin o spune atît de plastic cînd scrie „țara mea se află în calea răutăților...” Dar, în ciuda acestui ultim aspect, un lucru rămîne în afara oricărei îndoieli și anume: continuitatea și permanența poporului român în teritoriul de astăzi al țării noastre a jucat și joacă un rol deosebit de însemnat în istoria popoarelor și statelor balcanice. Faptul impune ca un adevăr elementar tuturor istoricilor, lingviștilor, istoricilor civilizației, să nu uite că am fost și am rămas strîns legați de Balcani. După cum nici popoarele balcanice, nici istoricii lor, nici oamenii lor de cultură nu au dreptul să uite contribuția românească la făurirea destinului lor politic și cultural. „După cum se cunoaște, Europa de Sud-Est reprezintă o zonă în care trăiesc populații caracterizate printr-o mare diversitate de origini — arăta președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se participanților la cel de-al III-lea Congres internațional de studii sud-est europene — dar această diversitate n-a împiedicat popoarele din această parte a lumii să se cunoască, să conlucreze și să lupe împreună pentru realizarea unor aspirații și idealuri comune. La marea școală

a istoriei, popoarele sud-est europene au învățat că progresul și propășirea fiecăruia în parte sînt condiționate de cunoașterea, prețuirea și respectul reciproc, de dezvoltarea largă a colaborării dintre ele. Ori de cîte ori națiunile din această parte a lumii au conlucrat și s-au sprijinit, ele au dobîndit succese în lupta pe care au trebuit să o ducă pentru cucerirea și apărarea independenței și suveranității lor naționale”.

Rolul acesta de cîră de transmisie, ținuturile românești l-au jucat încă din antichitatea străvechi, continuîndu-l apoi în epoca greco-romană și neîncetînd de atunci pînă în zilele noastre. Ca istoric și arheolog nu mă pot împiedica să amintesc, tocmai pentru a sublinia rădăcinile străvechi ale acestor legături între Carpați, Dunăre și Balcani, unele dintre cele mai interesante exemple de contacte prelungite și fecunde care stau la temelia lor. Ele încep foarte de demult. Nu se poate, bineînțeles, stărui aici asupra celor patru milenii de viață neolitică atît de variată și bogată, comună prin originile și formele sale de manifestare culturală în-tregii acestei zone. Însă ar trebui totuși amintit că, într-o anumită etapă a acestei îndelungate perioade, aici, pe teritoriul românesc, s-a cristali-zat, la începutul mileniului patru î.e.n., una dintre cele mai strălucite civilizații europene, cunoscută sub numele de cultura cu ceramică pictată de tip Cucuteni. Prin această cultură, oamenii pînă

la mintului nostru pot fi considerați a fi ajuns pe plan european la cel mai înalt nivel tehnic și cultural al epocii respective.

Dar, mai aproape, poate, de înțelegerea cititorului apar fenomenele de unitate, precum și de diversitate, ce caracterizează, pe tot parcursul celui de-al doilea mileniu î.e.n. epoca bronzului. În această epocă a bronzului, triburi paleobalcanice, printre care aheii, ilirii și tracii — cu ramura lor de nord, geto-dacii — s-au instalat în peninsula, asimilînd străvechile populații autohtone și însușindu-și tehnici mai evoluate. Civilizația lor se ilustrează printre urmele a numeroase și importante așezări, arme și obiecte de podoabă confecționate din bronz sau aur, de un rafinament excepțional. Unitatea spirituală și morfologică a lumii paleobalcanice din această epocă este o realitate confirmată arheologic. Colonizarea grecească a coastei apusene a Mării Egee, în sec. VIII î.e.n., și, mai apoi, a țărmurilor Adriaticii și Mării Negre avea să contribuie și ea la înflorirea civilizației din zona balcanică. Dar încă în timpul acestui proces, civilizația tracilor și ilirilor se evidențiază prin bogăția și originalitatea ei, fapt pus în valoare de cercetările arheologice de după cel de-al doilea război mondial. Aceste cercetări fac acum să apară înfinat mai pregnant rolul lui Burebista, întemeietorul primului stat dacic unitar și centralizat. Un izvor antic de mare în-

credere, inscripția lui Acornion din Dionysopolis, îl numește pe Burebista, „cel dintîi și cel mai mare rege al tracilor”. El și-a exercitat puterea de la Olbia pînă la Apollonia, pe țărmul de vest al Pontului Euxin, din Carpații Păduroși și Boemia pînă în Macedonia.

Din sec. III î.e.n., popoarele din sud-estul Europei vor începe să intre în relații din ce în ce mai strînse cu

dica continuitatea și permanența populației daco-romane în curs de transformare a sa într-un popor de limbă și tradiție neolatină. Desigur, evenimentele care au zdruncinat din temelii Imperiul roman, făcînd loc Imperiului bizantin, pentru mai bine de un mileniu, timp în care acesta avea să încerce, în alte condiții și cu mai puțin succes decît înaintașii săi, realizarea unității lumii balcanice, trebuiau să-și pună pecetea și pe această parte a lumii. Într-adevăr, sosirea și așezarea slavilor în Peninsula Balcanică a reprezentat un eveniment cu urmări foarte importante pentru destinele lumii balcanice. Doar blocul nostru romanic de la nord de Dunăre și-a păstrat însă puternicele sale tradiții, manifestînd o rezistență care, nu o dată, a stîrnit fire mirarea, fie admirația istoricilor străini.

Un rol din ce în ce mai însemnat în realizarea unei anu-

albanez și chiar poporul grec, ale căror state medievale au păstrat, timp de secole, legături strînse politice și culturale cu poporul român — intraseră sub dominația Imperiului bizantin, iar apoi, începînd cu sec. XIV, căzuseră, în condiții de-a dreptul dramatice, sub loviturile osmanlıilor, obligați fiind să se supună, timp de aproape cinci veacuri, jugului otoman. Prin însuși faptul că țările române și-au păstrat autonomia politică și culturală, ele au oferit unui mare număr de cărturari din Balcanii cucerți și oprimați adăpost și ajutor. Poporul român, el însuși exploatat fără milă de stăpîni din afară sau de alții din lăuntru, s-a arătat o gazdă bună și primitoare față de vecinii aflați în momente grele: revoluționari greci, bulgari, sîrbi și albanezi și-au alcătuit pe meleagurile românești primele lor formații de luptă pentru eliberarea propriilor lor popoare. Este oa-

Decretul în cinstea lui Acornion, descoperit în orașul Dionysopolis (azi Balçik, R.P. Bulgară), relevă prestigiul de care se bucura marele rege Burebista în antichitatea europeană

Roma, a cărei împărăție se va întinde pînă la Dunărea de Jos.

Putem spune că, în toată această lungă perioadă, care constituie faza străveche a istoriei poporului român, ca și a popoarelor balcanice, populația acestor meleaguri a primit și asimilat ceea ce-i era necesar, în funcție de structurile sale specifice, dînd, în schimb, bunuri, forme și idei, ale căror urme se păstrează și astăzi.

Generosul pămînt al țării noastre

Începuturile îndepărtate ale evului mediu, în care s-au cristalizat definitiv noile popoare balcanice, n-au întreprins și nici nu puteau împli-

Alexandru cel Bun, domnul Moldovei, primind daruri de la împăratul Bizanțului (litografie aflată în fondurile Cabinetului de stampe al Bibliotecii Academiei R.S. România)

mite solidarități balcanice aveau să-l joace românii, încă de la apariția primelor lor state. Ei au intervenit uneori indirect, alteori direct și cu o vigoare puțin obișnuită, la sud de Dunăre, într-o vreme în care celelalte popoare — poporul bulgar, popoarele iugoslave, poporul

re nevoie să mai adăugăm că de-aici, de pe pămîntul românesc, au pornit spre lăcașurile de cultură bulgare, sîrbești, grecești — la Tirnovo, Athos, Meteore, Patmos — ba chiar mai departe, în Liban, la Ierusalim, la Muntele Sinai atîtea daruri ades pomenite de izvoarele

medievale? Și atunci, ca și mai târziu, numele unor voievozi români — Vlaicu vodă, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Neagoe Basarab, Ieremia Movilă, Vasile Lupu, Constantin Brîncoveanu și alții — s-au înscris în documentele timpului ca nume ale unor mari protectori ai culturii popoarelor balcanice.

dru Ipsilanti, acțiuni ale căror sacrificii n-au fost inutile, fiindcă ele au pregătit constituirea primului stat liber grec, ca și revoluția din 1848, în cele trei principate române, Muntenia, Moldova și Transilvania, premergătoare a marelui act al Unirii din 1859. Iar acest nou stat român, abia format sub dom-

numita Rumelie, rămasă în stăpînirea Imperiului otoman după Tratatul de pace de la Berlin din 1878.

Referindu-se la aceste adevăruri ale tradiționalelor relații frățești și de colaborare, tovarășul Todor Jivkov, cu prilejul marelui miting al prieteniei româno-bulgare, organizat la Sofia în ziua de 14 octombrie 1982 releva: „Doresc și acum să amintesc că în una din perioadele cele mai grele ale istoriei noastre, în timpul luptei împotriva asupraii otomane, tocmai pe pămîntul României au găsit adăpost titanii gândirii revoluționare bulgare, organizatorii mișcării bulgare de eliberare națională. Noi, bulgarii, niciodată nu vom da uitării ospitalitatea ce le-a fost acordată de către poporul român. Pe pămîntul României au trăit și au creat Sofronii din Vrața (Vracianski), Gheorghe Rakovski, Liuben Karavelov, Hristo Botev, Vasil Levski. Înainte de a trece peste apele străvechii Dunări cu ceata sa, în mai 1876, pentru a uni

Neagoe Basarab, din strălucita viață a Basarabilor români, se cunună cu Mihaela-Despina, din neamul despoților sârbi

La academiile princiare de la București și Iași au predat cîțiva dintre dascălii cei mai învățați ai acelor vremuri, bucurîndu-se de mare faimă. Dintre cărturarii timpului, unii frecventaseră celebra Universitate de la Padova, ca de pildă învățatul dascăl de la Școala domnească din București, Teofil Corydaleu, sau nu mai puțin învățatul stolicnic Constantin Cantacuzino, cunoscuți și apreciați în toată lumea balcanică. Drumul spre București și Iași era demult cunoscut și bătătorit. El a fost străbătut și de luminatul cărturar grec Rigas Velentinu, spirit liberal, crescut în idealul de libertate a popoarelor, credincios acestui ideal pînă la moartea lui năpraznică. Tot pe meleagurile noastre, aveau să înceapă lupta eroică pentru scuturarea jugului străin din 1821, românul Tudor Vladimirescu, precum și Eteria condusă de Alexan-

nia lui Cuza, n-a pregetat să continue opera de intrajutorare devenită tradițională: pe-aici au putut revoluționarii polonezi de la 1863 să-și aducă armele necesare luptei lor de eliberare, după cum tot aici, cîțiva ani mai târziu, dar sub aceeași domnie și sub imperiul aceluiași spirit de ajutorare a popoarelor oprimate, s-au putut întemeia primele școli bulgărești și a putut activa grupul de revoluționari bulgari în frunte cu Hristo Botev. În timpul războiului româno-ruso-turc, poporul român, prin grele sacrificii, nu numai că a izbutit să-și cîștige propria independență, dar a contribuit în chip obiectiv — la Plevna, Grivița, Smîrdan — la înființarea primului stat bulgar liber și independent. 10 ani mai târziu, în 1888, la București s-a semnat tratatul prin care Bulgaria obținea și partea de sud a teritoriului său, așa-

ΑΝΔΡΑΓΑΘΕΙΑΣ
Τῷ Εὐσεβίῳ, ἡγὶ Ἀρχιεπισκόπῳ

ΜΙΧΑΗΛ
ΒΟΕΒΟΔΑ.

Εἴς τὴν γὰρ τὴν δεκάτην ἡμέραν τοῦ ὉΤΤ
ΚΡΟΒΑΑΧΙΑΝ, ἀπὸ τῶν κατὰ, ἐν
ἀρχιεπισκόπῳ τῷ Σιμωναῖο Βασιλεῖ, τῷ
Γαβριὴλ Μελίῳ Βασιλεῖ.

Εἴς τὴν ἀποτίμωσιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀπὸ τοῦ
Αἰθιοπικοῦ ἡμεῶν Βασιλεῖ, ὁ δὲ δὲ τῶν τῶν ἡμεῶν
Ἀρχιεπισκόπου, ὁ δὲ τῶν τῶν ἡμεῶν.

αὐτῷ. ENETIHEIN, 1785.

Παπὸ Νουμάριου Πλαῦνι οἱ δὲ Τσαρῖν.

Con Licenza de' Superiori, e Privilegio.

Coperta cronicii în versuri scrisă de cărturarul grec Gheorghe Palamed și dedicată lui Mihai Viteazul

într-un singur tot cuvîntul și fapta, cîntul și lupta, Hristo Botev se adresează prietenilor săi români: «Vă mulțumesc prieteni, pentru încrederea pe care ați avut-o față de mine și pentru dragostea pe care ați dovedit-o față de patria mea asuprită».

Gheorghe Shkanderbeg obține victoria de la Uje Bardhe (1457). În cadrul politicii de strînsă colaborare cu țările din Balcani, amenințate direct de agresiunea străină, legăturile dintre eroiul național albanez și voievodul român Iancu de Hunedoara au ocupat un loc de frunte

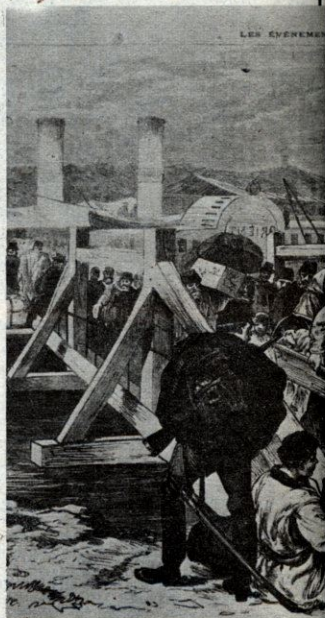
Era epoca în care toate statele balcanice porniseră pe calea formării și modernizării instituțiilor și culturii lor. Numeroși tineri din aceste state au venit să studieze medicina și arhitectura, ingineria și lingvistica, la București sau în alte centre universitare românești, tocmai fiindcă aici, cu una sau două generații înainte, se formaseră primele grupe de cărturari și gînditori politici balcanici, a căror activitate a dus la eliberarea propriilor lor țări, la formarea propriilor lor state. Nu trebuie să să se uite și că, în toată această perioadă, oameni politici de seamă, cu răspundere nu numai față de țara lor, ci și față de pacea din această zonă, considerată atîta vreme drept un adevărat „butoi de pulbere”, au încercat să atenueze, uneori reușind chiar să frîneze, mișcări politice centrifugale ce puteau agrava situația deja încredințată de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru.

De fapt, atunci ca și altădată, rolul nefast al marilor puteri stătea la baza acestor frămîntări și drame. Aceleași mari puteri au jucat același rol nefast în cursul primului război mondial, făcînd ca sacrificiile materiale și umane aduse jertfă unificării statelor noastre — România și Iugoslavia în primul rînd — să fie mult mai mari și mult mai grele decît și-ar fi putut închipui cineva. Și tot aceleași mari puteri au întreținut, în perioada dintre cele două războaie mondiale, o stare de neliniște în Balcani; popoarele noastre aveau să fie tirite, fără voia lor, în cel de-al doilea război mondial spre interesul altora și spre paguba noastră.

Pace, prietenie, colaborare

Este adevărat că popoarele balcanice au încercat să reziste. S-au creat, astfel, în-

ții Mica Înțelegere, între Cehoslovacia, România și Iugoslavia, apoi Antanta Balcanică, cu România, Iugoslavia, Grecia și Turcia. România, prin glasul lui Nicolae Titulescu, a exprimat clar voința de pace și independență a statelor noastre, ca și necesitatea de a ne opune marilor primejdii ce se profilau la orizont: fascismul în Italia și nazismul în Germania hitleristă. De aici, ura neîmpăcată a statelor revizioniste, împotriva Micii Înțelegeri și a Antantei Balcanice. De aici și încercările repetate

de a disloca Antanta Balcanică. *Divide et impera* era din nou sloganul politic al unor state și partide reacționare, pentru care singurele argumente erau forța și brutalitatea, și în fața cărora trebuiau să cedeze neapărat dorința de pace și dreptul la libertate al țărilor noastre. Reînvia vechea politică prin care — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — popoarele balcanice „au fost folosite de puterile imperialiste ca pioni de manevră în poli-

lica lor de dominație și acaparare".

Iată de ce, după anii unei rezistențe antifasciste și antihitleriste, care s-au ilustrat prin pilde extrem de numeroase în Balcani, în perioada postbelică a devenit unanimă concluzia că, pentru a duce mai departe tradiționalele relații dintre țările și popoarele noastre, nici un efort nu este prea mare. Ne mândrim cu faptul că, în ultimele două decenii, oamenii de știință români, ca și numeroși savanți din sud-estul

nent al tit de statul român, cât și de UNESCO — și-au făcut și-si fac un titlu de onoare din activitatea ce o desfășoară, contribuind fiecare la rindul său și în limita puterilor sale la realizarea acestui nobil țel.

Trebuie, de asemenea, menționate prestigioasele reuniuni științifice, având ca temă istoria și cultura popoarelor din sud-estul Europei, care s-au desfășurat, în acești ani, în capitala României: al XIV-lea Congres internațional de studii bizantine — 1971, al III-lea Congres internațional de studii sud-est europene — 1974, al II-lea Congres internațional de tracologie — 1976, ca și cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice — 1980, în cadrul căruia, subiectele de istorie sud-est europeană au fost extrem de numeroase.

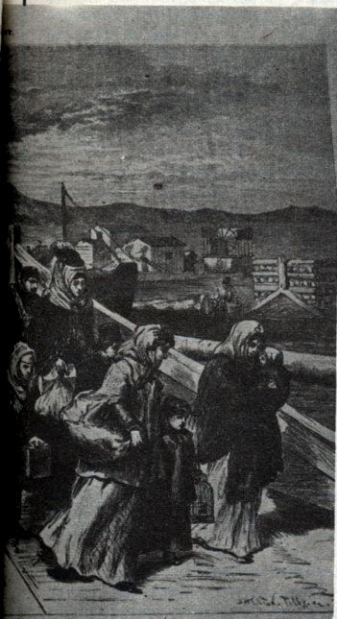
Străvechile și bogatele tradiții de prietenie și colaborare ale țărilor din Peninsula Balcanică se dezvoltă, în ultimii ani, pe multiple planuri, în climatul fertil statornic și datorită dinamicii inițiative ale României, sub înțeleapta conducere a președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, ferită de coșmarurile războaielor și ale distrugătoarelor arme nucleare.

România și-a exprimat de multe ori, prin glasul cel mai

autorizat al președintelui său, Nicolae Ceaușescu, punctul său de vedere în această privință, susținut de o politică activă pentru consolidarea acestei colaborări și prietenii. Iată ce spunea președintele republicii noastre, cu prilejul mitingului organizat la Sofia, la 14 octombrie 1982: „România dezvoltă larg relațiile cu toate statele din Balcani și trebuie să menționez, cu satisfacție, că avem relații bune cu toate aceste state. Vrem să extindem colaborarea economică, științifică, culturală, să dăm noi dimensiuni organismelor existente, care activează în comun, și să creștem noi organisme comune, pornind de la existența pozitivă a organismelor existente. Să realizăm o asemenea colaborare care să asigure dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări în parte și să acționăm hotărât ca popoarele noastre să trăiască în pace, să nu admită pe teritoriul lor arme nucleare. În acest sens, considerăm că este necesar să se realizeze, într-un timp cât mai scurt, pe baza unei înțelepțiri, o întâlnire la nivel înalt a șefilor de state și guverne din țările balcanice, pentru a pune bazele unei largi colaborări, securității și păcii în Balcani, transformării acestei regiuni într-o zonă fără arme nucleare”.

EM. CONDURACHI,
academician

3-5 mai 1914: un grup de studenți și profesori turci în vizită în România

Numeroși fii ai poporului bulgar au găsit sprijin și adăpost pe pământul ospitalier al României

Europei, au înțeles acest comandament, acționând în sensul întăririi colaborării și prieteniei dintre țările lor. Uniunea medicală balcanică, Uniunea matematicienilor din Balcani și, în sfârșit, Asociația internațională de studii sud-est europene — întemeiată din inițiativa Comisiei naționale a R.S. România pentru UNESCO și ajutată perma-

PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

ȘI LUMEA CONTEMPORANĂ

Doă noțiuni considerate indeobște ca legate, prima de trecutul omenirii, a doua de prezentul și viitorul ei. În lumea contemporană însă, cea sub amenințarea atîtor încordări și conflicte, ce cunoaște o escaladă, fără precedent, a curselor înarmărilor, cele două noțiuni au devenit inseparabile. Făcînd apel la învîțămintele istoriei și istoricii sînt mobilizați să apere pacea, să facă din război un tragle apanaj al trecutului.

Sub semnul acestor idei, s-au desfășurat, în august 1980, sub înaltul patronaj al președintelui R.S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, lucrările celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice. Prezența în redacția noastră a multor participanți, numeroși savanți de renume, a prilejuit o suită de convorbiri și mese rotunde, în decursul cărora am putut constata din nou, cu mîndrie și satisfacție, profunda adevărată a istoricilor lumii la nobilele și generoasele idei privind pacea, afirmate și promovate cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu. Vizitarea sa despre menirea științelor istorice, într-un moment de răsruce ca cel pe care îl cunoaște în prezent omenirea, sintetizată magistral în Mesajul adresat participanților la congres și avînd valoarea unui înalt credo politic, înșușit și susținut cu deplină convingere de obștea istoricilor din țara noastră, a trezit un ecou profund în rîndul oamenilor de știință străini. Mesajul adresat de cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice popoarelor, oamenilor politici și de stat, tuturor oamenilor de bună credință, simbolizează rodnicia dialogului științific din capitala României, devenită, în Epoca Ceaușescu, unul dintre centrele de dezbateri științifice internaționale.

Cititorii pot urmări, în continuare, cîteva dintre reflecțiile istoricilor de peste hotare exprimate cu acel prilej.

Cronica acestor ani a consemnat, pe diverse meridiane ale globului, numeroase dovezi de înaltă prețuire față de amplitudinea și complexitatea activității desfășurate de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reliefind pe larg și în termeni de profund respect și admirație contribuțiile sale de mare profunzime și originalitate la dezvoltarea creatoare a gîndirii social-politice, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare, la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Răspunzînd interesului deosebit al opiniei publice internaționale pentru experiența istorică și social-politică a României, pentru gîndirea și acțiunea președintelui ei — care, în acești ani, a vizitat peste 100 țări ale lumii —, numeroase edituri de prestigiu din țări de pe toate continentele au publicat volume selective din opera conducătorului partidului și statului nostru, precum și lucrări originale consacrate vieții, activității și concepțiilor sale, lucrări apărute sub semnătura unor publiciști consacrați.

Din anul 1970 pînă în 1982 au fost publicate 125 volume dedicate operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, în 34 țări ale lumii și în 21 limbi. Din punct de vedere geografic, aria de difuzare se extinde de la Europa (70 volume în 18 țări) la America (10 volume în 5 țări), la Asia (38 volume în 6 țări) și statele arabe (7 volume în 5 țări). Un element semnificativ este și faptul că numărul de volume publicate în ultimii ani a crescut simțitor, ajungîndu-se de la 1 volum, apărut în 1970, la 18 volume în 10 țări, în 1981. În prezent, numeroși autori din aproape 20 țări au anunțat că au în pregătire volume consacrate vieții, operei și activității interne și internaționale a președintelui României.

Consemnînd ca important eveniment editorial fiecare dintre volumele apărute, mijloacele de informare în masă din diverse țări au relevat valoarea teoretică și practică a tezelor noutoare ale președintelui țării noastre, tot mai larg recunoscute și apreciate ca un punct înaintat al gîndirii politice a epocii noastre. În același timp, în prezentările la volumele respective, numeroase personalități de prim rang ale vieții politice și culturale internaționale, dintr-un mare număr de state, au elogiat impresionanta personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu și prestigiul înalt de care se bucură în lumea întreagă. „În acest ultim sfert de secol — scrie, de exemplu, Menelaos Ludemis în prefața lucrării Nicolae Ceaușescu — demiurgul noii României, apărută la Atena — cupola orizontului universal a fost zguduită de o curajoasă și nemeiauzită voce în lumea tranzațiilor și convențiilor. Un om care nu aparține grupului celor cinci mari a oferit bolnavelor noastre epoci rețeta salvatoare. A înlăturat o dată pentru totdeauna politica vorbelor goale și a redat cuvîntelor aflate în circulație sensul lor original, îndepărtînd asperitățile conflictuale. Această metodă de a cultiva numai prietenia și nu zădărniciile o descoperire esențialmente românească. Ea poartă numele de Nicolae Ceaușescu. Ea poartă numele de România“.

Cu ocazia lansării în Italia a volumului Da, Ceaușescu, Renato Massari, vicesecretar național al Partidului Socialist Democrat

Italian, nota: „Noi, occidentali, urmărim cu viu interes inițiativa de politică externă ale președintelui Ceaușescu într-o lume atât de frământată, dominată de stări conflictuale și crize, o lume care solicită puterea rațiunii. Simpatia noastră este justificată prin politica independentă, autonomă a României, prin rolul său major în lupta pentru libertăți democratice și colaborare. Opinia publică urmărește cu admirație eforturile constructive ale României, ale președintelui său, consacrate progresului țării, apropierea între națiuni. Iată motivele pentru care, cu permisiunea autorului, aș adăuga ceva la titlul lucrării sale: De trei ori Da, Ceaușescu”. La mil de kilometri distanță, în Japonia, Tsuneo Ikeda, președintele editurii japoneze „Kobunsha”, la care a apărut un volum consacrat, de asemenea, președintelui țării noastre, menționa: „Președintele Nicolae Ceaușescu este cunoscut ca un promotor neobosit al idealurilor de pace și de colaborare pașnică între toate popoarele lumii”.

Prestigiul de care se bucură președintele Republicii noastre în întreaga lume se reflectă, de asemenea, în numeroase premii, distincții, titluri științifice acordate în toți acești ani de înalte organisme naționale și internaționale¹.

Ecoul amplu pe care-l trezește peste hotare opera președintelui Nicolae Ceaușescu se alătură astfel admirației cu care este privită și apreciată pretutindeni activitatea sa neobosită pentru asigurarea dreptului la pace, la viață, la progres și civilizație al poporului român și al tuturor națiunilor și țărilor lumii.

TEOFIL BĂLAJ

Opera președintelui Nicolae Ceaușescu peste hotare

ANGLIA:

— **România lui Ceaușescu**, de Donald Catchlove, Ed. Abacus Press, 1972.

— **Nicolae Ceaușescu — omul, ideile sale, înfăptuirile pe calea socialismului**, de Stan Newens, Ed. Spokesman Books, 1973.

— **Convorbiri cu Nicolae Ceaușescu**, de Stan Newens, Ed. Comitetul pentru cooperare politică din Londra, 1974.

— **Nicolae Ceaușescu — Efortul pentru crearea unei Românii moderne**, de Stan Newens, Ed. Russel Press, 1978.

— **Nicolae Ceaușescu — drumul României spre socialism**,

¹ Publicăm o bibliografie a lucrărilor consacrate tovarășului Nicolae Ceaușescu apărute peste hotare, precum și decorațiile, titlurile științifice și înalte distincții care i s-au acordat.

La fiecare lucrare se indică editura, anul apariției și, atunci când este cazul, prefațatorul sau îngrijitorul ediției. În bibliografie sînt incluse, de asemenea, volume care prezintă personalitatea și activitatea multilaterală desfășurată de președintele Republicii Socialiste România. Aici am indicat și autorul volumului respectiv. Titlurile volumelor sînt prezentate în traducere românească.

de Robert Govender, Ed. Unified Printers and Publishers 1982.

ARGENTINA:

— **Nicolae Ceaușescu, Concepția de pace a unei societăți contemporane**, Ed. Juárez, prefața Guillermo Bolasco Juárez, 1972.

— **Frăția româno-argentiniană. Vizita șefului statului român, Nicolae Ceaușescu, 5-8 martie 1974**, Ed. Secretariatul pentru presă al președinției Republicii Argentina, 1974.

AUSTRIA:

— **Nicolae Ceaușescu — știința conducerii pentru o Românie modernă**, de Heinz Siegert, Ed. C. Bertelsmann, 1973.

BELGIA:

— **Anul XXX al unui destin exemplar. Nicolae Ceaușescu, președintele României**, de Michel Steriade, Ed. Soveja, 1974.

— **De la Helsinki la Belgrad, via Bruxelles — prezența și prestigiul unui umanist:**

Istoria și pacea

Prof. KARL ERDMANN,
fost președinte al Comitetului
internațional de științe istorice, R.F.G.

„Faptul că președintele R.S.R. a avut amabilitatea să pună sub patronajul său această manifestare demonstrează considerația pe care domnia sa o acordă științei istoriei. Doresc să-i mulțumesc președintelui statului român, în numele tuturor istoricilor din rîndul națiunilor reprezentate aici. Permiteți-mi să vă amintesc ceea ce președintele României spunea acum cîva timp istoricilor români. Individualitatea care se dezvoltă în istoria și voința unei națiuni de a fi ea însăși semnifică drept principiu general aplicat raporturilor internaționale — îl citez pe președintele Nicolae Ceaușescu — „respectul independenței și suveranității fiecărei națiuni și enmestecului în treburile interne ale altor popoare”.

XIA NAI, directorul Institutului de istorie și arheologie al Academiei de științe sociale din R. P. Chineză.

„Delegația chineză își exprimă acordul integral față de principiile președintelui R.S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acest congres trebuie să reprezinte, într-adevăr, o acțiune în plus în favoarea promovării păcii, colaborării între popoare, pentru cunoașterea reciprocă. După clarificarea legăturilor care guvernează desfășurarea evenimentelor, după exprimarea adevărurilor istorice, oamenii politici, popoarele făuritoare ale istoriei trebuie să tragă învățămintele necesare, care nu pot duce decît

Istoria și pacea

la o singură concluzie: aceea a necesității de a se promova cu consecvență pacea, colaborarea și prietenia între popoare".

Prof. STEN CARLSSON,
președintele Asociației istoricilor din Suedia.

„Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu mi-a produs o deosebită impresie. A fost un veritabil apel la cooperare și înțelegere în lume, idei valoroase care au găsit o largă adeziune în rîndul participanților. Președintele Nicolae Ceaușescu este o personalitate marcantă, nu numai pe plan național, dar și internațional. Datorită domniei sale, România are azi relații bune cu țările din întreaga lume. Este foarte important ca țările să nu fie izolate, să colaboreze între ele”.

Acad. ISAAC IZRAÏLE -
VICI MINȚ, U.R.S.S.

„Președintele României, Nicolae Ceaușescu a subliniat că istoricii, toate forțele progresiste ale lumii, trebuie să-și concentreze atenția asupra unui singur fel, și anume, acela al salvagădării civilizației umane; să nu fie admisă declanșarea unui al treilea război mondial, care, dincolo de consecințele teribile, de sacrificiile umane și de alte dificultăți, ar putea să provoace pieirea civilizațiilor create de-a lungul secolelor și mileniilor.

Noi, reprezentanții științelor istorice sovietice, am urmărit expunerea acestor idei cu un simțămînt de mîndrie și, pot să o spun, cu satisfacția de a proceda astfel - în măsura în care acest lucru depinde de

Nicolae Ceaușescu și Carta omului nou, de Michel Steriade, prefata Edouard Leburton, Ed. Soveja, 1977.

— Nicolae Ceaușescu — O luptă pentru dezarmare și pace, de Jacques de Launay, prefata Willy de Clercq, Ed. Paul Legrain, 1982.

BRAZILIA:

— Nicolae Ceaușescu, Încotro se îndreaptă România, Ed. Paralelo, 1971.

— Nicolae Ceaușescu, Cuvinte către America de Sud, Ed. Paralelo, 1975.

— Nicolae Ceaușescu — concepția asupra noului ordinii economice internaționale, de Amilcar Alencastre, Ed. Paralelo, 1981.

R. P. CHINEZĂ:

— Nicolae Ceaușescu, Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R., Editura poporului, 1980.

— Nicolae Ceaușescu, Opere alese, vol. I, II, III, Editura poporului, 1980, 1981, 1982.

DANEMARCA:

— Cuvîntările lui Ceaușescu Ed. Samleren, 1980.

R. A. EGIPT:

— Ceaușescu, România și arabii, de Hamdy Fouad, Ed. Rose El-Youssef, 1976.

— Ceaușescu — eroul României, de El-Sayed Farag Fouad, Ed. Dar al Mareef, 1979.

ELVEȚIA:

— Nicolae Ceaușescu, Pentru o politică de pace și cooperare internațională, Ed. Nagel, două ediții, 1971, 1973.

FINLANDA:

— Nicolae Ceaușescu, România în lupta pentru progres, colaborare și pace, Ed. Otava, 1971.

FRANȚA:

— Nicolae Ceaușescu, Pentru o politică de pace și cooperare internațională, Ed. Nagel, 1971.

— Nicolae Ceaușescu — texte fundamentale, de Michel-Pierre Hamelet, Ed. Seghers, 1971.
— Ceaușescu, de Giancarlo Elia Valori, prefata Alain Poher, Ed. La meilleure bibliothèque, 1975.

R. D. GERMANĂ:

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, Ed. Dietz, 1977.

R. F. GERMANIA:

— Nicolae Ceaușescu, România pe drumul socialismului, prefata Waldemar Besson, Ed. Rombach, 1971.

— Nicolae Ceaușescu, Teze de politică națională și internațională, prefata dr. Fritz Hodeige, Ed. Rombach, 1973.

GRECIA:

— Nicolae Ceaușescu, Politică externă a României — o politică de pace și colaborare, prefata Christos Xanthopoulos, Ed. Asociația prietenilor cărții, 1974.

— Nicolae Ceaușescu, Pace și colaborare în Balcani și în întreaga lume, prefata Constantin Tsatsos, Ed. Dorikos, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, România în fața viitorului, prefata Ilias Iliou, cuvînt înainte Kostas Valetas, Ed. Pighi, 1976.

— Nicolae Ceaușescu — demniul noli Românii, de Theodoros Katrivanos, prefata Menelaos Ludemis, Ed. Dorikos, 1977.

— Nicolae Ceaușescu despre democratizarea relațiilor internaționale, de Theodoros Katrivanos, Ed. Dorikos, 1978.

— Promotorii prieteniei româno-elene, Ed. Casa prieteniei eleno-române, 1978.

— Nicolae Ceaușescu, România și lumea contemporană, vol. I-V, Ed. Pnevmatikos, vol. I: prefata Dimitrios Papispirov; vol. II: prefata Ilias Iliou; vol. III: prefata Evangelos Averoff-Tossizza; vol. IV: prefata Andreas Papanдреu; vol. V: prefata Constantin Tsatsos, 1979.

— România și conducătorul ei, Ed. Pnevmatikos, 1980.

— Albumul România — Ceaușescu, prefata Constantin Tsatsos, Ed. Melissa, 1982.

INDIA:

— Nicolae Ceaușescu — o viață de un dinamism fără seamăn, înclinată pămîl și colaborării internaționale, de Ram Naresh Trivedi, Ed. S. Sagar, 1978.

— Nicolae Ceaușescu, Despre problemele majore ale vieții internaționale, prefata J.S. Bright, Ed. Alfa, 1978.

— Nicolae Ceaușescu, Despre noua ordine politică și economică internațională, de Ram Naresh Trivedi, Ed. Alfa, 1979.

— Nicolae Ceaușescu, Mislunea de prietenie în Africa, prefata J.S. Bright, Ed. Alfa Publications, 1979.

— Nicolae Ceaușescu despre problema națională, o concepție revoluționară originală, un exemplu de rezolvare în România, o îmbogățire a teoriei și practicii internaționale, introducere Lokesh Chandra, prefata Ram Naresh Trivedi, Ed. Alfa, 1979.

— Nicolae Ceaușescu — o viață dedicată păcii, de S.K. Kar, Ed. Nava Yug Publishers, 1980.

— România și președintele Nicolae Ceaușescu, de Raj Baldev, Ed. International Reporter, două ediții, 1980, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane, Ed. Mosaic Publications, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele, Ed. Mosaic Publications, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Dezarmarea, necesitate vitală a înțegirii omenirii, Ed. Mosaic Publications, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Contribuția României la realizarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, Ed. Mosaic Publications, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noului ordinii economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. Mosaic Publications, 1981.

— Din gândirea social-politică a președintelui României socialiste, vol. I-V, Ed. Mosaic Publications, 1982.

ISRAEL:

— Nicolae Ceaușescu — texte fundamentale, de Michel-Pierre Hamelet, prefata Mihael Landau, Ed. Bronfmann și Cohen, 1972.

— Ceaușescu al României, de Heinz Siegert, prefata Hanna Semer, Ed. Milva, 1976.

ITALIA:

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, vol. I-X, vol. I-VI: prefete Carlo Salinari, vol. VIII-IX: prefete Luigi Longo, vol. X: prefata Nicola Teti, Ed. Calendario, 1971-1980.

— Nicolae Ceaușescu, Dezvoltarea economică și democrația socialistă în România, prefata Ugo Pecchioli, Ed. Riuniti, 1973.

— Nicolae Ceaușescu, A 80-a aniversare a întemeierii partidului politic al clasei muncitoare în România, Ed. Riuniti, 1974.

— Nicolae Ceaușescu, Al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Riuniti, 1975.

— Ceaușescu, de Giancarlo Elia Valori, prefata Giovanni Mosca, Ed. Bulzoni, 1974.

— Nicolae Ceaușescu, de Antonio Acone, Ed. Simba, 1974.

— Nicolae Ceaușescu, Noul curs pentru o colaborare internațională, prefata Giancarlo Elia Valori, Ed. Rusconi, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, Să schimbăm lumea — pentru o nouă ordine internațională, prefata Giancarlo Elia Valori, Ed. Sugar, 1977.

— Nicolae Ceaușescu, Momente din istoria poporului român, Ed. Riuniti, 1978.

— Nicolae Ceaușescu — pentru o lume mai dreaptă, mai bună, de Giancarlo Elia Valori, Ed. Sugar, 1979.

— Nicolae Ceaușescu — o viață de militant revoluționar pentru dreptate și libertate socială, pentru independență, pace și prietenie între popoare, de Eugen Florescu, Ed. A. Barone, 1981.

— O diplomatie pentru pace. Contribuția României, a președintelui Ceaușescu, la securitatea și cooperarea în Europa, de Giuliano Caroli, Ed. A. Barone, 1981.

— Da, Ceaușescu, de Ugo Ragazzino, Ed. La gazetta del mattino, 1981.

— Umanismul politic al lui Ceaușescu, de Ugo Ragazzino, Ed. La gazetta del mattino, 1982.

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, vol. XI, Ed. Riuniti, 1982.

Istoria și pacea

noi — încât îndemnulurile domniei sale să se realizeze".

JUKKA NEVAKIVI, conducător al Departamentului de istorie politică al Universității din Helsinki, Finlanda.

„Președintele României, dl. Nicolae Ceaușescu, a surprins chintesența profesiei noastre atunci când a accentuat că istoricii au un rol deosebit de important în promovarea păcii și prieteniei între popoarele lumii. În acest sens, putem contribui la menținerea păcii prin transmiterea experienței istorice a popoarelor, prin formarea cívică a noilor generații, prin relevarea a ceea ce a acumulat pozitiv umanitatea".

HÉLÈNE AHRWEILER, secretar general al Comitetului internațional de științe istorice, Franța.

„Ceea ce a spus președintele Nicolae Ceaușescu este foarte important, după părerea mea, pentru că este străbătut de dorința omului politic de a vedea oamenii de știință concentrându-și eforturile lor în spre colaborare și conviețuire pașnică. Deci, mesajul președintelui României, care face din pace un drept al omului pe pământ, este un mesaj ce poate fi considerat ca o contribuție la realizarea păcii în lume, într-un moment de criză economică, care ameninșă, din nefericire, să devină o criză politică și militară".

Acad. KIM SOC HYON, președintele Comitetului național al istoricilor din R.P.D. Coreeană.

„Aș dori să mă refer, inițial de toate, la ideile constructive, de o mare importanță științifică

Istoria și pacea

R. S. F. IUGOSLAVIA:

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, prefața Dimce Belovski, Ed. Medjunarodna Politika, 1970.

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, Ed. Komunist, 1974.

JAPONIA:

— Nicolae Ceaușescu, Pentru o politică de pace și colaborare internațională, prefața Goichi Kusano, Ed. Kobunsha, edițiile I-IV, 1971, 1973, 1974, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, Drumul spre pacea lumii, prefața Kenzo Kono, Ed. Kobunsha, 1978.

— Nicolae Ceaușescu, Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noului ordinii economice internaționale, probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. Kobunsha, 1981.

KUWEIT:

— Studiu despre președintele României, de Abdul Fath A. Hamid, Ed. Sawt Al-Khaleej, 1978.

LIBAN:

— Lumea arabă de la Mashrek la Maghreb, oglindită în opera președintelui Nicolae Ceaușescu, prefața Dikran Tosbath, Ed. Le Soir, 1975.

— Președintele Nicolae Ceaușescu — democratizarea relațiilor internaționale, de Khalil A. Khalil, prefața Walid Joumbat, Ed. Sogep, 1981.

MAROC:

— Nicolae Ceaușescu, promotor al egalității popoarelor și statelor, de Mohamed El Alami, prefața M'hamed Boucetta, Ed. Ar-Rissalat, 1981.

MEXIC:

— Nicolae Ceaușescu, Direcțiile politicii internaționale a României, Ed. Latina, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, România și lumea contemporană, Ed. Direcția generală a documentării și informării prezidențiale, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, 60 de ani de viață și luptă, de Carlos Lorent de Mola, Ed. Los Aluxes, 1978.

OLANDA:

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, Ed. Paris-Manteau, 1972.

PAKISTAN:

— Nicolae Ceaușescu, România, realități și perspective, prefața Aslam Jan, Ed. National Publishing House, 1975.

— Nicolae Ceaușescu, Despre noua ordine politică și economică internațională, Ed. Parwana, 1979.

— Nicolae Ceaușescu, o viață de luptă, prefața Mohamad Ali, Ed. Eastern Publishers, 1980.

— Nicolae Ceaușescu, România, realizări și perspective, Ed. International Publishing Institute, 1980.

— Nicolae Ceaușescu, Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane, Ed. International Publishing Institute, 1980.

— Nicolae Ceaușescu, Contribuția României la realizarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, Ed. International Publishing Institute, 1980.

— Nicolae Ceaușescu, Politica internațională a României, de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele, prefața Mohamed Nassim, Ed. International Publishing Institute, 1981.

— Nicolae Ceaușescu, Dezarmarea problema vitală a întregii omeniri, prefața M.A. Kazi, Ed. International Publishing Institute, 1982.

PERU:

— Nicolae Ceaușescu, Norme și relații pentru pacea și cooperarea mondială, prefața prof. Julio Franco, Ed. Eterna, 1973.

R. P. POLONĂ:

— Nicolae Ceaușescu — articole și cuvântări, Ed. Ksiązka i Wiedza, 1977.

PORTUGALIA:

— Nicolae Ceaușescu, România pe drumul socialismului,

fică și umanistă, ale președintelui R.S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceste idei, care relevă rolul oamenilor de știință în promovarea adevărului istoric, au o înaltă valoare principală în vederea aprecierii istoriei moderne, cât și a evenimentelor din trecut. Suveranitatea, de exemplu, despre care vorbește președintele Ceaușescu, constituie o problemă vitală pentru fiecare națiune. În acest sens, se poate afirma că istoria omenirii este istoria luptei pentru suveranitate, iar conținutul principal al istoriei umane este lupta pentru emanciparea de sub orice fel de oprimare, socială sau națională. De aceea, consider că respectarea independenței și suveranității naționale, întărirea păcii, promovarea colaborării și înțelegerii între popoare trebuie să guverneze relațiile dintre toate țările”.

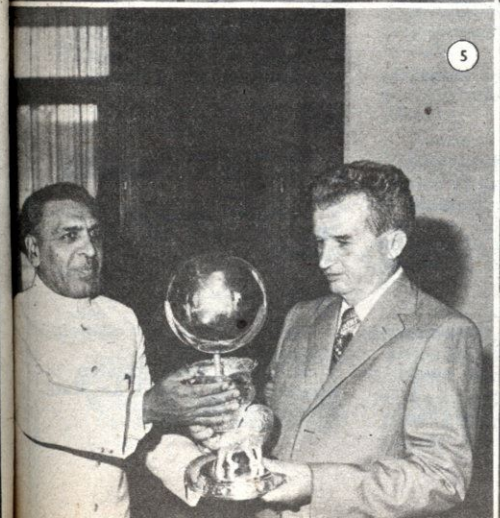
Prof. J. KARAYANOPOULOS,
secretar general al Asociației
istoricilor din Republica Elenă.

„Istoria este o sabie cu două tăișuri. Ea poate uni sau despărți popoarele. Le poate despărți prin fanatism și șovinism. Și le poate uni prin accentuarea valorilor umane permanente. Președintele Nicolae Ceaușescu evidențiază cu claritate acest din urmă sens, când arată că este sarcina istoricilor să contribuie, cu toate forțele, la îndeplinirea scopului de a uni popoarele”.

Acad. ERNST ENGELBERG,
conducătorul delegației de istorici din R.D.G.

„Prin cuvinte emoționante, care se adresează direct conștiinței, președintele României

Președintele României socialiste dedică o prodigioasă activitate, numeroase inițiativă și eforturi pentru găsirea soluțiilor marilor probleme ale contemporaneității: 1) la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki; 2) cu secretarul general O.N.U. Javier Perez de Cuellar; 3) la o sesiune UNESCO; 4) la o întâlnire cu reprezentanții „Grupului celor 77”; 5) înmînîndu-i-se premiul „Om al anului 1981”; 6) în mijlocul muncitorilor francezi, cu prilejul vizitei oficiale făcute împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Franța

Istoria și pacea

a atras atenția asupra marii răspunderi pe care o poartă istoricii în fața societății, a apreciat lupta pentru apărarea păcii, a libertății și independenței popoarelor, pentru păstrarea individualității lor naționale drept îndatoriri fundamentale ale istoricilor. E necesar ca toate aceste feluri nobile, evidențiate de președintele R.S.R., să-și afle materializarea în munca de cercetare și în scrierea istoriei din fiecare țară în parte".

Prof. GUILLERMO MORÓN, președintele Asociației istoricilor din Venezuela.

"În gândirea președintelui Nicolae Ceaușescu se observă preocuparea sa pentru istorie, ca un element favorabil promovării conviețuirii între popoare. Această idee centrală a fost deosebit de stimulatoare, ca un ferment de convorbiri între istorici, dat fiind că pacea și prietenia liber consimțite sînt astăzi în lume două puncte care preocupă, în cel mai înalt grad, toate nivelurile umane. În acest sens, o direcție importantă pentru a contribui la acest climat este aceea a respectului suveranității naționale și a neamestecului în modelele de dezvoltare pe care și le alege în mod liber fiecare popor. Istoricii pot contribui, prin munca lor, subliniind virtualitățile fiecărui proces istoric, legat de egalitatea de exprimare a istoriografiilor regionale și naționale".

Prof. RADE PETROVIĆ, președintele Comitetului iugoslav pentru științe istorice.

"Ideile președintelui Nicolae Ceaușescu ne sînt apropiate. Este sigur că, prin spiritul de

discursuri politice, prefața Francisco Costa Gomes, Ed. Ministerului comunicațiilor sociale, 1975.

— Ceaușescu, de Giancarlo Elia Valori, prefața Carlos Fabiao, Ed. Diabril, 1975.

SAN MARINO:

— Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre rolul țărilor mici și mijlocii în promovarea unei politici de pace, cooperare și înțelegere între popoare, de Gian Luigi Berti, prefața Giulio Andreotti, Ed. A. Barone, 1982.

SRI LANKA:

— Nicolae Ceaușescu, România, prezent și perspective, de Felicien Fernando, prefața Montague Jayawicneme, Ed. Spektrum Lanka Ltd. 1981.

S.U.A.:

— Ceaușescu al României, campion al păcii, de Nicholas Bucur, Ed. Quills and Scrolls, 1981.

Decorații, titluri științifice și distincții (1965-1982)

1965

— Medalia jubiliară „20 de ani de la victoria în Marele Război pentru Apărarea Patriei. 1941-1945” (U.R.S.S.).
— Ordinul „Gheorghe Dimitrov” (R.P. Bulgaria).

1966

— Ordinul „Marea Stea a Iugoslaviei”.

1968

— Cavaler al „Marii Stele a Somaliei” cu marelui cordon.
— Marea Cruce a „Legiunii de Onoare” (Franța).
— Marelui Cordon al „Ordinului Independenței” (Tunisia).

1969

— Marea Stea a „Ordinului de Onoare al Republicii Austria”.
— Marea Cruce cu eșarfă a Ordinului cavalerilor „Trandafirului Alb” (Finlanda).

SUEDIA:

— Ceaușescu și România — Omul și patria sa, de Per Olof Ekström, Ed. Zindermans, 1977.

TURCIA:

— Nicolae Ceaușescu, Scrieri alese, Ed. Habora, 1973.

— România și Ceaușescu, de Fevzi Sirinli, Ed. Habora, 1974.

— Nicolae Ceaușescu și România, o țară balcanică, deschisă lumii, de İlhan Çevik, Ed. Daily News, 1974.

— Ceaușescu, trecutul, prezentul și viitorul României, de Necip Alpan, Ed. Dogus Matbaası, 1976.

— Ceaușescu și relațiile turco-române, de G. Aktas, prefața prof. Bedrettin Tuncel, Ed. Habora, 1978.

R. P. UNGARĂ:

— Nicolae Ceaușescu, Raport la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, Ed. Kossuth, 1980.

1970

— Medalia jubiliară „Centenarul nașterii lui Lenin 1870-1970” (U.R.S.S.).

— Marele cordon al „Ordinului Național al Leopardului” (Zair).

— Medalia jubiliară de argint „A 25-a aniversare a O.N.U.”

— Marelui Cordon al Ordinului „Al Muhammadi” (Maroc).

1971

— Marea Cruce a „Ordinului de merit al R.F. Germania”, clasa specială.

— Ordinul „Drapelul Republicii”, clasa I (R.P.D. Coreeană).

1972

— Marea Cruce a Ordinului „Meritul congolez”.

— Ordinul „Mare prieten al libertății” cu gradul de Mare comandor (Zambia).

- Ordinul „Colanul de Onoare” (Sudan).
- Ordinul „Marele Colan al Nilului” (R. A. Egipt).
- Marele Colan al Ordinului „Leopold” (Belgia).
- Cavaler al Ordinului „Leul de Aur de Nassau” (Luxemburg).

1973

- Ordinul „Nishan-I-Pakistan”.
- Marea Cruce a Ordinului „Leul Olandez”.
- Marele Cordon al Ordinului „Meritul Republicii” (Italia).
- Colanul „Ordinului ecvestru de San Marino”.
- Premiul internațional al Cavalerilor noii Europe.
- Marea Cruce a „Ordinului Național” (Volta Superioară).
- Medalia jubiliară „Gheorghe Dimitrov” (R.P. Bulgaria).
- Ordinul Național „José Martí” (Cuba).
- Diploma de „Oaspete de onoare al capitalei și al districtului federal Caracas” (Venezuela).
- Colierul Ordinului „El Libertador” (Venezuela).
- Marea Cruce extraordinară a Ordinului „Boyaca” (Columbia).
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității centrale din Ecuador.
- Marele Colan al „Ordinului Național de Merit” (Ecuador).
- Marea Cruce cu briliante a Ordinului „Soarele Peruului”.
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității naționale de inginerie din Lima (Peru).
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității naționale San Marcos (Peru).

1974

- Ordinul „Colanul lui Al-Hussein Bin Ali” (Iordania).
- Ordinul „Meritul Libanez”, clasa specială.
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Beirut (Liban).
- Ordinul „Marele Cordon al Omeyyazilor” (Siria).
- Marele Cordon al „Ordinului Cavalerilor Pionieratului” (Liberia).

- Marele Colan al Ordinului „El Libertador San Martin” (Argentina).
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Buenos Aires (Argentina).
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Sud-Bahia Blanca (Argentina).
- Medalia comemorativă „25 de ani de la înființarea CAER”.
- Marea Cruce a Ordinului Național „Fidelitatea față de popor” (Guinea).
- Marele Cordon al Ordinului „Meritul Național Mauritani”.
- Medalia comemorativă „Georges Pompidou” (Franța).
- Premiul anual 1974 al Fundației „Guvernatorul Émile Cornez” și Placheta de Argint a provinciei Hainaut (Belgia).

1975

- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Nisa (Franța).
- Marele Cordon al „Ordinului suprem al Crizantemei” (Japonia).
- Ordinul „Sikatuna”, clasa I (Filipine).
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Filipine.
- Medalia jubiliară „30 de ani de la victoria în Marele Război pentru Apărarea Patriei. 1941-1945” (U.R.S.S.).
- Medalia comemorativă cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a Insurecției naționale slovace, a Insurecției din mai a poporului ceh, a eliberării Cehoslovaciei de către Armata Sovietică (R. S. Cehoslovacă).
- Marea Cruce a „Ordinului Salvatorului” (Republica Elenă).
- Marele Colan al „Ordinului Național al Crucii Sudului” (Brazilia).
- Marele Colier al „Ordinului Mexican al Vulturului Aztec”.
- Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Yucatan (Mexic).
- Marea Cruce a Ordinului „Santiago” (Portugalia).
- Marea Cruce a Ordinului „Steaua Ecuatorială” (Gabon).
- Medalia de Aur pentru anul 1975 a Institutului de înalte sinteze din Nisa (Franța).

Istoria și pacea

largă viziune asupra relațiilor științelor istorice, de prietenie, de colaborare internațională, de luptă pentru progres și pentru pace în lume, Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu constituie pentru noi toți o invitație la discuții concrete și constructive”.

Prof. EL-SAMIR FAISAL,
membru al Consiliului Uniunii
istoricilor arabi, Irak.

„Apreciez în mod deosebit cele exprimate de președintele Nicolae Ceaușescu și sînt de acord cu ideile domniei sale referitoare la contribuția ce poate fi adusă de istorici la cauza păcii, cooperării și înțelegerii între popoare. De asemenea, subscriu la hotărîrea cu care șeful statului român se pronunță pentru menținerea și apărarea independenței naționale a statelor, fără nici un fel de amestec din afară”.

Prof. ALEXANDER GIEYSZTOR, președintele Co-
mitetului internațional de științe istorice, R. P. Polonă.

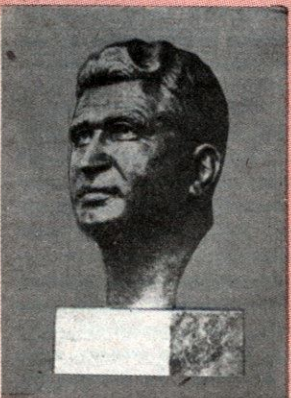
„Sînt profund impresionat de ideile exprimate de președintele Nicolae Ceaușescu și mă asociez sentimentelor pe care le-au subliniat pînă acum colegii mei, arătînd profunda satisfacție pentru cuvintele care ne-au conferit înalta responsabilitate de a lupta pentru pacea lumii, responsabilitate ce decurge din însăși menirea noastră de istorici. În Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu găsim elemente cu adevărat de prim ordin pentru a regîndi această problematică, ideile expuse fiind cele care au prezidat, într-un fel, lucrările noastre și care se reflectă și în concluziile congresului”.

a

b

c

Președintelui României i-au consacrat lucrări și artiști străini: a) pictură de Al. Torella (Italia), b) portret de Nadey (R.A. Egipt), c) sculptură de Osman Makumluoglu (Turcia). Din Expoziția „Dovezi ale dragostei, înalte stime și profunde prețuiri de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu, ale amarelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări”

— Titlul de „Doctor honoris causa” al Universității din Teheran (Iran).

— Medalia comemorativă „A 20-a aniversare a Tratatului de la Varșovia”.

— Titlul de președinte de onoare al Institutului din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale (Franța).

1976

— Ordinul „Colanul Moubarak cel Mare” (Kuweit).

— Marea Cruce a „Ordinului Național al Leului” (Senegal).

— Medalia comemorativă „A XX-a aniversare a asaltului asupra cazarmii Moncada (Cuba).

— Medalia jubiliară „Quaid-I-Azam” (Pakistan).

1977

— Cavaler al Ordinului „Steaua Ghanei”.

— Marea Cruce a „Ordinului Național” (Coasta de Fildeș).

— Medalia de Aur „Frédéric Joliot-Curie”, conferită de Consiliul Mondial al Păcii.

1978

— Ordinul „Erou al muncii socialiste” (R.S.F. Iugoslavia).

— Ordinul „Gheorghe Dimitrov” (R.P. Bulgaria).

— Medalia jubiliară a Federației Mondiale a Orașelor Înfrățite.

— Ordinul „Bath” cu gradul de cavaler al Marii Cruci (Anglia).

— Medalia de Aur memorială „Norbert Wiener”, a Organizației Mondiale pentru Sisteme Generale și Cibernetică (W.O.G.S.C.).

— Premiul „Simba” pentru pace pe anul 1978 (Italia).

1979

— Marele Cordon al „Ordinului Național al Republicii Burundi”.

— Placheta de Aur cu efigia șefului statului român (San Marino).

— Ordinul „Meritul civil cu colan” (Spania).

— Marele Cordon al Ordinului „Makarios” (Cipru).

— Ordinul „Lenin” (U.R.S.S.).

— Medalia de Aur cu plachetă a Institutului de relații internaționale din Roma, pentru

marea contribuție la promovarea păcii.

— Medalia jubiliară cu prilejul celei de-a 35-a aniversări a eliberării României, emisă de același institut.

1980

— Medalia de Aur cu eșarfă și plachetă a Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, precum și o plachetă cu efigie de aur emisă cu prilejul aniversării a 5 ani de la crearea institutului.

— Medalia de Aur „Aldo Moro” (Italia).

— Ordinul „Karl Marx” (R.D. Germană).

— Medalia de Aur a Senatului și cofretul omagial, pregătit cu ocazia aniversării centenarului Senatului francez (Franța).

— Medalia de Aur jubiliară cu prilejul celei de-a 5-a aniversări a proclamării independenței Mozambicului.

— Marea Cruce a „Ordinului Valorii” (Camerun).

— Ordinul Regal „Seraphim” (Suedia).

— „Ordinul Elephantului” (Danemarca).

— Ordinul „Sfintului Olav” (Norvegia).

— Medalia de Aur specială cl. I „Leonardo da Vinci”, împreună cu placheta și medalie de aur emise cu prilejul celei de-a 15-a aniversări a Institutului de relații internaționale din Roma (Italia).

1981

— Om al anului 1980 pentru pace (India).

— Placheta de aur a Giunteei regionale Piemont (Italia).

— Medalia „Apărător al păcii mondiale al secolului XX” (Mauritius).

1982

— „Om al anului 1981”, împreună cu placheta de argint și o statueta simbolică (India).

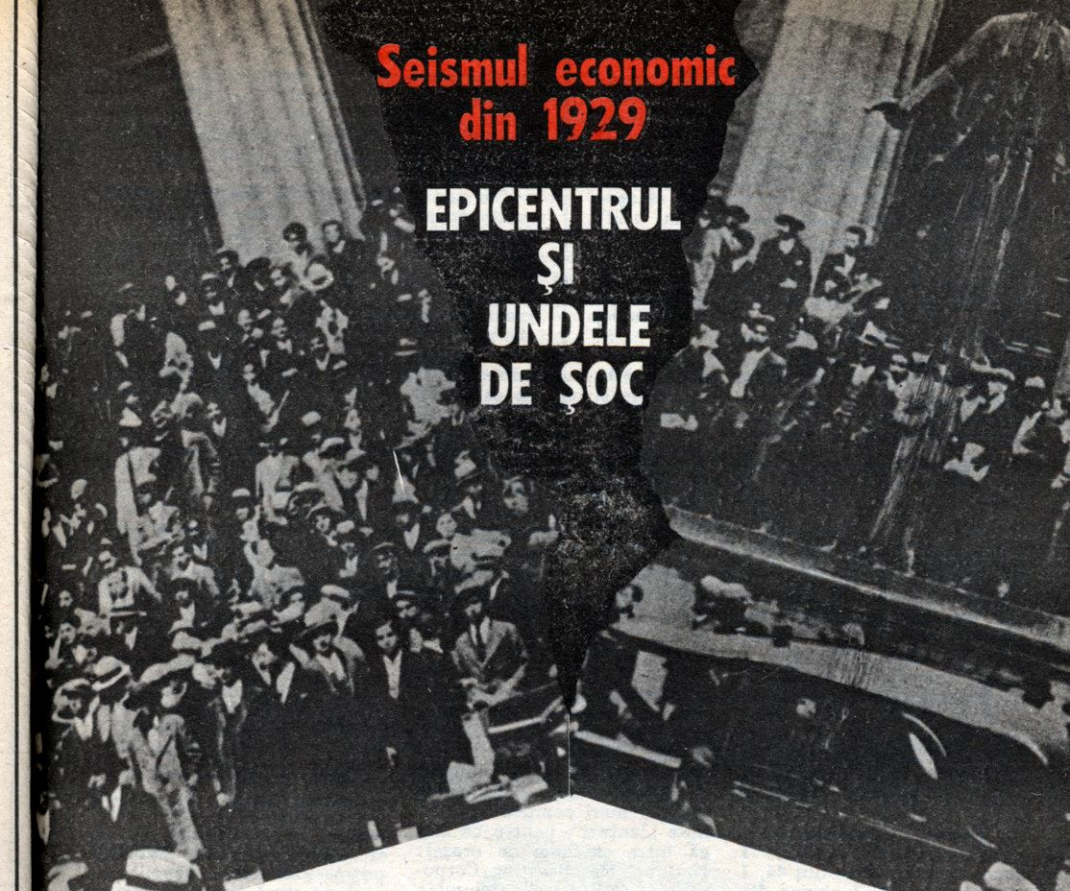
— Ordinul Republicii Federale Nigeria, cu grad de mare comandor.

— „Steaua Republicii” cu eșarfă (Indonezia).

— Ordinul „Dorjah Utama Sri Makhota Negara” cu Colan (Malayezia).

Seismul economic din 1929

EPICENTRUL ȘI UNDELE DE SOC

Istoria deceniilor opt și nouă ale secolului XX stă sub semnul multor procese revoluționare, al unor mari prefaceri și mutații, al unor fenomene de amploare deosebită, de ordin politic și economic, social și militar, cultural și uman, de multe ori toate aceste aspecte și încă multe altele întrefăcându-se. Unul dintre fenomenele pe care analele istoriei prezente îl rețin cu precădere este cel al unei crize economice de nivel mondial, „care se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzând practic toate statele lumii”.

Judecînd după ecoul pe care fenomenele de criză îl au de pe acum, nu numai în lucrările economiștilor ci și în istoriografie, se poate vorbi despre o globalizare a crizei sistemului capitalist, în cadrul căreia se „evidențiază tot mai clar anacronismul relațiilor de producție capitalistă, faptul că ele nu pot asigura dezvoltarea constantă și armonioasă a economiei, soluționarea corespunzătoare a problemelor progresului societății în interesul maselor largi populare.” În aceste împrejurări, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „se manifestă ca o cerință obiectivă tot mai imperioasă lichidarea vechilor relații sociale bazate pe inegalitate și asuprire, pe exploa-

țarea majorității de către o minoritate a societății, înlocuirea acestora cu relații noi, bazate pe egalitate și echitate, care să permită satisfacerea intereselor și aspirațiilor maselor largi populare, participarea întregului popor la conducerea vieții economico-sociale, la guvernarea statului... Fenomenele de criză, care cuprind toate sferele vieții economico-sociale a orînduirii bazate pe exploatare, relevă cu tot mai multă pregnanță că vechile raporturi de inegalitate, asuprire și dictat, generate de imperialism și colonialism, s-au perimat din punct de vedere istoric și sînt sortite dispariției inevitabile, că nimeni și nimic nu va putea împiedica triumful noii ordini economice, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră”.

Autori de înaltă ținută științifică notează, într-o adevărată cronică dramatică a timpurilor moderne, modificări importante intervenite în conștiința și comportamentul politic al clasei muncitoare de la sfîrșitul deceniului al șaptelea încoace. Celebrul istoric al economiei, francezul André Gorz releva: „Deși și-au păstrat importanța primordială, revendicările economice tradiționale nu mai reprezintă, ele singure, exigențele muncitorilor, ci apar legate,

din ce în ce mai mult, de revendicări extra-economice — denumite calitative —, care pun în discuție puterea centrală, puterea și prerogativele patronilor, organizarea muncii, ierarhia, modul de viață etc... El [muncitorii — n.n.] au ajuns, independent de economiști ca Galbraith și Mishan, la concluzia că sporirea producției (a produsului național brut) a încetat să mai asigure ameliorarea nivelului și a condițiilor de viață; că creșterea salariilor este incapabilă, ca singură, să le permită o viață mai bună. Aceasta din urmă depinde din ce în ce mai puțin de consumurile individuale, condiționate de puterea de cumpărare a muncitorilor, și din ce în ce mai mult de investițiile sociale destinate luptei împotriva poluării, a zgomotului, cât și asigurării de locuințe și transporturi publice, luptei împotriva caracterului opresiv al muncii⁴.

Iată deci numai o singură imagine sugestivă, care trece dincolo de cifrele gigantice armate a șomerilor, de urmările moral-psihologice ale actualei crize a economiei capitaliste. Sub acest raport capătă o valoare cu totul deosebită analiza tovarășului Nicolae Ceaușescu, care precizează: „Creșterea puternică a șomajului în țările capitaliste dezvoltate deter-

mină manifestarea cu mai multă putere a crizei generale a sistemului capitalist, accentuând instabilitatea, lipsa de perspectivă, afectând puternic masele muncitoare, întreaga societate, dezvoltând criza moral-politică a capitalismului”.

Nu este o întâmplare că deseori în istoriografia crizei actuale din lumea capitalistă se apelează la comparații sau la disocieri cu „marea criză” din anii 1929-1933. Se poate spune, judecând după istoriografia occidentală, că niciodată „marea criză” nu a fost mai mult evocată, studiată, analizată ca în acești ani din urmă. În ceea ce privește perspectiva istorică, încă de acum trei ani, în raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român la cel de-al XII-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarcă un fapt orientativ: „Este concludent că, în discuțiile și pronosticurile despre situația deceniului al nouălea, chiar și cei mai optimiști economiști privesc cu pesimism perspectiva depășirii actualei crize economice”.

Subiectul „marilor crize”, așa cum s-a petrecut ea în chiar epicentrul din Statele Unite ale Americii, este evocat în paginile ce urmează, răspunzând astfel multor întrebări ale cititorilor noștri.

In anii '20 Statele Unite se scaldă într-o prosperitate fără precedent. Pe cînd în 1900 se produceau doar 4 000 automobile pe an, în 1921 cifra crește la 1 500 000, iar în 1929 la 4 700 000. La fiecare 6 americani, 1 circula în mașină față de 1 francez sau 1 englez din 44, 1 german din 196, 1 chinez din 29 000... Mecanizarea nu se oprește la străzile asfaltate ale orașelor: în 1919, agricultura americană folosea 158 000 tractoare și 111 000 camioane; în 1929 numărul tractoarelor ajunge la aproape 1 000 000, iar cel al camioanelor la peste 700 000. Simultan, numărul cailor înfîlțiți pe ogoare scade cu 7 000 000.

Progresul se extinde la întreaga producție industrială, al cărei indice trece de la 73 în 1922, la 126 în iulie 1929. În același interval, venitul național face un salt de 27 miliarde de dolari. Tot în 1929, 12 milioane de familii dețin aparate de radio și nu există local public cărui să-i lipsească rodul genului lui Marconi și al celorlalți valorificatori ai undelor hertziene. Prima stație de emisie a apărut la 2 noiembrie 1920, instalată de firma Westinghouse, în-

tr-un șopron din cartierul rășaritean al marelui oraș industrial Pittsburgh. În numai doi ani de zile, stațiile se înmulțesc ca ciupercile, ajungînd la cîteva mii, și se formează primele mari companii (denumite „lanțuri”, pentru că leagă între ele sute de orașe): National Broadcasting Corporation (NBC) și Columbia Broadcasting System (C B S). Pe unele lungimi de undă se transmite numai muzică clasică (pe viu sau după discuri), pe altele numai muzică ușoară, pe altele informații de bursă, pe altele, în sfîrșit, discursurile politicienilor. Henry Ford plătește o mie de dolari pe minut, într-un program muzical de o oră, pentru a anunța ieșirea de pe benzile rulante ale uzinelor sale a modelului A.

La 4 decembrie 1928, președintele Calvin Coolidge, al cărui mandat ia sfîrșit, își asigură ascultătorii, în mesajul său anual despre starea Uniunii, că „nici un Congres al Statelor Unite n-a avut perspective mai încurajatoare decît cele care se ivesc astăzi... Țara poate privi prezentul cu satisfacție și viitorul cu optimism”. La 3 martie 1929, Herbert Hoover îi urmează la Casa

Albă¹. Predecesorul său îl apreciază ca „omul cel mai capabil să umple prăpastia dintre idealurile și realitățile erei noi”.

Poate că mai corect ar fi fost dacă Coolidge ar fi vorbit despre prăpastia dintre aparențele și realitățile acestei ere. Căci de mult lăudata prosperitate nu beneficiază decît o mîna de milionari și miliardari. După cum va constata chiar Hoover, 60 la sută dintre familiile americane au venituri care nu le permit să-și asigure nici măcar strictul necesar unei vieți extrem de modeste. Asta în vreme ce dividendele marilor acționari cresc în nouă ani cu 65 la sută. Este epoca de înflorire fără limite a ceea ce în toate limbile pămîntului se numește acum „Big Business”.

Același lucru s-ar putea spune despre întreaga lume capitalistă. La sfîrșitul deceniului trei, euforia domnește în cercurile bancherilor și industriașilor din Anglia, Franța, Germania și alte țări.

În Franța, de pildă, industria automobilelor, avînd în

¹ Pe atunci, instalarea noului președinte se făcea în luna martie a anului care urma după cel al alegeților. În ultimele decenii, instalarea are loc la 20 ianuarie.

frunte uzinele patronate de André Citroën și Louis Renault, este a doua din lume și prima din Europa: 254 000 mașini pe an. În 1929, consumul de electricitate este de aproape cinci ori mai mare decât în 1918, numărul furnalelor înalte s-a dublat, iar producția de oțel atinge 9,7 milioane tone. Nimeni (nimeni dintre cei responsabili) nu ține seama de faptul că există șomeri, că există mizerie, că există criză agrară, că există frământări în imperiul colonial. Aceleași probleme se pun, cu și mai multă acuitate, Angliei, unde aparența belșugului abia reușește să acopere, ca o poighiță subțire, sărăcia celor mulți și exploatarea imenselor posesiuni coloniale. În Austria și Germania, în Italia și Spania, în România și Polonia, cei avariți continuă să se îmbogățească, cei nevoiași abia o duc de azi pe mâine, amenințarea foametei nedispărind niciodată.

Pe dinafară, totuși, în 1929, societatea capitalistă „arată bine”, sub fardul luxului tipător pe care-l afișează magnafii, soțiile și amantele lor.

Întrecerea zgirie-norilor

În platforma sa electorală, Hoover nu s-a sfîșit să ia fățiș apărarea marilor companii bancare, industriale și agricole, promițându-le că le va apăra interesele, printr-o politică vamală protecționistă, impunând tarife ridicate la importuri, și printr-o politică socială de dreapta, conform căreia muncitorii trebuie să fie recunoscători patronilor pentru salariul pe care-l capătă și să-și limiteze la minimum revendicările. Ajuns la Casa Albă, Hoover respectă cu strictețe această parte a programului.

La Departamentul tezaurului (Ministerul de finanțe) domnește în continuare Andrew Mellon, care ocupă acest post de la sfîrșitul primului război mondial. Mare bancher — prieten și rival, în același timp, al faimosului John Pierpont Morgan, mort în 1913 —, Mellon este patronul a peste 50 mari întreprinderi. Politica sa corespunde acestei situații pe care o are la viifil

piramidei sociale: impozitele pe marile venituri scad de la an la an, sub motiv că astfel firmele sînt încurajate să facă investiții. În schimb, micii contribuabili plătesc taxe grele pentru salariile și celelalte venituri ale lor.

Bankerii sînt privilegiații printre privilegiați. Ei cîștigă nu numai de pe urma operațiunilor pe care le fac cu banii depunătorilor, nu numai de pe urma dobînzilor pe care le percep atunci cînd acordă credite, ci și (sau mai ales) de pe urma speculațiilor la bursă. Sub impulsul lor, o adevărată frenezie a cuprins Stock Exchangeul din New York și în urma lui bursele din restul S.U.A. și al lumii capitaliste. Milioane de oameni își investesc economiile — adeseori obținute cu prețul unor crîncene privațiuni — în acțiuni a căror valoare crește de cîțiva ani neconținut. De fapt însă este vorba de o valoare fictivă, căci prețul acestor hîrtii depășește cu mult contraponderea lor materială: cresc în

același ritm, și uneori chiar mai rapid, acțiuni ale unor întreprinderi cărora e departe de a le merge bine. Pierzîndu-și semnificația inițială, acțiunile au încetat să mai reprezinte o cotă-parte dintr-o fabrică, o societate de transporturi sau o mare exploatare agricolă, devenind un scop în sine. Ele se vînd azi pentru că sînt mai scumpe decât ieri și se cumpără azi pentru că se speră că vor fi și mai scumpe mâine. Dar producția de noi bunuri materiale nu acoperă decât un procent din ce în ce mai mic din cota pe care au atins-o aceste file de carton sau hîrtie velină, tipărite artistic și tivite cu chenare de aur.

Atunci cînd se încearcă — cu foarte multă timiditate — să se pună unele stavile acestei frenezii, speculanții intervin numaidecît. Astfel, în martie 1929, Wall Streetul înregistrează o nouă scădere în cotele sale. Lucrul îl alarmează cumplit pe William Durant, fostul președinte al Consiliului de

În p. 71: 24 octombrie 1929. „Joia neagră”. Multimea se îndreaptă spre Wall Street, pentru a afla ultimele noutăți de la bursă

Decembrie 1930, Hebdomadarul Monde, condus de scriitorul militant Henri Barbusse, consacră un număr special seismului care zguduia din temelii societatea capitalistă

administrație al giganticului trust General Motors. Durant este din 1924 șeful unui consorțiu care dispune de un capital de patru miliarde de dolari și care se ocupă exclusiv de foarte mănoase speculații la Stock Exchange. Scăderea cursurilor îl nemulțumește profund, cu atât mai mult cu cât este urmarea unei acțiuni inițiate de o agenție guvernamentală — Federal Reserve Board. Aceasta mărește dobânda împrumuturilor pe care le acordă băncilor tocmai în intenția de a frîna înfructiva specula. Durant se decide să nu-și piardă vremea, nici măcar cu funcționari superiori, și să se adreseze direct unui vechi și intim prieten al său — președintele Statelor Unite ale Americii.

După cât se pare, Hoover îi este foarte îndatorat. Ca dovadă că Durant nu se simte obligat să se anunțe la Casa Albă. În gara orașului Detroit, unde își duce activitatea, el se îmbarcă în trenul său personal, unde are și un vagon de frizerie, al cărui unic client este. Ajuns la Washington, financiarul dă buzna la Casa Albă, fără ca vreuna dintre secretarele președintelui să-l poată reține. Intră în biroul oval, îl scoate pe Hoover dintr-o ședință și-i explică — pe un ton iritat, care poate fi auzit din birourile vecine — cât de dezagrabilă îi este măsura luată de Federal Reserve Board. Hoover dă dispozițiile convenite și măsura este anulată.

La 29 august 1929, ziarele anunță că Jacob Raskob va construi cel mai înalt zgîrie-nori din lumea întreagă. Raskob este urmașul lui Durant la conducerea trustului General Motors, dar, spre deosebire de antecesorul său, el nu a așteptat să părăsească acest post pentru a se apuca de speculații la bursă în stil mare. Ultima sa idee a fost de a cumpăra-vechea clădire a celebrului hotel Waldorf-Astoria, care se mută într-un nou sediu, de a o rade de pe fața pământului și de a construi pe locul lăsat liber un bloc care să întrecă pe toate celelalte, ajungând la 350 metri. Numele său va fi Empire State Building, nume sugestiv, care ar suna, în

traducere, „clădirea statului imperial”. Ziariștii sînt convocați pe șantierul de demolare, unde coloanele de marmură ale vechiului hotel sînt tăiate cu ferăstraie speciale și apoi transportate la castelul lui Raskob din Delaware. Într-una dintre pivnițe se descoperă cinci uriașe butoaie cu whisky, vechi de peste 30 ani, pe care financiarul promite că le va împărți gazetarii, delindată ce va fi abolită prohibiția.

Peste cîteva săptămîni, Raskob are neplăcuta surpriză de a afla că Walter Chrysler, primejdiosul său concurent în materie de construcții de automobile, are de gînd să pună pe imobilul pe care-l construiește tot la New York și care îi va purta numele o săgeată, pentru a-l întrece în înălțime pe Empire State Building. Vînzarea de birouri și apartamente în proiectata clădire riscă să sufere mult de pe urma acestei rămîneri pe locul doi. Raskob are atunci o inspirație de geniu: pe terasa zgîrie-norului său se va înălța un catarg de 70 metri¹, de care va amara dirijabilul german Graf Zeppelin.

Unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Raskob este Joseph Kennedy, care acum are 41 ani, fiul unui bancher din Boston. În primul război mondial, Kennedy a cîștigat foarte mulți bani ca administrator al unei oțelării și mai ales ca proprietar al cantinei la care mîncau muncitorii. În 1926, a cumpărat o mărunță companie cinematografică, pe care a dezvoltat-o rapid, transformînd-o într-unul din giganții Hollywoodului — firma RKO. În momentul de față însă, principala lui sursă de profituri o reprezintă specula la bursă, care îi aduce milioane de dolari anual. Anticipînd evenimentele, trebuie să menționăm că Joseph Kennedy, tatăl viitorului președinte al S.U.A., va ști să-și vîndă acțiunile în ceasul al

¹ Acestea erau unele dintre cifrele care se vînturau în perioada cînd Empire State Building era încă în stare de proiect. Terminat în 1931, imobilul avea 381 metri și 102 etaje. În 1950, i s-a adăugat o antenă de televiziune, care i-a sporit înălțimea la 448,66 metri.

12-lea și marea criză economică, departe de a-l afecta cu ceva, l-a îmbogățit și mai mult.

Focuri de armă la Gastonia și Marion

În timp ce clasele dominante sînt preocupate în principal de marea problemă în ce să-și investească giganticele beneficii, situația muncitorilor și a fermierilor, chiar în acest „deceniu al prosperității”, este foarte grea. Pentru proletariat deceniul a început cu arestarea a 6000 oameni în noaptea Anului nou 1920. Această captură în masă a fost ordonată de ministrul justiției de atunci, A. Mitchell Palmer, sub pretextul unei „conspirații comuniste”. Anii care au urmat au fost martorii unei serii de înscenări judiciare, cea mai celebră rămînd procesul lui Sacco și Vanzetti².

În anii '20, peste 30 milioane americani lucrau ca salariați în industrie. Deși se aprecia că sub venitul minim de 2000 dolari pe an o familie trăia în mizerie, salariul mediu al muncitorilor din fabrici și uzine nu depășea 1500 dolari. Săptămîna de lucru era de cel puțin 50 ore, dar foarte mulți oțelari lucrau 84 ore pe săptămîină. La muncă egală, femeile primeau 50-60 la sută din salariul bărbaților, iar copiii — mai larg folosiți decît în Anglia lui Dickens — încă și mai puțin.

Între 1920 și 1929, productivitatea fiecărui muncitor american crește cu 40 la sută, iar salariul lui cu numai 7 la sută. Curtea supremă blochează sistematic orice tentativă de legislație în favoarea proletariatului. Ea reduce astfel practic la zero dreptul la grevă, permițînd patronilor să folosească „poliții particulare”, care atacă cu sălbăticie pichetele. Cei angajați într-o slujbă trebuie să promită în scris că nu se vor afilia nicio dată unui sindicat. Drept urmare, numărul sindicaliştilor scade de la 5 milioane în 1920 la sub 3,5 milioane în 1929.

În 1923, Curtea supremă a declarat neconstituțională o

² Magazin istoric, nr. 1/1968.

lege care interzicea patronilor utilizarea copiilor în întreprinderile cu condiții insalubre. Un frapant exemplu despre situația muncitorilor americani în deceniul trei îl oferă memorabilele evenimente din orașul Gastonia (statul Carolina de Nord). În 1929, Gastonia este un conglomerat de fabrici textile, unde muncitorii primesc nouă dolari pentru o săptămână de 66 ore. Ei trăiesc în barăci aparținând patronilor și mănâncă la cantine aparținând patronilor, cărora le restituie astfel salarii aproape în întregime, iar uneori le rămân chiar datori. Copiii de 14 ani, care prestează exact aceeași muncă, primesc cinci dolari pe săptămână.

În martie 1929, patronii interzic formarea unui sindicat. Izbucnește o grevă. Între organizatori se numără Ella May Wiggins, o fiatoare de 29 ani, mamă a nouă copii. Cu un an și ceva în urmă, când patru dintre ei s-au îmbolnăvit de tuse convulsivă, Ella May a cerut să fie mutată din schimbul de noapte pentru a-i putea îngriji. Solicitarea i-a fost refuzată și cei patru copii au murit. La 14 septembrie 1929, un grup de membri ai sindicatului nou format este atacat de o bandă alcătuită din huliștii, deținuți ai închisorii locale, eliberați în acest scop, și poliști, sub conducerea șerifului lor. Se trage în plin și câțiva muncitori cad grav răniți. Ella May Wiggins este ucisă.

Cîteva zile mai târziu, în orașul vecin, Marion, poliția deschide focul împotriva unei demonstrații pașnice a muncitorilor, omorînd șapte dintre ei și răniind alte cîteva zeci. În dimineața următoare, organul de presă al Asociației naționale a fabricanților publică un editorial care, după ce recapitulează evenimentele desfășurate la Gastonia și Marion, încheie triumfător: „Sperăm că cele întâmplate vor băga mințile în cap muncitorilor noștri, făcîndu-i să renunțe definitiv la utopia ca salariu minim, nivel minim de trai, protecție a copiilor, organizare în sindicate și redistribuire socialistă a averii”.

Nici fermierii, care reprezintă 50 la sută din populație,

nu o duc mai bine. Între 1919 și 1921, veniturile lor totale scad de la 17,7 miliarde, la 10,5 miliarde dolari, iar indicele prețurilor agricole de la 215 la 124.

Prețurile pentru grâu și bumbac nu ating nici jumătate din cele ale deceniului precedent. Dar chiriile pentru terenuri, impozitele, dobînzile la bănci și celelalte obligații sporesc continuu. În zonele rurale, electrificarea progresează în ritm de melc, deoarece nu oferă beneficii suficiente companiilor particulare de electricitate. O aprofundată anchetă a Institutului central de sociologie constată că în 1925 viața de zi cu zi a fermierilor diferă extrem de puțin de cea din 1825. Comentariul președintelui Coolidge: „Fermierii n-au cîștigat niciodată multe parale. Nu cred că putem face ceva în privința asta”.

Guvernul și businessul

1929: o fațadă somptuoasă, care maschează ruine jalnice. Un mit al prosperității, care ascunde nedreptăți crude. Conform unor aprecieri făcute de economiștii de la Brookings Institution, în anul de grație 1929, 40 la sută din familiile americane au venituri anuale sub 1500 dolari și 78 la sută — sub 3000. Numai 2,3 la sută din ele cîștigă peste 10 000 dolari pe an. 60 000 familii depășesc, numai prin depunerile lor la bănci, averea totală a celor mai nevoiașii 25 milioane familii.

Falimentul este inevitabil. El se produce în „joia neagră” de la 24 octombrie 1929, cînd și fațada și mitul sînt aruncate în aer. În urmă cu opt ani, revista noastră a publicat un articol despre această fatidică dată. La 24 octombrie, Wall Streetul cunoaște un teribil cutremur: la bursă se vînd aproape 13 milioane acțiuni, la prețuri din ce în ce mai mici, ceea ce stîrnete o uriașă panică. Marți, 29 octombrie, se vînd 16 410 030 acțiuni la prețuri care reprezintă jumătate, o treime, un sfert sau o zecime din cele de pînă atunci. Stock Exchangeul

este închis pe cîteva zile. Fără nici un folos. La jumătatea lui noiembrie, bursa newyorkeză înregistrează pierderi totalizînd 26 miliarde dolari.

Dar crahul de pe Wall Street nu constituie decît manifestarea exterioară a unor racile profunde ale economiei capitaliste. Puterea de cumpărare este concentrată în mîinile micii minorități a celor bogați, foarte bogați și neverosimil de bogați. Unii dintre ei suferă întrucîtva de pe urma pierderilor la Stock Exchange. Ceilalți, cei foarte mulți, pierd totul acolo. Nici muncitorii, nici fermierii nu au rezerve din care să poată cheltui pentru cele strict necesare vieții. Nemaexistînd cumpărători, mărfurile zac în depozite și magazine, industria ușoară nu mai are clienți, deci fabricile ei se închid. Industria grea își pierde astfel piața de desfacere a produselor sale — mașini unelte, echipament de tot felul, construcții etc. Uzinele se închid și ele. La fel minele și sondele, deoarece cărbunile, metalul și petrolul nu mai au cui să fie furnizate. Armata de șomeri crește vertiginos și, evident, șomerii au o putere de cumpărare egală cu zero.

În primăvara lui 1930, la șase luni după „joia neagră”, peste patru milioane de americani nu au de lucru. La New York, Chicago și în celelalte mari orașe americane, cozi lungi se formează de cu noapte în fața ușilor unde organizații filantropice distribuie cîte o supă și un codru de pline. La Philadelphia, cîteva sute de copii mor literalmente de foame. La San Francisco, mii de oameni rămași fără adăpost dorm în parcuri și pe marginea șoselelor. Și cifra șomerilor crește neconținut: 8 milioane în ianuarie 1931, 13,5 milioane în decembrie 1931, aproape o treime din mina de lucru a Statelor Unite.

Între timp, cei mari și puternici continuă să fie de un optimism pe care *New York Times* îl va defini drept „patologic de imbecil”. Henry Ford, la 4 noiembrie 1929: „Situația este mult mai bună astăzi decît a fost ieri și se anunță tot mai bună”. Charles

¹ Magazin istoric, nr. 12/1975.

M. Schwab, președintele Consiliului de administrație al marelui trust siderurgic Bethlehem Steel, la 10 decembrie 1929: „În anul care se încheie, premisele pentru o prosperitate permanentă sînt mult mai favorabile decît în 1928”. Ministrul de finanțe, Andrew Mellon, în aprilie 1930: „Un belșug fără precedent ne așteaptă după colț”. Hoover va prelua năfrăcită expresie, în citiva rinduri, ceea ce va contribui la spectaculoasa lui înfrîngere în alegerile din 1932. Cît despre Mellon, el va declara citeva luni mai tîrziu: „Guvernul este un business oarecare și trebuie să fie condus după principiile businessului”. Ministrul de finanțe începe prin a-și aplica sie însuși aceste principii. Pentru a fi sigur că va plăti impozite cît mai reduse, el cere în fiecare an Direcției fiscale din departamentul său să-i înainteze zece propuneri de evaluare a veniturilor lui personale, pentru a o alege pe cea mai favorabilă. Solicitudinea se extinde și asupra celorlalți milionari și miliardari, căroră le găsește tot felul de subterfugii pentru a-i scuti de impozite, și merge atît de departe încît celor prea „scrupuloși” le restituie, între 1929 și 1932, 3,5 miliarde de dolari.

„Frate, ai un bănuț?”

În zadar apelează unele ziare la acești superbogațiși pentru a ușura soarta celor aflați în mizerie. Organizația pentru ajutorarea șomerilor, creată din fonduri particulare și prezidată de conducătorul trustului American Telephone and Telegraph, reușește să împartă la New York maximum de alocație pe familie: 2,39 dolari pe săptămînă. În alte locuri, se dă și mai puțin, iar în cele mai multe nimic. Cînd e întrebat dacă e de părere că omul poate suferi la nesfîrșit, președintele băncii Chase National răspunde calm: „Da, cred că da”.

Patronii se opun cu înverșunare oricărei măsuri guvernamentale de ajutorare a celor în nevoie, iar aceștia din urmă caută cu disperare de lucru, vagabondînd de la un capăt la celălalt al Statelor Unite. O singură companie de cale ferată, Southern Pacific Railroad, într-un singur an, 1932, raportează că „a aruncat din vagoanele sale de marfă peste 700 000 haimanale”.

Dar chiar și muncitorii care mai au de lucru trebuie să accepte reduceri drastice ale salariilor lor: de la 28 dolari pe săptămînă în 1929, la 17 în 1932. Sînt faimoasele „curbe de sacrificiu”, care se vor regăsi și în România.

Pentru fermieri, situația devine la fel de dramatică. Veniturile lor totale scad de la 10,5 miliarde de dolari în 1921, la 2 miliarde în 1932 — o pierdere de peste 80 la sută. În aceeași perioadă, prețurile produselor industriale de care ei au nevoie scad cu numai 30 la sută, iar dobînzile, chiriile etc. nu scad deloc. Reprezentînd, așa cum am văzut, 50 la sută din populația Statelor Unite, fermierii dobîndesc 12 la sută din venitul național în 1929 și abia 5 la sută în 1932.

Micii întreprinzători sînt și ei greu loviți. În 1929, se înregistrează aproximativ 20 000 falimente, în 1932 — 31 000. Venitul global al tuturor indivizilor scade între aceiași ani de la 82 miliarde dolari la 40 miliarde. Comerțul interior diminuează cu 53 la sută, cel exterior cu peste 60 la sută. Și pentru că vorbim de comerț, să amintim unul dintre tablourile caracteristice din orașele americane ale epocii: tarabe improvizate, la care ingineri, arhitecți, medici, actori și intelectuali din diverse alte categorii vînd mere cu cinci cenți bucata. Rarii cumpărători sînt acostați de cerșetori cu o replică ce devine celebră, ca un tragic leitmotiv al catastrofei: „Frate, ai un bănuț și pentru mine?”

Din epicentrul american al seismului undeile crizei se propagă în toată lumea capitalistă. În Anglia, numărul șomerilor ajunge la 1 100 000, apoi la 2 700 000, apoi la 3 000 000, iar producția industrială scade între 1929 și 1932 cu 25 la sută, în vreme ce lira sterlină pierde o treime din valoarea ei. La Viena, crahul băncii Creditanstalt, care rămîne descoperită cu 20 milioane dolari, vestește degringolada. În Germania, la 9 octombrie 1930, sînt recenzați trei milioane șomeri. Peste un an, numărul se dublează. Falimentele băncilor se țin lanț, producția industrială scade cu 45 la sută. În Franța, dau faliment Banca Națională de Credit, firma Citroën, Compania generală transatlantică. Și acțiunile celorlalte societăți pierd 60 la sută din valoarea lor. În Italia sînt 1 000 000 șomeri. În restul lumii capitaliste, simptomele crîncenei epidemii sînt similare: totalul general al șomerilor ajunge la 40 milioane, iar scăderea producției industriale, inclusiv în țările subdezvoltate, este de 45 la sută.

Capitalismul își va reveni cu mare greutate din această criză, lucru pentru care îi vor fi necesari toți anii deceniului patru. Dar unele dintre rănilor provocate în 1929-1933 nu numai că nu se vor vindeca, ci vor deveni un mediu de cultură pentru microbii unei alte boli, care va pune destul de întregii omeniri în cumpănă: ciuma brună a nazismului.

Articol alcătuit pe baza unei bibliografii provenind din țările occidentale care au avut cel mai mult de suferit de pe urma crizei izbucnite în 1929. Dintre volumele consultate, menționăm: Claude Paillat, *La Guerre à l'horizon. 1930-1938. (Dossiers secrets de la France contemporaine)*, tome 3, Paris, 1981; Robert Goldston, *The Great Depression, The United States in the Thirties*, New York, 1970; Basil Rauch, *The History of the New Deal*, New York, 1963; Propyläen Geschichte Europas, vol. VI, 1976.

SÎNGE AFRICAN

PENTRU PLANTAȚIILE AMERICII

Abolirea colonialismului — iată un proces istoric inseparabil de perioada următoare anului 1945. Proces istoric ireversibil și totodată de dimensiuni mondiale. Cele aproximativ 100 noi state independente, apărute pe harta politică a lumii în deceniile postbelice, ca succesoare ale fostelor imperii coloniale, reprezintă astăzi una dintre realitățile cele mai impunătoare ale istoriei universale. Ele nu numai că au introdus în istoria contemporană o realitate nouă, dar au restabilit totodată un circuit istoric întrerupt prin violență de ascensiunea colonială. Este circuitul care duce la valorile tradiționalelor societăți din Asia, Africa, America Latină, aflate pe trepte avansate de dezvoltare în vremurile expansiunii coloniale.

Poporul român — care a cunoscut la rîndul său în multe momente ale istoriei sale, începînd cu cele mai timpurii și pînă cu puține

decenii în urmă, urmările dureroase și nefaste ale dominației străine — și-a manifestat puternica solidaritate cu cauza luptei popoarelor subjugate pentru a-și cuceri libertatea și independența. Președintele Nicolae Ceaușescu, a cărui personalitate se bucură de o deosebită stimă, simpatie și considerație în noile state independente, în țările în curs de dezvoltare, în țările nealiniate, în întreaga lume a treia, a subliniat în repetate rînduri poziția națiunii noastre.

„Poporul român — care și-a înfăptuit dreptul de a fi stăpîn pe propriile destine printr-o luptă plină de sacrificii, pe parcursul a mai multor secole — a acordat și acordă un sprijin activ, moral, politic și material, luptei popoarelor pentru a-și cuceri dreptul la viață liberă și independentă, pentru înălțurarea oricăror forme de dominație colonialistă și neocolonialistă.

Sclavi în lanțuri. Gravură dintr-o carte de Livingstone, din 1895

Reflectînd voința popoarelor de a pune capăt politicii imperialiste și colonialiste și de a așeza relațiile dintre toate statele pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și respectului reciproc, lichidarea asupririi străine și cucerirea libertății de către țările și popoarele coloniale se încadrează în amplul proces de transformări revoluționare, naționale și sociale din întreaga lume, care a dus la adînci mutații în raportul de forțe pe arena mondială”.

Exploatarea colonială a constituit o rușine a istoriei umanității. Urmările acestei exploatare nu au dispărut însă odată cu accesul fostelor colonii la statutul de independență. Analizînd aceste complexe fenomene, președintele României spunea, nu de mult: „Lumea este încă împărțită în bogați și săraci. Mai mult de două treimi din omenire trăiește în mizerie și sărăcie, în timp ce o mică parte, care și-a asigurat dezvoltarea pe baza asupririi coloniale a altor popoare, trăiește mai bine, sînt țări bogate, cum se spune astăzi

în lume. Dar această bogăție a fost realizată tocmai pe seama asupririi a zeci și zeci de popoare. Dacă aceste țări bogate continuă să aibă și astăzi un nivel mai ridicat se datorește faptului că, sub o formă sau alta, ele continuă încă să asuprească și să se îmbogățească pe seama altor popoare. Iată de ce la ordinea zilei se pune problema realizării unor relații internaționale noi, a unei noi ordini economice mondiale, bazată pe egalitate și echitate, pe lichidarea asupririi unui popor de către altul. Trebuie să facem în așa fel ca relațiile dintre state să se bazeze pe avantaj reciproc, pe echitate, pe o cooperare care să contribuie la dezvoltarea fiecăruia, să excludă inegalitatea și asuprirea. Aceasta este, dealtfel, problema fundamentală a noii ordini economice internaționale!”

Unul dintre simptomele istoricește demonstrat al colonialismului l-a constituit și comerțul cu sclavi. Istoriografia contemporană investighează sub cele mai diferite aspecte robia colonială.

Iată în aceste pagini cîteva din concluziile ei cele mai recente.

Carol Quintul

distribuie „licențe”

Descoperirea aurului și argintului în emisfera occidentală, exterminarea populației indigene din multe țări ale celor două Americi și aruncarea supraviețuitorilor în robie, ocuparea și jefuirea Indiei și a altor zone din Asia și din Pacific, transformarea Africii negre într-o sursă de sclavi — iată trăsăturile pe care Marx le găsește caracteristice pentru începuturile dezvoltării capitalismului. Săracă în materii prime, săracă în metale prețioase, săracă în mină de lucru suficient de ieftină, Europa Occidentală nu ar fi putut „decola spre înălțimile revoluției industriale” fără cucerirea și exploatarea unor zone extra-europene, capabile să ofere burgheziei incipiente ceea ce îi lipsea. Așa s-a născut politica de colonizare ale cărei ravagii s-au exercitat

pe toate celelalte continente ale globului.

Dintre flagelurile colonialismului, cel mai nefast a fost poate sclavia: capturarea unor ființe umane, vînderea și transportarea lor la distanțe enorme, tratarea lor ca niște vite de muncă și de prăsilă, în dispreț total al oricărei dreptăți și oricărei etici. Africa a fost cea care a avut cel mai mult de suferit de pe urma sclavagismului modern, efectele lui devastatoare manifestîndu-se pe toate planurile existenței și activității umane: economic, social, politic, demografic, cultural, moral...

Conchistadorii spanioli ai Lumii Noi au încercat să folosească munca înrobîtă a băștinașilor. Indienii — cum i-a numit Columb — au fost puși să lucreze pînă la epuizare în minele de aur și de argint și pe marile latifundii ale ocupanților. Dar ei s-au dovedit mult mai puțin docili decît își închipuiseră spaniolii, răscolîndu-se sau pur și simplu dispărînd fără urme de la locul de muncă. În al doilea rînd, le lipseau forța și rezistența fizică, pie-

rind cu miile, din cauza trudei istovitoare sau a bolilor aduse de europeni.

Soarta lor a stîrnit compasiunea unora dintre spanioli, compasiune care s-a tradus prin formularea anumitor „recomandări” de protecție, dar care nu s-au materializat niciodată în măsuri efective. În 1502, Nicolas de Ovando, numit guvernator în Haiti, a găsit acolo un număr de negri aduși din Africa. Peste opt ani, regele Ferdinand a ordonat trimiterea în insulă a altor cîteva sute de africani, pentru a lucra în mine, sub pretextul că astfel „băștinașii vor fi cruțați”.

În 1517, Bartolomé de Las Casas, episcop al Chiapei, care îl însoțise pe Ovando în Haiti, i-a propus tînărului rege de la Madrid, Carol Quintul, ca fiecare spaniol de pe această insulă să aibă dreptul de a importa 12 sclavi negri, eliberîndu-i în schimb pe indienii. Ceva mai tîrziu, în a sa *Historia de Las Indias*, Las Casas avea să recu-

noască imensă greșeală pe care o făcuse.

Dar vina pe care și-o asuma nu era în practică chiar atât de mare. Încă cu un an înainte, Carol distribuise cu generozitate curtenilor săi „licențe” de import pentru negri în Lumea Nouă. Un favorit al său acăpătât dreptul exclusiv de a aduce 4 000 africani pe an în Haiti. Favoritul și-a vîndut autorizația unor neguțatori genovezi, în schimbul sumei de 25 000 ducati; neguțatorii au cumpărat sclavi de la portughezii și astfel a început primul comerț sistematic cu carne vie.

Sistematic! Pentru că, sub forme sporadice, el debutase cu aproape un secol mai înainte. Principele Henric Navigatorul al Portugaliei (1394-1460) a inițiat o serie de măsuri cu caracter maritim-comercial, menite să aducă țării sale aurul de care avea nevoie pentru a cumpăra mătasea, indigoul, piperul și celelalte condimente din Asia.

Așa cum spunea cronicarul, „principele Henric a poruncit caravelor sale să pornească, pregătite și pentru pace și pentru război, în țara Guineei, unde oamenii sînt nemaipomenit de negri”, Numele Guineei figurase dealtfel, sub forma Gunuia, desemnînd o zonă de pe coasta occidentală a Africii, încă din 1320, pe o hartă a genovezului Giovanni Di Caringuano și, din 1375, pe un atlas catalan. Explorarea Africii întreprinsă de Vasco da Gama și de alți corăbieri nu a satisfăcut decât într-o mică măsură setea de metal prețios. Suficient totuși, pentru ca, în 1481, portughezii să construiască în Sierra Leone un port, al cărui nume sună în traducere românească „Sfințul Gheorghe al Minei”, și ca englezii să boteze *guinee*, moneda de aur bătută prima oară în 1662 și strătată pînă de curînd ca valoare fictivă (21 șilingi în loc de 20, cît avea lira sterlină). Călătoriile au avut alte două rezultate mai importante: unul benefic, descoperirile geografice, altul malefic, declanșarea exploatării Continentului negru, inclusiv a negoțului cu sclavi.

În 1434, Gil Eanes a adus la Lisabona primii sclavi negri: 17 femei și copii, vînați în zona occidentală a Mauritaniei de astăzi. În 1442, Antam Gonsalves a debarcat pe coasta Atlanticului, într-o zonă care avea să devină, mai târziu, colonia spaniolă Rio D'Oro și care astăzi formează partea de sud a Marocului. Gonsalves a capturat cîțiva mauri, dar Henric Navigatorul i-a poruncit să-i pună în libertate. Drept mulțumire, maurii i-au dăruit, printre altele, zece negri. În 1444, Lanzasote Dalagos a adus 263 negri și i-a vîndut în cîteva zile.

Armatorii din Lisabona au înțeles imediat cît de avantajos putea fi comerțul cu sclavi. El a răspuns într-un prim timp curiozității arzătoare a celor ce nu se urneau din orașele metropolei și că rora li se putea demonstra astfel că unii compatrioți ai lor ajunseseră în Africa. „Cum poate avea cineva piele neagră?”, se întrebau ei cu naivitate și nu credeau în această realitate decât cînd o vedeau cu proprii lor ochi. Ei au trimis corăbii care au coborît din ce în ce mai la sud, de-a lungul litoralului atlantic al Africii. Portughezii au debarcat în Insulele Capului Verde, apoi au urcat de-a lungul fluviului Senegal și au ajuns în Ghana, pe care au rebotezat-o Coasta de Aur. Africanii erau aduși în metropolă și folosiți mai ales în agricultură și ca personal casnic: curînd a devenit de bon ton ca familiile aristocrate să aibă slujitori de culoare în grajduri, în saloane și pe capra landourilor. După unele statistici, pe la mijlocul secolului XVI, negrii formau zece la sută din populația Lisabonei.

Triumful transatlantic

Dar la acea dată, nevoile de mînă de lucru în Lumea Nouă precumpănneau în mod hotărîtor. Într-o primă epocă, portughezii au deținut monopolul asupra exploatării Africii Occidentale, inclusiv asupra negoțului cu sclavi, monopol consfințit în 1454, printr-o bulă emisă de papa

Nicolae V. Patru decenii mai târziu, papa Alexandru VI Borgia a confirmat, în linii mari, dispozițiile predecesorului său. Dar nici Spania, nici celelalte puteri europene nu au fost de acord cu această împărțire. Regele Francisc I al Franței a declarat: „Să mi se arate clauza din Testamentul lui Adam care mă exclude de la împărțirea lumii”.

Europenii au încheiat mai întîi acorduri cu căpeteniile berbero-arabe, care practicau de mult negoțul cu negri, pentru ca, într-o fază următoare, cînd au pătruns mai adînc în interiorul continentului, să elimine aproape complet această concurență. *Numai* portughezii, *numai* într-o sută de ani (1580-1680) și *numai* într-o singură țară, Brazilia, au vîndut peste un milion de africani.

Primul englez care s-a angajat în această nouă ramură comercială a fost amiralul Sir John Hawkins (1532-1595). Vlăstar al unei bogate familii de armatori, el și-a început cariera în 1562, pe un vas care purta nici mai mult nici mai puțin decît numele de „Isus”. El a inițiat o serie de atacuri pirațestești împotriva corăbiilor portugheze. În calele unora dintre ele, capturate în largul coastei Guineei, Hawkins a găsit africani în lanțuri. Fără nici o ezitare, el i-a transportat peste Atlantic și i-a vîndut plantatorilor spanioli din Lumea Nouă.

Hawkins a revenit în numeroase rînduri pe coasta occidentală a Africii, continuînd să se ocupe de acest mînos trafic. Se cunoaște cel puțin un caz cînd, după ce a tratat cu un „rege” negru cumpărarea unor captivi, a pus în lanțuri pe rege însuși, întreaga lui familie și pe toți curtenii. În asemenea condiții, nu e de mirare că Hawkins s-a îmbogățit foarte repede. Elisabeta I, care mai întîi îl certase pentru isprăvile sale pirațestești, i-a devenit recunoscătoare și l-a înnobilit. Amiralul nu a uitat sursa averilor sale, alegîndu-și drept însemn heraldic un negru legat fedeleș.

În tot cursul celei de-a doua jumătăți a sec. XVI,

numeroși alți navigatori din Anglia i-au urmat exemplul. Îndeletnicirea a atras — simultan cu britanicii sau chiar înaintea lor — întreprinzători și din alte state vest-europene. La sfârșitul sec. XVI și începutul celui următor, olandezii, a căror flotă era considerabilă pe atunci, au deținut întietatea în acest domeniu. Ei și-au disputat cu portughezii porturile din Congo și Angola și au bombardat satele care aveau legături cu francezii, pe coasta Senegalului. Le-au urmat francezii, care au înființat Compania Indiilor Occidentale și Compania Senegalului, în cadrul cărora negustorii se asociau pentru a face față riscurilor comportate de faptul că navele plecau pe o durată de cel puțin 8-10 luni. Printre mărfurile cumpărate, transportate și vândute de corăbiile acestor companii, negrii se aflau la loc de frunte.

În 1620, o navă olandeză a adus o încărcătură de africani din Guineea și a vândut-o la Jamestown, în Virginia. Așa a debutat comerțul cu sclavi în coloniile britanice din Lumea Nouă (ceea ce nu a împiedicat în 1696 Compania portugheză a Guineei să furnizeze și ea 10 000 tone de negri).

Treptat, pe măsură ce s-au impus pe mări și oceane, englezii au dobândit supremația și în materie de comerț cu sclavi. Între 1680 și 1700, o singură companie britanică, ai cărei acționari erau cei mai de seamă duci și lorzi ai regatului, a „exportat” 140 000 negri; alți 160 000 au revenit unor întreprinzători mai mărunti: totalul a atins astfel 300 000 în numai două decenii. După olandezi și francezi, englezilor le-a revenit, prin tratatul de la Utrecht, semnat în 1713, monopolul furnizării către coloniile spaniole a cel puțin 4 800 negri pe an. Între 1700 și 1786, 610 000 africani au fost vânduți doar pe insula Jamaica, colonie engleză încă din 1655. Până la acea dată, de-a lungul unui singur secol, totalul negrilor ajunși în posesiunile britanice de pe continentul american și din Indiile Occiden-

tale era de 2 130 000. Și pentru că sintem la bilanțuri, să amintim că, după unele evaluări, în sec. XVII au ajuns în cele două Americi un milion de africani, iar în sec. XVIII — zece milioane.

Comerțul britanic cu sclavi a atins apogeul începând cu mijlocul sec. XVIII, când a căpătat contururi definite ceea ce a intrat în istorie sub numele de „negoțul în triunghi”. Punctul de plecare îl forma un port: Londra, Bristol, Lancaster, dar, mai ales, Liverpool, care își datorează o mare parte din dezvoltarea sa acestei îndeletniciri (în cazul Franței, porturile corespunzătoare au fost Nantes, Bordeaux și Saint Malo). De acolo, porneau navele cu arme de foc, stambă, alcool, mărgelile și alte produse, care serveau drept monedă de schimb. Prima latură a triunghiului se termina undeva, în golful Guineei, al cărui litoral fusese botezat Coasta sclavilor. Acolo se stabiliseră o serie de puncte strategice: insula Arguin, Goreea, Elmina, São Tomé, Luanda etc., unde mărfurile aduse erau schimbate pe africanii cumpărați, care le luau locul în cale. Cea de-a doua latură a triunghiului — transportul propriu-zis al sclavilor — se termina în Indiile Occidentale sau pe țărmul răsăritean al Americii. Acolo, locul încărcăturii umane îl luau produsele diferitelor plantații — zahăr, melasă, bumbac etc. — și triunghiul se reînchidea în portul de bază din Anglia.

Metoda lingurițelor

Registrele păstrate cu grija din acea epocă dovedesc amploarea infamului trafic. În 1790, de exemplu, pe litoralul occidental al Africii, funcționau 40 contoare („centre de desfacere” a negrilor capturați): 14 erau engleze, 3 franceze, 15 olandeze, 4 portugheze și 4 daneze. În același an, europenii și-au repartizat astfel cei 74 000 africani, pe care i-au transportat peste ocean: englezii — 38 000 negri, francezii — 20 000, olandezii — 4 000, danezii — 2 000, portughezii — 10 000.

Neguțătorii de sclavi stabiliseră ierarhii precise ale mărfii pe care o manipula. Captivii cei mai de preț erau numiți „monede de India”: bărbați de la 15 la 25 ani, fără nici un cusur fizic, având toți dinții și toate degetele, cu ochii limpezi și o sănătate înfloritoare. Cu o „monedă de India” se puteau cumpăra fie doi copii de la 3 la 7 ani, fie o mamă și un copil. Trei copii de la 8 la 15 ani costau două asemenea monede. Uneori, plata se făcea și în bani, care, de obicei, erau plăcați cu aur de giuvaergii specializați în astfel de escrocherii, pentru a înșela căpeteniile locale.

Într-o *Descriere a Negritiei*, publicată exact în anul revoluției franceze, 1789, francezul Pruneau de Pommegeorge, funcționar, timp de 22 ani, al Companiei Indiilor Occidentale, a lăsat o zguduitoare relatare despre procedeele utilizate pe Coasta sclavilor: „Într-o zi, m-am prezentat la un angrosist, care mi-a înfățișat câțiva captivi. Printre ei era o femeie de 20-24 ani, zdrobotă de durere. Am remarcat că avea sinii umflați, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că născuse de curind. Am cerut negustorului să vâd copilul. Mi-a răspuns că femeia nu avea copil. M-am ferit să o întreb pe ea, căci pentru orice vorbă rostită ar fi fost pedepsită cu moartea. I-am apăsât sinul cu mîna și am văzut că din el picură lapte. Atunci am stăruit să vâd copilul. Scos din fire de insistențele mele, negustorul mi-a spus că pot cumpăra în liniște femeia, deoarece copilul va fi în orice caz dat pradă fiarelor sălbătice în aceeași seară. Am rămas incremenit. Îmi venea să fug de acolo, dar asta nu ar fi rezolvat nimic. I-am spus negustorului că voi cumpăra femeia, cu condiția să-mi dea și copilul. El mi l-a adus numaidecît, iar eu i l-am întins mamei, care nu mai știa cum să-și arate recunoștința. Deși nu făcusem decît ceea ce orice om cinstit ar fi făcut în locul meu, am plecat de acolo cu o mulțumire amestecată cu groază. Cum astfel de crime se repetau

aproape zi de zi, a trebuit să renunț să mă mai duc pe la contoarele de sclavi, deoarece toată averea mea nu mi-ar fi ajuns pentru asemenea fapte bune”.

Intr-o altă relatare de epocă, ni se vorbește despre o tentativă de răscoală a captivilor, pe insula Goreea. Cinci sute de africani se înțeleseseră între ei să-i ucidă pe albi care îi țineau închiși. Din nefericire, i-a trădat un băiețuș de 11 ani, care fusese pedepsit cu o zi mai înainte și care se temea de consecințele răscoalei. Imediat, toți negrii au fost puși în lanțuri. Cum însă traficantilor nu le convenea să piardă toată „marfa”, au luat hotărârea să-i sancționeze numai pe „instigatorii”. Cei doi africani desemnați ca atare nu au tăgăduit faptele și nu și-au căutat scuze. Dimpotrivă, ei au răspuns cu mult curaj că au avuseseră într-adevăr de gând să ucidă pe toți albi din insulă, pentru că numai așa își puteau redobândi libertatea. Le părea rău, au mai declarat ei, că nu căzuseră cu arma în mână pe cimpul de luptă, dar acum, deoarece dăduseră greș, preferau să moară decît să trăiască în sclavie.

Ascultînd răspunsurile lor, ceilalți prizonieri au strigat într-un glas: „Denguela! Denguela!” (Așa e! Așa e!). Condamnații la moarte, cei doi africani au fost executați a doua zi, sub ochii tuturor tovarășilor lor de suferință și ai întregii populații a insulei.

Vnzarea negrilor în contoarele africane se efectua după un ritual foarte bine determinat, care începea cu examinarea amănunțită a viitorilor sclavi și se încheia cu marcarea lor, prin aplicarea fierului roșu. Îmbarcarea pe vase se făcea fără a se ține seama de legăturile familiale, părinții fiind despărțiți fără milă de copiii lor, frații de surorile lor, soții de soțiile lor. Numeroși erau cei care se sinucideau atunci, aruncîndu-se în mare sau sugrumîndu-se cu propriile lor mîini. Cei alți erau îngrămădiți goi în cale, cel mai adesea după „metoda lingurițelor” — unul

cu capul la picioarele celui-lalt. Foarte repede, atmosfera devenea irrespirabilă.

Beneficii de 800 la sută

Înainte de sosirea în Lumea Nouă, căpitanul navei ordona aruncarea în mare a celor prea bolnavi sau prea slabi pentru a mai avea vreo șansă de a fi cumpărați. În felul acesta, se eschiva de la taxa de import pe care trebuia să o plătească pe fiecare cap de om adus din Africa. Cei alți negri erau hrăniți ceva mai bine timp de cîteva zile, exact ca niște vite duse la iarmaroc și în exact același scop — pentru a fura ochiul clientului.

Cu prilejul „desfacerii” lor în America, africanii treceau din nou prin umilitorul control pe care-l mai suferiseră o dată, de cealaltă parte a Oceanului: li se pipăiau mușchii, li se verificau ochii și dinții, li se dădeau pumni în piept și în burtă, pentru a li se constata vigoarea... Unii plantatori mergeau pînă acolo încît gustau și sudoarea viitorilor lor sclavi, pentru a se convinge dacă luciul pielii lor nu era cumva obținut pe căi artificiale.

Și acesta nu era decît începutul — începutul nesfîrșitului calvar pe care îl reprezenta sclavia.

Efectele traficului de carne vie asupra Africii au fost multiple și gigantice. Pe unul dintre primele locuri se situează imensele pierderi demografice. Istoricii mai vechi au calculat aceste pierderi între zece și douăzeci de milioane. De fapt însă aceste cifre se referă, în cel mai bun caz, numai la cei ajunși în Lumea Nouă. Dacă li se adaugă cei morți încă înainte de îmbarcare și, mai ales, cei uciși cu prilejul vînto-rilor efectuate pe coastele sau în interiorul Continentului negru, ajungem ușor la un multiplu care atinge 30, 65 sau chiar 100 milioane. În acest total, nu se includ africanii capturați și vînduți în zona de est a Africii, pe litoralul Oceanului Indian.

Consecințele demografice nu se opresc aici. Traficul de sclavi a dus la un grav dezechilibru între sexe, bărbații fiind cei preferați pentru munci în plantații, astfel că numărul lor a fost de trei-patru ori mai mare decît cel al femeilor. Evident, fenomenul a avut o influență dintre cele mai negative asupra natalității.

Raidurile traficantilor au provocat uriașe deplasări de populație. Numeroase triburi africane își ocupă teritoriile de astăzi, ca urmare a fugii din fața vînto-rilor de oameni. Multe s-au adăpostit în jungle, grote, peșteri și zone aride. Întregi civilizații s-au năruit. Avînd o structură esențial agrară, ele trebuiau să se sprijine pe stabilitate și permanență de așezare, ceea ce nu le-a mai fost posibil în fața primejdiei de moarte care pîndea pe locuitorii. Amenințați neconștient de incursiunile celor ce voiau să-i vîndă ca robi în America, oamenii au pierdut, încetul cu încetul, deprinderea de a munci și a acumula sistematic.

De pe urma traficului cu sclavi, marile puteri europene au avut enorm de profitat. În comparație cu capitalurile investite, beneficiile se urcau la minimum 300 la sută și, în medie, la 800 la sută. Din punct de vedere moral însă — și nu numai moral —, efectul corupător și degradant s-a făcut și el resimțit, cîștigurile ușoare și abundente trezind poftă nesățioasă și dînd naștere, pînă la urmă, unor violente conflicte între statele Europene.

A trebuit să treacă aproape un veac — mai tot sec. XIX — pentru ca sclavia să fie abolită în cele două Americi și pentru ca vîntoarea de negri să înceteze a mai fi rentabilă. Ingeniozitatea veșnică vie în materie de profitați a capitalismului a găsit însă o soluție și în această nouă situație. Soluția a fost de a-i exploata pe africani la ei acasă. Locul sclavagismului modern l-a luat colonialismul.

HIROSHIMA NAGASAKI NEVER AGAIN!

INFERN LA NAGASAKI

O mișcare de o amploare și vigoare fără precedent străbate Europa. Este mișcarea populară împotriva înarmărilor nucleare și a pericolelor pe care ele le generează, împotriva amplasării de noi rachete pe continent, pentru retragerea și distrugerea celor existente, pentru transformarea Europei într-o zonă fără arme nucleare. Istoria ultimilor doi ani a înscris nu numai participarea a zeci și sute de organizații politice, religioase, științifice, sociale, culturale, la această mișcare, ci și mobilizarea a zeci de milioane de oameni în demonstrații, adunări și marșuri ale păcii. Această mișcare, cu răsunet sigur în istoria deceniului nouă, vine să confirme aprecierea făcută încă din noiembrie 1979, de la tribuna celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, de tovarășul Nicolae Ceaușescu care spunea: „O importanță fundamentală pentru existența însăși a civilizației umane are înfăptuirea dezarmării generale, și în primul rând a dezarmării nucleare. Intensificarea cursei înarmărilor, creșterea uriașă a cheltuielilor militare... constituie o povară tot mai grea pentru toate popoarele lumii, reprezintă un grav pericol pentru securitatea și pacea mondială. Se apreciază că în lume s-a acumulat un arsenal de arme și armamente — îndeosebi atomic — capabil să

In imagine: 9 august 1982, demonstrație de pace la New-York. „Nicolodată o altă Hiroshima”, un alt Nagasaki!”

distrugă de câteva ori omenirea. Într-adevăr, se poate pune întrebarea: Ce va mai rămâne, în aceste condiții, din civilizația umană după un război nuclear?

În fața acestei realități și perspective este evident că nici un popor nu poate sta deoparte, nu poate rămâne în afara luptei pentru dezarmare și pace.”

Aflindu-mă în ultimii doi ani în țări în care acțiunile opiniei publice s-au afirmat puternic în direcția stăvilirii febrei înarmărilor, am putut discuta cu istorici, oameni politici, savanți, opțiunile fără de care este greu de imaginat ca omenirea să meargă înainte. Văzând marile artere ale capitalelor occidentale inundate de participanții la marșurile păcii sau ascultându-i în liniștea cabinetelor de studiu pe interlocutorii mei, am avut încă o dată conștiința imensului efort pe care îl depune România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu pentru a contribui la deschiderea unui orizont în problema problemelor zilelor noastre — dezarmarea. L-am auzit pe șeful statului român spunând cuvinte în care înțelepciunea se alia cu curajul într-o profundă responsabilitate: „Rachetele, indiferent din ce parte vor porni — fie din Vest, fie din Est — nu-și vor alege victimele după concepții politice, filozofice sau religioase. Victimele armamentului nuclear vor fi bărbați, femei, copii, tineri, bătrâni, fără deosebire de convingeri.

De aceea, problema esențială este să oprim cursa înarmărilor, să determinăm trecerea la dezarmare, să asigurăm dreptul fundamental al omului la viață, la existență liberă.

Marile manifestări de pace din Europa — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — la care poporul român a participat foarte activ, demonstrează că popoarele doresc să se ajungă la dezarmare și la asigurarea păcii.

Am ascultat Apelul Marilor Adunări Naționale către parlamentele, guvernele și popoarele țărilor europene, ale Statelor Unite și Canadei chemându-le „de a acționa neîntârziat, în modul cel mai energic, pentru apărarea intereselor vitale de libertate, securitate și pace. Înainte ca rachetele să intre în acțiune, înainte ca bombele atomice să fie aruncate asupra continentului, acum, până nu este prea târziu, când simțim în viață și putem acționa, să facem totul pentru a reduce și elimina arma nucleară de pe continentul nostru, pentru a împărtăși norii amenințători care s-au adunat deasupra Europei, pentru a apăra dreptul fundamental al popoarelor noastre, al popoarelor de pretutindeni la viață, la libertate și pace!”

Și am văzut sute de mii de oameni la Londra și la Bruxelles, la Oslo și la Copenhaga, la Berlin și la Bonn. Și am stat de vorbă cu personalități dintre cele mai diferite, de la norvegianul dr. John Sannes, fost președinte al Comitetului pentru Premiul Nobel pentru Pace, la dr. Stuart Holland, deputat și fruntaș laburist britanic, de la prof. Alf Lombard, romanist suedez de renume mondial, la profesorul francez Georges Castellan, vicepreședinte al Asociației internaționale de studii sud-est europene, de la prof. Aage Trommer, rectorul Universității daneze din Odense, la prof. Nicola Petrović, președintele Academiei din Belgrad. Cu toții și cu fiecare în parte, au subliniat necesitatea de a se face efectivă oprirea cursei înarmărilor, dacă oamenii doresc să mai poată vorbi despre istorie și să o poată trăi; au subliniat valoarea exemplară a pozițiilor României, exprimate cu deosebită clarviziune de președintele Nicolae Ceaușescu.

Tabloul actual al fabuloasei curse a înarmărilor arată într-adevăr ca niciodată în istorie: se cheltuiesc, îrosindu-se, 650 miliarde dolari în acest an; peste 1 700 000 zilnic;

între 1945-1982 înarmările au înghițit 8 500 miliarde dolari, ceea ce echivalează cu produsul social mondial al acestui an; fiecare cetățean al globului „beneficiază” de o cantitate de exploziv de aproape 4 tone; fiecare european poate fi ucis de 144 000 ori; planeta ar putea fi distrusă de 30 ori, în prezent, cu armele nucleare existente.

În plus, cursa înarmărilor nu acționează izolat de celelalte fenomene sociale. Fostul ministru gaullist Pierre Sudreau, cunoscut politolog, scria de curând în cartea sa *Strategia absurdului*: „Risipa irațională provocată de acumularea de arme este o sinucidere”. Raportul din acest an al ONU privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor (ne amintim că România este inițiativa acestui gen de studii) relevă că, prin canalizarea în scopuri neproductive a unor uriașe fonduri, se contribuie într-un chip hotărât la perpetuarea crizei economice mondiale. Șomajul devine un revelator: 11 000 000 șomeri în S.U.A., peste 12 000 000 în țările Pieței Comune. În același timp, peste 570 000 000 oameni din țări în curs de dezvoltare suferă de foamete, 300 000 000 nu au de lucru, 800 000 000 sunt analfabeți, 1 500 000 000 nu cunosc asistența medicală, iar toate aceste țări au o datorie externă de 600 000 000 000 dolari.

În asemenea condiții, anuarul pe 1982 al Institutului internațional de cercetări asupra problemelor păcii (SIPRI) din Stockholm, avertizează: „În ultimii patru ani, cheltuielile militare mondiale au crescut — ca volum — într-un ritm mediu anual de trei la sută. Acest ritm de creștere este mai rapid decât cel din cei patru ani anteriori, în ciuda faptului că rezultatele economiei mondiale s-au înrăuit”.

Istoria este, și în problema cardinală a păcii și a războiului, un învățător și un sfetnic de neînlocuit. Memento-ul bombardamentelor atomice americane de la Hiroshima și Nagasaki rămâne din acest punct de vedere cel mai răscollitor îndemn la apărarea păcii împotriva ciupercii atomice ucigașe, la salvarea civilizației umane. Cititorii noștri vor găsi în paginile următoare o relatare istorică a raidului atomic asupra orașului Nagasaki și a urmărilor sale.

La 24 aprilie 1945, douăsprezece zile după moartea lui Roosevelt, noul președinte Harry Truman a primit din partea lui Henry Stimson, ministrul de război, o notă prin care i se solicita o întrevvedere. Subiectul ei: „o problemă extrem de secretă”, care are o asemenea importanță pe planul relațiilor noastre actuale cu alte țări și o influență atât de decisivă asupra tuturor concepțiilor mele în acest domeniu, încât consider necesar să fiți pus la cu-

rent cu ea cit mai curând cu putință”.

Interpretare lingvistică

A doua zi, audiența a avut loc și Truman a aflat, pentru întâia oară, despre bomba atomică — pe atunci în ajunul explozării sale experimentale. Lui Truman îi revenea răspunderea de a lua o hotărâre cu privire la folosirea pe câmpurile de luptă a noii și teribilei arme. În

Europa era limpede că războiul nu mai putea dura mult. În Pacific însă, se aprecia că invadarea arhipelagului japonez propriu-zis va cere americanilor cel puțin un an și jumătate. Iată de ce, ideea de a utiliza efectele dezintegrării atomice împotriva inamicului din Extremul Orient, pentru a-l obliga la o capitulare rapidă, nu a suscitat îndoile reale la nici unul dintre conducătorii politici și militari ai S.U.A., începând cu Truman. De altfel, acesta vedea în bomba

care urma să explodeze experimental la Alamogordo, în dimineața zilei de luni 16 iulie 1945 și un puternic mijloc de presiune diplomatică, pe care intenționa s-o aplice... aliatului sovietic.

La 1 iunie, raportul experților din așa-numitul Comitet ad-interim era gata. Deși menționa că, printre fizicienii care lucraseră în laboratoarele de la Los Alamos, existau rezerve serioase cu privire la folosirea militară a bombe, Comitetul recomanda, în unanimitate, lansarea unei astfel de bombe deasupra Japoniei, cât mai repede posibil. Se respingea propunerea unora dintre savanți de a se anunța, în prealabil, Japonia despre explozie sau de a i se da acesteia un caracter demonstrativ, din două motive: mai întâi, pentru că demonstrația putea egua, ceea ce i-ar fi compromis pe americani, în al doilea rând, pentru că exista temerea ca nu cumva militariștii niponi să aducă, în zona anunțată, prizonieri de război, care să fie singurele victime. Se mai cerea, de asemenea, ca lansarea să aibă loc deasupra unui obiectiv dublu — instalații militare, dar și imobile de locuit și alte clădiri, pentru ca efectele să fie cât mai impresionante.

În vara anului 1945, situația Japoniei era disperată. În fiecare lună, aviația militară a S.U.A. arunca asupra arhipelagului cel puțin 40 000 tone de explozive și, în 60 orașe, jumătate din clădiri erau distruse. Atât marina militară niponă cât și cea comercială pierduseră aproape 90 la sută din nave. După căderea Okinawei, Honshu, insula principală, era practic izolată de insulele Hokkaido la nord și Kyushu la sud. În plus, deciptorii de la Washington interceptau și descifrau mesajele ministrului de externe Togo către ambasadorul său de la Mos-

Din lupta popoarelor lumii împotriva escaladării distrugătoarelor arme nucleare. Imagini de la impresionantele demonstrații care au avut loc în ultimul timp în România, Japonia, Franța și R.F.G.

cova, Sato, mesaje din care reieșea clar că japonezii erau dornici să negocieze o capitulare. Cercurile politice nipone favorabile unei încheieri grabnice a ostilităților solicitau să se renunțe la formula capitulării necondiționate, care îndrăgea și mai mult pe militariști și să se ofere garanții solemne că împăratul va rămâne pe tron.

Totuși, militariștii de la Tokio mai dispuneau, pe teritoriul metropolei, de peste două milioane soldați și șefii de stat major americani calculau că debarcarea în Japonia va fi foarte costisitoare (pierderi de 200 000-1 000 000 oameni) și va dura până în iarna anului 1946. Acestea au fost principalele argumente cu care ei au pledat și au avut câștig de cauză.

Încă de la 1 iulie, Churchill își dăduse aprobarea pentru aruncarea bombei atomice, aprobare care-i fusese cerută, conform acordului anglo-american de la Quebec, din 1943. Totuși, primul ministrul britanic avea să scrie în memoriile sale că „înfrângerea Japoniei era certă, încă înainte de a cădea prima bombă”.

În cadrul Conferinței de la Potsdam (17 iulie-2 august 1945), Truman l-a informat pe Stalin, în mare, despre succesul primei experiențe de la Alamogordo. La 26 iulie, Statele Unite, Marea Britanie și China au adresat un ultimatum Japoniei, amenințînd-o, dacă nu va capitula, cu distrugerea imediată și totală, dar nefăcînd nici o aluzie la mijlocul ce va fi utilizat. Peste două zile, premierul nipon Suzuki a răspuns în mod public că guvernul său „se abține să comenteze” ultimatumul. Verbul utilizat pentru expresia dintre ghilimele — *mosusatsu* — se poate traduce și prin „ignoră”. Truman a optat pentru această a doua interpretare și a dat instrucțiuni pentru ca primul atac atomic să aibă loc cît mai curînd după ziua de 2 august.

Încă cu patru luni mai înainte, meteorologii forțelor armate americane prevăzuseră că perioada cea mai favora-

bilă pentru raid va fi între 6 și 9 august. Previțiunea s-a confirmat pe deplin. La 6 august 1945, ora 2.45 dimineața, un avion de tip B-29, superfortăreața „Enola Gay”, a decolat de pe un aeroport al insulei Tinian (în arhipelagul Marianelor), la o distanță de aproximativ 1 400 mile marine¹ de Honshu, cea mai mare dintre insulele nipone. La bordul avionului, comandat de colonelul William Tibbets jr., se aflau nouă membri ai echipajului, patru oameni de știință și *Little Boy* („Băiețașul”) — o bombă de 4 100 kilograme, cu uraniu 235. „Enola Gay” era precedată de avionul meteorologic „Straight Flush”, pilotat de maiorul Claude Eatherly. Ajuns deasupra Hiroshimei, Eatherly a comunicat că vizibilitatea era bună. La ora 8.15/17”, *Little Boy* a fost lansat de la o înălțime de aproape 10 000 m: 51 secunde mai târziu, la circa 550 m deasupra Hiroshimei, bomba a explodat.

Modificare de obiectiv

Despre bombardarea Hiroshimei și despre efectele exploziei asupra orașului, s-a scris enorm, inclusiv în revista noastră (nr. 5 și 10/1971, 8 și 9/1975). În cele ce urmează, ne vom concentra atenția asupra celui de-al doilea raid atomic întreprins de americani în august 1945.

De ce s-a produs acest al doilea raid? Mai întîi, pentru că o serie de comandanți americani — printre care amiralul Purnell și generalul Groves (responsabilul militar al laboratoarelor de la Los Alamos) — erau de părere că „Japonia are nevoie de o doză dublă de bombe atomice”. În al doilea rînd, pentru că unii fizicieni voiau să verifice celălalt tip de dezintegrare atomică, pe care o concepuseră. Într-adevăr, *Little Boy* acționase prin explozie, ca urmare a unei reacții în lanț, declanșate într-o masă de uraniu 235. Cea de-a doua bombă, *Fat Man* („Grăsunul”), funcționa pe principiul *imploziei*: 64 bucăți

de plutoniu, avînd fiecare detonatorul său și fiind dispuse în coroană, dădeau naștere unei mase hipercritice. Forța explozivă a celor două bombe era cam aceeași, echivalînd cu 20 000 tone de trinitroglicerina.

După distrugerea Hiroshimei, pe lista întocmită de strategii americani mai figurau: Kokura, Niigata și Nagasaki. De fapt, Kokura era pe atunci un imens arsenal, care se întindea pe o suprafață de 800 000 m². Niigata a fost eliminată de pe listă, deoarece se afla la o distanță prea mare. Nagasaki nimerise pe această listă, în locul orașului Kyoto, vechea capitală japoneză, la care se renunțase din cauza marilor valori culturale și religioase, pe care le adăpostea.

Inițial, cel de-al doilea bombardament fusese fixat pentru ziua de 11 august. Meteorologii au anunțat însă că, începînd cu 10 august, vremea se va strica pe o durată de cel puțin patru zile. S-a luat atunci hotărîrea ca bombardamentul să aibă loc mai devreme. Punctul de plecare a fost tot insula Tinian. La ora 3.49, în dimineața de 9 august, avionul „Bockscar” (tot un B-29), sub comanda maiorului Sweeney, urma să decoleze. S-a constatat însă, în ultimul moment, o defecțiune la pompa de injecție. Repararea ei a durat aproape jumătate de oră. Între timp, și-au luat zborul separat avioanele de escortă, printre care și unul cu doi observatori britanici la bord. Sweeney și-a așteptat însoțitorii, cel puțin un sfert de oră, deasupra insulei Yaku, punctul de întîlnire. Avionul observatorilor englezi nu a mai apărut și maiorul s-a decis să pornească spre obiectivul principal, Kokura.

Ajuns deasupra orașului, echipajul s-a izbit de un plafon jos de nori, care făcea imposibilă o reperare corectă a țintei. După trei ture executate la 10 000 m înălțime, Sweeney s-a îndreptat spre obiectivul secund — Nagasaki. Nu se putea aștepta mai mult: pompa de carburant continua să func-

¹ 0 milă marină = 1 854,85 m.

ționeze prost, așa că, în orice caz, „Bockscar” nu mai avea destulă benzină pentru a se înalța la Tinian, și trebuia să aterizeze pe insula Okinawa. Pentru a nu face cale întoarsă fără a-și fi îndeplinit misiunea, Sweeney era obligat să bombardeze Nagasaki.

Din același motiv, comandorul Ashworth, care se afla la bord în calitate de expert al marinei militare americane pentru armele atomice, a încălcat una dintre categoricele indicații ale Washingtonului — aceea de a efectua bombardamentul numai „la vedere”. Ashworth i-a ordonat lui Sweeney să folosească la nevoie radarul. Într-adevăr, Nagasaki era acoperit de nori în proporție de 8/10. Echipajul a început să calculeze locul lansării cu ajutorul releveelor radar. În ultimul moment, o spărtură în nori i-a permis să descopere un punct de reper: hipodromul. „Bockscar” a coborât la 1 800 m și a lansat „Grăsunul”. Era 10.58 dimineața, ora locală.

Din punct de vedere militar, Nagasaki prezenta importanță pentru șantierul sa- le navale și pentru activul său port. În ultimul an, mai

fusesse bombardat, de cinci ori, cu mijloace convenționale. Relieful său geografic era accidentat cu numeroase coline și viroage. Condițiile meteorologice defavorabile au făcut ca *Fat Man* să nu cadă nici în zona portuară, nici în cea a șantierelor navale, ci peste cartierul rezidențial Urakami, unde se aflau și câteva întreprinderi industriale.

Ca și la Hiroshima, cu trei zile mai înainte, sirelele de prealarmă au început să urle în momentul în care avionul american a fost identificat în spațiul aerian nipon, adică la ora 7.45. Adevsea însă, în trecut, prealarmă se dădea și atunci când raidurile aveau drept țintă alte așezări de pe insula Kyushu, pe care e situat Nagasaki. De aceea, locuitorii orașului nu au acordat prea multă atenție sirenelor. La 10.53, prealarmă a răsunat pentru a doua oară. Dar puțini au fost cei care s-au refugiat în adăposturile săpate în dealurile din împrejurimi. Explozia a surprins astfel un mare număr de oameni pe străzi, în instituții și întreprinderi, în școli și magazine etc.

Bomba cu plutoniu s-a dovedit într-un sens mai efici-

entă decât cea cu uraniu 235 provocând un suflu de aer mult mai violent. Pe de altă parte, datorită prezenței mării și a unor rîuri, aici nu s-a produs uraganul de foc înregistrat la Hiroshima. Zona cea mai afectată, care se afla într-o vale puțin adîncă, forma un oval cu o lungime de 3,5 km și o lățime maximă de 3 km. În interiorul lui, toate edificiile au fost fie rase de pe fața pămîntului, fie năruite, iar avariile s-au întins pînă în locuri situate la 5 km de punctul zero.

Șansa populației a fost că imobilele erau mai puțin dense și distribuite mai neregulat decât cele de la Hiroshima. De asemenea, la Nagasaki serviciile sanitare și medicale au funcționat mai bine decât la Hiroshima, deși explozia distrusese câteva dintre cele mai perfecționate spitale din Extremul Orient (ca, de exemplu, cel al Universității și cel al Institutului de medicină). Printr-o întîmplare deosebit de fericită, circulația pe căile ferate nu a fost întreruptă.

Bilanțul victimelor provocate de *Little Boy* și *Fat Man* a fost și, în mare măsură, a rămas un obiect de dispută între istorici, statisticieni, de-

Sălbatica „etică” a militarismului

Exploziile celor două bombe atomice, la Hiroshima și Nagasaki, nu au constituit decât episodul final al nesfîrșitului serial de orori pe care, asemenea tuturor războaielor, le-a adus cu sine marea conflagrație din 1939-1945. În repetate rînduri, Magazin istoric a scris despre holocaustul provocat în Europa de agresorii fasciști și, cu precădere, de cîrmuitorii civili și militari ai celui de-al III-lea Reich.

Un domeniu mai puțin explorat de istoriografia mondială îl reprezintă crimele săvîrșite de militarismul japonez în cursul unui război care a început, de fapt, cu opt ani mai devreme. Este problema pe care o abordează, cu un imens curaj, cu un profund simț de răspundere și cu o desăvîrșită cinste, profesorul Saburo Ienaga, titular al Catedrei de istorie de la Universitatea din Tokio și autor a peste 50 volume consacrate diferitelor perioade și personalități din trecutul țării sale. Lucrarea la care ne referim, *The Pacific War, World War II and the Japanese, 1931-1945*, a apărut în traducere engleză, la New York, în 1978. În cele 300 pagini ale sale — pagini dense, pline de date, fapte și argumente — cartea se constituie într-un neiertător rechizitoriu la adresa cercurilor imperialiste din Japonia deceniilor trei și patru, cercuri care au înecat, într-o mare de sînge, atît patria lor cît și Asia de Est și de Sud-Est, precum și un număr însemnat de insule din Oceanul Pacific.

Auturul subliniază că militarismul a început prin a călca în picioare valorile umane ale propriilor lor cetățeni. Dictatura impusă de ei își îndrepta tălșul, în primul rînd, împotriva celor mai largi mase populare din arhipelagul nipon. „Faptul că acești cîrmuitori au pornit războiul, deși nu aveau nici o certitudine că-l vor câștiga și, la un moment dat, l-au continuat deși erau siguri că-l vor pierde a însemnat un act de o cruzime fără seamăn față de poporul japonez”, scrie Saburo Ienaga.

Despre această cruzime, autorul vorbește în multe capitole ale cărții. El arată, de pildă, că soldaților japonezi li se cerea „să nu devină o povară pentru ceilalți” pe cîmpul de luptă. Această noțiune „etică” se traducea prin împușcare rănitor și prin obligarea lor la sinucidere. O seamă de căpetenii militare au dovedit o totală nepăsare față de soarta ostașilor lor.

Un exemplu concludent îl oferă, în această privință, generalul Yukiya Mutaguchi, comandantul Armatei 15. Mînat de ambiție și sete de glorie, Mutaguchi a ordonat, în 1944, ostașilor săi, aflați în Birmania, să invadeze India. Dotată cu o tehnică militară rudimentară, prost pregătită, acționînd într-o zonă cu relief muntos extrem de dificil, Armata 15 nu avea nici o șansă de succes. Trei generali de divizie, care au obiectat împotriva

mografi și diverse alte autorități civile și militare. În general, devastările provocate de cele două bombe atomice au fost comparate cu funestele rezultate ale bombardamentului incendiar, la care a fost supus Tokio, în noaptea de 9 spre 10 martie 1945. Unii autori, mai ales americani, au ținut să sublinieze că totalul morților și răniților la Tokio a fost superior celui înregistrat în celelalte două orașe. Calculul suferă de două defecte esențiale, fără a mai vorbi de faptul că a fost folosită o armă de tip nou și, mai ales, de distrugere în masă. În primul rând, el nu ține seama de cei care au decedat ulterior în urma radiațiilor atomice și care îngroașă considerabil numărul victimelor de la Hiroshima și Nagasaki (pe cînd la Tokio nu au murit decît relativ puțini oameni în săptămînile și lunile următoare bombardamentului). În al doilea rînd, socoteala nu poate fi făcută global, ea trebuie raportată la populația pe kilometru pătrat de suprafață locuită: or, din acest punct de vedere, victimele la Hiroshima au fost de patru ori mai numeroase decît la Tokio.

Să recapitulăm pe scurt aceste date, controversate pînă în ziua de astăzi. La To-

kio, unde populația avea o densitate de 130 000 locuitori pe km², cei mai mulți autori apreciază că au fost distruși complet 15,8 km², au murit și dispărut 83 000 oameni și au fost răniți alți 102 000. La Hiroshima, unde densitatea era de 35 000 locuitori pe km², au fost distruși complet minimum 4,7 km² (unii istorici ajung chiar la 10 km²), evaluarea morților merge de la 70 000-80 000 pînă la 260 000-306 000 (aceasta din urmă ține seama de cei uciși nu numai printre civili, ci și printre militari, precum și de cei care au decedat în următorii cinci ani după bombardament). Dar chiar și dacă se ia în considerare cifra modestă de 100 000 victime, reiese că numărul morților pe km² este de peste 20 000 la Hiroshima, față de 5 200 la Tokio; răniții la Hiroshima au fost cel puțin 80 000-130 000, dar, după toate probabilitățile, cifrele ating, și în această privință, un nivel mult mai înalt.

La Nagasaki, s-a afirmat la început că ar fi murit 36 000 oameni și ar fi fost răniți 40 000. Revizuindu-se calculele, totalurile, respective au crescut la 87 000 și, respectiv, 65 000, pentru o suprafață complet distrusă de 1,8 km² și pentru o densitate de

65 000 oameni la km². Chiar luînd în considerare datele cele mai mici, *Fai Man* a provocat aproape 20 000 morți pe km², deci tot de vreo patru ori mai mulți decît la Tokio.

Tragediile individuale au fost la fel de zguduitoare la Nagasaki ca și la Hiroshima. Iată cîteva dintre măturile unor supraviețuitori, în toată simplitatea lor tragică, așa cum au fost publicate în culegerea *Cries for Peace* (Strigăte pentru pace), apărută la Tokio, în limba engleză, în 1978, sub îngrijirea unui comitet de tineri luptători împotriva războiului atomic.

Primul tren

„În ultimele luni ale războiului, scrie Mankichi Matsuyama, cînd Japoniei îi mergea din ce în ce mai rău și cînd bombardierile americane brăzdau mereu cerul nostru, toți cetățenii niponi se pregăteau pentru ultima bătaie, care, credeau ei, avea să se dea pe teritoriul patriei. Pe vremea aceea, eram adjuncți șefului de gară de la Nagasaki. Mă mutasem împreună cu familia, într-o casă de la marginea orașului, unde ne simțeam mai la adăpost de raidurile aeriene.

proiectelor nebunești ale lui Mutaguchi, au fost demisi imediat. Înfruntînd dîrza rezistență anglo-indiană și capacele unei naturi ostile, soldații au pierit de foame, de malarie, de epuizare și de gloanțele adversarului. În cîteva luni, dintr-un efectiv de 100 000 oameni, 20 000 au murit de pe urma maladiilor, alți 30 000 au fost uciși în luptă și jumătate din numărul supraviețuitorilor era alcătuit din bolnavi. Bineînțeles, ofensiva a eșuat complet.

Prof. Ienaga se ocupă, în lucrarea sa, și de faimosii kamikadze — piloții sinucigași din ultima parte a războiului —, aruncînd o lumină nouă asupra acestui fenomen. În aparență, trimiterea de avioane încărcate cu explozive care să se zdrobească de navele militare americane se adresa exclusiv voluntarilor. În realitate, tinerii piloți japonezi au fost supuși, începînd din octombrie 1944, unei neîntreținute presiuni psihologice, menită să-i silească să-și ofere serviciile. Cei care nu se ofereau „de bună voie” erau tratați ca niște lași; familiile lor primeau scrisori de la comandanții respectivi, în care li se spunea că fiii lor le-au făcut de rușine și li se cerea să-i sfătuiască să nu mai ezite. Acest oprobriu organizat se îndrepta și împotriva oricărui kamikadze care se întorcea teafăr din raid. O misiune nu era considerată ca îndeplinită decît atunci cînd pilotul își pierdea viața. De aceea, mulți dintre tinerii preferau să se prăbușească cu avionul oriunde numai să nu se întoarcă la bază. Așa se explică de ce doar 1-3 la sută dintre kamikadze și-au nimerit efectiv ținta și mii de flăcări s-au jertfit în mod barbar și inutil.

Metoda nu s-a limitat la aviație, ci s-a extins și la alte arme. La 18 ianuarie 1945 Consiliul suprem pentru conducerea războiului a hotărît să creeze un întreg „arsenal al sinucigașilor”, care cuprindea submarine, șalupe și torpile, toate pilotate de oameni sortiți să moară cu prilejul exploziei. O mentalitate similară stătea la originea ordinului conform căruia toți japonezii căzuți în prizonierat, inclusiv cei ce reușeau să evadeze și să se înapoieze în liniile lor, trebuiau să se sinucidă.

Încă și mai feroce a fost atitudinea militaristilor față de populația civilă niponă. Cînd luptele pentru insulele Saipan și Okinawa au cuprins cartierele rezidențiale, ofițerii i-au silit pe civili să părăsească locațiile. Pe Saipan, populația civilă a fost retrasă treptat pînă într-o zonă străbătută de rîpi adînci. Cînd forțele americane s-au apropiat, generalul nipon care comanda apărarea a ordonat tuturor bărbatilor, femeilor și copiilor adunați acolo să se arunce într-o prăpastie. Atunci cînd o familie a ezitat să îndeplinească ordinul, ofițerii i-au ucis pe tată și au rănit mama. Cu sîngele sîrîind, ea și cei doi copii au reușit să fugă găsind adăpost la o unitate americană.

În dimineața zilei de 9 august 1945, la ora 9, tocmai îmi terminasem schimbul și o pornisem spre casă cu o cursă locală, pe linia de centură. Pe neașteptate, am văzut o lumină orbitoare și, imediat după aceea, un suflu de aer, de o înspăimântătoare violență, m-a aruncat pe jos. Trenul s-a oprit. Mulți pasageri erau răniți de cioburile de sticlă ale geamurilor sparte. M-am oferit să-l ajut pe mecanic și am pornit spre stația Nagayo, unde am dat primul ajutor celor răniți. Aici ni s-a spus că întregul Nagasaki este în flăcări, ca urmare a unui bombardament, și că mii de oameni au fost uciși sau răniți.

Ne-am decis să alcătuim un prim tren de ajutor. Pentru mai multă siguranță, a pornit înainte o drezină pe care o conduceam eu și în care se mai aflau alți cinci feroviar. De cum ne-am apropiat de gara Michino, am văzut trimbe groase de fum ridicându-se spre cer.

Toate geamurile gării erau sparte și multe dintre zidurile clădirilor se prăbușiseră. Cu singele și roind din rănile pe care le aveau pe față și pe trup, impiegații se străduiau să înlăture ruinele. Am pornit-o mai departe, spre centrul orașului. În dreapta și în stînga noastră, nici un

imobil nu mai rămăsese în picioare. Fumul se făcea din ce în ce mai gros și nu înaintam decît foarte încet, deoarece vizibilitatea se redusese aproape la zero. Din cînd în cînd, drezina se poticnea de cablurile electrice care căzuseră peste șine. Pe măsură ce intram în oraș, zăream și jurii lungi de oameni pe jumătate goi, în stare de șoc, cu pielea arsă îngrozitor. Se mișcau bezmetic și singura forță ce-i mai ținea în picioare era cea a unei voințe confuze. Le-am strigat că va veni un tren cu ajutoare, dar nici unul dintre ei nu ne-a dat vreo atenție.

Înainte de podul Ohashi, am fost blocați de gazele care erupeau dintr-un rezervor aflat în vecinătate. Ajungînd pe jos pînă la pod, am văzut că acesta dispăruse pur și simplu, lăsînd în urma lui doar picioarele masive de oțel, răsucite acum în chip grotesc. Malul rîului era în flăcări.

Ne-am înapoiat la Michino, unde ne-a ajuns din urmă trenul de prim ajutor. Locomotiva împingea vagoanele din spate șuierînd neconținut. În mai puțin de jumătate de ceas, victimele bombardamentului au umplut nu numai compartimentele ci și culoarele.

Am transportat răniții la spitalul naval de la Isahaya, dar am aflat apoi că cei mai mulți dintre ei muriseră în următoarele 24 ore. Am continuat să facem dramatica noastră navetă. Începînd cu 12 august, am transportat mult mai multe cadavre decît răniți.

În noaptea de 9 spre 10 august, avioanele americane au răspîndit manifeste, cerîndu-ne să capitulăm. Dintr-un astfel de manifest am aflat, pentru prima oară, că o bombă atomică, cu o uriașă capacitate distructivă, fusese lansată la Nagasaki. Textul mai afirma că toate fapăturile vii din zona lovită vor pieri mai devreme sau mai tîrziu și că nici un fel de vegetație nu va mai crește acolo timp de 70 ani. La citirea acestor cuvinte, am simțit cum se topește încordarea care mă susținuse în zilele grele ale războiului și speranța că situația va lua o întorsătură mai favorabilă. M-am prăbușit sufletește.

Dubla condamnare la moarte

„La 9 august 1945, scrie Shigetaka Iwanaga, eram mobilizat în cadrul poliției mili-

Pe o insulă din arhipelagul Kerama, comandantul Akamatsu Yoshitsugu a poruncit locuitorilor să se sinucidă de îndată ce va începe debarcarea americanilor. Cei 329 localnici s-au omorât reciproc, pe malul rîului Onna, folosind brice, seceri și topoare. Pe insula Zamami, comandantul Umezawa a dispus lichidarea tuturor copiilor și bătrînilor, socotiți „guri inutile”, în fața unui monument dedicat eroilor din războiul ruso-japonez. Celorlalți locuitori li s-a interzis să mai recolteze cartofii pe care li cultivau și care trebuiau rezervați exclusiv soldaților. 30 oameni au murit de foame.

Pe insula cea mai mare din arhipelagul Okinawa, civilii au fost siliți să servească drept scut viu pentru trupele în retragere. Pe măsură ce americanii înaintau, soldații japonezi se ascundeau, împreună cu localnicii, în peșterile din extremitatea de sud a insulei. La un moment dat, un sugar a început să plîngă; ofițerul care se afla în apropiere l-a smuls din brațele mamei sale și l-a strangulat sub ochii ei. Motivul: trebuia evitat orice zgomet care ar fi putut trăda prezența trupelor nipone.

E de la sine înțeles, arată Saburo Ienaga, că sălbatică mentalitate a militaristilor japonezi a dus la atrocități de o și mai mare amploare atunci cînd a fost vorba de populația civilă și ostașii aparținînd altor țări. În China, de pildă, crimele agresorilor niponi au luat proporțiile unui veritabil genocid. Printre nenumăratele exemple care s-ar putea cita, unul a rămas în istorie sub numele semnificativ de „siluirea Nanjingului (Nankinului)”. După ocuparea de către japonezi a acestui oraș, la 13 decembrie 1937, au fost masacrați zeci de mii de chinezi — bărbați, femei și copii, soldați, prizonieri de război și civili, muncitori din fabrici, vînzători ambulanți, mecanici de tren, vînzătoare din magazine etc. etc. Unii au fost răpuși cu focuri de mitralieră, alții străpuși cu baioneta, decapitați, îngropați de vii, aruncați în cuptoarele locomotivelor.

Pretutindeni în Coreea și în China, în Malayezia și la Hong-Kong, în Indiile Olandeze (actuala Indonezie) și Filipine, căpeteniile militare nipone au ordonat măceluri în masă, jefuirea fără milă a averilor locale, instaurarea unei terori fără margini, transformarea civililor în sclavi ai ocupanților. Într-o singură lună a anului 1937, 41 000 coreeni au fost transportați cu forța în Japonia și puși să lucreze în uzinele de armament. Peste un an, numai 6 000 dintre ei mai supraviețuiau. În Filipine, țărani erau trimiși în „avangardă” pe cîmpurile de mine, plătind cu viețile lor curățarea drumului pentru trupele japoneze. Cazuri similare se mai pot cita cu miiile.

tare. În sarcina mea intra inspectarea adăposturilor civile de apărare antiaeriană și de prim ajutor. Ele erau concepute astfel încât să poată rezista și unor eventuale atacuri cu aruncătoare de flăcări din partea infanteriștilor americani, dacă aceștia ar fi debarcat în Japonia metropolitană.

Tocmai efectuam o astfel de inspecție, când a explodat bomba. În adăpostul în care mă aflam, la auzul buhuiturii, unii au rămas pe loc, alții au dat buzna spre ieșire. De cum au trecut pragul, aceștia din urmă au murit.

Rămăsesem și eu în adăpost. După o vreme, mi-am dat seama că și aici mă pîndea o moarte sigură. Cu greu, mi-am croit drum printre mormanele de cadavre care umpleau acum coridorul și am ieșit la lumină. M-am îndreptat mai întâi spre o școală comercială, în clasele căreia se depozitaseră alimente menite să ajungă trei ani populației cartierului. Când am ajuns acolo însă, am constatat că școala era în flăcări și proviziile ardeau. În jur, se adunaseră câteva zeci de soldați, unii dintre ei destul de grav răniți. Cei încă teferi reușiseră să sal-

veze din flăcări doi-trei saci de lapte praf și îi dizolvau în ceaine mari cu apă, puse pe foc, distribuind apoi mici porții populației civile.

Seara, împreună cu un alt soldat, m-am îndreptat spre o școală primară, dar m-am abătut din drum, atras de țipetele unor femei care se aflau pe malul unui riu. Acolo am dat peste trei surori pe care le cunoșteam. Celei mai în vîrstă îi arseseră ochii și i se cojea pielea de pe trup. Ajutat de soldat, am reușit, cu mari eforturi, să le transportăm, una câte una, la un post de prim ajutor. Rîul Ūrakami și podul Komaba, de peste el, erau înțesate de cadavre. Podul ardea. Eu trebuia să mă prezint de urgență la postul de poliție de pe strada Namino-hira și nu aveam altă soluție decît să trec prin vadul rîului, ferindu-mă pe cît puteam de trupurile neînsufleteite care mă asaltau de pretutindeni. Cu sabia în mînă și cu casca legată cu un prosop de bărbie, am traversat rîul cît mai repede am putut.

Pe malul cîlălat, oamenii mă rugau să le dau apă. Pînă în ziua de azi îmi răsună în urechi strigătele lor tînguitoare, pînă în ziua de azi mă chinuie remușcarea că nu i-am ajutat. Dar ni se ordonase să nu dăm apă răniți-

lor, deoarece le-am fi agravat situația. Alergam cît mă țineau picioarele. Flăcările care țîșneau pretutindeni mi-au amintit de zilele cînd participasem la debarcarea pe coasta Chinei, ca urmare a așa-zisului incident de la Shanghai (Shanghai), din 1932¹. Mi s-a părut că mă aflu din nou în infernul de pe străzile marelui port chinez.

Ceva mai departe, am văzut un prunc mort și, la cîțiva pași distanță, mama lui grav rănită, care țipa cu disperare și se străduia să se tîrască pînă la copil. Am luat cadavrul micuțului și l-am pus în brațele mamei, care a murit și ea, imediat după aceea.

Mi-am continuat drumul, trecînd pe lîngă o filatură de bumbac, ale cărei ziduri se prăbușeau mistuite de incendiu. Când am ajuns la destinație, am constatat că tălpile de cauciuc ale bocancilor mei arseseră cu totul și că picioarele mi-erau rănite de nenumărate cioburi de sticlă și așchii de metal. Mi-am pus puțină tinctură de iod,

¹ Între 28 ianuarie și 3 martie 1932, armata chineză și populația Shanghaiului s-a apărut eroic împotriva unui atac dezlănțuit, fără nici o justificare, de către militaristii niponi. Din acele zile se consideră că a început războiul popular anti-japonez.

Cu o deosebită cruzime au fost tratați prizonierii de război, indiferent dacă erau chinezi sau birmani, englezi sau americani. Munca forțată, torturile de tot felul, foamea și istovirea au secerat procente uriașe dintre cei căzuți în captivitate.

Dar astfel de bestialități se săvîrșeau nu numai pe timpul de luptă sau pe teritoriile cîmpite. Asemenea națiștilor, imperialiștii japonezi au comis, cu premeditare, crime monstruoase și în locuri aflate cu mult înăpoia frontului.

Încă din 1933, ei au fabricat și experimentat iperita la Okunoshima, în districtul Hiroshima. Generalul Hashimoto Mure a recunoscut, cîțiva ani mai tîrziu, că cel puțin 350 oameni slujiseră drept cobai pentru a se verifica efectele „gazului-muștar”.

În Mancuria, generalul medic Ishii Shiro a condus Unitatea 731, care făcea cercetări în domeniul războiului bacteriologic. Printre microbii utilizați, s-au numărat cei ai ciumei, holerei, febrei tifoide și gangrenei gazoase. Mii de chinezi au fost injectați cu acești germeni și lăsați apoi să moară. O altă metodă consta în legarea deținuților de niște stâlpi, pe un teren unde se arunca apoi o bombă bacteriologică. Aceeși unitate a făcut experiențe asupra oamenilor cu cianură de potasiu și alte otrăvuri. În sfîrșit, generalul Ishii Shiro a „studiat” și efectele frigului asupra semenilor săi, sacrificînd sute de victime cufundate în apă sau lăsate goale în aer liber, pe un ger de minus 25 grade.

La Universitatea de pe insula Kyushu s-a făcut vivisecție umană. Astfel, la 17, 23 și 29 mai 1945, opt aviatori americani au fost supuși, fără nici o anestezie, unor operații absurde, de o cruzime inimaginabilă: rezecția plămînilor, a stomacului și a ficatului, tăierea coastelor, extragerea din corp a unor artere, înfigerea unui cuțit în cutia craniană... Toate aceste „intervenții chirurgicale” aveau drept scop să verifice capacitatea omului de a suporta durerea și mutilările.

Una dintre principalele concluzii la care ajunge profesorul Saburo Ienaga în lucrarea sa este că repetarea unor astfel de atrocități trebuie evitată cu orice preț și că singura cale pe care omenirea se poate apăra este apărarea păcii.

am avut norocul să găsesc o altă pereche de bocanci și mi-am îndeplinit mai departe misiunea ce-mi revenea.

Printre sarcinile ce mi s-au încredințat a fost și paza gării centrale din Nagasaki, incinerarea grabnică a cadavrelor și organizarea unui post de prim-ajutor la *Emmyo-ji*, al cărui nume înseamnă — ce crudă ironie! — «Templul Supraviețuirii». Mi s-a mai ordonat să supraveghez una din ieșirile din oraș și să-i împiedic pe cei tineri și valizi să fugă de la datorie. În câteva rânduri a trebuit să-i silesc pe cțiva flăcăi vojnici să se întoarcă în orașul care avea nevoie de brațele lor. Pe la sfârșitul lui august, m-am trezit sub o dublă condamnare la moarte. Se zvonea pe atunci că toți cei cărora le cădea părul și le singerau gingiile (așa cum mi se întâmplase și mie) vor pieri de pe urma iradierii. Pe de altă parte, se mai afirma că ocupații americani îi vor spânzura pe toți membrii poliției militare. Pentru orice eventualitate, eram hotărât să mă sinucid și nu mă desparteam niciodată de sabia mea, învelită într-o cîrpă.

Cel de-al doilea zvon s-a dovedit repede neîntemeiat: am fost lăsat la vatră, fără ca nimeni să-mi facă vreun rău. În schimb, starea sănătății mele s-a înrăutățit neconținut și nici un medic nu mă putea ajuta cu ceva. Febra nu mă slăbea nici o clipă, gingiile îmi singerau din plin și pe cap nu-mi mai rămăsese aproape nici un fir de păr. Atunci mi-am amintit că, pe timpul cît fuseseam în China, mă vindecasem de malarie cu o anume buruiănă de leac. M-am apucat numai-decît să înghit mari cantități din această iarbă și, cu timpul, febra și celelalte simptome au dispărut. Nu știu dacă din cauza ierbii sau a rezistenței mele naturale. Un fapt este sigur: îmi recăpătasem pofta de viață.

Singură pe lume

„Iulie și august sînt luni fierbinți, scrie Kimiko Tanaka. Soarele miezului de

vară arde necruțător pe cer. În zile ca acestea, mi-e greu să mă dau jos din pat. În odaie, atmosfera devine înăbușitoare și trupul mi-e scaldat în sudoare. În zile ca acestea, îmi amintesc de bomba căzută la Nagasaki. Aveam pe atunci 28 ani și trăiam în cartierul Shiroyama, la vreo 900 m de locul unde s-a produs explozia. Soțul meu era chirurg militar și lucra într-o unitate cantonată în alt oraș.

În dimineața de 9 august 1945, mi s-a părut că prelarma încetase. M-am hotărât să fierb niște tăieți pentru micul dejun și m-am dus în grădină să scot apă. În timp ce lăsam găleata la fund, o lumină orbitoare a apărut pentru o clipă, undeva deasupra capului meu. Sufiul era cît pe-acți să mă zvîrle în fîntînă. Am încercat să mă pun din nou pe picioare și am mai apucat să văd o ceață galbenă și un nor de fum. Apoi, un ciocan m-a izbit parcă în moalele capului. Înainte de a-mi pierde cunoștința, am simțit o arsură complicită, ca și cum un fier roșu mi-ar fi trecut peste trup.

Nu știu cîte ore am zăcut leșinat. Cînd mi-am venit în fire, primul gînd a fost să-mi găsesc fiul, Isao, care avea doar doi ani și jumătate. Îl lăsasem jucîndu-se cu soacra mea, înainte de a mă duce în grădină.

Eram vecini cu multe dintre rudele noastre. Mama mea locuia la noi. Alături, stăteau fratele meu mai tînăr și soția lui, iar soacra mea locuia cu cîteva case mai departe, împreună cu nepotul ei înșurat. Explozia nimicea cu desăvîrșire casele tuturor, ca și celelalte clădiri, atît cît puteam vedea de jur-împrejurul meu.

Prima ființă pe care am găsit-o a fost mama. Avea arsuri groaznice și își pierduse tot părul, dar era în viață. Apoi am dat peste sora mea: singele îi ținea dintr-o spintecătură a capului, care părea făcută cu un topor. Dar și ea mai trăia.

Mi-am dus instinctiv mîinile la cap și tot părul mi s-a lipit de degete, cîzîndu-mi

de parcă ar fi fost o perucă. Năucă, am căutat mai departe. L-am găsit pe fratele meu, lîngă un șopron, în picioare, cu amîndouă brațele rețezate. Era mort. Moartă era și soția lui, cu trupul rupt în două.

Nu-l găsisem încă pe băiatul meu. După vreun ceas de căutare, am văzut-o pe soacra mea zăcînd în nesimțire, la cîteva zeci de metri de locul unde se aflase înainte de explozie. Abia după alte patru ore, am dat peste Isao, sub niște dărîmături. Trăia încă, dar corpul îi era ars și crestă de tăieturi, iar partea din spate a craniului i se infundase, ca sub lovitura unui pumn de fier.

L-am luat ușurel în brațe și am vrut să-i spăl rănile. Am pornit-o spre riul Urakami, care curgea în apropiere. Pe drum, am văzut alți doi băieți, doi gemeni ai unor vecini. Probabil că se jucau prin curte cînd căzu bombă și pielea de pe obraji, de pe gît și de pe spate le arse. M-au rugat, cu voci stinse, să le dau un ajutor. Dar îl aveam pe Isao în brațe și trebuia neapărat să-l duc la spital, așa că le-am spus:

— Iertați-mă! Nu pot să fac nimic pentru voi.

La spital, erau atît de mulți răniți, încît nu mi-au primit băiatul. În haosul primelor zile de după bombardament, lipseau atît doctorii cît și medicamentele. Am încercat să-l îngrijesc singură pe băiat. Dar, peste două săptămîni, rana lui la cap devenise o masă de carne sîngerindă, de puroi și de oase fărîmîțate. M-am dus pînă în comuna suburbană Oita, cerînd sprijinul autorităților. Dar toți cei cărora m-am adresat, aflînd că nu am bani, mi-au întors spatele.

Peste alte cîteva zile, și-a făcut apariția și soțul meu. Nu mai aveam fir de păr pe cap și, din cauza rănilor, gura îmi semăna cu ritul unui porc. Pe semne că înfățișarea pe care o aveam l-a impresionat neplăcut. Mi-a promis că se va întoarce repede aducîndu-ne și niște bani,

dar nu l-am mai văzut niciodată. Blestemata de bombă nu s-a mulțumit numai să ucidă, ci a rupt și legăturile omenești dintre cei rămași vii.

Copilului meu îi mergea tot mai rău. La 14 februarie 1946 Isao a murit.

În același an a murit și mama, iar peste alți cinci ani, sora mea.

Viața era un chin pentru mine. Părul nu mi-a mai crescut, cicatricele au devenit hidoase, gingiile îmi sîngerau și am slăbit într-atît încît arătam ca un schelet. Totuși, am supraviețuit. Ce m-a determinat să mă agăț de viață? Poate nevoia de a a-

duce la cunoștința altora, a tuturor oamenilor de pe glob, grozăviile pricinuite de bomba atomică. E singurul fel în care pot să mă răzbun împotriva războiului și a bombeii care m-au schilodit și m-au lăsat singură pe lume, ucigîndu-mi fiul, mama, frațele și sora".

Aceasta a fost istoria bombardamentului atomic de la Nagasaki.

Iată însă că, între sutele de volume despre înarmările nucleare apărute în ultimii ani, există — oricît ar părea de imposibil de crezut — și anticipări ale unor noi episoade de acest fel. Destinul pămîntului este o lucrare semnată de Jonathan Schell — în care se proiectează imaginativ o confruntare nucleară asupra teritoriului Statelor Unite ale Americii:

„În primele clipe, după o ofensivă cu 10 000 megatone, bulgări de foc orbitori apar deasupra metropolelor, orașelor și suburbiilor, ca tot atît de mulți sori, mai orbitori decît astrul însuși. Simultan, cei mai mulți locuitori vor fi iradiați, striviți, arși de vii. Radiația termică va supune peste 1,5 milioane de kilometri pătrați, adică a zecea parte din suprafața pămîntului, unei călduri de 40 calorii pe centimetru pătrat — temperatură la care carnea omenească este carbonizată. Zeci de milioane de persoane vor fi transformate în vapori.

În cursul atacului, în continuare, peste aproximativ trei pămînturi din țară va domni o căldură atît de intensă, încît tot ce poate arde va arde spontan. În cele zece secunde care urmează impactului fiecărei bombe, din centrul a mii de explozii se vor propaga unde de șoc transformînd infrastructura S.U.A. în frunze în vînt. Teritoriul de 1,5 milioane km pătrați, deja ars de suflul fierbinte al celor peste 40 calorii pe centimetru pătrat, va fi astfel lovit de undele de șoc ce vor exercita o presiune de cel puțin 0,35 kg/cm pătrat, distrugînd sau pulverizînd toate locuințele, imobilele și alte instalații — de fapt tot ceea ce a fost construit de om pe teritoriul american. Apoi, în timp ce praful se ridică de pe sol în nori groși și ciupercile atomice se lătesc, unindu-se uneori unele cu altele, formînd bolți imense, ziua va face loc nopții. (Tenebrele vor înghiți astfel o treime din teritoriul național.) Ruinele orașelor și toate pădurile, destul de uscate pentru a arde, se vor aprinde. Statele Unite vor fi înghițite într-un imens incendiu.

Astfel, în timp ce se imaginează un atac total împotriva S.U.A. sau împotriva oricărei alte țări, modelul solid înrădăcinat în minți, determinat, desigur, de bombardamentele asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki, trebuie să cedeze locul tabloului unor imense regiuni transformate în întinderi distruse și întunecate, de unde nimeni nu va putea să fugă".

Pentru a vedea că o asemenea percepție nu este singulară voi mai aminti că de curînd senatorul democrat Edward Kennedy, împreună cu cel republican Mark Hatfield, au

publicat o carte Freeze, după numele mișcării din S.U.A. pentru înghețarea armamentului nuclear.

Bizuiindu-se pe memoriile supraviețuitorilor din cele două orașe japoneze martire, cei doi senatori recurg și ei la un scenariu de anticipații, pe care îl denumesc „apocalipsul nuclear". Dacă Teddy Kennedy a ajuns la aceleași concluzii ca și fostul președinte Richard Nixon asupra imperativului absolut al înghețării armamentului nuclear, al stopării fabricării rachetelor și efectuării a noi teste nucleare, al imperativului absolut al negocierilor, pentru reducerea și distrugerea stocurilor acestor arme, este încă o dovadă că mișcarea împotriva înarmărilor nucleare a început să opereze pe orizontală și verticală socială a istoriei universale.

Din nou și din nou, poziția și inițiativele României străbat istoria acestor mișcări fără precedent.

Să ne amintim ce spunea președintele Nicolae Ceaușescu la grandioasa adunare populară, consacrată dezarmării și păcii, din 5 decembrie 1981, în capitala României:

„Să fie lăsat atomul liber, la locul lui firesc, în materie!

Să punem atomul să producă milioane și miliarde de kilowați-ore energie!

Să lăsăm atomul să aducă lumină în sate și orașe, în fabrici și uzine, în casele oamenilor, să le ușureze munca, să le facă viața mai bogată, mai frumoasă".

Peste întregul tablou al încordărilor create de cursa înarmărilor se poate trage o cortină și poate să se facă un nou început pe calea spre dezarmare, în primul rînd spre cea nucleară. Este un crez pe care poporul român îl împărtășește cu întreaga convingere.

„Știm — declara președintele Nicolae Ceaușescu în fața Parlamentului român — că lupta pe care o duc astăzi popoarele europene — și la care poporul nostru participă activ —, lupta popoarelor lumii nu e o luptă ușoară. Sînt multe greutăți de învins. S-au acumulat multe armamente, s-a acumulat multă neîncredere; dar este o luptă dreaptă și ea va triumfa! Puterea stă în minile popoarelor — și avem deplina convingere că, acționînd unite, popoarele vor opri politica ce poate duce la distrugerea omenirii, vor impune pacea, vor asigura națiunilor posibilitatea de a-și asigura progresul, bunăstarea și fericirea".

Introducere și epilog:
CRISTIAN POPIȘTEANU

SUMARUL SUMARELOR, 1982

Istoria României

Contemporană

Presedintele Nicolae Ceaușescu — personalitate proeminentă a contemporaneității
Titulescu în contemporaneitate
Tincoretul sub flamura de luptă a P.C.R.
Evenimente istorice
Un ultim episod Elena Văcărescu
Pierre de Coubertin — un prieten al României
Eșecul unei tentative

Intîmplări cu Nicolae Titulescu

Martha Bibescu la Ierusalim
Însoțind tezaurul Poloniei la Constanța și București

Vasile Pârvan
Colecții străine despre trecutul românilor
Expoziție Nicolae Titulescu
Omul și militanțul Gheorghe Cristescu
Antifascistul Samu Fényes
A XVI-a sesiune anuală de rapoarte arheologice
O elocventă imagine a relațiilor româno-britanice
Din nou despre „cazul Tilea”

Vasile Pârvan așa cum l-am cunoscut
Omenie și ajutor celor loviți de barbaria nazistă
Nicolae Titulescu — omul
G.T. Kirileanu despre Nicolae Iorga

Titulescu văzut de contemporani
Titulescu — un mare slujitor al Europei
Poporul român sprijină cauza independenței Albaniei
Profundă responsabilitate față de istorie
Glorioasă istorie de luptă revoluționară
Temelurile neperitabile ale istoriei
Prietenia și aliatul ei credincios — interesul comun
Trărnimea și istoria
Nicolae Titulescu și epoca sa
„Punga sau viața”
Indestructibilă istorie
O unică și unitară istorie a poporului român
Titulescu la Londra

22 octombrie 1931: O jale neagră

În București, acum 50 ani

Nicolae Titulescu: Politică și pacea

Nicolae Titulescu inedit
23 August 1944 în documente americane
Din culisele unui asasinat politic (V. Madgearu)

Brasov, 1 septembrie 1940: Nu Diktatului!
Dmitri Manuilski și Maksim Litvinov despre Nicolae Titulescu
Un ceasornic de precizie [Alf Lombard]
Un român salvează Florența de la distrugere
20 000 000 mărci pentru Garda de fier
Radu R. Rosetti: Înmormări 1942-1943
Vocația de pace a românilor

München 1938

Istoriografie românească în Italia
Eilberind 4 000 localități
La Brooklyn College din New York

	Nr.	Pag.
—	1 (178)	2-4
— Andrei Șt. A.	3 (180)	8
— Ardeleanu I.	3 (180)	2-7, 17
— Ardeleanu I.	12 (189)	2-3, 29
— Bălănescu M.	6 (183)	58-59
— Bănculescu V.	1 (178)	26
{ — Birzu I.I.	5 (182)	34-35
{ — Ștefan I.M.		
{ — Botar D.	7 (184)	21-22
{ — Ivănescu I.		
{ — Brăiloiu L.		
— Botez I.	12 (189)	47
{ — Buză I.	9 (186)	56-57
{ — Costache N.D.		
— Carcopino J.	12 (189)	15-46
— Căndea V.	7 (184)	31
— Cernatoni A.I.	4 (181)	35
— Copolu N.	10 (187)	18-19, 44
— Dandaru L.	11 (188)	50-51
— David Gh.	6 (183)	61
— David Gh.	7 (184)	31-32
— Funderburk D.B.	{ 5 (182)	{ 23-28
	{ 6 (183)	{ 43-48
	{ 7 (184)	{ 50-52
	{ 8 (185)	{ 33-35
— Giurescu C.C.	12 (189)	12-14
— Ianc Șt.	5 (182)	33-34
— De Launay J.	1 (178)	33-36
— Lăcustă I.	{ 3 (180)	{ 44-48
	{ 4 (181)	{ 17-20
	{ 5 (182)	{ 47-50
	{ 6 (183)	{ 25-28
— Lipatti V.	4 (181)	14-16
— Molnau V.	6 (183)	18-20
— Maksutovici G.	11 (188)	41-44
— Musat M.	2 (179)	2-3
— Musat M.	5 (182)	2-3, 9
— Musat M.	7 (184)	2-5
— Popescu-Puțuri I.	1 (178)	8-9
— Popescu-Puțuri I.	3 (180)	12-15
— Popescu-Puțuri I.	5 (182)	6-9
— Popescu-Puțuri I.	7 (184)	15-17
— Popescu-Puțuri I.	8 (185)	2-3
— Popescu-Puțuri I.	11 (188)	2-4
— Popisteanu C.	8 (185)	22, 40
{ — Popisteanu C.	1 (178)	38-44
{ — Preda D.		
— Retegan M.	7 (184)	40-45, 61
{ — Popisteanu C.	8 (185)	56-61
{ — Budura V.		
— Ursu I.	9 (186)	50-55
— Lăcustă I.	10 (187)	50-55
— Popescu R.I.	11 (188)	52-57
	12 (189)	54-59
{ — Petra G.G.	2 (179)	6-9
{ — Turcu C.I.		
— Petra G.G.	8 (185)	18-21
— Preda E.	8 (185)	4-9
— Preda E.	{ 11 (188)	{ 36-39
	{ 12 (189)	{ 36-39, 52
— Răceanu G.	9 (186)	15-17
— Roman V.	9 (186)	49
— Rosetti A.I.	10 (187)	9
— Rudescu C.	1 (178)	27
— Spălașcu I.	11 (188)	33-35
— Ștefan M.	10 (187)	34-37
{ — Ștefan M.	1 (178)	{ 10-11
{ — David Gh.		
— Lăcustă I.	{ 2 (179)	{ 4-5
	{ 3 (180)	{ 9-11
{ — Talpeș I.	3 (180)	{ 39-43
{ — Ștefan M.		
— A.N.	14 (181)	37-41, 61
— M.E.I.	10 (187)	49
— M.E.I.	5 (182)	14-15, 29
— M.E.I.	8 (185)	63

Vasile Alecsandri susține alegerea domnului Unirii
1877: un document militar danez despre bătălia de la
Pievna
Dezrobirea celor flămânzi și apăsai
Gazeta Transilvaniei
Cinstirea lui Mihai Viteazul în vremea lui Cuza
Maria Cantacuzino
Iulie 1914. Franz Iosif către Wilhelm II: „Înstrăinarea
României de Austro-Ungaria s-a accentuat”
Telul lui Aurel Vialcu
Eftimie Murgu — documente inedite
G. Garibaldi către Cuza vodă
Din istoria noastră a unei lucrări
Un căpitan român în America războiului civil
Un român în Senegal

Trgoviste, decembrie 1916. Kaiserul nu a grațiat
Unirea din 1859
1893. Farul idelilor socialiste
Intia școală de ofițeri din Moldova
Anul 1893 și semnificația lui istorică pentru clasa mun-
citoare și poporul român
1879. Copenhaga recunoaște independența absolută de
stat a României
O zi din viața Capitalei — 11 iunie 1848
Istorie în documente

Andrei Șaguna
Pe urmele lui Bălcescu în Franța
Românii și renașterea statului național bulgar

Congresele partidului politic al clasei muncitoare din
1898, 1899, 1906, 1907, 1908, 1910, 1912, 1914, 1915,
1919

Medie

Nicolaus Olahus
Coresi
Un hrsoav al lui Matei Basarab în arhive iugoslave
Cele mai vechi curți feudale românești

Vechi legături cu Anglia
Artiști și capodopere în vremea lui Matei Basarab
Românii în cultura Orientului
Cantacuzinii munteni

Momente din istoria multimilenară a Transilvaniei

Umatumul lui Horea
Cetățeni — centrul volevodal al lui Seneslau
Alexandru cel Bun
Petru Șchiopul

Mărturiile românești în arhive și biblioteci britanice
Matei Basarab — cititor de pravile
Vechi izvoare turcești despre români
Nicolaie Milescu Spătarul în arhive istorice chineze
Marile bătălii ale românilor
Scierii românești de medicină în evul mediu
Stefan cel Mare — apărător al continuității statale
O stampă germană din 1663 a Timișoarei
Negru Vodă între tradiție și istorie
Cetatea Deva
Moldoveni în bătălia de la Grdunwald
1657. Un diplomat suedez în principatele române
Mihai Viteazul — domn și rege
„Vidul de locuire” — o teorie anacronică și tendențioasă
De două ori Rovine
Românii în *Historische Kronyck* (Leyda, 1698)
Istorie la Putna
Macedonenii alături de Tudor
Slanic — 450 ani
Harta Daciei la 1595
Epoca lui Ștefan cel Mare

	Nr.	Pag.
— Anineanu M.	2 (179)	24-27
— Avram V.	5 (182)	11-12
— Bărbulescu E.	2 (179)	13-15
— Cărabș V.	2 (179)	28-30
— Clucă M.D.	6 (183)	41-42
— Culman M.	11 (188)	10-11
— Delghin F.	9 (186)	39-43
— Dumitrescu I.	10 (187)	2-5
— Feneșan C.	3 (180)	56
— Grasso V.	10 (187)	27-29
— Ilincioiu I.	3 (180)	16-17
— Ionescu A.S.	3 (180)	27-28
— Lăcustă I.	9 (186)	planșele 1-3
— Mircu M.	10 (187)	33
— Mușat M.	1 (178)	12-14, 44
— Niculae V.	2 (178)	10-12
— Popa A.	5 (182)	13
— Popescu-Puțuri I.	9 (186)	2-3, 18
— Popișteanu C.	5 (182)	10-11
— Ștefan M.	6 (183)	2-7
— Ștefănescu Șt.	4 (181)	planșele 1-4
— Teodor P.	6 (183)	14-17, 32
— Vătămanu N.	11 (189)	5-11
— Velichi C.N.	3 (180)	25-27
	4 (181)	30-32
	1 (178)	24-25
	2 (179)	16-17
	3 (180)	20-21
	4 (181)	26-27
	5 (182)	4-5
	6 (183)	12-13
	7 (184)	6-7
	8 (185)	10-11, 29
	9 (186)	4-6
	10 (187)	20-21
	11 (188)	18-19
	12 (189)	20-21
— Albu C.	6 (183)	29-31
— Anania V.	5 (182)	36-40
— Anutei S.	9 (186)	9-12
— Bătrina L.	12 (189)	17-19
— Bătrina A.	9 (186)	30-32
— Beza M.	9 (186)	6-8
— Bulăță Gh.	6 (183)	23-24
— Căndea V.	11 (188)	20-22
	12 (189)	10-11
— Ceaușescu I.	11 (188)	12-17
	12 (189)	4-9
— Cerghedeau M.	9 (186)	44-45
— Chițescu L.	9 (186)	26-28
— David I.P.	1 (178)	16-20
— David Gh.	7 (184)	9-11, 14
	8 (185)	14-17
— Deletant D.	9 (186)	29-30
— Ecomu R.	9 (186)	13-14
— Ekrem Ali Mehmet	7 (184)	12-13
— Gal I.	2 (179)	18-20
— Glurescu D.C.	1 (178)	37
— Gluck E.	9 (186)	28
— Gorovei St. S.	4 (181)	5-11
— Hătegan I.	10 (187)	61
— Hurdubeșu I.	2 (179)	21-23
— Ionaș V.	7 (184)	33-35
— Kukzyński M. Șt.	1 (178)	21-23
— Lombard A.	10 (187)	6-7
— Mircu I.R.	7 (184)	8
— Mușat M.	10 (187)	12-17
— Olaru G.	6 (183)	60-61
— Păltânea P.	3 (180)	19
— Plămădeală A.	4 (181)	11-13
— Popovski J.	6 (183)	42
— Săvulescu C.	12 (189)	23
— Simionescu C.	4 (181)	28-29
— Simionescu L.	4 (181)	2-5

Veche

O mențiune necunoscută despre Zamolxis
Decebal preînscutit
Tezaurul de la Moigrad
Tezaurul de la Ostrovul Mare
Mari tezaure autohtone
Telef — un prim rege get în izvoare antice
Un dobrogean din secolul V
Monumentul princiar de la Cucuteni
Mărturie tracică în zona Sucevei
Vergiliu despre traco-geto-daci
În jurul lui Telef
Taina unei scene de pe Columna lui Traian
Două tezaure din epoca bronzului
Tezaurul de la Rădeni-Neamț
Homer și tezaurul de la Hinova

	Nr.	Pag.
— Alexianu M.	11 (188)	4
— Bologa V.	6 (183)	10
— Burda Șt.	9 (186)	34-35
— Burda Șt.	11 (188)	23-24
— Condurachi Em.	8 (185)	12-13
— Copolu N.	2 (179)	31-32
— David P.I.	7 (184)	14
— Dinu M.	5 (182)	30-32
— Ignat M.	7 (184)	17
— Mleu I.	12 (189)	30-31
— Popovici E.J.	7 (184)	20
— Protopopescu V.	6 (183)	8-9
— Ulanici A.	10 (187)	10-11
— Vulpe Al.	12 (189)	22-23
—	10 (187)	11

Istorie universală

Contemporană

Treptele de la Mauthausen
Agonia Republicii de la Weimar

Un țear antifascist
Centenar Atatürk în Turcia
La vinătoare de criminali naștiți

La o sedință condusă de Lenin
Comoara de pe „Edinburgh”
Royal Navy contra *Kriegsmarine*
Albert Speer. Confesiuni după 30 ani

Socialiștii francezi în Rezistență
Frământata vară a anului 1940

Procurorul din boxa acuzațiilor (Gh. Dimitrov)
Plinea supraviețuirii și a victoriei
O scrisoare a prof. R.V. Jones
Miza petrolului

„Să fim deci finlandezi”
Evadind de la Altdamm
Wilson Churchill — amurgul carierei politice
Un templu egiptean printre zgirie-norii din Manhattan
Kiev — 1500 ani
Luftwaffe înainte și în timpul lui Hitler
Instituirea premiului „Maurice Baumont”

— Bernadac C.	2 (179)	41-45
— Castellani G.	{ 4 (184)	{ 21-24
	{ 5 (182)	{ 41-43
— Fucel F.	1 (178)	45-47
— Guboglu M.	2 (178)	45
{ — Heldecker J.	{ 7 (184)	{ 27-30
{ — Leeb J.	{ 8 (185)	{ 41-48
— Iroșnikov M.P.	12 (189)	25-28
— Kosiłski N.	9 (186)	36-38
— McLachlan D.	8 (185)	36-39
{ — De Launay J.	{ 11 (188)	{ 58-61
— Poplșteanu C.	7 (184)	23-26
— Mayer D.	{ 1 (178)	{ 48-52
— Minel N.	{ 2 (179)	{ 35-38
— Minel N.	9 (186)	19-24
— Pavlov D.	5 (182)	16-20
— Poplșteanu C.	4 (181)	33
— Preda E.	{ 1 (178)	{ 53-57
	{ 2 (179)	{ 51-54, 61
— Radu G.	12 (189)	39-35
— Retzlaff-Kresse B.	10 (187)	41-44
— Seldón A.	12 (189)	42-46
— Șerbănescu A.M.	9 (186)	61
— Zagrebelski P.	11 (188)	25-28
—	3 (180)	34-38
—	9 (186)	17

Modernă

Giuseppe Garibaldi
Bernardo O'Higgins — erou al națiunii chilene
Epoca Meiji
Telegraful aerian
No pasaran (Spania 1808)
Moda de-a lungul veacurilor
De la Hipocrat la doctorul Davila

1780. O răscăală la Londra

Din trecutul fotbalului
Sherlock Holmes în arhive

Sfârșitul Imperiului habsburgic
Figaro și Lumea nouă

Intortocheatul drum al diamantelor celebre

Din istoria Canalului Panama

Regrete pentru un imperiu
Cine l-a ucis pe Napoleon?
Așa s-a născut evoluționismul
O'Higgins în polemică
Din nou despre „otrăvirea” lui Napoleon

— Alatri P.	10 (187)	22-27
— Bratu D.	6 (183)	54-57
— Busuioceanu A.	7 (184)	53-57
— Breton G.	4 (181)	34-35
— Cabot J.T.	6 (183)	37-40
— Dolghin F.	4 (181)	55-61
— Dragomirescu I.	{ 8 (185)	{ 53-55
	{ 9 (186)	{ 58-60
— Holmes R.	{ 5 (182)	{ 44-46
	{ 6 (183)	{ 33-35
— Korr Ch. P.	7 (184)	58-61
— Minel N.	{ 6 (183)	{ 49-53
	{ 7 (184)	{ 36-39
	{ 8 (185)	{ 23-25, 32
— Moiseuc V.	1 (178)	28-32
— Șerbănescu A.M.	{ 3 (180)	{ 53-56
	{ 4 (181)	{ 48-51
— Ursu I.	{ 10 (187)	{ 45-49
	{ 11 (188)	{ 45-47
{ — Vlad I.	{ 10 (187)	{ 57-61
{ — Well B.	{ 2 (179)	{ 33-34
— Vlasu V.	10 (187)	38-40, 48
—	12 (189)	48-52
—	12 (189)	53
—	12 (189)	60-61

Medie

Drumul vinului
Cronica de la Nürnberg
Codexuri din secolul XV
Abomey — un regat al amazoanelor
Un genocid de trei secole („Vinătoria de vrăjitoare”)
Londra: cronici despre seismul din 1580
Din nou despre Columb
În Mauritania, pe drumul caravelor
Hernán Cortés
Piața Roșie în vremurile lui Ivan cel Groaznic și Petru I
Cu Marco Polo în China
Două nume pentru două sute de insule (arhipelagul Malvinelor)
Tara cucerită de sub unda amară a mării (Olanda)
Pe arhipelagul Capului Verde — cinci secole de infern colonial
Vrăjitoarea din Geneva

	Nr.	Pag.
— Braudel F.	5 (182)	51-53
— Dumitrescu G.	9 (186)	57
— Eöry E.	7 (184)	49
— Fillmon A.	5 (182)	54-58
— Foglia S.	3 (180)	57-61
— Haynes A.	4 (181)	35
— Lequenne M.	11 (188)	29-32
— Nantet B.	8 (185)	26-29
— Sotomayor A.M.	3 (180)	49-52
— Vasnetsov A.M.	3 (180)	22-24
— Yu Shixiong	10 (187)	30-32
—	7 (184)	46-48
—	8 (185)	49-52, 55
—	9 (186)	46-48
—	11 (188)	48-49
— Amlet P.	2 (179)	46-50
— Dragomirescu I.	3 (180)	30-32
— Gallotta B.	2 (179)	55-61
— Minei N.	4 (181)	52-54
— Monier Fr.	5 (182)	59-61
— Pernoud J.	2 (179)	49
— Popășteanu C.	6 (183)	11
—	6 (183)	22
—	7 (184)	39

Veche

Babilonul
Băile — patru milenii vechime
Cicero contra Catilina
Din nou despre Ebla
Incendiul bibliotecii din Alexandria
Pergamon — Berlin
Admirabilele virtuți ale „barbarilor”
Civilitățile coreene
Pe urmele lui Hannibal

Interviurile noastre

Prof. dr. Johannes Irmischer: Imaginea complexă a istoriei
Prof. Raul Manselli: Pacea, un fapt de voință a oamenilor
Știința și pacea: acad. Ștefan Bălan, prof. Xi Zegong, acad. prof. A.I. Hadjilov, prof. dr. Margaret Rossiter, dr. Frank Greenway, prof. Atico Vilas Boas da Mota, prof. Ferenc Szabadvary, acad. B.V. Subbarayappa
Prof. dr. Jukka Nevakivi: Istoric și ideea păcii
Dr. John Sannes: România o țară devenită realitate apropiată
Guillermo Morón: Cultivarea istoriei — contribuție la întărirea identității naționale
Charles-Olivier Carbonell: Istoria — definiția omului despre sine însuși
George Castellani: Istoria — mijloc de promovare a păcii între popoare
Prof. Radu Florescu — Pentru o mai strinsă colaborare științifică
Prof. dr. Nicholas M. Nagy-Talavera: Istoria — fundament al prezentului
Conf. dr. Florica Dumitrescu: Premieră mondială — Dicționarul morfologic al limbii române
Prof. Emmanuel Ghomsi: Istorie și tradiție orală în Africa
Participanți la cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice despre: *Setea de istorie; Istoria și revoluția tehnico-științifică; Istoria și pacea*

— Buduru V.	6 (183)	21-59
— Buduru V.	11 (188)	44
— Lăcustă I.	1 (178)	5-7
— Lăcustă I.	3 (180)	33
— Popășteanu C.	3 (180)	18-19
— Popășteanu C.	12 (189)	24
— Popășteanu C.	2 (179)	39-40, 50
— Șerbănescu A.M.	4 (181)	25
— Șerbănescu A.M.	4 (181)	25
— Ursu I.	1 (178)	15, 57
— Ursu I.	9 (186)	33
— Ursu I.	10 (187)	8-9
— Vălmăru N.	10 (187)	29
—	4 (181)	42-45
—	5 (182)	21-22
—	7 (184)	18-19
—	8 (185)	21

Prof. Ding Weizhi: Despre adevărul istoric

CONCURSUL MAGAZIN ISTORIC, A II-A EDIȚIE 1982

15 din 45

Răspunsurile la întrebări

I.			II.			III.		
1) a	4) b		1) a	4) c		1) a	4) c	
2) a	5) a		2) b	5) a		2) b	5) c	
3) c			3) c			3) b		

SPECIAL ISSUE: President Nicolae Ceaușescu — Proeminent Personality of Our Time, History Builder and Brilliant Interpreter of Essential Values of National and World History

NUMÉRO SPÉCIAL: Le Président Nicolae Ceaușescu — personnalité proéminente du monde contemporain, créateur d'histoire et brillant interprète des valeurs fondamentales de l'histoire nationale et universelle

НОМЕР ПОЧТЕНИЯ: Президент Николае Чаушеску — выдающаяся личность современности, создатель истории и блестящий толкователь основных ценностей национальной и всеобщей, истории

HULDIGUNGS-NUMMER: Präsident Nicolae Ceaușescu — Hervorragende Persönlichkeit der Gegenwart, Stifter der Geschichte und glänzender Ausleger der grundlegenden Wertschätze der nationalen und der universalen Geschichte

NÚMERO DE HOMENAJE: El Presidente Nicolae Ceaușescu — personalidad proeminente de la contemporaneidad, forjador de historia y brillante interprete de los valores fundamentales de la historia nacional y universal

Ca și în alți ani, sfârșitul lui 1982, cel de-al 16-lea an de apariție a revistei, a adus pe adresa Magazinului istoric o bogată corespondență prin care cititori din toate colțurile țării cit și din străinătate au finit să adreseze revistei și colaboratorilor ei urările pentru noul an, exprimându-și sentimentele stărborne de dragoste și atașament față de istoria poporului nostru, de prețuire și fidelitate față de Magazin istoric. Tuturor le mulțumim călduros, dorindu-le sănătate, fericire și noi succese, asigurându-i că și în acest an, 1983, ne vom strădui să fim demni de exigențele cititorilor noștri.

ABONNEMENTS : ILEXIM — Departamentul export-import presă, București, strada 13 Decembrie, nr. 3, P.O.B. 136-137, telex : 11226

magazin istoric

București, Intrarea Ministerului, nr. 2, parter — Sectorul 1, Oficiul poștal nr. 1, Căsuța poștală 1-702, Cod 70 100.

REDACTORI : Gheorghe David, Florentina Dolghin, Ioan Lăcustă, Ioana Ursu-Năstășel, Ana Maria Șerbănescu, Marian Ștefan
SECRETAR RESPONSABIL DE REDACȚIE : Valeriu Buduru

PREZENTAREA ARTISTICĂ : Radu Ion Popescu
TEHNOREDACTOR : Anton Tănase
CORECTURA : Georgeta Apreotesel, Constanța Avram

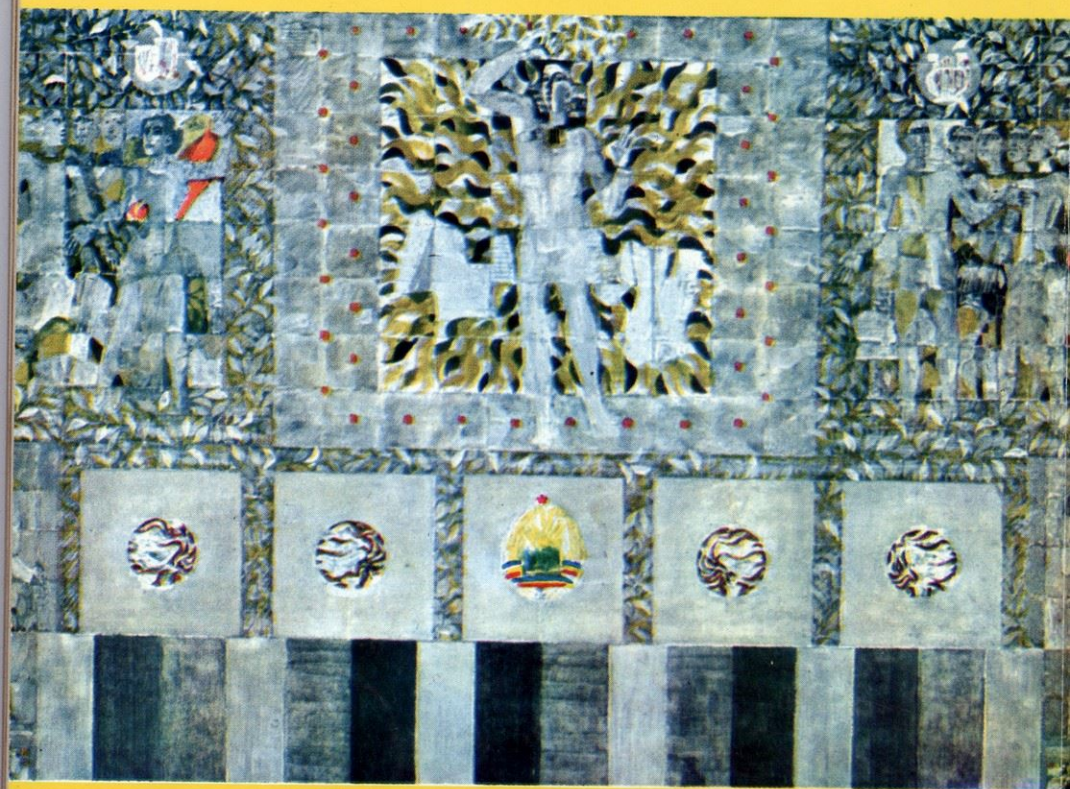
Apare lunar, se găsește de vânzare la chioșcurile de difuzare a presei. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii din întreprinderi, instituții, școli etc., de la orașe și de la sate. Prețul unui număr — 6 lei, abonamentul pe 6 luni — 36 lei, pe un an — 72 lei.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii” — București

42 627

**Roșu, galben și albastru
Este-al nostru tricolor,
Se înalță ca un astru
Gloriosul meu popor.**